

- ◆ مصاحبه با محترم داکتور مصطفی «مستور» وزیر اقتصاد
- ◆ موزیم ملی افغانستان: آینده‌ای از فراز و فرود یک تاریخ
- ◆ اجزای جالب سیم کارت را بشناسید
- ◆ فضایی خیرینیز مرکز نه د افغانستان ارتیا
- ◆ تکنالوژی د انسانانو چاری خومره اسانه کری دی؟
- ◆ مصاحبه با فربیا مرتضوی، شاعر

موضوعی، تاریخی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و معلوماتی

افغان بیسیم؛ ارتباط دهنده افغانستان

از همه بهتر!

50% اضافی اینترنت و تماس

در تمام بسته های ماهانه

نام بسته	قیمت	اینترنت	مجموع اینترنت	فعال سازی
ماهانه	250 افغانی	1 جی پی پی + 0.5 جی پی پی	1.5 جی پی پی	*477*4*1#
ماهانه	400 افغانی	3 جی پی پی + 1.5 جی پی پی	4.5 جی پی پی	*477*5*1#
ماهانه	600 افغانی	5 جی پی پی + 2.5 جی پی پی	7.5 جی پی پی	*477*6*1#
ماهانه	800 افغانی	6.25 جی پی پی + 3.125 جی پی پی	9.375 جی پی پی	*477*8*1#
ماهانه	1100 افغانی	10 جی پی پی + 5 جی پی پی	15 جی پی پی	*477*10*1#
ماهانه	1800 افغانی	14 جی پی پی + 7 جی پی پی	21 جی پی پی	*477*16*1#

نام بسته	قیمت	دقایق*	مجموع دقایق	فعال سازی
ماهانه	180 افغانی	1000 دقیقه + 500 دقیقه	1500 دقیقه	*233*9*1#
ماهانه	300 افغانی	1500 دقیقه + 750 دقیقه	2250 دقیقه	*233*4*1#
ماهانه	499 افغانی	5100 دقیقه + 2550 دقیقه	7650 دقیقه	*233*2*1#

بسته های هفته وار اینترنت و تماس

1.5 جی پی پی

فقط 125 افغانی

فعال سازی: *477*125*1#
برای تمام روز تا پایان وقت

400 دقیقه

تماس از افغان بیسیم به افغان بیسیم

فقط 80 افغانی

فعال سازی: *233*8*1#
هر فعال سازی 233*8*1#

سرعتیترین اینترنت 4.75G+

وسیع ترین پوشش با شفافترین صدا

اینترنت و تماس افغانی برای 7 روز قابل اعتبار میباشد | ثبت سیمکارت ضروری میباشد

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

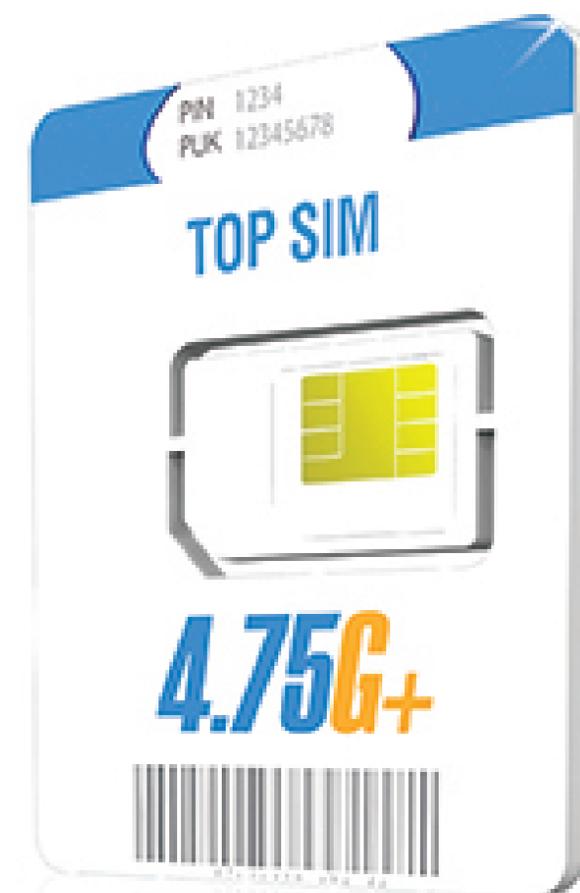
ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

با فامیل افغان بیسیم یکجا شوید

سرعتیترین اینترنت 4.75G+ | وسیع ترین پوشش | شفافترین صدا

امتیازات جدید سیمکارت تاپ*

100 ام بی | 30 پیام کتبی | 30 دقیقه

*این امتیازات برای 30 روز قابل اعتبار میباشد | دقایق و پیام های کلیه از افغان بیسیم به افغان بیسیم | ثبت سیمکارت ضروری میباشد

ماهنامه افغان و بیسیم

در گستره فرهنگ، اجتماع، اقتصاد و معلومات
سال دهم ❖ شماره ۱۱۳ و ۱۱۴ ❖ جوزا و سرطان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

- ۲ چشم انداز
- ۳ مصاحبه با محترم دوکتور مصطفی «مستور» وزیر...
- ۷ موزیم ملی افغانستان؛ آینه‌ای از فراز و فرود یک تاریخ

تکنالوژی معلوماتی

- ۱۴ بات‌های بد مسئول یک پنجم ترافیک اینترنت هستند
- ۱۷ احتمال حضور تاکسی‌های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ ...
- ۱۸ اجزای جالب سیم کارت را بشناسید
- ۲۰ با این روش مصرف اینترنت در انستاگرام را کاهش دهید
- ۲۱ تکنالوژی د انسانانو چارې غومره اسانه کړې دي؟
- ۲۴ ایفون ساخت کجاست؟!
- ۲۷ بهترین اپلیکیشن‌های کمره برای اندروید
- ۲۸ مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به ...
- ۲۹ محاسبات ابری (Cloud Computing)

اقتصادی

- ۳۳ نگاهی دیگر به نقش کمک‌های خارجی
- ۳۵ معرفی مختصر نظام‌های اقتصادی
- ۳۸ معادن طلا در افغانستان
- ۴۱ راه‌های برای مبارزه با فساد اقتصادی
- ۴۳ درباره‌ی SEO بیشتر بدانید

فرهنگی

- ۴۷ گلشن شعر
- ۴۹ مصاحبه با فریا مرتضوی؛ شاعر
- ۵۲ تطبیق عدالت اجتماعی با استفاده از وسایل ارتباطی...
- ۵۶ دباختر خزانه زموږ د هېواد بې سارې فرهنگي شتمني
- ۵۸ شهرنشینی و اخلاق آن
- ۶۱ اهمیت جامعه‌شناسی و مطالعه آن
- ۶۳ د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروايي حالت ته کتنه
- ۶۶ تاریخچه روز مادر

معلومات عمومی

- ۷۱ معلومات عمومی

صاحب امتیاز
شرکت مخابراتی افغان بیسیم

مؤسس
امین رامین

مدیر مسئول
تقیب الله فلک

naqibullah.falak@afghan-wireless.com

هیأت تحریر
ولی محمد سلطانی
عبدالرحیم دانش
محمد ناصر ناصری
هبت الله ناقد

ویراستار پشتو
عبدالحق سمون
abdulhaq.samoon@afghan-wireless.com

طراح و گرافیست
عصمت‌الله احراری

تایپ و کمپیوتر
کلیم الله نیازی

گزارشگر
عبدالعظیم شبلی

عکاس
رامین اکبری

آدرس
شرکت مخابراتی افغان بیسیم، خواجه ملا، سرک دارالامان،
حجاری نجاری سابقه، کابل - افغانستان.

وب سایت
<https://publication.afghan-wireless.com>

تماس با ما
۰۰۹۳ ۷۰۳ ۱۸ ۱۸ ۱۸
magazine@afghan-wireless.com

یادآوری

- دفتر مجله افغان بیسیم، از آثار نویسندگان، فرهنگیان و قلم بدستان استقبال می‌کند.
- دفتر مجله افغان بیسیم، در قبول کردن، رد کردن، تغییر و اصلاح مطالب، بدون هرگونه اطلاع به نویسنده آن، دست باز دارد.
- دفتر مجله افغان بیسیم، پذیرای پیشنهادات، نظریات و انتقادات سالم خوانندگان خود می‌باشد.
- بجز چشم انداز و گزارشات، مسؤلیت سایر نوشته‌ها بدوش نویسندگان آن می‌باشد.

شرکت مخابراتی افغان بیسیم، یک شرکت پیشتاز در زمینه عرضه خدمات مخابراتی در کشور به شمار می رود و اولین شرکتی است، که افغانستان عزیز را به جهان وصل ساخت و روند مدیریت سنتی را به سیستم مدرن مدیریتی تبدیل نمود. افغان بیسیم در چهره های پیشرفت و ترقی را در عرصه های مختلف برای شهروندان عزیز کشور فراهم نمود. این افغان بیسیم بود، که با شعار شرکت خود افغان ها توانست، نویدهای تازه را برای امید فردای بهتر این جغرافیا به ارمغان آورد و در چهره های پیشرفت را جهت امیال مردم کشور به بهترین شیوه آن میسر سازد.

شرکت مخابراتی افغان بیسیم تنها در عرصه خدمات مخابراتی خود را برای شهروندان کشور بسنده نمی داند؛ زیرا باور بر این است، که جامعه مترقی و درخور منقبت از شالوده های فرهنگ عالی برخوردار است، بنا بر این شرکت مخابراتی افغان بیسیم خود را متعهد بر پویاسازی ارزش های اجتماعی می داند و از این نگرگاه، ماهنامه وزینی را در خدمت خواننده گان محترم قرار می دهد.

در این نوبت چاپ دوست داران ماهنامه شرکت مخابراتی افغان بیسیم، مطالب بروز و مفید را که در زمینه های متنوع تهیه و ترتیب گردیده است، مورد مطالعه قرار خواهند داد، که بایسته می دانیم درباره مطالب مشمول اشارات داشته باشیم.

در آغازین مصاحبه صورت گرفته با محترم؛ دکتر مصطفی "مستور"؛ وزیر اقتصاد کشور که برای آشنا شدن با فعالیت ها و زمینه های شخصیتی وی به تمام خواننده گان ماهنامه خیلی مهم و با ارزش تلقی می شود. گزارش تحقیقی انجام شده تحت عنوان "موزیم ملی افغانستان؛ آینه ای از فسراز و فرود یک تاریخ"، که به تمام خواننده گان محترم می تواند، مرجع معلومات مفید و برازنده به شمار آید و از طرفی منبع خوبی برای محققین تاریخی کشور باشد.

در بخش مطالب مخابراتی موضوعات چون؛ بات های بد مسؤل یک پنجم ترافیک انترنت هستند، احتمال حضور تاکسی های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ پاریس، شناسایی اجزای مهم سیم کارت، چگونه مصرف خود را در استفاده از انستاگرام کاهش دهیم؟، محاسبات ابری و مطالب با ارزش دیگری در عرصه مخابرات از نویسنده گان و سایت های معتبری دنیا تهیه و ترتیب صورت گرفته است.

به همین ترتیب در بخش مطالب اقتصادی نوشته های از نویسنده گان محترم کشور و موضوعات متعددی نظیر؛ نگاهی دیگر به نقش کمک های خارجی در افغانستان، معرفی مختصر نظام های اقتصادی، معادن طلا در افغانستان، راه های برای مبارزه با فساد اقتصادی و دیگر مطالب، که در بخش اقتصادی مؤثرترین مطالب روز پنداشته می شود، به رشته مصحف در آمده است.

همچنان در قسمت نوشته های فرهنگی ضمن داشتن اشعار زیبا از شاعران ادب فارسی و پشتو، مصاحبه داشتیم با شاعران جوان و مؤفق محترمه فریبا مرتضوی، تطبیق عدالت اجتماعی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی در افغانستان، دباختر خزانه زومونو د هېواد بې سسارې فرهنگي شتمني، شهرنشینی و اخلاق آن، د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروپايي حالت ته کتنه، تاریخچه روز مادر که از جمله مطالب بسا ارزشمند است، شما می توانید مورد مطالعه خود قرار دهید. در آخر به تمام میل و کمال اظهار می نمایم که تمام انتقادات و پیشنهادات خواننده گان محترم را به دیده قدر نگریسته و در بهبود فعالیت های خود ارزشمند می پندارم.

مصاحبه با محترم

دوکتور مصطفی «مستور»: وزیر اقتصاد

محترم مصطفی «مستور» در سال ۱۳۴۷ هجری خورشیدی در ده افغانان ولایت کابل متولد شده و دروس خویش را در لیسه های شیرشاه سوری و عمرشهادت به پیش برده و در سال ۱۳۶۶ از لیسه حریبی به درجه عالی فارغ گردیده است. سپس شامل انستیتوت طب معالجوی کابل شده، در سال ۱۳۷۱ سند فراغت حاصل نموده است. ایشان در سال ۱۳۸۲ از پوهنتون پریستون کشور پاکستان به اخذ درجه ماستری در رشته‌ی اداره و مدیریت توفیق یافته است. برعلاوه اسناد قابل اعتبار زیادی در بخش های توسعه ای سیستم صحی، اداره امور مالی عامه، ارتباطات عامه، اصلاحات اداری در کشورهای بعد از منازعه و تحلیل اقتصادی پروژه ها از مراجع معتبری مانند: بانک جهانی، صندوق وجهی بین المللی، یونیسف و کمیسیون اروپا به دست آورده است.

با در نظر داشت سهم خاص ایشان در انجام موفقانه امور مالی، اقتصادی و انکشافی کشور بود که حکومت او را به وزارت اقتصاد گماشت و به اساس حکم شماره ۱۵۷۳ مؤرخ ۱۳۹۶/۵/۱۵ مقام عالی ریاست جمهوری، به این پست معرفی گردید و اکنون به صفت سرپرست در این اداره کار می نماید.

به تاریخ ۱۳ قوس سال ۱۳۹۶ دوکتور مصطفی مستور با گرفتن ۱۵۵ رأی مثبت به صفت وزیر اقتصاد مورد تائید ولسی جرگه قرار گرفت.

۱. با تشکر از شما جناب وزیر صاحب، به عنوان نخستین سوال؛ به نظر شما اقتصاد افغانستان در حال حاضر در کدام وضعیت قرار دارد؟

سوال بسیار کلی را مطرح کردید. رشد اقتصادی یک رشد مثبت، اما اندک و پایین است با در نظر داشت نیازمندی های افغانستان به خصوص مسأله ای رشد نفوس افغانستان کافی و بسنده نیست، ولی به هر صورت با وجود تمام مشکلات همین مثبت بودن خودش یک دست آورد محسوب می گردد. جنگ 40 ساله، مسأله ثبات سیاسی، صلح و انتخابات مسایل اند که در هر جای دیگر دنیا اثرات بزرگی را بالای اقتصاد، سرمایه گذاری و رشد سکتور خصوصی دارد، در افغانستان این مسایل بدون شک که تأثیر داشته، ولی در مجموع گفته می توانیم، حکومت افغانستان کسانی را در سکتور اقتصادی به کار گماشته، که در کنار دانش و تجربه، توجه هم داشته اند.

بدون تردید اقتصاد افغانستان هنوز به رشد آنچنانی که مردم را به رفاه اقتصادی برساند نرسیده است، ما هم پیوسته در تلاش هستیم که در این

خصوص کارهای مثمر نتیجه بخش را انجام بدهیم.

۳. افغانستان از نگاه تجارت بین الملل در کدام سطح قرار داشته و در این زمینه چه نیازمندی های دارد و همچنان شما برای رفع نیازهای موجود چه امکاناتی در اختیار دارید؟

خوب اگر تجارت داخلی، تجارت منطقه ای و تجارت فرا منطقه ای را بحث کنیم؛ تجارت داخلی ما در یک حالت ایده آل نیست؛ زیرا هنوز تمام مایحتاج ما از بیرون می آید و نتوانستیم مواد مورد نیاز خویش را در کشور تهیه نماییم. معاملات تجاری و بازرگانی ما با کشورهای منطقه است، با کشورهای فرامنطقه رابطه ای تجارتي نداریم. تجارت ما طوری است که میزان صادرات ما بسیار اندک، اما واردات ما بسیار زیاد است؛ زیرا ما هنوز یک ملت استهلاکی هستیم نه تولیدی.

۴. به نظر شما تفاوت بین Trade و Business در چیست؟

در زبان فارسی مسأله تجارت در تمام انواع

6. کارکرد وزارت شما در خصوص فقرزدایی شامل چه چیزها است؟

وظیفه وزارت اقتصاد تنظیم کردن برنامه های اقتصادی کلان به سطح ملی و بین المللی است. در کنار این هماهنگی میان پالیسی های اقتصادی که توسط نهاد های مختلف پیش برده می شود، نیز مسئولیت این وزارت است، مثلاً پالیسی مالی را وزارت مالیه به عهده دارد، پالیسی پولی را بانک مرکزی به عهده دارد و پالیسی تجارتي را وزارت تجارت عهده دار است. بناءً هر زمانی که عدم موازنه اتفاق می افتد یا اقتصاد به نحوی صدمه می بیند و یا بر عکس بهتر اقتصاد به رشد می رسد، در چنین حالت باید نهاد مستقل جدا از این وجود داشته باشد، تا بتواند پالیسی را طوری طرح کند، که موازنه بر هم نخورد. در مقررۀ وظایف وزارت اقتصاد که در جریده رسمی نیز درج است، یک بحث کلان این است که ما چه کار های انجام بدهیم، که در فقرزدایی مؤثر تمام شده و ما را به رفاه اقتصادی برساند.

ما در کنار این که با چالش ها مواجه هستیم، فرصت های نیز در اختیار ما قرار دارد؛ به گونه ای مثال یکی از چالش های اقتصادی فراراه ما بالا بودن نرخ مواد مورد نیاز در بازار است و علت آن این است، که مواد مورد نیاز در داخل کشور تولید نگردیده، بلکه از بیرون می آید و قیمت تمام می شود. فرصت های که می توان از آن برای مهار نمودن چاش ها استفاده کنیم رشد تولیدات داخلی است، که نسبت به اجناس خارجی به مراتب ارزان تر تمام می شود.

7. آیا نظام اقتصاد بازار مناسب شرایط و اوضاع افغانستان است و به کشور برای رسیدن به ترقی کمک می کند؟

اقتصاد بازار آزاد در قانون اساسی کشور تسجیل شده است و حدود صلاحیت های حکومت نیز معلوم است، در پرتوی آن حکومت کارهای را انجام می دهد و کارهای را ترک می کند.

9. چه موانع بزرگی در حال حاضر در برابر رشد اقتصادی افغانستان وجود دارد؟ جنگ (مشکل بزرگ)

معاملات انتفاعی به کار می رود؛ Trade به خرید و فروش کالاها و خدمات می پردازد که به وسیله یک مبادله، مانند پول، تسهیل می شود..

از سوی دیگر، Business به فعالیت های اطلاق می گردد که به منظور به دست آوردن سود (مفاد) انجام می شود. به همین ترتیب، شامل عملیات تجاری مانند تولید و فروش کالاها یا ارائه خدمات، فعالیت های سرمایه گذاری مانند خرید و فروش دارایی های بلند مدت و فعالیت های تأمین مالی مانند صدور سهام و اوراق قرضه، خرید سهام شرکت و پرداخت از سود سهام بنا بر این، تجارت جزء فعالیت تجاری است.

یک کسب و کار نیز می تواند به عنوان یک سازمان تعریف شود، که در آن کالاها و خدمات برای یک دیگر یا برای پول مبادله می شود.

5. افغانستان از نگاه ظرفیت ها و امکانات با کدام کشور جهان که بعد از جنگ در بازسازی موفق بوده شباهت دارد؟

چون هر کشور خصوصیات خود را دارد و کشور های پس از جنگ هر کدام از خود ویژه گی هایی دارند شاید نتوانیم افغانستان را با هیچ کشور مقایسه کنیم مانند: کشورهای سریلانکا، عراق و کلمبیا همه شان نظر به موقعیت جغرافیایی و شرایط شان، متفاوت استند؛ سریلانکا یک کشور محاط به خشکۀ نیست، اما عراق محاط به خشکۀ و دارای منابع طبیعی است این کشور را در موقعیت بهتر قرار داده است، چون به آسانی می تواند صادر کند کلمبیا یک کشور که با شرایط متفاوت یعنی کشور سر سبز دارای جنگلات است و این جنگلات یکی از منابع عایداتی این کشور به شمار می آید؛ چون شرایط اقتصادی یک سان وجود ندارد، بنا بر آن مقایسه کرده نمی توانیم.

مدت چهل سال است که در کشور ما جنگ است و جنگ پدیده هزینه بردار است؛ بدون تردید یک مقدار آمد و عواید داخلی ما و یک سلسله کمک های را که از سوی کشورهای بیرونی دریافت می کنیم صرف و هزینه ای جنگ می شود.

۱۱. به عنوان آخرین سوال نقش شرکت های مخابراتی را در رشد اقتصادی کشور و به خصوص افغان بیسیم را که اولین گام را در عرصه مخابرات داشته است، چگونه ارزیابی می نماید؟

سکتور مخابراتی سکتور موفق بوده است چون سکتور مخابراتی یک انقلاب است و خدمات بیشتری نموده است چون اولین خدمات موبایل از شرکت افغان بیسیم بود و ویژه گی کلان می توانیم بگویم: اول این که یک سرمایه گذاری افغانی است، با وجود این که از سرمایه گذاری های مخابراتی دیگر استقبال می نمایم، اما افغانی بودنش به دل ما نزدیک است و دوم زمینه های شغلی مستقیم و غیر مستقیم را ایجاد نموده است.

۱۲. می توانید از حال و احوال شخصی تان به خوانندگان مجله افغان بیسیم معلومات را ارایه نمایید؟

یک بار ازدوج کرده ام و یک ربع از ازدواج ام سپری شده و ثمره ازدواج ام ۵ فرزند که دو تن شان متعلم می باشد. سه تن شان فارغ از مکتب که یکی از آنها در امریکا و دو تن شان در ترکیه تحصیل می کنند.

چنانچه گزارش یک مؤسسه ای استرالیایی افغانستان را در رده ای ناامن ترین کشور های جهان خوانده است.

- بی ثباتی های سیاسی
- در سایر کشورها هر ۳ یا ۵ سال بعد انتخابات با معیاد دقیق آن انجام و نتایج آن اعلان می شود.
- بلند بودن آمار نفوس و کم بودن درآمدهای اقتصادی یک نفر مایحتاج سایر افراد خانواده را برآورده کند در حالی که چنین نباید باشد. در سایر کشور اگر اعضای خانواده ۳ نفر باشد حداقل دو نفر آن باید کار کند.
- عدم فعال بودن افراد جامعه که خود شان واجد شرایط کار اند.

۱۰. در هژده سال گذشته حکومت و دولت افغانستان چه کارهایی می توانستند برای رشد اقتصاد انجام بدهند، که انجام داده نشده است؟

- شاید موارد زیادی باشد که به طور خلاص می توان انگشت شماری آن را نام گرفت:
- مهار کردن آمار نفوس و تنظیم آن.
  - نا مشخص بودن فرصت ها و مزیت های رقابتی.
  - عدم توجه به تولیدات داخلی.
  - ارجحیت دادن به تولیدات خارجی نسبت به تولیدات داخلی.

موزیم ملی افغانستان؛ آینه‌ای از فراز و فرود یک تاریخ

گزارش از: عبدالعظیم شبلی

محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان ضمن خوش آمد گویی مهمانان، گفت که روز جهانی موزیم در زمانی جشن گرفته می شود که موزیم‌های جهان توسعه و پیشرفت

بیشتری کرده اند، چون موزیم نه تنها نقش مهم و ارزشمند در حراست آثار دارد، بلکه نقش بسیار مهمی در تأمین صلح دارا می باشد.

۱۸ می برابر با ۲۹ ثور روز جهانی موزیم است، همه ساله از این روز در کشورهای مختلف جهان تجلیل به عمل می آید. افغانستان نیز از کشورهایی است که موزیم ملی آن - تا قبل از جنگ های داخلی از گنجینه های مهم منطقه به شمار می رفت. بدین مناسبت در روز جهانی موزیم، موزیم ملی افغانستان نمایشگاه عکاسی آثار تاریخی را برگزار کرد.

محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان گفت، که در این نمایشگاه ۳۰ تصویر آثار باستانی از دوره های مختلف تاریخی و فرهنگی به نمایش گذاشته شده است.

در این مراسم بانو حسینه صافی؛ سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ، محمد رسول باوری؛ معین فرهنگی وزارت اطلاعات و فرهنگ، محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان، استادان دانشگاه کابل، نماینده یونسکو، معاون اول وزارت امور داخله، رئیس مطبوعه صکوک، محققان اکادمی علوم و تعدادی از فرهنگیان حضور داشتند.

تاریخچه موزیم ملی پردازم.

پیشینه

سابقه‌ای فعالیت‌های باستان‌شناسی در افغانستان به سال ۱۸۳۳ میلادی بر می‌گردد. زمانی که افسران کمپنی هند شرقی بریتانیا، ارتش هند و مأموران سرحدی افغان و سیاحانی چون چارلز میسون (Charles Masson) گنجینه‌های باستانی افغانستان را بازرنگری می‌کردند و مجموعه‌های کوچک و گران‌بها را گردآوری می‌کردند.

موزیم ملی افغانستان برای نخستین بار در سال ۱۹۱۹ م. مطابق ۱۲۹۷ هـ.ش با مجموعه‌ای از آثار اتنوگرافی نظیر البسه‌های دست دوزی شده، زیورات، اسلحه باب، پرچم‌های جهادی و نسخه‌های قلمی که از سال‌های ۱۹۰۱-۱۹۱۹ م. جمع آوری گردیده بود، در عمارت باغ بالا که خود یکی از آبداه‌های تاریخی کشور بوده است، گشایش یافت.

در سال‌های اولیه تأسیس این موزیم که در آن دوران "عجایب خانه" نام داشت، فقط بعضی از آثار تاریخی مثل قرآن‌های خطی، صنایع دستی، آثار برجای مانده از جنگ‌های دوران استقلال و بعضی کتاب‌های کمیاب در آن نگهداری می‌شد.

در ۲۵ عقرب سال ۱۳۰۳ خورشیدی، موزیم ملی افغانستان از باغ بالا به "قصر کوتی باغچه ارگ سلطنتی کابل" منتقل شد و به شکل رسمی توسط امان‌الله خان افتتاح گردید.

در مراسم افتتاح این موزیم، محمود طرزی که در آن دوران وزیر خارجه افغانستان بود و فیض محمد وزیر معارف وقت، در مورد ارزش و حراست از آثار تاریخی سخنرانی کردند.

بعضی از شخصیت‌های مهمی که در افتتاح موزیم ملی افغانستان حضور داشتند، که آثار عتیقه و کم‌یاب خود را به این موزیم اهدا کردند.

در اولین قانون اساسی افغانستان که در زمان امان‌الله خان به تصویب رسید، یک ماده مفصل به حفاریات و حفظ آثار تاریخی و ایجاد محلی برای نگهداری آثار تاریخی این کشور اختصاص داده شد.

در اوایل موزیم ملی در چوکات مدیریت بلدیة شهر کابل فعالیت می‌نمود؛ به موجب این قانون، شعبه "حفاریات و موزیم" زیر نظر وزارت معارف (آموزش و پرورش) باید فعالیت می‌کرد. از مهم‌ترین کارهای این شعبه، کشف و حراست از آثار تاریخی

حسینه صافی؛ سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ، در سخنانش ضمن تبریکی روز جهانی موزیم افزود، که در هجدهم

می‌سال ۱۹۷۷ میلادی براساس قطعنامه دوازدهمین مجمع عمومی کمیته بین‌المللی موزیم‌ها، این روز به عنوان "روز جهانی موزیم" نامیده شد. از اهداف مهم این مجمع، گسترش موزیم‌ها در سراسر جهان، همکاری همه‌جانبه موزیم‌ها در جهت رسیدن به اهداف فرهنگی، جلوگیری از نابودی فرهنگ بومی و ایجاد مانع در برابر فرهنگ‌های بیگانه است. شایان ذکر است که هدف از ایجاد مکانی به نام موزیم، نگهداری آثار گذشته‌گان و انتقال آن‌ها به نسل‌های آینده است.

وی افزود که در افغانستان یک موزیم ملی وجود دارد، که این موزیم باید با تمام موزیم‌های ولایات هماهنگ شود و این موزیم‌ها باید در تأمین صلح نقش داشته باشند.

او در نهایت از وزارت امور داخله، وزارت دفاع و بخش فرهنگی وزارت امور خارجه تشکری نمود، که در تسلیمی آثار ضبط شده‌ای قاچاقی؛ همکاری می‌نمایند. وی اضافه کرد که از سال ۲۰۰۵ به این سو ۱۵ هزار اثر هنری جمع آوری شده است. همچنین از مطبوعه صکوک جهت تسلیمی ماشین ضرب سکه و مدال از زمان امیر عبدالرحمن تشکری کرد.

پتیشیا؛ رئیس یونسکو گفت: "من امروز بسیار خوشحال هستم، که در این مراسم حضور دارم و از همه افغان‌ها تقاضا می‌کنم که در محافظت آثار کمک کنند. وی علاوه نمود که موزیم نقش بسا مهمی را در روند صلح، در کشور بازی می‌کند.

در این مراسم، ۵ قلم اثر که در سال ۱۳۹۷ توسط ریاست جرایم وزارت امور داخله از نزد قاچاق‌بران ضبط گردیده بود. توسط معاون اول وزارت امور داخله به موزیم ملی افغانستان تسلیم داده شد. در اینجا لازم می‌دانم، که به طور مفصل، به

کار آمدن نادرشاه، باقی مانده آثار تاریخی در سال ۱۹۳۱ میلادی به جایگاه فعلی، در یک ساختمان در منطقه دارالامان شهر کابل جابه جا شد و آثار آن به دوره‌ها تقسیم و برای سکه‌ها، مجسمه‌ها، سنگ نوشته‌ها اتاق‌های جداگانه آماده و به نام «موزیم کابل» مسمی گردید.

حسینیه غک؛ عضو رهنمای موزیم ملی افغانستان در مورد تخریب موزیم در زمان جنگ‌های تحمیلی و تنظیمی می گوید: «با اصابت راکت به منزل فوقانی موزیم باعث حریق شدن و از بین رفتن این منزل موزیم با همه لوازم و وسایلیش و قسمتی از آثار گردید».

به گفته بانو حسینیه در دوران مجاهدین و طالبان تقریباً تمام آثار موزیم ملی یا به یغما رفت و یا شکستنده شده. طالبان بر علاوه انفجار بت های بامیان، آثار موزیم ملی را نیز تخریب کردند.

مسئولین موزیم ملی می گویند: «پیش از آغاز جنگ های داخلی توسط مجاهدین صد هزار اثر تاریخی در موزیم ملی موجود بود، ولی در اثر این جنگ‌ها 70 درصد این آثار چور و چپاول شد».

و انتقال آنها به موزیم ملی بود.

از آنجاکه که دولت افغانستان امکانات و نیروی انسانی لازم را برای کشف آثار باستانی در اختیار نداشت، قراردادی را به این منظور با دولت فرانسه به امضا رساند.

به موجب این قرارداد، که یک هیئت فرانسوی به سرپرستی «موسیو فوشه» به افغانستان سفر کند و در کنار کاوشگران افغانی به کشف و شناسایی آثار تاریخی بپردازد.

این قرار داد به فرانسوی‌ها حق می داد، که از دو اثر کشف شده مشابه یکی از آنها را به فرانسه انتقال دهند.

احمدعلی کهزاد؛ مؤرخ شهیر و باستان شناس افغان یکی از کسانی بود که در کنار کاوشگران خارجی به جستجوی آثار تاریخی می پرداخت که کشف بسیاری از آثار تاریخی افغانستان به اثر تلاش‌های او بوده است.

غار ت و تاراج پس از سقوط شاه امان الله

با بروز شورش‌های سال ۱۹۲۹ م. که منجر به سقوط حکومت امان‌الله شاه شد، موزیم ملی هم مورد غارت قرار گرفت و تعدادی از مجسمه‌های تاریخی آن نابود شد. با روی

به این ترتیب، موزیم ملی افغانستان در بین سال‌های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۴ بیشترین صدمه را دیده است. اما پیش از درگیری‌ها و جنگ‌های میان گروهی در کابل، شماری از آثار تاریخی به ارگ ریاست جمهوری انتقال داده شده و در آنجا مخفی شده بود تا از دست برد در امان بماند.

حفاری فنی آغاز شد و آثار مختلف به موزیم کابل جمع‌آوری گردید و هم در بعضی از ولایات موزیم‌های منقول و غیر منقول ایجاد شد، مانند: موزیم منقول و موزیم غیر منقول تپه‌سردار ولایت غزنی، موزیم قندهار، موزیم هرات، موزیم میمنه، موزیم بلخ، موزیم غیر منقول بامیان، موزیم غیر منقول هده ننگرهار و بعضی از موزیم‌های خرد و کوچک دیگر.

در زمان حکومت داوودخان و با کشف آثار تاریخی که هر روزه از دل خاک بیرون می‌آمد و به موزیم ملی در کابل منتقل می‌شد، این موزیم به یکی از موزیم‌های غنی منطقه تبدیل شد. از ویژگی‌های مهم موزیم ملی افغانستان این بود که تمام آثار به نمایش گذاشته شده در آن از داخل خود این کشور کشف شده بود.

آثار موزیم

میراث فرهنگی غنی و یافته‌های باستان‌شناسی ضرورت تقسیم‌بندی به ۱۳ دوره و جستار مختلف را ایجاد می‌کرد. در طی دهه‌های اخیر به این گنجینه‌های صدمه‌های فراوانی رسیده و بسیاری از آثار باستانی می‌بایست بازگردانده می‌شدند و شمار زیادی نیز ناپدید شده بودند، خوشبختانه موزیم ملی هنوز نمونه‌هایی از غنای اولیه گنجینه‌ها را در اختیار دارد، تا

به عضویت در یونسکو

در دوره حکومت ظاهرشاه، افغانستان در ۴ می ۱۹۴۸ م. به عضویت سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی ملل متحد - یونسکو پذیرفته شد و در سال ۱۹۵۷ موزیم با یونسکو قرارداد نموده و به معیارهای جهانی تنظیم گردید و همچنان بعضی آثار تاریخی موزیم به شکل جهانی ثبت گردید.

با توجه به اینکه سرزمین افغانستان از نظر تاریخی مهم و دست نخورده باقی مانده بود، توجه کاوشگران کشورهای مختلف به سوی این کشور جلب شد. در این دوران، بعضی از آثار تاریخی موزیم ملی در فهرست آثار تاریخی یونسکو به ثبت رسید و کاوشگرانی از فرانسه، ایتالیا، آلمان و شوروی سابق، برای کشف آثار تاریخی افغانستان به این کشور سفر کردند. در سال ۱۹۷۴ موزیم رشد بیشتری نمود و توجه خاص به آن معطوف شد. بعد از ایجاد موزیم در مناطق مختلف کشور،

موزیم ملی را تشکیل می دادند.

آثار تاریخی از دوران صدر اسلام نیز بخش دیگری از موزیم را شکل می داد، که از مهم ترین این آثار می توان به قرآن کوفی به خط عثمان بن عفان خلیفه سوم اسلام، آیاتی از قرآن به خط امام حسن و نیز به قرآن خط کوفی که در سال ۱۳۳۴ از "شهر غلغله" کشف شده بود اشاره کرد.

آثار خطی شاعران بزرگ زبان فارسی دری نیز در موزیم کابل نگهداری می شد؛ هفت اورنگ عبدالرحمن جامی، هفت پیکر نظامی گنجوی، هشت بهشت و لیلی و مجنون امیر خسرو دهلوی، که همه این آثار در سال ۸۹۹ هجری کتابت و تذهیب شده بودند بخشی از آثار ادبی موزیم را شکل می دادند.

بوستان سعدی به خط میرعماد خطاط معروف عصر تیموری، دیوان میرزا عبدالقادر یسدل که از طرف امیر بخارا به پادشاه افغانستان، امیر حبیب الله اهدا شده بود، دیوان حافظ به خط میر محمد محسن که برای سلطان حسن باقرا نوشته شده بود و چند اثر مهم دیگر نیز از جمله آثار بخش ادبی و هنری موزیم بود.

از مهم ترین آثار هنری دیگر موزیم ملی افغانستان نیز می توان به آثار مینیاتوری از استاد کمال الدین بهزاد اشاره کرد. با توجه به کثرت آثار کشف شده، علاوه بر کابل در

بتواند آن‌ها را به نمایش بگذارد. گنجینه‌های باستان‌شناسی موزیم به دوره‌ها و جستارهای زیر تقسیم‌بندی شده‌اند:

۱. دوران پیشا تاریخ
۲. عصر بُرُنز (مِفرَغ)
۳. عصر آهن
۴. دوره هخامنشیان
۵. دوره باختری
۶. دوره مانوریا (آشوکا)
۷. دوره هندویونانیان
۸. دوره کوشانیان بزرگ
۹. دوره‌های کوشانی ساسانیان و یفتالیان
۱۰. دوره کابل شاهان
۱۱. دوره اسلامی
۱۲. نورستان
۱۳. قوم‌شناسی و فرهنگ‌شناسی (Ethnographic)

برجسته کاری‌های مرمرین بودایی، عاج‌های هندی، آثار سنگی متعلق به ماقبل تاریخ، برنزهای رومی، مسکوکات دوره‌های مختلف، مجسمه‌های قبل از میلاد، بخشی از آثار

نجیب‌الله وضع افغانستان را برآشفته می‌بیند، آثار موزیم را به سه قسمت تقسیم نمود قسمت را که سنگین‌وزن و انتقال آن باعث تخریب می‌شد به دارالامان گذاشتن قسمت که مهمتر بود به وزارت اطلاعات و فرهنگ انتقال دادند و گنجینه باختر را که حدود ۲۰۶۱۸ پارچه می‌شد در یک گاو صندوق که هفت کلید داشت در زیر زمینی د افغانستان بانک جابجا ساخت دو گاو طلائی را که از طلا تپه بدست آمده بود غرض محافظت به "بنی سوان" نماینده سازمان ملل در افغانستان تسلیم نمود. پس از حکومت دوکتور نجیب‌الله محافظین بانک و طالبان تلاش نمودند تا گاو صندوق را باز نمایند ولی نتوانستند. بدین ترتیب تا زمان سقوط داکتر نجیب‌الله، هیچ‌گونه آسیب جدی به موزیم کابل نرسید و تمام آثار موزیم دست ناخورده باقی مانده بود.

بین سال‌های ۱۹۹۲-۱۹۹۴ میلادی به اثر جنگ‌های تنظیمی موزیم ملی ویران و تاراج گردید.

در سال ۱۹۹۵م. آثاری که در خرابه‌های موزیم باقی مانده بود فهرست بندی و ثبت گردیدند.

در سال ۱۹۹۶م. یک هفته قبل از رسیدن طالبان اضافه از ۳۵۰۰ اثر به هتل کابل منتقل گردید.

در سال ۱۹۹۷م. موزیم ملی بسته شد و آثار انبار شده

شهرهای هرات، میمنه، غزنی، بلخ و قندهار نیز چند موزیم بوجود آمد که موزیم هرات با بیش از ۴۰۰۰ اثر تاریخی بیشترین آثار را در خود جای داده بود.

انتقال دوباره

با وقوع کودتای ۷ ثور ۱۳۵۷ خورشیدی وزارت دفاع افغانستان از کنار ارگ به دارالامان منتقل گردید، غرض جلوگیری از آسیب به اساس مشوره مشاورین، موزیم ملی افغانستان از کاخ دارالامان در خانه نعیم خان در نزدیکی ارگ ریاست جمهوری افغانستان انتقال یافت که در زمان انتقال بعضی از آثار تخریب گردید. در سال ۱۳۵۸ دولت افغانستان از دولت شوروی تقاضا نمود تا کاوش‌های خود را در آی خانم و طلا تپه ادامه دهند. گروه باستان‌شناسان روسی به رهبری "ویکتور سیریانیدی" با باستان‌شناسان افغانی به حفاریات خود آغاز نمودند. گروه مذکور در ۷ جدی سال ۱۳۵۸ به دریافت بزرگترین گنجینه باختر نایل شدند. گنجینه باختر که در تاریخ یک افسانه بود در طلا تپه کشف گردید.

در زمان حکومت داکتر نجیب‌الله سال ۱۹۸۷ موزیم ملی دوباره به دارالامان کابل منتقل شد، اما در سال ۱۹۹۱ که دکتور

شد و موزیم کابل با هزینه ۳۵۰ هزار دالر که از سوی برخی کشورها پرداخت شده بود در مدت یک سال دوباره بازسازی شد.

تلاش برای بازگرداندن آثار غارت شده که بیشتر آنها به پاکستان قاچاق شده و از آنجا به کشورهای اروپایی رسیده بود، از مهم ترین برنامه هایی بود که وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان روی دست گرفت.

برخی از مطبوعات افغانستان ادعا کرده بودند که نصرالله بابر؛ وزیر داخله وقت پاکستان و بینظیر بوتو نخست وزیر آن کشور، شماری از آثار غارت شده را در اختیار دارند.

سید مخدوم رهین؛ وزیر اطلاعات و فرهنگ سابق افغانستان، با ارسال نامه ای به نصر الله بابر، رسماً از وی خواست تا آثار غارت شده را به جانب افغانستان بازگرداند. تعدادی زیادی از آثار نیز از راه پاکستان به کشورهای اروپایی منتقل شده و در حراجی های گوناگون خرید و فروش شده بود.

در سال های اخیر با حمایت یونسکو و با تلاش وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان، تعداد زیادی از آثار غارت شده این کشور، از کشورهای اروپایی بازگردانده شده است و هنوز هم بسیاری از این آثار در موزیم های کشورهای اروپایی نگهداری می شود.

با وجود همه این تلاش ها، موزیم ملی افغانستان در کابل، با اهمیت و ابهت گذشته خود رونقی که پیش از جنگ داشت، فاصله بسیاری دارد.

تقریباً اکثر مجسمه هایی از دوران بودایی ها در این موزیم به جا مانده بود، شکستانده شده اند و اکنون برخی از آن ها بازسازی شده اند. در معرفی نامه بسیاری از این آثار نوشته شده که این آثار پس از بازسازی چنین شکلی را به خود گرفته اند.

مسوولان موزیم ملی می گویند: "پیش از جنگ ها یا پیش از آغاز انقلاب هفت ثور حدود یک صد هزار آثار تاریخی افغانستان در این جا نگهداری می شدند. اما در حال حاضر تنها درصدی «بسیار ناچیزی» از آن آثار در این موزیم نگهداری می شود."

دروازه موزیم ملی بر روی هر بیننده ای باز است و برای ورود به آن تنها پرداخت ۲۰ افغانی کافی است.

هوتل کابل به وزارت اطلاعات و فرهنگ انتقال داده شد. بین سال های ۱۹۹۸-۲۰۰۰ م. پروسه ثبت آثار موزیم کابل ادامه یافت.

در آغاز سال ۲۰۰۱ م. مجسمه های بودا و همچنان آثار انبار شده در وزارت اطلاعات و کلتور و در موزیم ملی توسط طالبان تخریب شدند.

در ۲۹ اگست سال ۲۰۰۳ م. گاو صندوق در موجودیت حامد کرزی، اشرف غنی و دیپلماتهای خارجی توسط دولت آلمان باز شد و حامد کرزی آن را در نمایشگاه های جهان به نمایش گذاشت.

تخریب و غارت

با ورود نیروهای مجاهدین به شهر کابل و با گسترش یافتن دامنه جنگ در داخل پایتخت، از ساختمان موزیم ملی نیز به عنوان سنگر نبرد استفاده شد. در این دوره، بیش از هفتاد درصد آثار ارزشمند این گنجینه نابود شد و یا مورد غارت قرار گرفت.

پس از سقوط حکومت مجاهدین و آمدن طالبان به کابل، بیشتر آثار باقی مانده این موزیم، به خصوص مجسمه هایی که تا آن زمان هنوز در موزیم باقی مانده بود، توسط طالبان که هر نوع مجسمه ای را کفر آمیز می دانستند از بین برده شد.

حتی گفته می شود که وزیر اطلاعات و فرهنگ طالبان با دست خود بعضی از مجسمه های موزیم را از بین برده است.

نجات بعضی از آثار

عمرا خان مسعودی از مسوولان موزیم کابل تنها کسی بود، که با تلاش شخصی خود در دوران جنگ های داخلی و زمان طالبان بیش از بیست هزار اثر موزیم را به مکان های امن منتقل کرد تا از بین نرود.

وی در سال ۱۳۸۴ خورشیدی جایزه جهانی "شاهزاده کلاوس" هالنند را به خاطر نجات آثار موزیم افغانستان دریافت کرد. وی نهمین دریافت کننده جایزه شاهزاده کلاوس در جهان است.

بازسازی

با روی کار آمدن دولت تحت حمایت جامعه جهانی در افغانستان، تلاش برای احیای مجدد موزیم های افغانستان آغاز

بات‌های بد مسئول یک پنجم ترافیک اینترنت هستند

بات‌های مخرب با گسترش روزافزون، فضای بسیاری از اینترنت را از آن خود کرده‌اند و ممکن است روی حریم شخصی کاربران تأثیرگذار باشند.

فضای اینترنت بسیار گسترده است و بدون شک یک پنجم از این فضا، مقدار بسیار عظیمی از ترافیک را شامل می‌شود. جالب است بدانید دقیقاً همین مقدار ترافیک را بات‌های مخرب استفاده می‌کنند. ترافیک خودکار ایجاد شده ای بات‌ها یکی از روش‌های اصلی حمله به وب سایت‌ها و اپلیکیشن‌های موبایل و رابط‌های برنامه نویسی کاربردی (API) به شمار می‌رود. همچنین، ضررهای اقتصادی از بزرگ‌ترین مشکلات مربوط به حمله‌های مذکور شناخته می‌شوند و صنعت بانکداری به‌عنوان یکی از اهداف بالقوه با تهدید مواجه می‌شود.

طبق گزارش مؤسسه ای Distil Research Lab که با عنوان بات‌های بد منتشر شده، صدها میلیارد درخواست بات‌های مخرب در شبکه ای جهانی یافته‌اند. چنین بات‌هایی می‌توانند فعالیت‌های خراب کارانه ای مانند کنترل وب کم‌ها و استخراج رقابتی داده‌ها را انجام دهند. همچنین، در این گزارش اشاره شده ۲۰.۴ درصد از فضای اینترنت را بات‌های گفته شده را اشغال کرده‌اند و ۷۳.۶ درصد از آن‌ها با نام ربات

کرد. بات‌های مخرب شرکت‌های هواپیمایی را نیز فراموش نکرده‌اند و ۲۵.۹ درصد از خطوط حمل و نقل هوایی نیز با حمله ای آن‌ها مواجه شده‌اند.

صنعت‌های بازی و قمار هم ظرفیت بسیار فراوانی برای جذب فعالیت‌های مخرب به سوی خود را دارند. ۲۵.۹ درصد از چنین سرویس‌هایی را ترافیک خودکار زیر فشار قرار داده‌اند که بیش از یک چهارم از ترافیک بات‌های مخرب را شامل می‌شود. جالب است بدانید تنها به ۱۸ درصد از دامنه‌های مربوط به فروشگاه‌ها و تجارت آنلاین حمله شده که بسیار کمتر از سطح مورد انتظار است. فعالیت‌های خراب کارانه ای تجارت آنلاین بیشتر شامل کلاه برداری با کارت‌های اعتباری و سوء استفاده از کارت‌های هدیه و کنترل حساب‌های کاربری سایر افراد می‌شود.

هکرها چگونه بات‌های مخرب را استفاده می‌کنند؟

از بات‌های بد بیشتر هکرها و کلاه بردارها و شخص یا شرکتی استفاده می‌کنند که قصد رقابت ناسالم را دارند. سپس، از چنین ربات‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات از وب، دزدی، کلاه برداری از طریق تراکش‌ها، اسپم کردن و حمله‌های DDoS

های پیشرفته ای مقاوم شناخته می‌شوند. البته طبق گزارش، ترافیک بات‌های مخرب در سال‌های اخیر به لطف فناوری‌های پیچیده ای رمزنگاری کاهش یافته است.

ضربه ای سنگین بات‌ها به صنایع مختلف

سرویس‌های مالی به عنوان یکی از اهداف بالقوه برای فعالیت‌های خراب کارانه ای بات‌ها شناخته می‌شوند و ۴۲ درصد از مؤسسه‌های مالی چنین حمله‌هایی تجربه کرده‌اند. مؤسسه ای امنیتی Akamai در سال ۲۰۱۸، از یک میلیارد درخواست جعلی در سرویس‌های وابسته به مؤسسه‌های مالی خبر داد. همچنین، ترافیک‌های خودکار به بخش‌های دیگری مانند تکت فروشی با ۳۹ درصد و سازمان‌های دولتی با ۳۰ درصد و صنعت آموزش با ۳۸ درصد نیز حمله کرده‌اند. البته در این میان، دومین‌های (Domain) دولتی با کمترین حمله روبه‌رو شده‌اند؛ زیرا منفعت مالی کمتری در پی دارند یا در موارد بسیاری، هیچ سودی عاید حمله‌کننده‌گان نمی‌کنند و بیشتر برای اهداف غیرمالی به آن‌ها حمله می‌شود. برای مثال، با پدید آمدن رأی‌گیری‌های دیجیتال، ممکن است از چنین بات‌هایی برای ایجاد تداخل در فرایند ثبت نام رأی‌دهنده‌گان و ساخت حساب‌های کاربری استفاده

جدی باشند.

اگر بخواهیم از دیدگاه جغرافیایی به پدیده‌ای بات‌های مخرب نگاه کنیم، ایالات متحده ای آمریکا جایگاه نخست را از آن خود می‌کند. این کشور منشأ حدود ۵۳.۴ درصد از ترافیک بات‌ها است و بزرگ‌ترین هدف جهانی محسوب می‌شود. در مقابل، روسیه و اوکراین با ۴۸ درصد از کل درخواست‌ها برای مسدودسازی آی پی مواجه شده‌اند.

در آخر باید اشاره کرد بات‌ها ابزاری برای فعالیت‌های خراب کارانه به شمار می‌روند که می‌توانند اطلاعات و داده‌های لازم برای حمله‌های گسترده‌تر را فراهم کنند. هر افشای اطلاعات جدید موجب می‌شود داده‌ی خام بیشتری در اختیار بات‌های مخرب قرار بگیرد که نتیجه‌ی آن، افزایش حجم ترافیک استفاده‌شده‌ی آن‌ها است. موارد امنیتی می‌توانند حضور شما در فضای آنلاین را در مقابل تبهکاران سایبری حفظ کنند؟ اگر احساس خطر می‌کنید، بهتر است حتماً نقص‌های سیستم‌های تحت‌مدیریت خود را بررسی کنید. منبع: وبسایت زومت.

استفاده می‌شود. با این حال در برخی بخش‌ها، مانند شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی و بلیت‌فروشی‌ها، کنترل بیشتری روی ماهیت فعالیت‌ها وجود دارد و عملکرد بات‌ها تا حد زیادی محدود شده است؛ اما هر شخص یا شرکت، چه دولتی و چه خصوصی، می‌تواند هدفی برای این‌گونه حملات باشد.

ربات‌های پیشرفته‌ای می‌توانند میان حساب‌های کاربری مختلف جابه‌جا شوند و آی پی‌های متغیر جدید برای خود انتخاب کنند. حتی قادر هستند که وارد پراکسی‌های ناشناس شوند و فعالیت‌های انسانی را شبیه‌سازی کنند و به تغییر هویت خود ادامه دهند. در ۵ سال اخیر، حدود ۱۴.۷ میلیون نقص و افشای اطلاعات رخ داده است. داده‌های افشاشده‌ی این حمله‌ها برای اهداف خراب‌کارانه استفاده می‌شوند. برای مثال، کسب وکارهای دارای صفحه ورود کاربر، ناگهان حجم عظیمی از ترافیک را تجربه می‌کنند و به دلیل تعداد بسیار زیاد درخواست‌ها، دچار نقص می‌شوند. ربات‌های پیشرفته‌ای می‌توانند عمل می‌کنند؛ اما می‌توانند مسبب حمله‌های بسیار

تقریباً می توان مطمئن بود که حمل و نقل افرادی که برای المپیک 2024 پاریس به این شهر سفر می کنند تبدیل به کابوس خواهد شد، اما ممکن است تکنولوژی راه حلی برای این موضوع داشته باشد.

ایرباس، فرودگاه های پاریس و سازمان حمل و نقل پاریس در حال بررسی امکان استفاده از تاکسی های پرنده خودرانی هستند که مسافران را از فرودگاه شارل دوگل به داخل شهر منتقل می کنند. از آنجایی که این جابجایی با تاکسی معمولی یا اتوبوس حدوداً یک ساعت زمان نیاز دارد، مسافران می توانند با استفاده از تاکسی های پرنده از زمانشان برای اموری مانند پیدا کردن محل اقامت یا لذت بردن از المپیک استفاده کنند.

علاوه بر این برای سوار

شدن به یکی از این تاکسی های پرنده هم لازم نیست زیاد منتظر بمانید، زیرا هر شش دقیقه حرکت خواهند کرد. اقدامات مورد نیاز برای فراهم کردن زیرساخت های این پروژه نیز از همین حالا در جریان هستند. شرکت فرودگاه های پاریس باید تا انتهای سال 2019 محلی را برای احداث پایانه این تاکسی ها در شهر پاریس انتخاب کند؛ و پس از آن هم کار ساخت باید ظرف 18 ماه به پایان برسد. یکی از مدیران شرکت فرودگاه های پاریس اعلام کرده پس از ساخته شدن ایستگاه، مسیر رفت و آمد تاکسی ها توسط راهی که فعلاً توسط هلیکوپترها استفاده می شود آزمایش خواهد شد.

هنوز کارهای زیادی باید انجام شوند تا موفقیت این پروژه تضمین شود. تاکسی ها هم باید به اندازه کافی امن باشند و هم به مقدار کافی شارژ نگه دارند. علاوه بر این ساز و کار این تاکسی های پرنده باید با مقررات و زیرساخت های پاریس همخوانی داشته باشد. اما اگر همه چیز طبق برنامه پیش برود ممکن است قبل از رسیدن به داخل شهر نیاز نداشته باشید سوار وسایل نقلیه زمینی شوید. علاوه بر این چنین پروژه ای می تواند به عنوان سرمشقی برای شهرهای دیگری که به دنبال راهکارهای مشابه برای حمل و نقلشان می گردند عمل کند.

منبع: Engadget

احتمال حضور تاکسی های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ پاریس

اجزای جالب سیم کارت را بشناسید

۵۳،۹۸ میلی متر به ضخامت ۰،۷۶ میلی متر) پس از آن سیم کارت مینی وارد بازار شد (2FF) که بخش کوچکتری از همان سیم کارت بود. (با ضخامت قبلی و ۲۵ میلی متر در ۱۵ میلی متر) نسخه بعدی سیم کارت که با نام سیم کارت میکرو (3FF) وارد شد باز هم طول و عرض کمتری نسبت به قبل داشت. (۱۵ میلی متر در ۱۲ میلی متر) با کوچکتر شدن سایز سیم کارت، سازگاری آنها با نسخ قبلی همچنان رعایت شد، به همین علت با دستگاههای برش خاص و یا قاب مخصوص می توان سه نوع ابتدایی سیم کارتها را به یکدیگر تبدیل کرد بدون آنکه مدار سیم کارت صدمه ای ببیند.

سرانجام نیز در سال ۲۰۱۲ نانو سیم کارت (4FF) تولید شد. این سیم کارت باز هم کوچکتر شد. البته برعکس تکامل نمونه های قبلی علاوه بر کاهش طول و عرض، ضخامتش نیز کاهش یافت. (۱۲ میلی متر در ۸،۸ میلی متر با ضخامت ۰،۷ میلی متر) در سیم کارت نانو ضخامت پردازشگر به همراه بدنه ضخامتی معادل ۰،۷ دارد که حدوداً ۱۵ درصد نسبت به نسخ قبلی کاهش ضخامت داشته است. سیم کارت های نانو با سازگاری کامل با نسخه های قبلی ساخته شده است بنابراین می توان آنها را با آداپتور مخصوص در دستگاههای قبلی نیز قرار داد و استفاده کرد.

سیستم عامل ها

سیستم عامل های سیم کارت به طور معمول بر دو نوع هستند:

شاید برای شما هم پیش آمده باشد که با Punch کردن سیم کارت خود دچار مشکل شده اید. اما سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که سیم کارت چه نقشی را در گوشی ایفا می کند.

اولین نکته جالبی که در همین ابتدا باید به شما بگویم این است که سیم کارت سیستم عامل، EEPROM، پردازنده، ROM، RAM و دیگر اجزای مختص به خود را دارد که شاید بیشتر شما این موضوع را نمی دانستید و در واقع آن را دست کم می گرفتید. دخالت طیف گسترده ای از برنامه های کاربردی سخت افزار و نرم افزار باعث شده است تا این قطعه کوچک سرویس را برای دستگاه شما به ارمغان بیاورد.

تکنولوژی ساخت سیم کارت ها از ۲۵ سال پیش یعنی در سال ۱۹۹۱ که اولین سیم کارت عرضه شد، با وجود طرح هایی همانند Hyper-V مایکروسافت برای مجازی سازی سیم کارت ها، کماکان در حال پیشرفت هستند. سیم کارت در طی سالها علاوه بر پیشرفت، سایز خود را نیز تغییر داده است، سیم کارت سایز کامل، سیم کارت مینی، میکروسیم و نانوسیم که با دستگاههای مختلف کار می کنند. همزمان با کاهش سایز دستگاهها تولید کنندگان نیز سعی کردند در اندازه سیم کارتها تغییراتی بدهند.

اولین سایز سیم کارت به صورت سایز کامل بود (1FF): این سایز تقریباً اندازه کارتهای اعتباری بانکی بود. (۸۵،۶۰ میلی متر در

بخشی از مس روی سیم کارت است. به روایتی دیگر باید ۰،۹ میلیمتر از طول و ۲،۳ میلیمتر از عرض بخش مسی بریده شود که مقدار قابل توجهی است و همچنین ۰،۰۶ میلیمتر از ضخامت سیم کارت کم شود.

کانکتور سیم کارت از ۶ پایه تشکیل شده که ارتباط مودم GSM را با سیم کارت برقرار می سازد و از این نظر یک سیم کارت را تا جایی که این ارتباط از بین نرود می توان کوچک کرد اما یک مسأله دیگر نیز مطرح می باشد و آن حفظ سلامت چیپ داخل سیم کارت و سیم های نازک ارتباط میان چیپ و لایه مسی روی سیم کارت می باشد.

طبق تصویر بالا برای تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم نیاز به برش نیمی از قسمت hotmelt می باشد که البته این عمل اختلالی در کارکرد سیم کارت بوجود نمی آورد. در انجام این فرآیند (تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم) نیز باید دقت نمود تا به چیپ و اتصالات داخلی فشار بیش از حد وارد نشود، زیرا محل های برش سیم کارت بسیار نزدیک به چیپ داخل سیم کارت می باشند و سیم هایی که ارتباط چیپ را با پوشش مسی روی سیمکارت برقرار می کنند تا حدی ریز و آسیب پذیر هستند که برای مشاهده آن ها نیاز به زره بین وجود دارد.

برگرفته از صفحه انترنیتی بروز رسانی

سیستم عامل های محلی و کارت های جاوا. سیم کارت های محلی نرم افزارهای اختصاصی ارائه دهنده سرویس را در خود دارند همانطوری که کارت های جاوا بر پایه استاندارد هایی هستند، کارت های جاوا نوع خاصی از زیر مجموعه زبان برنامه نویسی جاوا هستند که برای اجرا بر روی دستگاه های کوچک هدف گذاری شده اند

ICCID

هر سیم کارت به طور بین المللی با ICC-ID (شماره کارت مدارای بین المللی) شناخته می شود. ICCID در درون سیم کارت ذخیره می شود و همچنین بر روی بدنه ای سیم کارت در طی فرایندی به نام شخصی سازی چاپ یا حک می شوند.

تغذیه

سه نوع ولتاژ کار برای سیم کارت ها وجود دارد: ۵ ولت، ۳ ولت و ۱،۸ ولت. سیم کارت های قبل از سال ۱۹۹۸ اکثراً ۵ ولت بودند. سیم کارت های بعدی با ۵ ولت و ۳ ولت سازگارند. سیم کارت های مدرن همگی هر سه ولتاژ کار را پشتیبانی می کنند. اما سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که چرا بعضی از سیم کارت ها در هنگام کوچک شدن می سوزند؟

برای این موضوع می توان دلایل مختلفی در نظر گرفت اما در هر صورت عمر مفید سیم کارت با نحوه استفاده، نگهداری و حتی میزان مصرف از آن بسی ارتباط نیست. به گفته ای برخی کارشناسان افزایش میزان روشن یا خاموش کردن تلفن، مقدار و تعداد مکالمات و حتی تعداد پیامک های ارسالی و دریافتی، همه در کاهش عمر سیمکارت اثر دارند.

به همین اساس سیم کارت هایی که در فضای مرطوب، شرجی، شهرهای نزدیک دریا، در مجاورت حرارت بالا و... استفاده می شود، امکان دارد زودتر خراب شده و یا در فاصله زمانی کوتاه تری بسوزند. هر ساله حدود هفت تا ده درصد سیم کارت ها به دلایل متفاوت و مختلف می سوزند و می توان گفت که حدود نود و پنج درصد سیم کارت ها به دلایل مختلف و به غیر از اشکالات فنی دچار سوختن شده اند و کمتر از ۵ درصد از سیم کارت ها به دلیل مسائل شبکه ای و نقائص فنی سوختند ..

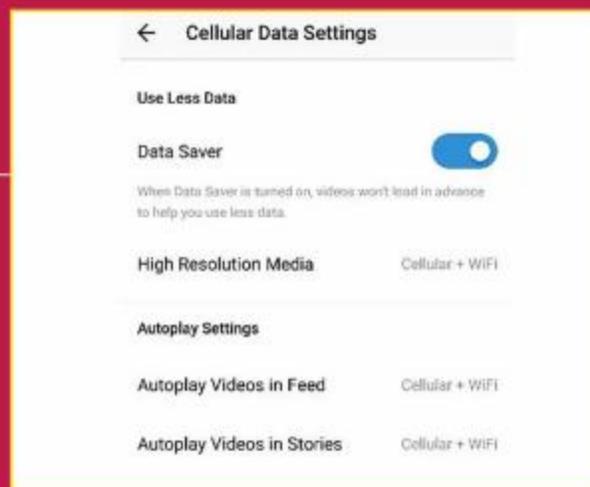
از مقایسه ی دو سائز نانو سیم استاندارد و بخش مسی یک سیم کارت (بخش مسی میکرو و مینی سیم) به این نتیجه خواهید رسید که تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم به معنای بریده شدن

با این روش مصرف اینترنت در اینستاگرام را کاهش دهید

❖ نحوه فعال‌سازی Data Saver در اینستاگرام

برنامه اینستاگرام را باز کنید، با مراجعه به بخش Settings از منوی آن گزینه Account را انتخاب کرده و سپس در این بخش

نیز گزینه Mobile data use که در برخی از گوشی‌های موبایل به نام Cellular data use است را انتخاب کنید. در این بخش سه گزینه «هرگز»، «فقط با وای فای» و «وای فای + اینترنت موبایل» را مشاهده می‌کنید که می‌توانید بر حسب نیازتان یکی از آنها را برای هر بخش انتخاب نمایید. گفتنی است چنین قابلیت‌هایی برای کشورهای کاربرانی فراهم شده است که با کندی اینترنت مواجه‌اند و در روزهای آتی تمامی کاربران جهان می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

مصرف اینترنت در اینستاگرام یکی از دغدغه‌های بزرگ کاربران این شبکه اجتماعی محبوب است. به همین دلیل اینستاگرام در به‌روزرسانی جدید خود قابلیت‌هایی را برای کاهش مصرف اینترنت در نظر گرفته است که در ادامه با جزئیات آن آشنا می‌شویم.

اینستاگرام به عنوان یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی شناخته می‌شود که بسیاری از کاربران به صورت روزانه تصاویر و ویدیوهای خود را در آن به اشتراک می‌گذارند. توسعه‌دهندگان این اپلیکیشن در آخرین به‌روزرسانی آن قابلیت‌های متعددی را ارائه کرده‌اند که می‌توان از مهم‌ترین آن‌ها به استیکرهای جدید، شرایط خرید در استوری‌ها و به‌روزرسانی رابطه کاربری کم‌رنگ اشاره کرد. اما در کنار این قابلیت‌ها طراحان گزینه‌ای را برای کاهش مصرف اینترنت در اینستاگرام در نظر گرفته‌اند که بسیار کارآمد خواهد بود.

❖ قابلیت کاهش مصرف اینترنت در اینستاگرام

اگر در اینستاگرام قابلیت Data Saver را فعال کنید، ویدیوهایی که در این شبکه اجتماعی به اشتراک گذاشته می‌شوند به صورت خودکار برایتان بارگذاری نخواهند شد. همچنین در این حالت تصاویر اینستاگرامی نیز با حداقل رزولوشن نمایش داده می‌شوند. چنین قابلیت‌هایی باعث می‌شود کاربران بر روی محتوایی که تصمیم دارند آن را ببینند کنترل بیشتری داشته باشند و هم بتوانند میزان مصرف اینترنت در اینستاگرام را کاهش دهند. گفتنی است در این حالت سرعت بارگذاری تصاویر نیز بیشتر از قبل خواهد بود؛ زیرا این اپلیکیشن سایر محتوای جدید را دانلود نمی‌کند.

شاه محمود صابر

تکنالوژی د انسانانو چارې خومره اسانه کړې دي؟

له نېکه مرغه اوس مهال مونږ د تکنالوژۍ په اوج کې ژوند کوو او د پخوا وختونو پر خلاف ورځ په ورځ په دې برخه کې د نوو او تازه نوښتونو شاهدان یو.

له کمپیوټر او تیلیفون رانیولې تر مصنوعي سپوږمکۍ و مخابراتي وسیلو او نورو تکنالوژیکي وسایلو، ټولو په خپل نوبت زمونږ چارې تر پخوا ډېرې اسانه کړې دي. د کمپیوټر له اختراع وروسته په دې برخه کې ورځ په ورځ زمونږ د اړتیا سره سم نوې زیاتونې رامنځته کېږي.

د همدې زیاتونو له ډلې یوه هم د کمپیوټري او گرځنده تیلیفونو کالیزې (جنټری) دي، چې کابو نیمه پېړۍ په خورا دقیقه توګه جوړې شوې دي او د اوسنی زمانې هر کاروونکي ترې مستفید کېدای شي.

د ورځنۍ و برنامه، غونډو او کاري ناستو له تنظیم سره د کالیزو د منظمو برنامه پر بنسټ عادت کول، د وخت مخنیوی کوي او همداشان د زیات تمرکز سره هم مرسته کوي. د کالیزو سره خان عادتول پر ورځنۍ و چارو د پام وړ اغېز پرېباسي. د کالیزې د سم مدیریت پرته نه شو کولای، چې په سمه توګه په خپل کار تمرکز وکړو او یا هم ښه کېدو وړاندې کړي.

دا چې د کالیزو د مدیریت په اړه ښه پوه شئ، نو لاندې اته ټکو ته پام وکړئ:

۱. راغونډول او خلاصه کول

کله چې د کالیزې بحث مطرح کېږي، نو د سړي فکر ته لومړیتوبونه ودرېږي، په دې برخه کې ځینو خلکو کاغذي یادداشتونو د کړنلارو سره عادت کړی وي، ځینو بیا د ډېوالي کالیزو سره عادت کړی وي او ځینو نور بیا نشي کولی، چې د آنلاین کالیزو اپلیکېشنونو څخه پرته خپلې ورځنۍ چارې پر مخ بوځي.

له همدې کبله که غواړئ منظم او ګټور فعالیت ولرئ، نو له کالیزو په منظمه توګه ګټه پورته کړئ. د کالیزو څخه ګټه اخیستنه معمولاً ښه چاره ده، خو ځینې کالیزې د زیاتو غوره توبونو (Options) د لرلو له کبله د سړي ذهن مغشوشوي. د مثال په توګه: تاسو په کالیزه کې د ناستې یوه برنامه تنظیم کړې ده، خو په ورته حال کې په اتومات ډول بله خپلسري چاره هم تنظیمېږي، چې په دې حالت کې مغشوشتیا رامنځته کوي.

د کالیزو د مسلکي مدیریت لپاره خپلې برنامه یوازې د کالیزو پر بنسټ ترسره کړئ. په پایله کې به هر څه په خپل ځای سم وي. د مثال په توګه: یوازې او یوازې د Google Calendar ، Wunderlist او Moleskine څخه ګټه پورته کړئ.

ناستو څخه پرېهېز وکړئ. په دې حالت کې به دویمې ناستې ته د رسېدو لپاره ډېر کم فرصت ولرئ؛ دا ځکه چې ځینې غونډې د خپل معمول وخت څخه زیات دوام کوي او ښايي څو دقیقې مو په چمتووالي کې تېرې شي او یا هم د لارې بندېدو له کبله په وخت ونه رسېږي. د لارې بندېدل په تېره بیا کابل کې د نړۍ د نورو ښارونو په پرتله زیاتې ستونزې راولاړې کړې دي.

زما ډېری ملګري کیسه کوي، چې د لارې بندېدو له کبله یې ډېرې مهمې دندې او یا هم کاري انټرویوګانې له لاسه ورکړې دي.

له همدې کبله د غونډو او رسمي ناستو لپاره لږ تر لږه ۱۵ دقیقې او یا هم که لږې ځای ته ځان رسوئ، نو ۳۰ دقیقې اضافي وخت ورکړئ. په دې کار سره به مو په اړونده کار تمرکز هم زیات شوی وي او د ناوخته رسېدنې له تشویش او ستړس څخه به هم په امن کې یئ.

۵. د ګډوډۍ و مخنیوی

ګډوډۍ ددې سبب کېږي، چې د کالیزې د مدیریت کنټرول له لاسه ورکړئ. په کالیزه کې ګډوډۍ په لاندې ټکو کې لنډولې شو:

- تکراري غونډې،

- له مشخصې موخې او ناستې پرته لیدنې

۳. د ورته (مشابه) کارونو ډلبندي

ښايي تاسو هم د هغو کسانو له ډلې یئ، چې تراوسه پورې به مو ګڼ شمېر کارونه یوازې له دې کبله په نیمايي کې پرېښې وي، چې یو له بل سره ورته وو. د همدې چارې د مخنیوي لپاره لازمه ده، چې هم مهاله د څو دندو له سرته رسولو ډډه وکړئ او په یو وخت یوازې یوه دنده سمباله کړئ. دلته لاندې ټکي په پام کې ولرئ:

- د ورته دندو ډلبندي د وخت ضایع کېدو او ستړس مخنیوی کوي.

- د ورځې په جریان کې ورته غونډې وخت بندي کړئ، چې د کار په بهیر کې له ستونزو خلاص شئ.

- د وخت محدودیت او استراحت وخت مو هم تنظیم کړئ. په دې کار سره به د ستړس او پرېشاني پرته، د استراحت او تمرکز لپاره لازيات وخت ولرئ.

۴. پرله پسې غونډې لږې کړئ

د غونډو په تنظیمولو کې د پرله پسې

۲. د ورځنۍ و برنامه تنظیمول

د نړۍ مشهور متشبث، پانګوونکی، پرلیکه بازار موندنې لارښود او په نړۍ واله کچه دویم ستر تاثیر اچوونکی شخص؛ John Rampton وایي: له ویده کېدو وړاندې هره شپه د ورځنۍ و کارونو لپاره ښه مفکوره لري. په دې مانا چې د شپې مهال د ورځنۍ و کارونو په اړه یوه ځاکه برابرو او د ورځې له خوا د هغې ځاګې پلي کول، خورا اغېزناکه چاره ده. نوموړی د خپلو ورځنۍ و چارو د تنظیم لپاره له پرلیکه (Online) کالیزو څخه ګټه اخلي.

- له برنامه سره په تکر کې غیر متناسبي او پرله پسې پېښې
- په دقیقه یي دندو د کالیزو ډکول
- د نارینو فعالیتونو وخت ټاکنه؛ لکه د سهار پلي تګ

- نورو ته د خپلو چارو سپارل

ساتلو زړه ښه نه کړي. له "نه" ویلو موخه داده، چې د خپلې کالیزې د مدیریت لپاره مهارتونه پوښې او وپېژنئ او د خلکو له بېکارو څخه خلاصی ومومئ.

خو دقیقه وخت پیدا کړئ او د کالیزې مهالو پېښو ته مو پکې منظم کړئ. په داسې شرایطو کې به د کالیزې تنظیمول ډېر ساده او اسان وي.

7. اوونیز تکرار

دا اصل د ډېوېډ الڼ د مشهور کتاب "Getting Things Done" څخه اخیستل شوی، چې د هغې په تعریف کې راځي:

د عملي چارو د لیدلوري له پلوه کارونه له درې برخو تشکیل شوي دي: روتوالی، د حال زمانې څخه کتنه او نوښت. روتوالی د ټولو اطلاعاتو پروسه تضمینوي. په حال کې هم د ژوند تضمین کوي او هغه داسې چې خپلې ټولې چارې د کالیزې سره سمې تنظیم بندي کړو.

د پورته دوه برخو په عملي کولو سره په اتومات ډول په کارونو کې نوښت راځي. له همدې کبله د کالیزې له ډکولو وړاندې تکراري ناستې او اوونیزې تکرارونې په لاندې توګه ترسره کړئ:

- په تېرو ځلنده نظر: د تېرې اونۍ کالیزې ته پام وکړئ. ښايي ځینې کارونه، لکه د اړین برېښنالیک لېږل مو له قلم څخه پاتې وي.

- پر راتلونکو طرح ځلنده نظر: په دې پړاو کې راتلونکې ناستې او غونډې تاسو ته د تکرار په توګه درنښودل کېږي، چې لاینه چمتووالی ورته ونیسئ.

- په مثبت ذهنیت سره د اونۍ پیل: د اونۍ د پیل ورځو کې د کالیزې په بیا ځلي لیدو سره، د نوو کارونو د ترسراوي لپاره اړین ذهني چمتووالی لاسته راوړئ.

6. "نه" ویل زده کړئ!

که هر وخت د خلکو غوښتنو ته "هو" ووايئ، نو کالیزه به مو له داسې دندو او پېښو څخه ډکه وي، چې تاسو پورې هیڅ تړاو نه لري. دا چاره مو په حقیقت کې مجبوروي، چې خپل اصلي کارونه شاته وغورځوئ او پردیو چارو په تحميلي توګه اوکه ورکړئ. له همدې کبله د اونۍ په پای کې ددې پرځای چې د اضافي وخت څخه په کتنې پیاده تګ او یا نوره د خوښې وړ ساتېږي وکړئ، اړین چې د خلکو بېکارونه په غاړه واخلي. په یاد ولرئ، "نه" ویل په دې مانا نه دي، چې د خلکو هره غوښتنه رد کړئ. که دا کار وکړئ، نو په ټولنه کې به مو ټولنیزه اړیکه سخت زیان وويني او خلک به بیا تاسو سره د راکړې ورکړې او یا هم اړیکې

آیفون ساخت کجاست؟!

در دنیا هر کسی صاحب گوشی های آیفون نیست - شانس خوب این است که اغلب افراد فامیل و دستان و آشنایان شما از گوشی های اندرویدی استفاده می کنند. در اصطلاح گوشی های آیفون نمادین هستند. برخی از افراد به این دلیل که گوشی های آیفون برند هستند، اقدام به خرید آن ها می نمایند، از طرفی دیگر از لحاظ ظاهری طراحی خاص و به عنوان مثال صدای زنگ مخصوص به خود را دارد.

کمپنی اپل اغلب با افتخار از تاریخ خود در کالیفرنیا یاد می کند. محدوده ی نام ها از نسخه های مختلف macOS آغاز شده و تا پیام قابل مشاهده در پشت جعبه ی آیفون شما قابل مشاهده است که نوشته شده: "Designed by Apple in California" اما در اصل آیفون ساخت کجاست؟!

پاسخ کوتاه: آیفون ساخت چین می باشد

شما ممکن است فکر کنید که پاسخ سوال شما در روی جعبه ی گوشی تان مطرح شده است و درست می باشد. اما در زیر این نوشته، متنی دیگر نیز وجود دارد که می گوید "Assembled in China"، پس این مطلب چیست؟

ممکن است که کمپنی Foxconn آیفون شما را تولید کرده باشد، اما به احتمال زیاد آیفون شما در چین تولید شده است. با این حال، یک مسأله ی ساده ای نیست. Foxconn نه تنها کارخانه هایی در سراسر جهان را در کشورهایی مانند تایلند، کوریای جنوبی، مالزی، سنگاپور، فیلیپین و جمهوری چک دارد ولی تنها شرکتی نیست که تولید آیفون را در اختیار دارد.

کمپنی Pegatron نیز گوشی های را تولید می کند و برای مدت زمان زیادی است که در این زمینه فعالیت دارد. طبق گفته های AppleInsider، این شرکت 30 درصد از مدلهای آیفون 6 را تولید کرده است.

پاسخ بلند: بستگی دارد

یک عبارت کلیدی بر روی جعبه های آیفون وجود دارد: موتساژ. در حالی که Foxconn و

متکی می باشد که این موضوع نیز بستگی به مدل گوشی شما دارد. کمپنی جاپانی سونی، بسیاری از کمره های اصلی اپل را تولید کرده است. OmniVision، که در ایالات متحده مستقر می باشد، کمره های FaceTime را تولید نموده است اما بخش اعظمی از این کار را کمپنی TSMC انجام می دهد. کوالکام نیز کمره های اپل را عرضه نموده است.

LCD

بر اساس میزان تقاضای گوشی های آیفون، اپل برای تامین LCD های خود به حداقل دو شرکت احتیاج دارد. یکی کمپنی LG است که در کوریای جنوبی مستقر می باشد، اما در لهستان و چین نیز کارخانه هایی دارد.

دیگر سازنده ال سی دی های اپل کمپنی شارپ می باشد. این

Pegatron گوشی های آیفون را اسمبل می کنند و قطعات آن ها را به یکدیگر متصل می کنند. سوال اینجاست که قطعات از کجا می آیند؟ هیچ جایی وجود ندارد که تمامی قطعات کمپنی اپل را تولید کند. بسته به نوع قطعه و کارایی آن، حتی ممکن است کوپرتینویی ها از تولید کنندگان مختلف قطعه نیز استفاده نمایند. این موضوع به ویژه برای بخش های کلیدی آیفون صحت دارد.

محصولات اپل از کجا می آیند؟

کمپنی اپل منابع خود را از تولید کنندگان سراسر جهان تأمین می کند. در سال 2017 میلادی Macworld بسیاری از این تولید کنندگان را ردیابی کرد. ما در ادامه ی مقاله تک تک قطعات آیفون را برای شما لیست نکرده ایم ولی تعداد بسیاری از قطعات کلیدی را برای شما اعلام نموده ایم.

برند تجاری در جاپان مستقر می باشد اما در 13 کشور دیگر نیز کارخانه هایی دارد.

کنترل کننده صفحه لمسی (ناچ)

کنترلر صفحه نمایش لمسی رفتار شما را با گوشی تان تعامل می کند. Broadcom این سخت افزار را صرفاً برای اپل عرضه می نماید. دفتر مرکزی این شرکت در ایالات متحده می باشد، اما در چندین کشور دیگر نیز کارخانه هایی دارد. این کشورها عبارتند از هند، چین، تایوان، سنگاپور و کوریای جنوبی، و همچنین کشورهای غربی مانند اسرائیل، یونان، بلژیک، فرانسه، هلند و انگلستان.

Touch ID

این روزها تقریباً بسیاری از دستگاه های کمپنی اپل بر روی Face ID تکیه دارند، اما بسیاری از افراد نیز هنوز از آیفون های Touch ID استفاده می کنند. این سخت افزار تقریباً توسط کمپنی TSMC عرضه

پردازنده ها

در قلب هر گوشی آیفون یک پردازنده سری A قرار دارد که بخش اعظمی از قابلیت های کلیدی این دستگاه ها را برای کاربران به ارمغان می آورد. کمپنی اپل به دو کمپنی برای تولید پردازنده کمک می کنند. کمپنی سامسونگ، که در کوریای جنوبی مستقر می باشد، یکی از این شرکت هاست. همچنین کمپنی TSMC، که در تایوان مستقر است، پردازنده های سری A را تولید می کند. این شرکت همچنین در چین، سنگاپور و ایالات متحده نیز قرار دارد.

برای تراشه های صوتی، اپل به کمپنی Cirrus Logic متکی می باشد. این شرکت در ایالات متحده مستقر بوده اما شرکت هایی در چین، کوریای جنوبی، تایوان، جاپان، سنگاپور و انگلستان نیز دارد.

کمره (دوبین)

کمپنی اپل به چندین شرکت مختلف برای تولید کمره های خود

A-series اپل در کوریای جنوبی، تولید حافظه ی ذخیره سازی را نیز بر عهده دارد.

دیگری، توزیع کننده حافظه های فلش توشیبا است. این شرکت در جاپان مستقر است اما دارای کارخانه های تولیدی در بیش از 50 کشور جهان می باشد.

باتری

در حالی که باتری ها قابلیت برای عرضه ندارند ولی اصلی ترین بخش دستگاه های دیجیتال را تشکیل می دهند و در اصل شما بدون بهره مندی از باتری، هیچ دستگاه دیجیتالی نیز نخواهید داشت. باتری نیز قسمت دیگری است که توسط کمپنی سامسونگ عرضه می شود، اما این شرکت تنها عرضه کننده ی باتری اپل نیست. Sunwoda Electronic، واقع در چین نیز باتری های آیفون را تولید می کند.

اپل در سال های اخیر با مشکلاتی در استفاده از باتری های خود مواجه شده است و همچنین به همین دلیل زمان تولید گوشی های آیفون کمی به عقب افتاده است تا در تولید باتری آیفون ها دقت زیادی صورت گیرد. آیا شما نیز در خصوص طول عمر باتری خود نگران هستید؟

شتاب سنسج، قطب نما

و ژيروسکوپ

شتاب سنسج چندین عامل را تعیین می کند، از جمله اینکه آیا راننده گسی می کنید یا خیر. کمپنی Bosch Sensortech این بخش را تولید می کند. بوش مرکز خود را در آلمان اداره می نماید. این شرکت همچنین دارای شرکت هایی در ایالات متحده، چین، جاپان، کوریای جنوبی و تایوان می باشد.

کمپنی AKM Semiconductor نیز تولید قطب نما را برعهده دارد که کمک شایانی به ناوبری گوشی های هوشمند می کند. این شرکت در کشور جاپان مستقر می باشد اما در فرانسه، انگلستان، چین، کوریای جنوبی، تایوان و ایالات متحده نیز شعباتی را دارا می باشد.

کمپنی STMicroelectronics نیز عرضه کننده ژيروسکوپ می باشد. این شرکت در سوئیس واقع شده است و دفاتری در بیش از 30 کشور دارد.

منبع: www.zoomtech.org/iphone-made-in

شده است، که به نظر می رسد چندین قطعه را تنها برای این کمپنی عرضه می نماید. کمپنی Xintec یکی دیگر از شرکت هایی است که سخت افزار Touch ID را تولید می کند. این شرکت در تایوان مستقر است.

گلس

شما ممکن است با اصطلاح Gorilla Glass که آیفون در کنار بسیاری از تلفن های محبوب آندروید استفاده می کند، آشنا باشید. کمپنی Corning در ایالات متحده تولید کننده Gorilla Glass می باشد. این شرکت نیز با چندین مکان از جمله استرالیا، بلژیک، برزیل، چین، کوریای جنوبی، مالزی، مکزیک، فیلیپین، روسیه، سنگاپور، آفریقای جنوبی، ترکیه، امارات متحده عربی و سایر کشورها فعالیت می نماید.

شبکه های Wi-Fi و شبکه سلولی

کمپنی اپل برای تهیه ی تراشه سلولی پایه، از کمپنی Qualcomm استفاده می کند. پایگاه اصلی این شرکت در ایالات متحده می باشد. بر اساس گفته های این کمپنی، تولیدات خود را به بسیاری از نقاط مختلف در سراسر جهان صادر می کند.

کمپنی Murata تراشه Wi-Fi را تأمین می کند. موراتا یک شرکت دیگر است که در ایالات متحده با کارخانه های مختلف در سایر کشورها کار می کند. این کشورها شامل جاپان، کوریای جنوبی، تایلند، مالزی، فیلیپین، ویتنام، تایوان، هند، مکزیک، برزیل، کانادا و چندین کشور اروپایی می باشد.

حافظه ذخیره سازی

حافظه ذخیره سازی نیز یکی دیگر از بخش های مهم گوشی های آیفون می باشد، در این بخش نیز کمپنی اپل متکی به دو کمپنی دیگر می باشد. یکی سامسونگ است که علاوه بر تولید پردازنده های

بهترین اپلیکیشن‌های کمره برای اندروید

با افکت های زنده ، حالت
عکاسی پشت سر هم، تنظیم
کیفیت تصاویر، پشتیبانی از
فایل های ویدیویی ۴K می
باشد. اگر برنامه ای ساده
می خواهید می توانید با این
اپلیکیشن تجربه خوبی داشته
باشید.

Camera MX

این برنامه یکی از قدیمی
ترین اپلیکیشن های کمره
است که هنوز هم جایگاه
خودش را حفظ کرده است.
این برنامه شامل مشخصاتی
چون: حالت Live Shot،
پشتیبانی از تصویر برداری

۱۶:۹ در فلم برداری و بسیاری ابزارهای ویرایش فلم و عکس که به
شما اجازه می دهد چیزهایی مثل روشنایی، کنتراست، saturation،
چرخش و خیلی موارد دیگر را در عکس ها تنظیم کنید. این اپلیکیشن
کنترل دستی برای عکاسان حرفه ای ندارد اما برای مبتدی ها که به
دنبال گرفتن عکس های خوب هستند کافی است.

FX

این کمره یکی دیگر از اپلیکیشن هایی است که مدت هاست
به بازار آمده است. در نسخه های جدید با تنظیمات و مشخصات
جدیدی که به این برنامه اضافه شده قدرت آن را بیشتر از پیش کرده
است. از جمله مشخصاتی که به این اپلیکیشن اضافه شده است:
کنترل و تنظیم دستی کمره، کیفیت HDR، تایم لپس، پانوراما،
تصاویر زنده و بسیار افکت های دیگر که عکسی بی نظیر در نتیجه
می دهد.

منبع: وبسایت "بدانیم"

امروزه کمره های گوشی های
هوشمند اهمیت بیشتری
نسبت به گذشته دارند.
کمپنی ها سعی می کنند کمره
های قابل اعتماد تری داشته
باشند که بتوانند در نور کم
عکس های باکیفیت بگیرد و
خصوصیاتی را داشته باشد که
مردم به دنبال هستند. بیشتر
مردم گوشی ها را بر اساس
کیفیت کمره اش خریداری
می کنند. البته اپلیکیشن های
زیادی وجود دارد که می تواند
کیفیت عکس های گوشی را
تا حدودی بهتر کند.

BestMe Selfie Camera

این کمره یک اپلیکیشن رایگان برای کسانی که عاشق
سلفی هستند. این اپلیکیشن شامل ۱۲۵ فیلتر، استیکر، اموجی،
افکت و خیلی چیزهای دیگر است. این اپلیکیشن به خصوص برای
کسانی که عکس های خودشان را در رسانه ها به اشتراک می گذارند
بسیار پر کاربرد است.

Camera FV-5

این کمره یکی از اپلیکیشن هایی که در مدت زمان کوتاه شهرت
بالایی پیدا کرد و به دلیل تنظیمات و خصوصیات دستی اش معروف
است. از جمله: تنظیمات تغییر نور، سرعت شاتر، اندازه گیری نور،
فوکوس و وایت بالانس. این اپلیکیشن فایل های JPEG، PNG،
RAW، هیستوگرام RGB را پشتیبانی می کند و برنامه ای مؤثر و
بسیار قوی است.

Camera JB+

این اپلیکیشن شامل حالت های کمره، ویدیو و پانوراما همراه

مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه می کند

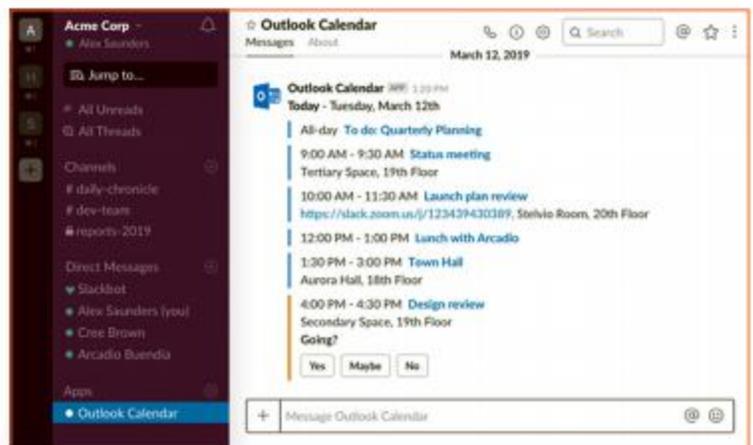
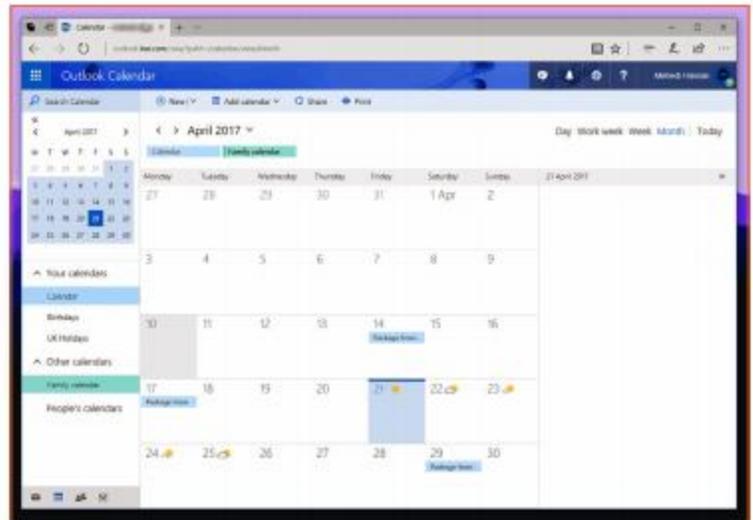
هیچ چیز ناامید کننده تر از نیاز به داشتن دو، سه و یا حتی چهار برنامه فقط برای اطمینان اینکه به جلسه تان به موقع می‌رسید یا پروازتان را از دست ندهید، وجود ندارد. از آنجا که ما به شدت به گوشی های هوشمندمان برای برای برنامه های خود تکیه می کنیم، نیاز به چیزی داریم که این کارها را تا جایی که می شود برایمان ساده تر کند. بنا به همین نیاز، مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه می کند تا ما راحت تر بتوانیم برنامه های خود را پیگیری کنیم.

ویژگی جدید مایکروسافت مربوط به تقویم Outlook برای اندروید چگونه عمل می کند؟

یکی از برنامه هایی که در تلاش است تا همه چیزهایی که نیاز دارید را یکجا جمع کند، Microsoft Outlook است. چه ایمیل باشد، چه تقویم یا حتی مخاطبین شما، این برنامه دسترسی بسیار راحت و آسان به آن ها را فراهم می کند. و با آخرین بروز رسانی، Outlook تبدیل به یک برنامه ضروری برای کسانی که مدت ها پیش فرصتی به آن داده بودند، شد.

به غیر از به روز رسانی هفتگی معمولی که شامل بهبود عملکرد و رفع اشکال بهینه سازی برنامه می شود، به روز رسانی این هفته یک گزینه جدید را فراهم می کند که به کاربران Outlook اجازه می دهد چندین تقویم را همگام سازی کنند. ویژگی جدید Outlook این امکان را برای کاربران فراهم می کند تا با اضافه کردن تقویم هایی که قبلا با گوشی های هوشمندشان همگام سازی شده اند، به تمام رویدادهای خود در یک مکان دسترسی پیدا کنند. مایکروسافت ویژگی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه کرده و هم اکنون میتوان آن را از فروشگاه گوگل پلی دریافت کرد.

منبع: زومت تک

محاسبات ابری (Cloud Computing)

به ایستادن یا انتظار کشیدن برای اینکه دیگران کاری برای شما انجام دهند نیز نبود. در حال حاضر این یک مثال ساده در سطح مصرف کننده است، اما من در مورد اینکه محاسبات ابر واقعاً چیست فکر می‌کنم. و این که آیا دیگران آن را درک می‌کنند یا خیر، اکثر افراد احتمالاً از بیت‌ها و قطعه‌های ابر در زنده‌گی روزمره خود استفاده می‌کنند.

آن‌ها شاهد این واقعیت هستند که خدمات ابری بدون توجه به جایی که هستید (دسترسی گسترده به شبکه) در دسترس است. مهم نیست که آیا در خانه هستید یا در محل کار و یا در تعطیلات کنار ساحل، خدمات ابری همواره قابل استفاده هستند.

اما ابر بیش از برنامه‌های دانلود شده و جریان موسیقی است. محاسبات ابری فرصتی عظیم برای کسب و کارها را فراهم می‌کند و بسیاری از افراد به‌عنوان مصرف‌کننده IT به این موضوع اشاره می‌کنند. محاسبات ابری یا Cloud Computing، یعنی ارائه سرویس‌های پردازشی (از اپلیکیشن‌ها گرفته تا ذخیره‌سازی و قدرت پردازشی)، که بر بستر اینترنت و معمولاً با پرداخت هزینه انجام می‌شود. محاسبات ابری در واقع

با اصول اولیه شروع می‌کنیم، در سطح فنی، محاسبات ابری سحر و جادو نیست، اما از منظر کاربر، گاهی اوقات می‌تواند سحر و جادو به نظر برسد. اگر با این دیدگاه پیش برویم می‌توان ابر را به‌عنوان یک چراغ جادو در نظر بگیریم. هنگامی که به غول چراغ جادو آرزویان را بازگو می‌کنید، تنها به این فکر می‌کنید که آرزویان برآورده می‌شود یا نه

و هیچگاه به فرایندی که در پشت صحنه اتفاق می‌افتد اهمیت نمی‌دهید.

در بسیاری از موارد، این همانند محاسبات ابری است. مثلاً می‌خواهیم یک بازی Draw Something با دوست خود در گوشی هوشمند انجام دهیم. شما به فروشگاه app می‌روید، برنامه را دانلود می‌کنید، وارد سیستم شوید، دوست خود را پیدا کنید و کمتر از پنج دقیقه بعد، از بازی لذت می‌برید. این توانایی درخواست خدمات، زمانی که به آن‌ها نیاز دارید در شرایط محاسبات ابری به‌عنوان سرویس ارائه می‌شود. شما نیازی به رفتن به یک فروشگاه فیزیکی نداشتید.

نیازی به تماس با کسی برای قرار دادن سفارش نبود و نیازی

انترنت برای برآوردن نیازهای خود استفاده می‌کنید. برای دسترسی به منابع پردازشی که در حجم زیادی فراهم است، از مجازی‌سازی استفاده می‌شود، که با تجمیع منابع و ایجاد یک سیستم یکپارچه انجام می‌شود. مشتری این سرویس‌های ابری، بر اساس مقدار و مدت استفاده از منابع، هزینه پرداخت می‌کند. با این تکنولوژی، هزینه پردازش‌ها، میزبانی اپلیکیشن‌ها، ذخیره‌سازی داده‌ها و ارائه سرویس به طور قابل توجهی کاهش یافته است. محاسبات ابری یا (cloud computing) مدلی برای داشتن دسترسی آسان، بنا به درخواست شبکه به منابع اینترنت (مانند: شبکه‌ها، فضای ذخیره‌سازی، سرورها) که بتوانند با حداقل کار یا بدون نیاز به دخالت server به سرعت فراهم شود.

به عبارت دیگر منظور از محاسبات ابری استفاده از منابع محاسباتی (سخت افزار و نرم افزار) است که مجموعه‌ای از سرورها از طریق یک شبکه می‌باشد در این روش، بجای اینکه کاربر نرم افزارهای کاربردی مورد نیاز خود را بر روی کامپیوتر شخصی نصب کند، از طریق هر کامپیوتر متصل به شبکه خدمات مورد نیاز خود را بصورت وب سرویس دریافت می‌کند. نرم افزارهای کاربردی بر روی سرورهای پر سرعت شبکه نصب می‌شوند و کاربر می‌تواند به تمامی این نرم افزارها از طریق شبکه دسترسی پیدا کند.

منبع: www.cloudcomputing.tosinso.com/fa/articles

ارائه سرویس‌های محاسباتی برای سرورها، ذخیره‌سازی، دیتابیس‌ها، شبکه، نرم‌افزار، آنالیزها و غیره است. ارائه سرویس به کاربر در محاسبات ابری، بر اساس تقاضا است و کاربر بدون آن که به تجهیزات خاصی برای پردازش نیاز داشته باشد و یا حتی از محل انجام این پردازش آگاه باشد، به سرویس مورد نظر خود می‌رسد. این سرویس را می‌توان به شبکه برق‌رسانی تشبیه کرد که مشترک، بدون نیاز به داشتن اطلاع از نحوه تولید برق و مکان دقیق تولید آن، تنها با اتصال از طریق یک درگاه، برق مورد نیاز خود را تأمین می‌کند.

این بدین معنی است که دسترسی به منابع IT، در زمان تقاضا و بر اساس میزان تقاضای کاربر به گونه‌ای انعطاف‌پذیر و مقیاس‌پذیر از راه اینترنت به کاربر تحویل داده می‌شود. همان‌طور که کاربر تنها هزینه برق یا آب مصرفی خود را می‌پردازد، در صورت استفاده از محاسبات ابری نیز کاربر تنها هزینه خدمات محاسباتی مورد استفاده خود (اگر هزینه از کاربر دریافت شود) را پرداخت خواهد کرد.

در محاسبات ابری، محاسبات و پردازش‌ها با سرورهایی که با یکدیگر شبکه هستند، انجام می‌شود و ذخیره‌سازی داده‌ها به صورت متمرکز و دسترسی به سرویس‌ها و منابع، به صورت آنلاین و از طریق اینترنت است؛ در عمل به جای اینکه شما اطلاعات را بر روی هارد دیسک خود نگه دارید و یا برنامه‌های کاربردی مورد نیازتان را به طور مستمر به‌روزرسانی کنید، از سرویسی بر روی

بهترین بسته انترنتی هفته وار با سرعت 4.75G+

1.5 جی بی

فقط
125 افغانی

فعال سازی: #1*125*477*

فقط برای 7 روز قابل اعتبار میباشد.
برای تمام زون ها بدون هرات
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

اتصالات بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

بسته هفته وار اندیوالی

وسیع ترین پوشش با شفاف ترین صدا

فقط 80 افغانی

فعال سازی: #1*8*233*

غیر فعال سازی: #2*8*233*

400[☎]
دقیقه

تماس از افغان بیسیم به افغان بیسیم

ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

نگاهی دیگر به نقش کمک‌های خارجی

سیدمحمد فیروزی

همیشگی، از دست دادن بازار و صنایع محلی، رخوت و تبلی و به تازگی رفتن منابع محیطی چیزی دیگر را در پی نخواهد داشت، هرچند نظریات جدید این مکتب اندکی تعدیل شده ولی شواهد و مطالعات شان همچنان نشان دهنده وابستگی جوامع توسعه نیافته از ارتباط با کشورهای توسعه یافته است.

به نظر میرسد اکثریت مردم افغانستان از حضور و کمک های مالی جامعه جهانی و مخصوصاً کشورهای توسعه یافته ی غربی خشنود و راضی باشند. آمریکا و کشورهای هم پیمان، از مصرف میلیاردها دلار در بخش های مختلف افغانستان خبر داده اند. مقامات و رسانه های غربی همواره حضور و کمک های کشورهای

شواهد و مطالعات مکتب وابستگی

مکتب وابستگی در اوائل دهه 1960 در واکنش یا مواجهه با سه جریان یا وضعیت پدید آمد البته که ریشه های آنرا میتوان شروع از قرن شانزدهم، هفدهم، هژدهم و مخصوصاً در قرن 19 و در اندیشه های مارکسیسم یافت. اول؛ شکست برنامه کمیسیون اقتصادی سازمان ملل در آمریکایی لاتین که با نسخه توسعه ی کشورهای توسعه یافته اجرا میشد. دوم؛ شکست و افول مکتب نوسازی که بیشتر با رویکرد آمریکایی و اروپا ممداری همراه بود و تبعات چون تخریب گسترده محیط زیست، گسترش فاصله طبقاتی، استثمار ملل عقب مانده و جنگ های جهانی را در پی داشت. سوم؛ ظهور مارکسیست های انقلابی در چین، کیوبا و آمریکای لاتین (شیرزادی، 1386: 41-42).

1- پل باران و پل سنزی - مطالعه رابطه امپریالیسم و عقب ماندگی

پل باران و پل سنزی نشان میدهند که هند در قرن 18 یک کشور

غربی را عامل نجات، توسعه و استمرار نظام سیاسی تلقی میکنند و این بمباران تبلیغات، سودمندی ارتباط با جوامع غربی را به یک امر بدیهی تبدیل کرده است. این مقاله نگاهی متفاوت به ارتباط افغانستان به حیث یک کشور عقب مانده، با کشورهای توسعه یافته دارد. بدون شک حضور و کمک های جامعه جهانی در بخش های مختلف سازنده و مفید بوده است، ولی این حضور و کمک های مالی تبعات و پیامدهای منفی را نیز به جا گذاشته و میگذارد، که کمتر به آن پرداخته شده است. از دیدگاه جامعه شناسی توسعه حداقل دو نگاهی متضاد پیرامون ارتباط کشورهای جهان سوم با کشورهای توسعه یافته وجود دارد، دیدگاه مثبت آن (مکتب نوسازی) نسخه ی توسعه ای، کشورهای توسعه یافته را به کشورهای جهان سوم پیشنهاد میکند، اما دیدگاه منفی (مکتب وابستگی) کاهش و قطع هرگونه ارتباط را با کشورهای توسعه یافته، برای جوامع توسعه نیافته توصیه میکنند. درین دیدگاه هر نوع کمک مالی، آموزشی، فنی، نظامی و اطلاعاتی کشورهای توسعه یافته به جوامع عقب مانده، بر محور منافع کشورهای توسعه یافته چرخیده و نتیجه ی جز اتکا و وابستگی

با بهروری یا سود های بلند، نبود ظرفیت های تخنیکی، بشری و ساختاری و... سبب افزایش قروض، ورشکستگی، وابستگی شدید ترمالی گردیده است و در نهایت کشورها و بانک های قرض دهنده تمام اختیارات و منابع مالی کشورهای مقروض را در دست گرفته و در عرصه های دیگر نیز سلطه پهن میکنند. بناء از نظر آنان هر نوع رابطه و مخصوصاً گرفتن وام ها سبب اصلی عقب ماندگی کشورهای جهان سوم گردیده است. (همان، ۱۱۸-۱۲۵)

3- لندسبرگ والگوی تشویق صادرات در شرق آسیا

از نظر آقای لندسبرگ الگوی تشویق صادرات بخشی از سلطه امپریالیسم بوده که تنها توسعه صنعتی وابسته را به ارمان آورده است.

آثار زیانبار الگوی تشویق صادرات را چنین بر شمرده است:

- 1- تولیدات صنعتی سازگار با جامعه مرفه داخلی و نیز بر اساس نیاز و خواست کشورهای توسعه یافته صورت میگیرد و هیچ تطابق با نیازها و خواسته های مردم عام و توده ها ندارد.
- 2- محدود و منحصر ماندن دانش تکنالوژیکی به شرکت ها و پیمانکاران خارجی.

3- عدم کنترل و انقیاد کامل شرکت های داخلی بر کلیه روند های تولید و توزیع لذا وابستگی ادامه پیدا میکند

4 - به اثر رقابت ها آهسته- آهسته از مرغوبیت و کیفیت کالاهای صادراتی کاسته میشود (همان، ۱۲۵-۱۲۹).

4- آندره گوندر فرانک و زنجیره روابط استثماری مرکز و پیرامون؛

به عقیده فرانک توسعه نیافتگی نه پدیده ذاتی است و نه حالت سنتی و نیز کشورهای توسعه یافته کنونی هرگز توسعه یافته نبوده اند. بناء به اثر روابط نابرابر تجاری و مشروط ساختن بیش از حد قمر توسط مرکز، کشورهای قمر یا پیرامونی نمی توانند به توسعه مستقل و رضایت بخش برسند. (الوانی، کیا کججوری و رودگر نژاد، ۱۳۸۹: ۶۸)

5- پربیش وانتقاد از تقسیم کار جهانی؛

او کشورها را به مرکز (متشکل از کشورهای پیش رفته) و پیرامون (متشکل از کشورهای توسعه نیافته) تقسیم بندی میکند. او بر تقسیم کار جهانی شدیداً انتقاد کرده و راه حل را در تشویق توسعه صنعتی کشورهای پیرامون و اصلاح نظام تقسیم کار بین المللی میدانند (نراقی، ۱۳۸۰: ۵۰).

بقیه در شماره بعدی...

بزرگ صنعتی و تجاری بود تا حد که صادرات آن به غرب میرسید اما به یکبارگی و آن هم به دلیل استعمار انگلیس به یک کشور عقب مانده تبدیل شد و نیز خاطر نشان میکنند که توسعه بریتانیا به قیمت عقب ماندگی - عقب گذاشتگی هند میسر شده است و این فرض شان بر سرنوشت و تجربه همه کشورهای دیگر همانند هند تعمیم پیدا میکند. این رابطه ی نامطلوب پیامدهای ذیل را داشته است.

الف- در عرصه اقتصادی - انگلیسی ها با شیوه های فریبکارانه شان سرمایه و شرکت های محلی و بومی هند را ضعیف و نابود کردند، مازاد تولیدی را به بریتانیا انتقال میدادند، مواد خام و منابع قیمتی و کمیاب را استخراج کرده به خارج میبردند، روابط تجاری هند را انحصاری نمودند، تکنالوژی و فن آوری را به خودشان منحصر کردند، تعرفه کالاها را به میل خودشان تغییر میدادند.

ب- در عرصه سیاسی - از نظر باران؛ بریتانیایی ها به تبع تسلط و انحصار اقتصادی در عرصه سیاسی نیز مداخلات و نفوذ ایجاد میکردند. چون ایجاد و حمایت از یک دولت استعماری به نفع شان و وسیله دوام و گسترش بهره کشی و سلطه شانرا بالای هند تضمین و تأمین می کرد.

ج- در عرصه فرهنگی و اجتماعی - با تسلط و نفوذ قابل ملاحظه انگلیسی ها بر ابعاد اقتصادی و سیاسی جامعه هند، بدون شک جنبه های نرم افزاری جامعه (اجتماع و فرهنگ) نیز از سلطه و حاکمیت شان دور نماند زیرا آنها در بعد اجتماعی یک شکاف عمیق میان دلالان و نخبه گان تحت الحمایه شان و توده های فقیر ایجاد کرده بودند و در حقیقت انگیزه ی مبارزه با استعمار وجود نداشت پراگندگی و تفرقه اجتماعی و وسیله مهم دوام و گسترش استعمار در بعد اجتماعی بود و از سوی دیگر دولت تحت الحمایه هر نوع اعتراض را به شدت سرکوب میکرد. همچنان با انحصاری ساختن فن آوری و دانش تکنالوژیکی؛ نظام آموزشی هند را نیز در اختیار گرفته بودند و در تلاش بودند تا هر آنچه خود میخواهند در خور دانش آموزان هندی بدهند. (سو ۱۱۴-۱۱۷: ۱۳۹۷)

2- نویسنده گان Monthly Review بررسی بحران های بدهی و مالی امریکایی لاتین

محققین Monthly Review که تله های بدهی و عقب مانده گی کشورهای امریکای لاتین از جمله برازیل، مکزیکو، آرژانتین، وینزویلا، شیلی، کلمبیا و... را مطالعه نموده اند به این نتیجه رسیده اند که بدهی ها و کمک های بانک های امریکایی و بانک های جهانی نه تنها مشکلات کشورهای مزبور را حل توانسته بلکه چالش ها و مسائل آنها را تشدید نیز کرده است. بدهی های

اقتصادی نظام‌های معرفی مختصر

عبدالقاهر مدبر

نظریه عمومی نظام‌ها توسط برتالانفی (Ludwig Von Bertalanffy: 1901-1972)، زیست‌شناس آلمانی، مفهوم خاص خود را یافت و بعدها با کاربرد این نظریه در رشته‌های گوناگون علوم، واژه‌هایی مانند نظام اقتصادی، نظام ارتباطات و نظام اطلاعات متداول شد. رایج‌ترین و برجسته‌ترین نظام‌های اقتصادی از میان نظام‌های گوناگون اقتصادی که امروز وجود دارد، نظام سرمایه‌داری (Capitalism) و نظام سوسیالیسم (Socialism) یا جامعه‌باوری هستند. همه‌ای معاملات و روش‌های اقتصادی که امروزه در جهان انجام می‌شود، تحت قوانین و شرایط این دو نظام قرار دارند.

سرمایه‌داری یا (Capitalism) نظام اقتصادی عبارت از مالکیت خصوصی وسایل و ابزار تولید و قبول آزادی‌های فردی در فعالیت اقتصادی است. از لحاظ

قبل از این که به تعریف نظام اقتصادی پردازیم بهتر است بدانیم که نظام عبارت از مجموعه عناصری است که میان آنها روابط وجود داشته باشد و دارای یک هدف باشد. نظام اقتصادی را می‌توان مجموعه منظم عناصری گفت که به منظور ارزشیابی و انتخاب در زمینه تولید، توزیع و مصرف برای کسب بیشتری موفقیت، فعالیت می‌کند یا به عبارت دیگر؛ نظام اقتصادی، مجموعه‌ای هماهنگ از نهادهای اجتماعی و حقوقی است که در بطن آن برخی وسایل سازمان یافته به پیروی از برخی انگیزه‌های برتر به خاطر برقراری توازن اقتصادی استفاده می‌شود. هدف‌های بزرگ نظام اقتصادی می‌تواند عدالت اقتصادی، آزادی، رفاه عمومی، رشد و توسعه اقتصادی و اموری از این قبیل باشد. کلمه نظام به مفهوم خاص آن سابقه طولانی ندارد. این کلمه در سال‌های ۱۹۵۰-۱۹۵۶، با مطرح شدن

شکل ناب آن بسیار نزدیک است. در این مرحله فعالیت‌های اقتصادی توسط تعدادی زیادی بنگاه‌های کوچک سرمایه داری که در تملک افراد یا خانواده‌ها بود و مستقیماً توسط آنها اداره می‌شد انجام می‌گرفت. قواعد فعالیت‌های اقتصادی توسط بازارهایی تنظیم می‌شد که زیر تسلط روابط متقابل میان عرضه کالا و خدمات و تقاضای مصرف‌کنندگان قرار داشت. بازار کار دستمزدها را تعیین می‌کرد و کارگران را طبق همان نیروهای عرضه و تقاضا، به کارفرمایان مختلف تخصیص می‌داد.

سوسیالیسم (Socialism) یا جامعه‌باوری، سوسیالیسم از کلمه فرانسوی «سوسیال» به معنای اجتماعی گرفته شده است. فرهنگ آکسفورد در تعریف این کلمه می‌نویسد: «نظریه یا سیاستی که هدف خود را مالکیت یا نظارت کل اجتماع بر ابزار تولید (سرمایه، زمین، دارایی و غیره) در جهت تأمین منافع همگانی قرار می‌دهد و یا از این مالکیت و نظارت حمایت می‌کند». به طور خلاصه سوسیالیسم در صدد اجتماعی کردن ابزار تولید است اهمیت و ویژه‌گی اساسی این مکتب عمدتاً اقتصادی در جنبه سلبی و انتقادی آن نهفته است سوسیالیسم اصولاً در مقابل تعالیم فردگرایانه لیبرالیسم اقتصادی و سرمایه‌داری قرار می‌گیرد و بر خلاف این مکاتب که بر فرد و منفعت فردی اهتمام دارند این اندیشه (بر جمع‌گرایی) و

دقیق ویژگی‌های آن می‌تواند نارسا باشد. شکل ناب این نظام اقتصادی را می‌توان چنین خلاص کرد: مالکیت و کنترل خصوصی وسایل تولید اقتصادی، یعنی سرمایه؛ انجام فعالیت‌های اقتصادی برای حاصل نمودن سود؛ بازاری که این فعالیت‌ها را تنظیم کند؛ تصاحب منافع توسط صاحبان سرمایه (مشروط بر پرداخت مالیات به دولت)؛ عرضه کار از سوی کارگران به عنوان آزاد اجتماعی. از نظر تاریخی توسعه سرمایه‌داری و تسلط آن بر زندگی اقتصادی هم‌زمان با رشد صنعتی انجام پذیرفت، لیکن برخی از جنبه‌های آن را می‌توان در بخش تجاری اقتصاد پیش سرمایه‌داری قرون وسطی نیز یافت. سرمایه‌داری در جوامع صنعتی اشکال گوناگونی به خود گرفت که همگی موانع تعریف بالاست.

سرمایه‌داری آغازین در بریتانیا و ایالات متحده قرن نوزدهم، به عنوان الگوی کلاسیک تلقی می‌شود که به

تاریخی سرمایه‌داری مراحل مختلفی را طی و به‌خصوص در قرن 19 تکامل یافته است. از دیدگاه بسیاری از متفکران، اصل اساسی این نظام اقتصادی مسلط، یعنی رقابت شدید جهانی برای کسب سود در بازار آزاد و عدم توجه به ارزش‌های اخلاقی و انسانی در این راه، منطقی را پدید آورده که مبتنی بر حرص و آز، نابرابری و بی‌عدالتی و فساد است و با ایجاد تضادها و شکاف‌های عظیم اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی در جوامع انسانی و جهان، اکثریت مردم جهان را به سرنوشتی غم‌انگیز و هولناک محکوم کرده و خود این مکتب نیز در سراسیمه سقوط قرار دارد. (فرهنگ علوم سیاسی، علی آقا بخشی، نشر مرکز، ص 81)

تعریف سرمایه‌داری بدون شمردن

سود همگانی تأکید دارد هر چند امروزه از جاذبه رویایی سوسیالیسم به عنوان یک مکتب مستقل کاسته شده است اما هنوز هم به ویژه از حیث تئوریک و در جنبه نقدی و از جهت تأثیراتی که بر روند مدرنیته غربی داشته است دارای اهمیت و قابل مطالعه است، مهمترین عنصر مشترک نظریه‌های سوسیالیستی تکیه بر برتری جامعه و سود همگانی بر فرد و سود فردی است.

از جهت تاریخی، سوسیالیسم طغیانی است بر ضد فردباوری و لیبرالیسم اقتصادی عصر جدید. سوسیالیسم نقی این نظریه است که پیگیری نفع فردی - چنان که هواداران سرمایه داری ادعا می‌کنند - خود به خود به نفع اجتماعی می‌انجامد، بلکه عقیده این مکتب، دخالت اکثریت و دولت، در مقام نماینده اکثریت، می‌تواند نفع عمومی را از دستبرد افراد در امان دارد. بعضی ریشه‌های سوسیالیسم را تا نخستین نظریه‌های اخلاقی و دینی مشوق برابری و همکاری اجتماعی و یا آرمانشهر افلاطون، به گذشته می‌برند اما سوسیالیسم جدید، در واقع فرآورده مستقیم انقلاب صنعتی است. سوسیالیسم یک ایدئولوژی شورنده علیه پیامدهای شوم انقلاب صنعتی برای اکثریت جامعه به ویژه پرولتاریست (پرولتاریا ■ کارگر)، مهم‌ترین مؤلفه مشترک تمام نظریه‌های سوسیالیستی، اهتمام آنها بر ترجیح جامعه بر فرد و فراتر نهادن سود همگانی بر سود فردی است.

از این روله تیز انتقاد سوسیالیست‌ها به سوی «مالکیت خصوصی» به عنوان اساسی‌ترین مؤلفه سرمایه‌داری بوده است. از این رو مالکیت خصوصی ابزار تولید را سرچشمه تمامی مفاسد و بیدادگری‌های و نابرابری‌های زیان خیز اقتصادی و اجتماعی می‌دانند. به همین خاطر این تفکر در مقابل «آزادی» بر اصل «برابری» تأکید می‌کند.

سوسیالیسم معاصر در مقابل بعضی شالوده‌های اساسی مدرنیسم مثل فردگرایی و اقتصاد صنعتی و سرمایه‌سالار پدیده آمده است، این مکتب با فردیت انسان و آزادی‌های اقتصادی لیبرالی و سرمایه‌سالارانه موافق نیست و فرد را به مثابه عضوی از پیکره جامعه و نه در برابر آن می‌نگرد پس سوسیالیسم و جامعه‌باوری در واقع شورشی است بر ضد فردگرایی و جلوه‌های اقتصادی آن یعنی لیبرالیسم اقتصادی و کاپیتالیسم. یکی از اصول و عناصر سوسیالیسم تفکرات فراملیتی (Internationality) و گونه‌ای از تمایلات انسان‌گرایانه (Humanity)

بوده است. بیشترین انتقاد مخالفان سوسیالیسم متوجه کاهش منزلت فرد و فرو نشاندن انگیزه‌های شخصی برای شکوفایی اقتصادی و زمینه‌سازی برای تمرکز گرایی و گاه استبداد و سرمایه‌داری دولتی است، در نهایت سوسیالیسم هم نتوانست به اهداف خود دست یابد معمولاً از سرگذشت سوسیالیسم در اروپای شرقی و شوروی به عنوان شاهدی بر این بن‌بست‌ها یاد می‌شود از همین روست که سوسیالیسم در اروپای غربی همت خود را مصروف آشتی دادن و آمیختن دموکراسی و آزادی‌های فردی با مسئولیت اجتماعی کرده است. (عبدالرسول بیات و جمعی از نویسندگان، فرهنگ واژه‌ها، ص 347 تا 353، داریوش آشوری، دانشنامه سیاسی، تهران، 1373 ص 204 و 205).

معادن طلا در افغانستان

- ۳.۳ معدن طلای نورابه
- ۳.۴ معدن طلای زرکشان
- ۳.۵ معدن طلای پاشانی
- ۳.۶ معدن طلای قره دغن
- ۳.۷ معدن طلا پریان
- ۴ جستارهای وابسته
- ۵ منابع

معادن طلا در افغانستان از قدیم الایام مورد استخراج طلا گران قرار گرفته است. استخراج طلا توسط زرشونی با پوست گاو در بدخشان و استخراج طلا کانی در غزنی از قرن‌ها قبل وجود داشته است. طلای ریگی که در کشور تاجکستان، ازبکستان، تخار و بدخشان وجود دارد همه از معادن بزرگ طلا بدخشان سرچشمه گرفته است. ذرات طلا این معادن در طول میلیون‌ها سال توسط دریای کوچک به آمو انتقال یافته ذریعه دریای آمو به سمت‌های مختلف انتقال داده می‌شده است.

اکتشافات

پس از سال ۲۰۰۲ کمپنی‌های اکتشافی فضای امریکایی آغاز به کشف معادن دست ناخورده افغانستان دست زدند. سازمان ناسا تا کنون ۳۳۰ معادن دست ناخورده را تشخیص نموده است که بعضی از آنها قبلاً غیر دقیق محاسبه گردیده بود.

بر اساس معلومات وزارت معادن و پترولیم، معادن موجود طلا در افغانستان عبارت اند از: معدن طلای ویکادور و راغ در

محتویات

- ۱ اکتشافات
- ۲ استخراج سنتی
- ۳ معدن کنونی
- ۳.۱ معدن طلای ویکادور
- ۳.۲ معدن سمی طلا

طلای نورابه در ولسوالی چاه آب ولایت تخار موقعیت دارد. ذخیره معدن طلای این کان، از ۱۲ تا ۲۴ تن تخمین شده است. معدن طلای سمی؛ با داشتن ۱۷۰۰ متر عرض و ۸۰۰۰ متر طول، در هر متر مکعب ۱۰۰ ملی گرام طلا دارد. قرارداد این معدن، در بدل ۲۰ درصد حق الامتیاز، برای مدت دو سال به یک شرکت افغانی بنام کمپنی وست لند تریدنگ داده شده است که سالانه ۱۷۰۰ کیلو استخراج می نماید. بخش دیگر معدن طلای سمی؛ به نام طرف راست نامیده می شود، با داشتن ۴۹۰ متر عرض و ۵۰۲۰ متر طول، در هر متر مکعب به شکل تخمینی ۴۹۳ ملی گرام طلا دارد. همچنان بخش سوم یا مرکزی معدن طلای سمی، ۵۰۰ متر عرض و حدود ۴۸۰۰ متر طول دارد که ذخیره طلای آن، در هر متر مکعب ۲۲۸ ملی گرام می باشد.

معدن طلای نورابه

این معدن طلا نیز در منطقه نورابه در ده کیلومتری ولسوالی چاه آب ولایت تخار موقعیت دارد. ذخیره مجموعی طلای معدن نورابه، ۲۶۰ تن تخمین شده که دارای ۸۵۰ کیلو طلای خالص می باشد. معدن طلای نورابه، در سال ۱۳۶۶ خورشیدی، توسط روس ها کشف شده و قرارداد استخراج آن، در سال ۱۳۸۶ خورشیدی، با یک شرکت آمریکایی امضا گردید که استخراج آن، فعلاً نیز جریان دارد. در معدن نورابه وسمتی چندین نقطه استخراجی وجود دارد که به اساس سروی انجام شده در زمان روسها در دهه ۱۹۷۰ میلادی،

بدخشان، معدن طلای چاه آب، نورابه سمی، حصار و معدن طلای انجیر در ولایت تخار، معدن طلای زرکشان در ولایت غزنی، معدن طلای حصارک در ولایت لوگر، معدن طلای کندلان در ولایت زابل، و معدن طلای قره دغن که در ولایت بغلان موقعیت دارد. علاوه براین طور فیصدی در معادن مس لوگر هرات و جست و سرب قندهار بغلان وجود دارد. مقدار طلا در معادن کشف شده در مجموع بیش از ۳ پی پی ام (ذره در میلیون) می باشند. در مجموع ۱۰٪ از معادن این کشور کشف گردیده است؛ که از جمله معادن طلا نیز می باشد.

استخراج سمی

مردم محلی ساحه دریای کوچک بدخشان از سالیان دور با وسایل ساده از قبیل پوست گاو و غربال از آمودریا، طلا را از طریق زرشوی به دست می آورند. گفته می شود مردم با زحمت روزی یک تا دو گرام طلا به دست می آورند.

معادن کنونی

معدن طلای راغ بدخشان

طلای سمی تخار

معدن طلای زرکشان در مقر غزنی ۷۵۰۰ کیلو

معدن طلای کهنه سنگ زابل

معادن طلا خاکریز قندهار

معدن جست ولایت هرات که

دارای ذخایر زیادی از طلا است.

معدن طلای ویکادور

این معدن در ۵۰ کیلومتری شمال شهر فیض آباد در ولسوالی راغ ولایت بدخشان موقعیت دارد که موجودیت طلائی با کیفیت بلند، در آن ثابت شده است. این معدن ۲ متر عرض و ۳۵۰ متر طول دارد؛ اما در مورد ذخیره آن تا کنون کدام سروی صورت نگرفته است.

معدن سمی طلا

این معدن؛ در جوار معدن

دیگر آن، اطراف نام دارد که بازهم به دو دسته یعنی چپ و راست تقسیم شده است. طرف چپ آن ۱۶۰ متر عرض و ۱٫۸ کیلومتر طول دارد که هر متر مکعب آن، دارای ۲۵۸ ملی گرام طلا می باشد. طرف راست این معدن، با داشتن ۲۸۰ متر عرض و ۱٫۴۸ کیلومتر طول، دارای ۳۷۵ ملی گرام طلا در هر متر مکعب می باشد.

معدن طلای قره دغن

معدن قره دغن طلا در ۸۰ کیلومتری جنوب غرب ولایت بغلان در ولسوالی دوشی موقعیت دارد که از سال ۱۳۷۱ خورشیدی تا ۱۳۷۴ از سوی وزارت معادن و پترولیم کشف شده و تا کنون، از کندن کاری های شخصی، مصنون مانده است. قرارداد اکتشافی معدن طلای قره دغن، در ماه جدی سال ۱۳۸۹ خورشیدی به هزینه ۵۰ میلیون دالر، برای مدت سه سال از سوی دولت به یک شرکت خصوصی داده شد؛ تا اندازه ذخایر موجود طلا در این معدن را تشخیص نماید. معدن جست ولایت هرات که دارای ذخایر زیادی از طلا است.

معدن طلا پریان

به اساس سروی تیم ریاست سروی و جیولوجی وزارت معادن که در سال ۱۳۹۲ خورشیدی صورت گرفت، معدن طلا در ولسوالی پریان این ولایت کشف گردید و قرار است در سال جاری، روی معادن متذکره حفاری های عمیق جهت تثبیت کمیت و کیفیت آن، از سوی وزارت معادن صورت گیرد.

قرار اعلامیه مورخ ۲۳ سرطان سال ۱۳۸۴ وزارت معادن افغانستان، ذخایر هرات خیلی غنی از طلا بوده که می توان گفت در هر تن سنگ حدود ۱۰۰ گرام بدست خواهد آمد. به مقدار کمی طلا در ترکیب معدن مس عینک نیز وجود دارد.

منبع: ویکی پدیا

هر کدام از این نقاط دارای ذخایر مشخص خود بودند که در نقطه بنام «حصار» ذخیره به مقدار ۴۳۷ کیلو گرام نیز تثبیت گردید. این معدن، از نوع معادن طلای آبرفتی یا پاشان بوده که منشأ اصلی آن از معادن طلای بدخشان و تاجکستان می باشد. فعلاً کمپنی وست لند تریدنگ سالانه ۱۷۰۰ کیلو در سال استخراج می نماید.

معدن طلای زرکشان

این معدن، با داشتن مساحت تخمینی ۴۸۴ کیلومتر مربع، در ۲۲۵ کیلومتری جنوب غرب کابل در ولایت غزنی موقعیت دارد. بر اساس تحقیقات سال ۱۳۳۹ و ۱۳۵۱ خورشیدی که توسط متخصصین روسی، جرمنی و آمریکایی در این کان صورت گرفت، تصریح شد که ذخیره طلای این معدن ۷۵۰۰ کیلوگرام تشخیص شده است.

معدن طلای پاشانی

این معدن، در ولایت تخار موقعیت دارد که ۸ متر عرض و ۱۷۰۰ متر طول دارد. این معدن، به سه بخش تقسیم شده است که طرف، راست، مرکزی و چپ نامیده می شود. طرف راست این معدن که دارای ۵۰۰ متر عرض و ۵٫۲ کیلومتر طول می باشد، در هر متر مکعب ۴۹۳ ملی گرام طلا دارد. بخش دیگر طلای پاشانی که بخش مرکزی است، با داشتن عرض ۴۵۰ متر و طول ۴٫۸ کیلومتر، دارای ۳۷۵ ملی گرام در هر متر مکعب می باشد. همچنان بخش

- ریشه کن کردن فساد به توسعه اجتماعی و اقتصادی کمک می کند. زمانی که فرار مالیاتی فاسد از میان برداشته می شود، شرکت های کوچک و بزرگ راحت تر در کسب و کار باقی می مانند.

- ایجاد بخش سلامت خوب و مفید یکی از مهمترین خدماتی است که به شهروندان ارائه می شود؛ زیرا زندگی ها را نجات می دهد.

- سازمان های غیر دولتی و جامعه مدنی می توانند با فساد مبارزه کنند.

- برابری و عدالت برای همه، برای ثبات و رشد کشور ضروری است. همچنین کمک می کند تا به طور مؤثر با جرم و جنایت مبارزه شود.

- با مشارکت دادن جوانان در بحث درباره این که چه رفتاری اخلاقی است، فساد چیست و راه های مبارزه با آن چیست

راه های برای مبارزه با فساد اقتصادی

از این که منابع مالی آموزشی به شیوه ای منصفانه و شفاف اداره می شود، از با ارزشمند ترین دارایی کشور - یعنی فرزندان آن پشتیبانی می کنند.

- امتناع از مشارکت در فعالیت هایی که قانونی و شفاف نیستند سرمایه گذاری داخلی و خارجی را افزایش می دهد. سرمایه گذاران بیشتر مایل به سرمایه گذاری در کشورهایی هستند که می بینند منابع مالی در جیب مقامات فاسد قرار نمی گیرد.

اگر مردم اجازه ندهند که فساد وارد زندگی شان شود، به افراد فاسد فرصت انجام اعمال غیرقانونی را نخواهند داد. حتی اگر مشکل فساد اقتصادی به قدری در بخش های دولتی و خصوصی یک کشور ریشه دوانده باشد که مردم فکر کنند فساد تنها شیوه زندگی است، باز هم باید بدانیم اگر تک تک افراد آن جامعه به جرم نه بگویند جلوی آن را خواهند گرفت.

در این جا چند توصیه سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد ارائه می شود.

- دولت هایی که با موفقیت به فساد حمله می کنند، به نظر شهروندان شان خیلی مشروع تر اند و ثبات و اعتماد ایجاد می کنند.

- لازم است محیطی ایجاد شود که در آن حاکمیت قانون غلبه دارد.

- وقتی شهروندان و شرکت ها اطمینان داشته باشند نهادهای حقوقی به اختلافات به نحوی عادلانه و صادقانه رسیده گی می کنند، می توان به طور مؤثری تأثیرسیر جرایم سازمان یافته، قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان و تروریسم را محدود کرد.

- رفاه آینده به کیفیت و عملکرد سیستم آموزشی بستگی دارد. اطمینان

• (NGO) سازمان های غیردولتی و رسانه ها می توانند کمک کنند پروژه های آموزشی شفاف شود و منابع مالی به جایی که مد نظر است فرستاده شود.

• باید فعالیت های بخش خصوصی از سوی رسانه ها پوشش داده شود.

• بخشی از ارزش یک شرکت، اعتبار آن در نگاه مصرف کنندگان است. انتشار روش های فاسدی که این شرکت ها به کار می گیرند و کارهای خوبی که انجام می دهند، ابزار قدرتمندی برای انجام تجارت در زیر سایه حاکمیت قانون و شیوه های خوب بین المللی است.

• نحوه خبر پراکنسی صحیح آموزش داده شود و از اتحادیه های مستقل روزنامه نگاران حمایت شود.

• یک رسانه قوی، آزاد و حرفه ای شاخص رشد و توسعه است. باید از فعالیت های روزنامه نگاری حرفه ای و پیوستن روزنامه نگاران به اتحادیه های مستقل روزنامه نگاران حمایت کرد.

بقیه در شماره بعدی

و تشویق جوانان به تقاضای حق خود برای تحصیل می توان با فساد مبارزه کرد.

• فساد می تواند محافظ شرکت های بدنام در رقابت باشد، بنابراین شرکت های ناکارآمد را قادر می کند به حیاتشان ادامه دهند و بازار از شکل طبیعی خارج می شود.

• باید آگاهی عمومی، آگاهی رسانه ها و دولت ها درباره هزینه های فساد در سیستم مراقبت های بهداشتی افزایش یابد.

• نظارت از نزدیک رسانه ها و عموم مردم بر فعالیت های دولت روش ثابت شده ای برای نگهداشتن دولت ها در مسیر درست است.

• آموزش و پرورش با همکاری با سازمان های غیر دولتی فعال در این زمینه می تواند عموم را آگاه کند.

• اطمینان از اینکه نسل های آینده به گونه ای پرورش یابند که انتظار داشته باشند در کشورشان فساد وجود نداشته باشد یکی از بهترین ابزار برای اطمینان از آینده ای روشن است.

• اگر به سازمان ها، بخش خصوصی، سازمان های دولتی و مردم گفته شود یک میدان سازی برابر برای همه وجود دارد، رقابت در یک کشور بهبود می یابد.

• وقتی محیط کسب و کار باز و شفاف باشد، کسب و کارهای ملی و بین المللی بیشتر احتمال دارد که سرمایه گذاری کنند.

• باید از قوانین رقابت عادلانه پیروی

درباره SEO بیشتر بدانید

رتبه بندی موتورهای جستجوگر برای وب سایت شما است. سنو یک راه عالی برای افزایش کیفیت وب سایت شما است. سنو می تواند به عنوان یک چارچوب کامل در نظر گرفته شود؛ زیرا کل فرایند سنو دارای تعدادی از قوانین (یا دستورالعمل ها)، تعدادی از مراحل سنو و مجموعه ای از کنترل ها است.

سنو چیست؟

برای مبتدیان ممکن است تعاریف بالا پیچیده باشد. به عبارت ساده تر، بهینه سازی موتور جستجو یک راه برای بهبود وب سایت شما است تا به موقعیت های بالا در نتایج جستجو گوگل، یاهو، بینگ یا سایر موتورهای جستجو نزدیک تر شود. هنگامی که شما در گوگل جستجو انجام می دهید، نتایجی که نشان داده می شوند، بر اساس الگوریتم پیچیده گوگل است.

این الگوریتم (که هم چنین به عنوان الگوریتم رتبه بندی موتور جستجو شناخته می شود)، قبل از اینکه تصمیم بگیرد که کدام

تخریب وب سایت نگرانو

SEO مخفف (Search Engine Optimization) به معنای "بهینه سازی موتورهای جستجو" است. این فرآیند گرفتن ترافیک از نتایج جستجوی آزاد، ارگانیک، سرمقاله یا طبیعی در موتورهای جستجو است. تمام موتورهای جست و جو اصلی مانند Google، Bing، و یاهو نتایج جستجوی اولیه را در بر می گیرند، در حالی که صفحات وب و سایر محتوا مانند فیلم ها و یا لیست های محلی بر اساس موتور جستجوگر بیشتر مربوط به کاربران می باشند.

در حقیقت سنو یا بهینه سازی موتور جستجو به منظور افزایش کمیت و کیفیت ترافیک وب سایت شما از طریق نتایج موتور جستجو انجام می شود. کیفیت ترافیک وب سایت شما می تواند همه بازدید کنندگان در جهان را جذب کند. رتبه بندی نتایج جستجو توسط الگوریتم گوگل تعیین می شود.

بهینه سازی موتور جستجو یا سنو به طور خلاصه، مجموعه ای از قوانین برای بهینه سازی وب سایت شما برای موتورهای جستجو و

باشد. محتوای خوب هنوز مهم ترین عامل موفقیت در سئو است. به عبارت دیگر، اگر شما سایتی را با محتوای بسیار کم جستجو کنید، شانس موفقیت شما در دراز مدت به حداقل خواهد رسید.

آموزش سئو

از طریق دوره های آموزش سئو کار بهترین نتایج را بدست آورید. این که شما یک وبلاگ نویس، توسعه دهنده، بازاریاب آنلاین یا صاحب یک کسب و کار بزرگ یا کوچک هستید مهم نیست. ما برای تمام کسب و کارها راه حل هایی را برای افزایش رتبه وب سایت ارائه می دهیم.

نتیجه گیری

سئو به منظور بهینه سازی وب سایت مورد استفاده قرار می گیرد تا بتوانند آنها را در رتبه بندی گوگل یا موتور جستجوی دیگر جزء نتایج جستجو قرار دهند. در Yoast، ما معتقدیم که سئو یکپارچه بهترین راه برای رتبه بندی وب سایت شماست، زیرا شما را بر روی هر جنبه ای از سایت خود متمرکز می کند. از کلاه سیاه استفاده نکنید زیرا در نهایت نتایج منفی را برای رتبه بندی وب سایت شما خواهد داشت. برای حفظ رتبه بندی در Google، باید سئو وب سایت خود را توسعه دهید. اگر وب سایت شما در بازار و کسب و کار مربوطه بهترین باشد، گوگل آن را در نتایج عالی جستجو رتبه بندی می کند.

جستجو برای وب سایت شما. سئو موفقیت آمیز شامل استراتژی های صفحه ای است که از کلمات کلیدی مبتنی بر متن استفاده می کنند و استراتژی های خارج از صفحه که لینک های ورودی از سایر وب سایت ها را دریافت می کنند.

تفاوت بین سئو و بازاریابی اینترنتی

چیست؟

این سوال توسط یک سئو کار حرفه ای مطابق زیر پاسخ داده می شود: ممکن است برای شما این سوال پیش بیاید که "آیا سئو همانند بازاریابی اینترنتی است؟" ساده ترین پاسخی که می توانم بگویم این است که جستجوگرها یکی از ابزارهای موجود در بازاریابی اینترنتی هستند.

این بازاریابی اینترنتی می تواند بخشی از کمپین بازاریابی اینترنتی شما باشد که معمولاً شامل مواردی مانند ارتقاء رسانه های اجتماعی، استراتژی محتوا و غیره می

صفحه وب در وهله اول، مکان دوم و غیره نمایش داده شود، تعدادی از عوامل را در نظر می گیرد.

چرا سئو اهمیت دارد؟

در بازار رقابتی امروز، بازاریابی جستجوگرها مهم تر از همیشه است. هر روز میلیون ها کاربر در موتورهای جستجو به دنبال پاسخ به سوالات خود هستند. اگر شما صاحب یک وب سایت، وبلاگ یا فروشگاه آنلاین می باشید، سئو می تواند به کسب و کار شما کمک کند تا به اهداف خود برسید. سئو شامل جنبه های فنی مانند معماری سایت، عناصری مانند تولید محتوا و تجربه کاربر است.

استراتژی سئو چیست؟

استراتژی بازاریابی جستجوگرها یک برنامه جامع است برای به دست آوردن بازدید کنندگان بیشتر از طریق موتورهای

تماس - صحتی

 248

مجموعه دقایق تماس	فیس	بسته
20 دقیقه	1 افغانی	روزانه
80 دقیقه	7 افغانی	هفته وار
200 دقیقه	20 افغانی	ماهوار

سهولت ها

- صحبت با داکتر
- کمک های اولیه/آمادگی های عاجل
- امراض و ویروس های موسمی
- واکسیناسیون
- معرفی شفاخانه ها
- معرفی داکتران
- موضوعات حفظ الصحوی و صحتی
- مشوره های اساسی و تجویز نسخه

غیر فعال سازی: به شماره 248 تماس گرفته و دکمه 0 را فشار دهید و یا به شماره 152 به تماس شوید.
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

از تماس شما به **احمد** تشکری مینماییم
لطفاً منتظر باشید تا تماس شما جواب داده شود

نام خود را منحهیت صدای زنگ خویش ثبت نمایید

تمديد به شکل اتومات	مدت اعتبار	هزینه	بسته
بلی	7 روز	10 افغانی	هفته وار

#606* را دایل نمایید

ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

افغان بیسیر
AFGHAN WIRELESS

HD
VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

کشتی

استاد هبت الله ناقد

دوبیتی‌ها

دلم افسرده تو تنگ است برگرد
چمن بی رونق و رنگ است برگرد
برای رویش روز و شقایق
دلم با باغ هم‌رنگ است برگرد
*****

بیا در خلوت شبهای تارم
بیا در لحظه‌های انتظارم
بیا که سیل اشکم غرق کرده
بیا بنویس بر سنگ مزارم
*****

بیا که خلوت شب خانه ای توست
طلوع فجر هم سامانه ای توست
بیا که لحظه مرگ است بینیم
نفس بربل دلم افسانه ای توست
تویی لیلی شهر خوب رویان
تویی یوسف وش راغ نکویان
تویی شهکار لطف و مهر و عفت
تویی طناز ورم‌غاز ختایان
*****

اسیر چشم جادویت دل من
زدی آتش به این آب و گل من
چنان با ظلم بر من حمله کردی
نشانی هم نماند از منزل من

نورالدین محمد عبدالرحمن جامی هروی

مثنوی

دید مجنون را یکی صحرا نورد
در میان بادیه بنشسته فرد
ساخته بر ریگ زانگستان قلم
می زند نقشی به کلک خود رقم
گفتش ای مفتون شیدا چیست این؟
می نویسی نامه سوی کیست این؟
چند خواهی در سوادش رنج برد؟
تیغ صرصر خواهدش حالی سُرد
کی به لوح ریگ باقی ماندش؟
تاکسی دیگر پس از تو خواندش؟
گفت شرح حسن لیلی می دهم
خاطر خود را تسلی می دهم
می نویسم نامش اول وازقفا
می نگارم نامه ای عشق وفا
نیست جز نامی از او دردست من
زان بلندی یافت قدریست من
چون که کوتاه است دست ازکام او
عشق بازی می کنم با نام او

احسان الله درمل

چې هره ساه کې مې د تاندو نغمو شور ښکاري
لکه سپرلی د زړه په دښته مې څوک خور ښکاري

که قتلوي مو ستا قاتل نظر په هره شېبه
مونږ ته بيا هم گرانه طبيب ښکاري ټکور ښکاري

چې مې شرنگېرې تورې تورې زولنې په پښو کې
د چا د تورو زلفو تورو سترگو تور ښکاري

ستا په مسکيو انگو کې نن د مهر خوله
ښکليه دا څنگه د گلونو منځ کې اور ښکاري

ماته چې هم پکې اختيار د يو قدم نشته دی
په زخمي زړه کې مې د کوم کبرجن کور ښکاري

هغه درمل چې بې له خدايه چاته نه ټيټېدو
اوس بې دنگ سر په هره لاره کې نسکور ښکاري

ممتاز اورکزی

شپه، ورځ راپسې پورې د کور ور دی نه راووځم
انسان يم له انسانه مې خطر دی نه راووځم

چې هېڅ بې هېڅه چاته راوتمه نن سبا
هغه هم هېڅ بې هېڅه مرور دی نه راووځم

څه ما واخلي ډېر ژر ستا د ليدو ظالمه تنده
څه ستا د بې رځيو ظالم لمر دی نه راووځم

که نه مې راوباسې د جابرو په خلاف
مثال مې لکه ټيکي کې خنجر دی نه راووځم

ممتاز يمه خښ د محروميو په لحد کې
د چا د اداگانو که محشر دی نه راووځم

مصاحبه با فریبا مرتضوی؛ شاعر

- از خودتان بگویید، از روند زندگی، از سیر و سلوک شعری و علایق و سلیقه‌های ادبی‌تان؟
فریبا مرتضوی هستم. ۱۹ سال دارم. فرزند سوم خانواده و تک‌دختر هستم. پدرم، دانشجو هست و بعد از گذشت ۲۷ سال، به تازگی شروع به ادامه تحصیل کرده است.

سال گذشته از لیسه پردیس کابل فارغ شدم و اکنون مشغول تحصیل در یکی از دانشگاه‌های شهر کابل هستم. از ۴ سال بدین سو مشغول فعالیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای هستم و فعلاً به‌عنوان مدیرمسئول خیرگزاری فرهنگ و مسئول اجرایی اپلیکیشن "کابل من" در موسسه فرهنگی-هنری «نمارسانه» در کابل، فعالیت می‌نمایم.

شعر و ادبیات، یکی از علایق‌ام می‌باشد که می‌خواهم به‌عنوان یکی از کارهای جدی، آن را دنبال کنم. همیشه اشعار شاعران مختلف را می‌خوانم و گاهی خط‌خطی‌هایی نیز می‌کنم.

- اولین جرقه‌های شعری در شما چگونه به وجود آمد؟

تسا جایی که یادم می‌آید از کودکی پرتحرک بودم و در دوران مکتب نیز برنامه‌های مختلف را اجرا می‌کردم. برای نخستین بار، وقتی سیزده سال داشتم، در یکی از جلسات حلقه ادبی پردیس شرکت کردم و در آن جلسه، مثنوی را دکلمه کردم که نوع خوانش و دکلمه‌ام مورد تشویق دوستان شاعر قرار گرفت و برای خودم نیز جالب بود که حداقل می‌توانستم خوب شعر بخوانم. از آن‌جا علاقه گرفتم تا به‌صورت منظم در این جلسات ادبی که شاعران، شعرهای هم‌دیگر را نقد می‌کردند، شرکت می‌کردم و بعد از گذشت زمانی من هم به نوشتن دل‌نوشته‌ها و بعضی خط‌خطی‌هایی که نمی‌شد به آن شعر

من گرچه بیش تر از
این که شعر بنویسم، شعر
می خوانم، با این هم وقتی
بخواهم چیزی بنویسم،
توجه بیش تر را به تخیل
و عاطفه و آن چیزی که
از دلم می جوشد، متمرکز
می نمایم.

گفت، شروع کردم.

- برای بیان یک شعر، چه حالاتی باید رخ
دهد تا اشعار به ذهن جاری شود؟

زندگی سراسر شعر است. شادی و شوق و محبت و
غم و اندوه و دل تنگی همه حالات و مضامینی هستند که
موجب نزول و پیدایش یک شعر می تواند باشد. اگر شادی
و اندوه نباشد، شعری وجود نخواهد داشت. به نظرم شاعر
و در کل نویسنده، باید موقع نوشتن در فضای ذهنی آرام تر
و دور از اطرافیان، قرار بگیرند تا بتوانند خالق اثر زیباتری
باشند.

- در بین شعرای گذشته و معاصر کشور ما،
کدامین آن ها بهترین الگو در سرایش شعر برای
شما بوده و یا می باشد؟

در کل از شاعران فارسی زبان، مولانای بلخ و حافظ
شیرازی را بیش تر دوست دارم و آثارشان را با شوق و علاقه
فراوان می خوانم.

- برای چی شعر می سرایید؟

برای دست یافتن به آرامش روان و بروز آن چه در دلم
می جوشد.

- شما در جستجوی چه چیزی هستید در
شعر؟

در شعر به دنبال پیدایش زیبایی ها و آرامش درونی
هستم. فکر می کنم شعر می تواند روان آدمی را آرامش
بخشد.

- به نظر شما شعر باید پیام خاصی (هستی
پیام در شعر) داشته باشد؟

فکر می کنم جامعه امروزی بیش تر از هر چیز دیگری،
نیاز به هم دلی و مهر و محبت دارد و شعر می تواند این پیام
را به خواننده و مخاطب خودش، ارائه کند.

- شما در سرایش شعر به چه چیزی
بیش تر توجه دارید: به اندیشه، تخیل، عاطفه،
تصویرپردازی، شکل، پیام، زبان، ترکیبات تازه،
واژه ها و یا چیزهای دیگر؟

همه این مواردی که شما بیان کردید، عوامل و عناصر
مهمی هست که کلامی را به شعر مبدل می کند، از جمله
تخیل و عاطفه.

- اگر بخواهید به عنوان شاعر تعریفی از شعر ارائه دهید؛ به نظر شما شعر یعنی چی؟
می‌گویند: «چیزی که از دل برآید؛ به دل می‌نشیند.» به نظر من شعر یعنی همین چیزی که از یک دل می‌جوشد و به دل/دل‌های دیگری، راه پیدا می‌کند.

- شما به غیر از برنامه‌های فرهنگی‌تان شغل دیگری هم دارید؟

هر کسی عشق و علاقه‌ای دارد، من هم از زمانی که خودم را شناختم، محبت فراوان به فعالیت فرهنگی داشته‌ام که از دوران مکتب، از صنف نهم/دهم رو آوردم به کار و فعالیت فرهنگی.

فعالاً هم مسئولیت خبرگزاری فرهنگ را دارم که محور اصلی فعالیت این خبرگزاری، فرهنگ و هنر است و هیچ رابطه‌ای با سیاست و موضوعات خارج از فرهنگ، ندارد.

- تعدادی از سروده‌ها بر دل سرآینده‌ی آن جایگاهی خاصی دارد؛ اگر ممکن باشد همان سروده‌های‌تان را به عنوان نمونه‌ی از اشعارتان در این جا بنویسید؟

اگر چه مسیر طولانی در پیش است تا بتوانم به خودم شاعر بگویم، با آن‌هم خط‌خطی‌های گه‌گاهی را این جا می‌آورم، شعر اول، شعر جدید و بسیار دوست‌داشتنی برای من است که کاری مشترک از بنده و مشوق و راهنمای همیشگی‌ام آقای «مهدی شمس» است:

شعر مشترکی از مهدی شمس و

فریبا مرتضوی:

دوست دارم که عسل جانِ غزل‌خوان بشوم
یا غزل‌خوانی رندانِ سحر دانِ بشوم

دوست دارم که پریشان کنم این زلف سیاه
باعث تیره‌گی روشن جانان بشوم

وای اگر چهره‌گشایی کنم و وای اگر
خنده بر لب نفسی راهی میدان بشوم

به لطیفی و رهایی و فریایی من
که اگر زمزمه‌ی نازک باران بشوم

همه بی چتر بیابند به استقبالم
غرق در شوقِ فراوانِ فراوانِ بشوم...

دخترم: آیه و آینه‌ی حسن و شادی
از بهشت آمده‌ام تا گل و ریحان بشوم

حیف و صد حیف که در جسم و دلتنگ
ترین

کاش می‌شد که رها باشم و خندان بشوم

کاش می‌شد که در این عصر بهاری
لطیف

در خیابان صفا با تو خرامان بشوم

فریبا مرتضوی:

بابا سلام دختر تو دلشکسته است
عمری در انتظار نگاهت نشسته است

بابا بیا که بغض به قلبم فشرده است
شور و نشاط زندگیم بی تو مرده است

بابا کجاست شانه‌ی تو؟ تکیه‌گاه من

بابای من ستاره‌ی شام سیاه من

بابا چرا تو رنگ خزانی گرفته‌ای؟
در قامت نشان کمانی گرفته‌ای

بابا بدون تو یخ می‌زند مرا
در خانه ام شبانه ملخ می‌زند مرا

بابا بخند، خنده مگر قیمتی شده است؟
اندوه سرنوشت من لعنتی شده است

این شعر را دلم به نگاه تو گفته است
در چشمهات هیبت دنیا نهفته است

فریبا مرتضوی:

لبخند کسی شبیه لبخند تو نیست
در کُل جهان نیز همانند تو نیست
در وصف تو شعرهای بسیار را
گفتند، ولی هیچ خوشایند تو نیست

- فعالیت‌های فرهنگی شرکت
مخابراتی افغان بیسیم را در کشور
چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قابل ستایش و تقدیر است که افغان بیسیم، در کنار فعالیت‌های مخابراتی، به کار فرهنگی نیز اهمیت و جایگاه قائل است و در هر ماه‌نامه به انتشار اشعار و معرفی شاعران می‌پردازد. خوب خواهد بود اگر این شرکت، در کنار این فعالیت‌ها، بخشی را برای داستان‌نویسان و انتشار داستان‌های نویسنده‌گان افغان در نظر بگیرند.

تطبيق عدالت اجتماعی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی در افغانستان

عبدالصير مصباح
استاد دانشگاه

رسانه‌ها و کارکردهای آن در جامعه‌ی امروز

در تعريف لغوی رسانه چنین آمده است: وسیله‌ای که اخبار و اطلاعات را به مردم می‌رساند؛ مانند رادیو، تلویزیون، روزنامه، مجله و شبکه‌های کمپیوتری، سی‌دی‌ها، ویدئو و... می‌باشند. و در دانشنامه علوم اجتماعی رسانه (رسانه جمعی)، بدین گونه تعريف شده است: رسانه‌های گروهی یک نهاد اجتماعی را تشکیل می‌دهند که به تولید و توزیع دانش در حیطه‌ای فراتر از کلمات می‌پردازد و دارای مشخصه‌های برجسته و بارزی چون استفاده نسبی از فن‌آوری پیشرفته در تولید و پخش پیام‌ها هستند» (رحیمی، ۱۳۹۳: ۹۳).

به‌صورت کلی، رسانه‌ها دارای وظایف گوناگون و کارکردهای متفاوتی در جوامع هستند. بعضی متفکران «نظارت بر محیط»، «آموزش یا انتقال فرهنگ»، «سرگرم‌سازی و ایجاد اوقات فراغت»، «راهنمایی و رهبری»، «ایجاد همبستگی» و... را از کارکردهای مثبت رسانه‌ها می‌دانند. در کنار، برخی از متفکران عرصه ارتباطات، از تأثیرات قوی، محدود و مشروط رسانه‌ها نیز طی

اشاره

عدالت، فضای مصنوعی است که شهروندان به گونه‌ای برابر در آن، دارای حقوق یکسان در کنار هم زندگی می‌کنند. این بستر، از مولفه‌های ضروری، جهت زنده‌گی صلح آمیز و عاری از خشونت به حساب می‌رود. مردم جهان از سال‌ها به این سو، برای تحکیم این مهم، مبارزه کرده و قربانی داده‌اند و امروز نیز، دارند قربانی می‌دهند. اما شهروندان افغان، به این عنصر نیاز بیشتر و اساسی‌تر دارند. برای این که بتوان به عدالت اجتماعی پایدار در این کشور دست یافت، باید زمینه‌های تطبیق و تحکیم آن را فراهم کرد. و برای این کار، به‌ابزار و عوامل مؤثری ضرورت داریم. در کنار عوامل مؤثر دیگر، یکی از ابزارهای که در عرصه‌ای تأمین صلح و ثبات در کشور به مردم کمک می‌کند، رسانه‌ها است. دانشمندان علوم ارتباطات، رسانه‌ها را ابزاری برای جامعه‌سازی، راهنمایی، رهبری و آموزش جامعه می‌دانند. با این ابزار می‌توان ایده خلق کرد، آن را پرورش و به دیگران انتقال داد.

در زمینه نقش رسانه‌ها در دگرگونی ارزش‌های فردی و اجتماعی جوامع می‌توان به یکی از پارادایم‌های مسلط در حوزه ارتباطات و توسعه در دهه‌های 60 تا 70 میلادی اشاره کرد که به رسانه‌ها به‌عنوان موتور دگرگونی و تغییر ارزش‌های جوامع سنتی و ورود به جامعه مدرن تأکید می‌شود. براساس این نظریه، رسانه به انتشار یا اشاعه نظام ارزشی کمک می‌کند که خواهان نوآوری، تحرک، موفقیت و مصرف است. دانیل لرنر جامعه‌شناس امریکایی و از پیروان این رویکرد به نقش رسانه‌ها در تغییر ارزش‌های سنتی در جوامع جایگزینی شدن ارزش‌های مدرن اشاره کرده است. وی در کتاب «گذر از جامعه سنتی؛ نوسازی خاور میانه» معتقد است که

سالیان دراز سخن گفته اند. هارولد لاسول، از جمله کسانی است که پیام رسانه‌ای را، همچون گلوله‌ای توصیف کرده است که بر مغز مخاطبان شلیک می‌شود. اما در مقابل، بعضی از منتقدان مکتب فرانکفورت، رسانه‌ها را نه‌ابزاری برای پویایی جوامع، بلکه وسایل و صنایع فرهنگ می‌دانند.

به هر روی، در شرایط کنونی، مردم افغانستان، ارتباطی نزدیکی با رسانه‌ها ندارند. همین اکنون صدها رسانه چاپی، دیداری و شنیداری به‌شمول رسانه‌های دیجیتال در این کشور فعال اند. شاید بخش از زنده‌گی شهروندان را، تعقیب برنامه‌ها و مطالب تلویزیونی، رادیویی، مطبوعاتی و یا شبکه‌های اجتماعی-رسانه‌ای تشکیل دهد.

هرچند در این میان، به دلیل کم‌سوادی و یا بیسوادی اکثر جامعه، مخاطبان مطبوعات نسبت به دیگر رسانه‌ها، کمتر و خاص‌تر اند. رسانه‌ها، نقش مثبت و ارزنده‌ای در روند تأمین عدالت اجتماعی در افغانستان دارند. کارگزاران وسایل ارتباط همگانی، با برنامه ریزی دقیق و مورد نیاز مخاطبان، با توجه به شرایط اجتماعی کشور می‌توانند، برنامه‌های ثمربخشی، جهت تقویت پایه‌های عدالت اجتماعی، ایجاد و نشر کنند.

باسواد سازی جامعه:

مسئولین و شهروندان، زمانی به عدالت اجتماعی اهمیت می‌دهند که ارزش واقعی آن را درک کنند. برای رسیدن به عمق عدالت، باید تعریف، جایگاه و نقش آن را در زنده‌گی اجتماعی و فردی دانست. از راه‌های آسان این موضوع، کاربرد این مسأله با ابعاد

گونگون آن، در رسانه‌ها است. امروزه کارکردهای سه‌گانه وسایل ارتباط جمعی (خبری، آموزشی، تبلیغ و سرگرمی) نزد آگاهان و متفکران ارتباطات، شناخته شده است. توجه به نقش‌های آموزشی و آگاهی‌دهی رسانه‌ها، می‌تواند زمینه‌ساز نهادینه‌سازی فرهنگ و سواد در جامعه شود. حقیقت این است که «جوامعی که نتوانند مسایل و مشکلات خود را بشناسند و در صدد یافتن راه حل برای آن برآیند، نمی‌توانند به حیات خود ادامه دهند و در نتیجه فناپذیر هستند. پیش از آن که بتوانیم با مسایل و مشکلات مبارزه کنیم، باید در درجه اول از آنها آگاه باشیم و آنها را بشناسیم» (بدیعی، 205).

به نقل از دنیس مک‌کوایل، نظریه پرداز ارتباطات و رسانه‌ها،

رسانه می‌تواند به فروپاشی سنت‌گرایی - که معضلی برای نوسازی محسوب می‌شود - کمک می‌کند. این کار به بالا رفتن انتظارات و توقعات، باز شدن افق‌ها، توانا شدن مردم به تخیل ورزیدن و خواهان جایگزینی شرایط زنده‌گی بهتر برای خود و خانواده عملی می‌شود» (کاظم زاده، و کوهی، 191: 1389 و مک‌کوایل، 144: 1382).

هرچند این دیدگاه مورد تأیید و رد بسیاری از متفکران عرصه ارتباطات جهان سوم قرار گرفته است، اما به‌عنوان یک تر نشان می‌دهد که مطبوعات نقش تأثیرگذار جهت توسعه‌بخشی جوامع دارد و روزنامه‌نگاران می‌توانند با به کارگیری مولفه‌های مربوط به عدالت اجتماعی در رسانه‌ها، مخاطبان را با این پدیده آشنا بسازند.

مطبوعات در این عرصه، در کنار حکومت می‌تواند فعالیت‌های فوق العاده‌ای انجام دهد. «اصطلاح عدالت انتقالی در دهه‌ای پایانی قرن بیستم ظهور کرد. این مفهوم با اوضاع جوامعی که شاهد جنایات هولناک ضد بشری بوده‌اند، و در تلاش گذار به جامعه با ثبات و دارای صلح پایدار و مبتنی بر عدالت و استقرار نظام دموکراسی‌اند، پیوند خورده است. هدف عدالت انتقالی برخورد با بی‌عدالتی‌ها و جنایت‌های گسترده ضد بشری و جستجوی راه‌های گذار از بحران‌های ناشی از آن است. تطبیق عدالت انتقالی پیش شرط اساسی رسیدن به صلح پایدار، نظام دموکراتیک، حاکمیت قانون و تأمین عدالت و حقوق بشر در کشورهایی است که شاهد جنایات گسترده علیه بشریت بوده‌اند» (گروه تحقیقی عدالت انتقالی شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر افغانستان، ۱۳۹۰: ۲۵).

از سویی، در بسیاری از کشورها، به خصوص افغانستان، حکومت در عرصه‌ی پیگیری جنایت‌کاران، در برخی موارد کوتاهی و یا بی‌توجهی می‌کند. این عدم توجه به شکست پایه‌های عدالت در کشور می‌انجامد. از این رو، خبرنگاران و رسانه‌ها به عنوان ناظران قدرت نماینده‌های مردم، مسئولیت دارند تا چنین افراد را علنی کنند. این کار توسط نشر گزارش‌های تحقیقی و اجتماعی صورت می‌گیرد.

انتقال پیام آسیب دیده‌ها به مسئولین

نمایندگی از مردم آسیب‌دیده و رساندن حرف دل آنان به مسئولین، خود نوعی عدالت خواهی است. روزنامه‌نگاران می‌

این آشناسازی، نوع اهمیت‌دهی را به بار می‌آورد. وقتی موضوعی از لحاظ اجتماعی و آگاهانه برای شهروندان اهمیت پیدا کرد، بدون شک برای ایجاد و تحکیم آن تلاش می‌کنند. شاید یکی از دلایل عدم توجه به عدالت اجتماعی در این کشور، عدم شناخت دقیق این مسأله از سوی شهروندان و ناقضان ارزش‌های حقوق بشری است.

حمایت از پروسه‌های عدالت‌خواهی

افغانستان کشور جنگ زده، پر جنجال و دارای ناقضان حقوق بشر زیادی است. در این جغرافیا، جنایت‌های جنگی وافر صورت گرفته و حقوق بی‌شماری نقض شده است. هستند انسان‌های که برای دادخواهی از حقوق مظلومان، عدالت‌خواهی می‌کنند. در کنار سایر نهادهای مدافع حقوق انسانی، رسانه‌ها از مهم‌ترین کارگزاران حمایت از چنین برنامه‌ها هستند. حمایت از این پروسه‌ها، از وظایف اصحاب رسانه‌ها به شمار می‌رود. خبرنگاران با پوشش جدی و فراگیر چنین برنامه‌ها می‌توانند در روند تأمین عدالت کمک کنند. نشر و پخش راه‌پیمایی‌ها، نشست‌های خبری و حرکت‌های عدالت‌خواهانه، گام موثر جهت تأمین روند عدالت در اجتماع است.

افشای ناقضان حقوق بشر و حمایت از پروسه عدالت

انتقالی

شناسایی و افشای جنایتکاران جنگی و معرفی آنان به جامعه، از شاخص‌های مهم تطبیق عدالت و عدالت انتقالی به‌شمار می‌رود.

و یسا نادیده گرفت. بنابراین، استفاده‌ی مؤثر و کارشناسی‌شده از وسایل ارتباطی جهت تحقق آرمان‌های انسانی و توسعه‌ی بشری در همه‌جای دنیا، به‌خصوص افغانستان اهمیت زیادی دارد. دولتمردان، نویسندگان و نهادهای صنفی می‌توانند با مطالعه‌ی دقیق وضعیت امروز افغانستان، از رسانه‌ها به‌عنوان نیروی تأثیرگذار جهت تحقق ارزش‌های مدنی کمک گیرند. یکی از این زمینه‌ها، تحقق عدالت اجتماعی از طریق تطبیق عدالت انتقالی، حمایت از پروسه‌های عدالت‌خواهی و باسوادسازی جامعه به‌وسیله رسانه‌ها است.

پی‌نوشت‌ها

- بدیعی، نعیم، جایگاه، رسالت و مسئولیت اجتماعی روزنامه‌نگار از دیدگاه خوانندگان، فصل‌نامه علوم اجتماعی، رحیمی، محمد عیسی، (1393)، تکثر رسانه‌ها و تأثیر آن بر فرهنگ آینده‌ی افغانستان، پژوهش‌های منطقه‌ای، شماره 4
- کاظم زاده، موسی و کمال کوهی، (1389)، نقش وسایل نوین ارتباط جمعی در توسعه فرهنگی، موانع و راهکارها، نامه پژوهش فرهنگی، سال دوازدهم، شماره دوازدهم، زمستان
- گروه تحقیقی عدالت انتقالی شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر افغانستان، (1390)، دستنامه آموزشی عدالت انتقالی، کابل: مطبوعه مولانا

توانند طی گزارش‌های رسانه‌ای، مقاله‌های مطبوعاتی و یا دیگر ژانرهای ژورنالیستی، از حقوق مردم دفاع و چالش‌های اجتماعی را مطرح کنند، بدون شک، از بزرگترین مشکل اجتماعی، عدم رسیدگی به پرونده‌های قتل، تجاوز و بسی بندوباری‌های اجتماعی است. خبرنگاران با باز کردن این پرونده‌ها، از یک طرف مسئولین را متوجه می‌کنند و از جهتی، در صف عدالتخواهان نیز قرار می‌گیرند. بنابراین، برای این که پایه‌های لرزان عدالت اجتماعی در افغانستان را مستحکم کنیم، در کنار سایر گروه‌ها و نهادهای فعال، به خبرنگاران زنده، عدالت‌پرور و متخصص نیاز داریم. روزنامه‌نگاران می‌توانند با نشر گزارش‌های مربوط به قتل‌های ناموسی، نابرابری‌های اجتماعی و امثال آن، به آگاهی جامعه بیفزایند، روند عدالت‌طلبی را در روان اجتماعی ایجاد کنند و از جهتی، با نشر چنین گزارش‌ها، چهره‌های جنایت‌کار و ناقضان حقوق انسانی را شناسایی و به مسئولین و شهروندان معرفی کنند.

نتیجه‌گیری

در دنیای دیجیتال امروز که به‌سوی اطلاعاتی شدن روان است، وسایل ارتباط جمعی به‌مفهوم قدیم و جدید آن نقش به‌سزای در جامعه دارند. این وسایل امکان دارد روزنامه‌های پرتیراژ، نشریه‌های علمی، رادیو-تلویزیون‌ها و یا هم شبکه‌های اجتماعی باشند. مهم این است که ابزارهای مذکور را نمی‌توان حذف کرد

د باختر خزانه زموږ د هېواد بې سارې فرهنگي شتمني

سرمحقق پوهاند رازقي نړيوال

ددې هېوادونو د سوداگرانو له خوا زيات شمېر گران بيه سوغاتونه راوړل کېدل، چې د امپراتورۍ مانۍ پرې ښکلمې کړای شوې وه. په دې ډله کې يو شمېر گران بيه طلايي، نقره ايز او عاج اثار او مجسمي هم شاملې وې.

3- د فلول حوزه: د فلول تپه چې د بغلان ښار د جنوب د خوست او فرنگ د نګ لارې په تنګه دره کې پرته ده، له مېلاده دوه پېړۍ او دوه سوه کاله د منځه له دې سيمې گران بيه اثار چې د سرو زرو او سپينو زرو اثار و، په ۱۹۶۶م کال کې د سيمې د بزرگانو له خوا کشف شول او د سيمه ايز هنرمندانو له خوا په هنر ظريفانه سبک تزئينکاري شوي وو.

4- د طلا تپې (آلتين تپې) گران بيه اثار

طلا تپه چې د جوزجان ولايت د شبرغان د تفحصاتو په سيمه کې پرته ده، د پخواني شوروي اتحاد د لرغون پېژندونکي ويکتور سريانيدي په مشرۍ د افغانستان د لرغون پېژندونکي ډلې له خوا د (۱۹۷۸م - ۱۹۷۹م) کال په ژمي کې د پلتنو په ترڅ کې (۲۱۴۱۸) قلمه د سرو زرو، سپينو زرو او د عاجو اثار چې په شپږو قبرونو کې خای پر خای شوي وو، کشف شول.

دې شپږ واړو قبرونه د کوشانيانو د تېر شهزادګيو او د شتمنو کوچيانو کورنيو پورې تړاو درلود. دا اثار په دې لرګينو برونو کې چې سر پتي وو، د زمانې په تېرېدو سره بيا هم زيانمن شوي نه وو او

د باختر خزانه چې لرغونتيا يې تر مېلاده دمخه دوهمې پېړۍ زياتې زمانې ته رسېږي، زموږ د باختر او آريانا د لرغوني تمدنونو د هنري شهکارونو بې سارې بېلګه او د هغه مهال پياوړو صنعت گرانو او ورېښمنو ګوتو خورا گران بيه محصول دی، چې په اوس مهال کې يې شهرت له يوې ورځې نه بلې ته په زيات شمېر هېوادونو کې خپرېږي. دا خزانه چې د هېواد د يو شمېر لرغونو سيمو څخه تر لاسه شوې او په عمومي توګه د (۲۲۶۰۷) قلمه توکي لري، د نړۍ مهمو موزيمونو ته د لېږدونو د امکاناتو د مساعدت په وجه له (۲۳۱) قلمونو توکو څخه عبارت ده او د باختر له دې څلورو لرغونو سيمو څخه تر لاسه شوې ده:

1- اې خانم (ماه خانم) په باختر کې له يوناني ښار څخه:

دا ښار تر مېلاده (۲۳۷) کاله وړاندې د مقدوني سکندر د يو قوماندان له خوا د امروود ته نږدې د هېواد د شمال شبرغان سيمه کې جوړ شوی دی او د ملت بابا اعليحضرت محمد ظاهرشاه په زمانه کې (۱۹۶۴ز. کال) د ښکار پر مهال ترې يو يوناني اثر راووت چې د يو ورزشکار له مجسمې څخه عبارت ؤ او د هلنستيک (يوناني هنر) په طرز کيندل شوی و.

2- د کاپيسا - بگرام حوزه: له کومه خايه چې کاپيسا - بگرام

د کوشانيانو، په تېره بيا د ستر کنشکا د امپراتورۍ پلازمېنه وه او دده پرتمين دربار ته څه د رومي، يوناني، هندي او چينايي واکمنانو او

د سپينو زرو د نيم كروي پاولو، د سرو زرو له خنځيرونو، په مرغلرو د طلايي كوچنيو ونو له يو مهال سره، چې حيوان پرې حك شوي و، د وزر لرونكو ښامارانو د كمر بند د گل پر مخ په ډولفين د يو سپاره سري، د سرو زور له يو تاج او په همدې ترتيب په زرگونو رومي او يوناني له طلايي اثارو څخه عبارت وو. په واقعيت او په مجموع كې همدا اثار د باختر د خزاني تشكيلونكې كتل كېرې او د هيلينستيک د مکتب په اغېزمنتيا كې د باختر د نفيسانه صنعت استازيتوب كوي. كه په توليزه توگه ووايو، نو د باختر خزانه د افغانستان له لرغونو سيمو لكه بكرام، هادي، فندقستان د فولول تپې، آي خانم او سرخ كوتل څخه تر لاسه شوي اثار دي، چې شمېر يې (22607) اثارو او له دې جملې څخه يې (20587) قلمه د طلا تپې پورې اړه لري.

د نړۍ په يو شمېر هېوادونو كې د باختر خزاني ننداره: د باختر خزانه د امرېكا، اسيا، اروپا او استراليا د يو شمېر هېوادونو په معتبرو موزيمونو كې د مينه والو د نندارې په خاطر د پروسې د پيل په درشل كې د افغانستان اسلامي جمهوريت د هغه وخت ولسمشر ښاغلي حامد كرزي وويل: «نه ښايي چې دېرش كلنه جگړه د افغانانو هويت وشمېرل شي» دا په دې معنا چې د افغانانو د پېر يو پېر راپاتې فرهنگي شتمني د افغانانو د ملي هويت رښتيني پېژندونكي دي او د نړۍ په يو شمېر هېوادونو كې د باختر د خزاني دغه گران بيو او بې جوړې اثارو ننداره دې ادعا ته تحقيق وركوونكي كتل كېرې.

تر اوسه پورې (ددې ليكنې تر وخته پورې) د باختر خزانه په دې هېوادونو كې نندارې ته وړاندې شوې ده:

۱- د امرېكا متحده ايالات

۲- المان

۳- هالنډ

۴- فرانسه

۵- ايټاليه

۶- چك جمهوريت

۷- جاپان

۸- كانادا

۹- استراليا

۱۰- برېتانيه

۱۱- قزاقستان

۱۲- جنوبي كوريه

۱۳- چين

او په داسې نورو هېوادونو كې په زرگونو نندارچيانو د باختر خزاني ننداره كړې، چې په دې بهير كې يې افغانستان ته په ميليونونه ډالره كتبه رسولي او د افغان د فرهنگي ميراثونو د ارزښت له پلوه يې افغانستان په نړيواله كچه معرفي كړې دي.

شهرنشینی و اخلاق آن

هبت الله ناقد

می‌شود، که زنده‌گی و سکونت دایمی اش در شهر بوده باشد، به روستا و بیرون از شهر به ندرت یا به صورت کوتاه مدت سفر نماید؛ پس کسانی که در شهر زنده‌گی دایمی ندارند، شهرنشین نیستند و کسانی که فعالیت‌های حیاتی و تعاملات اجتماعی شان در قالب تهذیب و چهارچوب اخلاق صورت نگیرد؛ شهرنشین به شمار نمی‌آیند.

اخلاق شهرنشینی

برای شهرنشینی و امرار حیات در شهر که فضای آن با زیست روستایی تفاوت فاحش دارد، دانستن یک سری امور و مسایل لازم است؛ زیرا شهر محل تلاقی افکار متفاوت و تراکم بیش از حد نفوس است و مکان تجمع گروه‌ها، احزاب، انجمن‌ها و نهادها، مذاهب و در مجموع محل زیست کلکتیف‌های به شدت متفاوت است.

شهر محل رشد و بلوغ جامعه‌ای مدنی و کثرت‌گرا است، شهر بستر شکل‌گیری افکار باز، اندیشه‌های متنوع، باورهای گوناگون و آیدئولوژی‌های ناهمگون است، پیروان آیدئولوژی‌ها و مذاهب موجود هر یک خود را برحق می‌دانند و هر کدام به زعم خودشان برای اثبات حقانیت خویش دلایل موجه و معقول دارند.

پیش از پرداختن به اصل موضوع بی‌جا نخواهد بود، که مفهوم واژه‌ای شهرنشینی را باز نمایم؛ چون شناخت ذاتیات اشیا ما را در خصوص دانستن عوارض و اوصاف آن کمک می‌نماید؛ یا به تعبیر دیگر دانستن اوضاع و احوال اشیا بدون فهم تعریف آن‌ها دشوار است.

این اصطلاح در زبان‌های گوناگون با تعبیرات متفاوت چهره‌نمایی می‌کند، واکاوی‌های انجام شده توسط کاوشگران نشان داده است که به زبان انگلیسی (Urbanization)، به زبان عربی (تحضر)، به زبان پشتو (نبارم‌پشپدنه) و به زبان فارسی شهرنشینی گفته شده است، در ادبیات اجتماعی و جامعه‌شناسی فارسی شهرنشینی را مدنیت نیز می‌گویند، که بدون تردید از همان ریشه مدنیه گرفته شده است که در زبان عربی شهر را مدینه می‌گویند، پس مدنیت زنده‌گی در شهر یا شهرنشینی را گویند.

شهرنشینی از لحاظ اصطلاحی زیست و سکونت دایمی در شهر است طوری که همه فعالیت‌های حیاتی و اجتماعی افراد، توأم با تهذیب و در چهارچوب اخلاق، در شهر صورت گیرد، به روستا و بیرون از شهر به ندرت و به گونه کوتاه مدت سفر نمایند.

طوری که در تعریف بالا می‌بینید شهرنشین به کسی گفته

به اطرافیانش جز خیر و سعادت چیزی دیگری نمی رسد و پیوسته عنصر خدمت گزار و مفید می باشد.

➤ **دانستن عرف حاکم بر روابط اجتماعی؛** دومین مشخصه ای که شهرنشین باید بر مبنای آن خود را عیار سازد، دانستن عرف حاکم بر روابط اجتماعی است؛ زیرا رعایت اعراف و عادات مرسوم در میان مردم که شکل قانون الزام آور را به خود گرفته است امر محتوم است، هر گونه شطارت و افسار گسیخته گی در مسیر برهم زدن و یا نقض عرف پیامدهای زیان بار را در پی خواهد داشت، که جبران آن دشوار نه، بلکه شبه محال است، به دلیل این که عرف به صورت تدریجی در بحبوحه ای گذر زمان های متمادی در تعاملات میان مردم پا می گیرد، در این مسیر چنان رنگ و لعاب تقدس می پذیرد، که انگار برای قداست آن از جانب خداوند (جل جلاله)

در شهر آمار نفوس انسانی به شدت بالا است، تراکم جمعیت در یک مکان سبب آلوده گی و ناپاکی محیط زیست، بی نظمی اجتماعی، ناهنجاری ها و انارشیزم می گردد، بنا بر آن لازم است که گروه های شهر نشین یک سلسله قواعد، اصول، پرنسپ ها و اخلاقیات را رعایت کنند، تا در زنده گی شهری نه خود به مشکل مواجه شوند و نه برای دیگران مشکل ساز باشند، اینک در زیر به این موارد اشاره می نمایم:

➤ **داشتن علم و ادب؛** نخستین وصفی است که انسان متمدن و شهر نشین باید با آن آراسته باشد صفت علم و ادب است؛ زیرا علم تحلیه ای است که جوهر ذاتی انسانیت در شعاع وجودی آن از اقبال بهتر برخوردار می گردد. در متون ادبی و اخلاقی کلاسیک علم و دانش را به نور و جهل و نادانی را به ظلمت و تاریکی تشبیه کرده اند،

و حی آمده باشد.

در نتیجه می گفت شهرنشین مؤفق کسی است، که از عرف نهادینه شده در میان لایه های اجتماعی آگاه بوده و به آن ارج و حرمت بگذارد، در غیر آن نه تنها به جرم نقض عرف بلکه به جرم تقدس زدایی ممکن است برایش آسیب جدی برسد تا سرحد مرگ و از دست دادن جاننش مورد تهدید قرار گیرد. آگاهی شهر نشین از عرف های موجود و مورد تعامل در میان مردم امر لازمی بوده؛ حتی اگر مخالف اندیشه و عقیده اش هم باشد، باید به منظور سلامت زیستن خودش و حفظ آرامش اجتماعی به آن احترام بگذارد.

➤ **داشتن سعه ای صد یا سینه ای فراخ برای پذیرش دیگران؛** صفتی دیگری که باید شهر نشین به آن موصوف باشد این است، که ظرفیت لازم را برای تحمل افکار و خواسته های دیگران

در روشنی علم است که فرزندان آدم به بسیاری از مواصف علیای انسانی دست میابند، همه دست آوردهای مادی و معنوی بشریت در پرتوی علم و دانش به وجود آمده است، هرگاه شهروند یا شهرنشین این صفت را در کانون شخصیت خویش داشته باشد، شهرنشین خوب و عنصر مفید است.

در کنار علم داشتن ادب امر محتوم است؛ زیرا علم روشنی و ادب زیبایی نهفته در شعاع آن است علم عروس فضل و بلاغت است و ادب تاجی مرصعی است که نگین های تابناکش بر زیبایی های ذاتی آن می افزاید، علم درختی تناور و بلندی باغ آرزوی های انسانی است و ادب ثمر شیرین آن است.

با داشتن ادب شهرنشین نه تنها سبب آزار و اذیت دیگران نمی گردد، بلکه مهره ای خیر و نافع اجتماعی گردیده و از ژمن وجودش

زودترین فرصت فضای شهر به گند کشانده می شود و زنده‌گی در آن دشوار می‌گردد.

➤ **سه‌م گیری در حفظ پاک‌ی نظافت؛** یکی دیگر از صفات انسان متمدن یا شهر نشین این است که در حفظ نظافت شهر، خویش را مسئول دانسته و به منظور ادای این مسئولیت پیوسته تلاش نماید؛ چون تراکم جمعیت در شهر به مراتب بیشتر از اطراف است، در روستاها و دهکده‌ها هر کسی زباله‌ها و خاک روبه‌ها را در هر جای که دلش خواست می‌انبارد، اما اگر در شهر زباله‌ها بی‌جا انداخته شود، پس از چند روز تمام نقاط شهر به زباله دانی تبدیل

داشته باشد، طوری که عرض کردیم شهر مکانی است که اقشار و طیف‌های گوناگون با داشتن طرز تفکرهای متفاوت در آن زنده‌گی دارند؛ گهگاهی تفاوت افکار تا سرحد مخالفت‌ها بالا می‌گیرد، مسئولیت و وجیهه ای شهر نشین خوب این است که برای هضم و برداشت افکار متنوع در جامعه به شدت کثرت گرای شهری سینه‌ای فراخ و اخلاق متناسب به اوضاع داشته باشد.

هرگاه در شهرنشین ظرفیت بایستی برای تحمل افکار، ایده‌ها و باورهای متفاوت اقشار گوناگونی که در شهر زیست دارند وجود نداشته باشد، سبب بروز مخالفت‌های فزینی شده و در نتیجه

گردیده، بوی بدی ناشی از آن همه را بیمار می‌سازد. در نتیجه می‌توان گفت، شهر نشین باید روش‌ها و شیوه‌های شهر نشینی را یاد داشته باشد، دانستن تفاوت‌های زنده‌گی شهری و روستایی، رعایت عرف، عادات، رسوم، ثقافت و فرهنگ به خصوص شهری را وجیهه و مسئولیت خود دانسته و برای تطبیق آن کارهای عملی را با دقت لازم انجام بدهد.

هرگاه شهرنشینان موارد بالا را ندانند و به برای به کرسی نشاندن آن اقدام عملی در خورپسند و منطقی را انجام ندهند از زنده‌گی در شهر نه تنها خیری به آنان نمی‌رسد، بلکه زنده‌گی آن‌ها به وبال و مصیبت تبدیل گردیده و شر برخاسته از آن دامن‌گیر همه قشار اجتماعی می‌شود.

بی‌نظمی و حتی جنگ‌های گروهی را ایجاد می‌نماید؛ پس باید شهرنشین فرهنگ تحمل و همدیگر پذیری را یاد گرفته و به آن عمل نماید.

➤ **فهم نزاکت‌ها و ظرافت‌های اجتماعی مختص به شهر؛** شهرنشینی یک سری نزاکت‌ها و ظرافت‌های مختص به خود را دارد که فهم آن به افراد و گروه‌های که در شهر به سر می‌برند امر لازم و ضروری است؛ زیرا فضای زنده‌گی شهری با زنده‌گی روستای به کلی متفاوت است؛ به گونه‌ای مثال کسی در روستا در روز روشن در فضای باز قضای حاجت (ادرار و غایط) می‌کند، این کار عیب پنداشته نمی‌شود، اما انجام چنین عملی در شهر به شدت ناپسند است؛ چون آمار نفوس در شهر به شدت بیشتر از روستا است، به

اهمیت جامعه شناسی و مطالعه آن

نصرت الله عثمانی

شناسی قرار دارد.

جا دارد که جامعه شناسی را چنین تعریف کرد، می توان گفت که جامعه شناسی مجموعه ای از دانش است که بر اثر جستجوها و مطالعات مبتنی بر روش علمی در ترکیب، سازمان و روابط اجتماعی موجود در جوامع انسانی حاصل می گردد.

پس مطالعه جامعه شناسی به دلایل متعددی اهمیت دارد. مطالعه جامعه شناسی است که می توانیم نگاه تازه ای به محیط اجتماعی بیفکنیم و جایگاه خود را در جامعه مشخص کنیم و نیز گروه های را که با آنها کمتر در ارتباط بوده یا هرگز با آنها تماس نداشته ایم، دوباره بررسی کنیم. با استفاده از ابزارهای که جامعه شناسی در اختیار ما قرار می دهد، میتوانیم محیط های دیگر و فرهنگ های را که قبلا اطلاع کمی از آنها داشته ایم بشناسیم.

جامعه شناسی ممکن است توانایی ما را در فهم منشأ نظرها و گرایشهایی ما بکلی متفاوت است افزایش می دهد و در نهایت، می توانیم با آن به فهم نیروهای اجتماعی مؤثر بر رفتار ما و اطرافیان ما نایل آیم. یکی از اهداف مهم جامعه شناسی پیش بینی و کنترل رفتارهاست. همچنین مطالعه جامعه شناسی به ما کمک می کند که با کاهش پیش داورها و احکام قالبی رفتار خود را با انعطاف بیشتری

می دانیم که یکی از رشته های که در قرن بیستم در نیمه دوم آن در اکثر کشورهای دنیا مورد توجه خاص قرار گرفته جامعه شناسی است. جامعه شناسی، به شیوه، روش، محتوای کنونی بطور کلی از آگوست کنت فرانسوی آغاز شد، لیکن تار و پود موجودیت جامعه شناسی همیشه و در همه جا- یعنی در هر جایکه جامعه انسانی موجودیت داشته است در کلیه جوانب مادی و غیر مادی جامعه و نیز آحاد سازنده آن حضور داشته است. از روزیکه بشر در پیرامون موجودیت و روابط اجتماعی خویش به اندیشه و رفتار پرداخت، آگاهانه یا نا آگاهانه با مواد اولیه آنچه که جامعه شناس کنون مطالعه می کند سروکار داشته است. وظیفه خود دانستم مطلبی را تحت عنوان اهمیت مطالعه جامعه شناسی به تحریر در آورم.

جامعه شناسی به عنوان رشته ای علوم اجتماعی قلمرو بسیار گسترده دارد امور و مسایل مانند فقر، تبعیض قومی و گروهی، زندگی خانوادگی ساخت سیاست، احزاب و گروه های سیاسی، حیات مذهبی، انواع انحرافات اجتماعی، ساخت اقتصادی، دگرگونی اجتماعی، انقلاب، سازمان و ساخت آموزش، رشد فنی، افزایش سریع جمعیت، از خود بیگانگی، شهر نشینی، روستا نشینی و بسیاری از زمینه های دیگر یا در حیطه مستقیم افق بررسی جامعه

یکی از مسائل مهمی که بعد از تعیین موضوع و قلمرو در هر رشته مطرح می‌شود این است که بینیم هدف آن علم چیست؟ اگر بخواهیم هدف‌های جامعه‌شناسی را در زمان حاضر به دست آوریم مجبور به گفتن این مطلبیم که این رشته در گذر زمان و در هر دوره‌ای از پیشرفت و از نظر هر شخص هدف‌های خاصی داشته است. نظر اصلی و هدف نهانی کار اغلب دانشمندان را قبل از پیدایش جامعه‌شناسی علمی که در باره‌ی علوم اجتماعی بحث کرده‌اند می‌توان به این صورت طبقه‌بندی کرد: بهبود امور اجتماعی؛ خیر و صلاح عمومی؛ وصف نوعی جامعه‌ی ایده‌آل؛ تنظیم دستورالعملی که به نتایج عملی منتهی شود. باید توجه داشته باشیم که هدف آن‌ها:

1- درک روابط میان پدیده‌ها، 2- شناسایی پیوستگی متقابل عوامل اجتماعی، 3- شناخت شیوه‌ی زندگی در اجتماعات، 4- شناخت ماهیت موجود در امور نبوده است. هر قدر به زمان حال نزدیکتر می‌شویم مشاهده می‌کنیم که کم کم مقدمات پیدانی چنین هدف‌هایی آشکار می‌شود. در حال حاضر هدف جامعه‌شناسی مستقیماً آرانه‌ی دستورالعمل برای زندگی بهتر و رفاه بیشتر نیست. همچنین کار جامعه‌شناسی صدور احکام ارزشی و حکم کردن درباره‌ی خوبی یا بدی امور و مسائل نیست و برای جامعه‌شناس خوب و بد یا زشت و زیبا وجود ندارد. «با این مقدمات روشن است که هدف جامعه‌شناسی به عنوان یک علم بررسی و شناخت علمی پدیده‌ها و بیان روابط و مناسبات موجود در پدیده‌ها است و هدف مستقیم جامعه‌شناسی شناخت و توصیف علمی است.» امروزه جامعه‌شناسی بیش از پیش مورد استفاده و استناد کارشناسانی است که در زمینه‌ی برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی فعالیت می‌کنند. علت این که بسیاری از برنامه‌های اقتصادی پیشرفت لازم را در عمل پیدا نمی‌کند و یا نتیجه‌ی مطلوب از آن به دست نمی‌آید، این است که در تدوین آن‌ها فقط معیارهای اقتصادی مورد توجه بوده و سهم اساسی محیط اجتماعی به حساب نیامده است. جامعه‌شناسی برای برخی رشته‌ها و علوم دیگر، نوعی علم کمکی یا روشن کننده است. از نتایج مطالعات جامعه‌شناسان در علوم مانند روانشناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، تاریخ و جغرافیای انسانی استفاده می‌شود. از نمونه‌های مطالعات جامعه‌شناسی این موارد را می‌توان نام برد: دگرگونی نظام اقتصادی؛ تحول طبقات اجتماعی و تحرک اجتماعی؛ تحول احتیاجات وابسته به تحول نظام ارزش‌ها؛ ارتباط دگرگونی شهرهای بزرگ با تغییر ساخت‌های اجتماعی؛ تحول خانواده و تغییرات ساختمان‌های مسکونی. ادامه دارد

با موقعیتهای جدید تطبیق دهیم سر انجام، مطالعه جامعه‌شناسی انسان را آمده می‌سازد تا شیوه‌های تازه‌ای را برای مشاهده چهره متغیر واقعیت اجتماعی و واکنش مناسب نسبت به آن جستجو کند. مثلاً: دولت برای آنانی که به صورت مؤثری امکان خدماتی مناسب را برای مردم فراهم کند، باید بتواند پیش بینی کند که در سالهای آینده چه اوضاعی حاکم خواهد بود و چه نیازهایی باید بر آورده شود. با استفاده از دستاورد های جامعه‌شناسان، برنامه ریزان باید بتوانند نیازهای آینده کشور را به مکاتب، خدمات صحتی، نهادهای عدلی و قضایی و مراکز برای بازنشنگان و غیره پیش بینی کند و این تنها چند نمونه کوچک است.

جامعه‌شناسی مجموعه‌ای از دانش‌هاست که بر اثر جستجوها و مطالعات مبتنی بر روش علمی در ترکیب، سازمان و روابط اجتماعی موجود در جوامع انسانی حاصل می‌گردد. جامعه‌شناسی درصدد جستجو و تجزیه و تحلیل امور و مسائل مهم زندگی اجتماعی است؛ مسائلی مانند رشد و انتقال فرد از کودکی به بزرگسالی، شبکه‌ی روابط اجتماعی، منازعات و اختلافات و درگیری‌های سیاسی و جنگ‌ها، عوامل نابرابری‌های اجتماعی، مشکلات گروه‌ها و قشرهای خاص جامعه، ساخت قدرت سیاسی، نفوذ وسایل ارتباط جمعی در زندگی، آلودگی محیط زیست، انواع انحرافات اجتماعی، تکنولوژی بر روابط اجتماعی و... اموری که همه دارای ابعاد اجتماعی هستند.

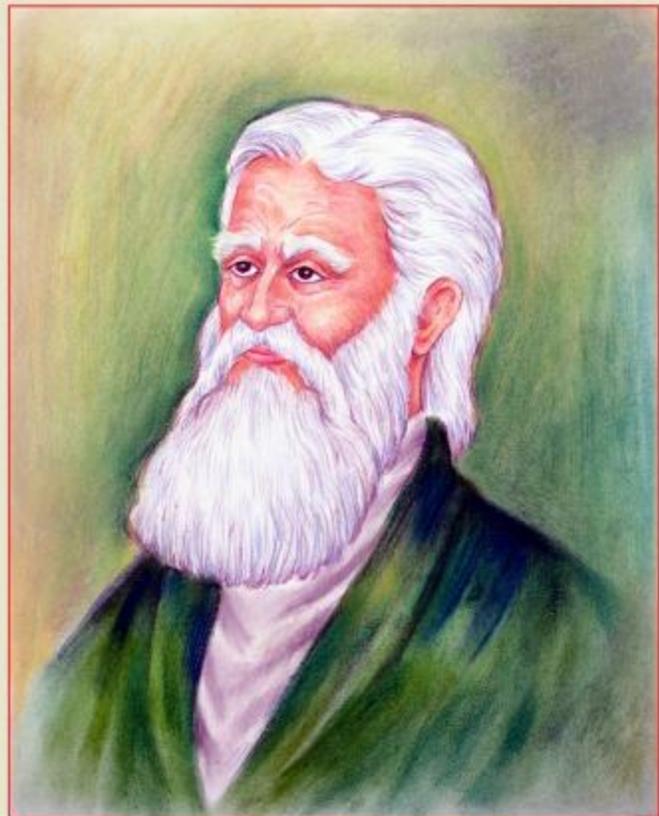
که همه دارای ابعادی جمعی‌اند. جامعه‌شناسی، زندگی اجتماعی بشر را به طور کلی و عمومی و با توجه خاص به نهادها و روابط اجتماعی مطالعه می‌کند و در کار خود به مقایسه، تجزیه و تحلیل و طبقه بندی این پدیده‌ها می‌پردازد.

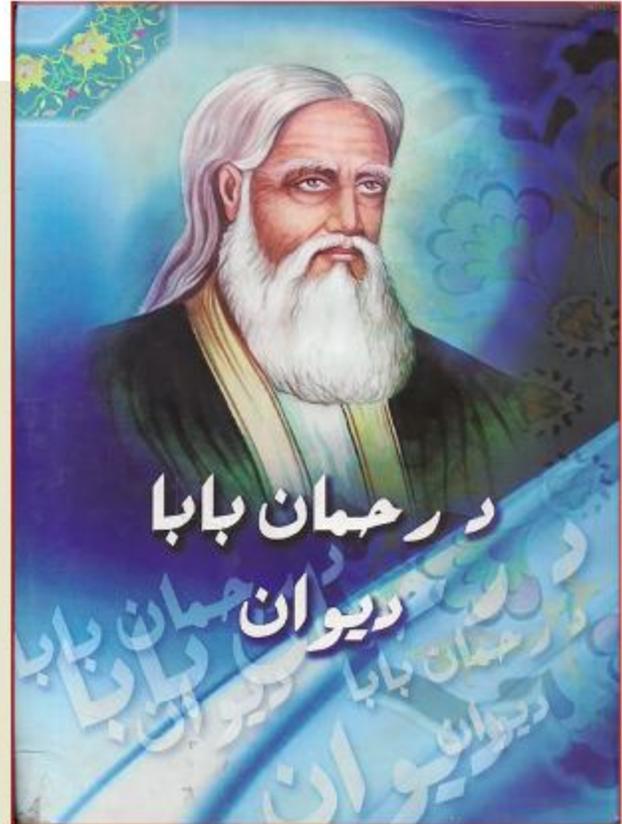
د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروایي حالت ته کتنه

پوهاند احمد شاه زغم وروستی برخه

د رحمن بابا د روان شخصیت ډېر خله موږ د نوموړي په نظریو (شعر) کې مومو؛ نوموړی د یو مؤمن په توګه خدای یادوي او د الله تعالی اصلي هويت په یو ډېر لوړ هنري او ادبي انداز کې داسې خلوي:

کوره هسې کردګار دی رب زما
چې صاحب د کل اختیار دی رب زما
همکې بزرګواران چې څوک یې وایي
تر همه وو بزرګسوار دی رب زما
نه یې هیڅ حاجت په چا پورې موقوف دی
نه د هیچا منت بار دی رب زما
له نېستی یې د هستی صورت پیدا کړو
هسې رنگ پروردګار دی رب زما
هم صنایع دی د جمله وو مصنوعاتو
هم سماع د هر گفتار دی رب زما
چې یې هیچېرې نه مثل، نه مثال شته
د هغو عطر و عطار دی رب زما
شریک نه لري په خپله پادشاهی کې
یې شریکه شهریار دی رب زما
حاجت نه لري د هیچا و یاری ته
له هغو سره چې یسار دی رب زما
څه حاجت دی، چې وبل خواته یې غواړم
په خپل کورکې همکناردی رب زما
هیڅ تغیر او تبدیل نه لري رحمانه
تل تر تله برقرار دی رب زما

برخه کې ليکي: ((رحمن د هر چا د زړه خبرې په خپلو خوږو الفاظو کې کوي. دده اواز د هر چا غوږ ته ورسې، ښځې او نر هر څوک يې ساخته دده د ساده الفاظو سره غورځنګ خوري، دده توري د هر چا زړه ته پرېوځي)).

نتيجه

لنډه دا چې د عبدالرحمن بابا کلام دومره خوږ، پر درده، پر رنگه، له واقعيتونو سره مل، ټول سوز سوز، درد، درد او عالمگير دی، چې د هر لوستونکي او اورېدونکي د زړه ملهم دی. عالمان هم ددې قايل دي او زاهدان هم، مستانه هم په دې نشه کېږي او ملنگان هم په دې هو حق چېغې پورته کوي او د قلندرانو خو د چاخبره د غاړې تعویز هم دی. غرض دا چې دېوانه او فرزانه دواړه رحمن ته رجوع کوي. د يادولو وړ ده، چې رحمن بابا يو فطري فنکار شاعر و او هر ډول مطالب يې په کلام کې شته، چې دا ټول د نوموړي اروايي حالت ښوونه کوي.

چېمز آن په خپل کتاب (رمز موفقيت) کې وايي: د هر چا فطرت د هغه د روان او تفکر ترجمان دی، دغه ترجماني د نوموړي انسان په اعمالو يا اميالو کې ځان ښکاره کوي او د عملي ژوند برخه يې گرځي.

رحمن بابا دنيا په لغته وهلې، دنيا يې سعادت هم گنلې، خو قناعت يې ورسره ضروري گنلې دی، ضدیت بد گني. دنيا په مشروط ډول ښه بولي؛ لکه:

ښه ده، ښه ده دا دنيا
چې توبښه ده د عقبا
مذمت د دنيا مه کره
واوره پند کا دا وينا
د دنيا په بازار کېږي
د هغه جهان سودا
په دنيا کې ډېر حکمت دی
ورشه وپوښته حکما

رحمن بابا جفا غنډي، وفاداري، مپښتوب، ښه يار،

رحمان بابا د خدای (ج) له پيغمبر (ص) سره مينه کوي او اصلي هويت يې د کلام په څپو کې د رب جليل د يو رښتيني استازي په توگه څرگندوي: که صورت د محمد نه وای پيدا پيدا کړې به خدای نه وای دا دنيا کل جهان د محمد په روی پيداشو محمد دی د تمام جهان آبا نبوت په محمد باندې تمام شو نشته پس له محمده انبيا که رنا ده پيروي د محمد ده گڼه نشته په جهان بله رنا محمد د بېچاره و چاره گر دی محمد دی هر دردمن لسره دوا زه رحمان د محمد د در خاکروب يم که مې نه کا خدای له دې دره جدا

مولانا عبدالقادر د رحمن بابا د کلام د اغېزمنتوب په

چې زحمت درباندي درشي شور و شر كړې
كه دې يو ويسته د خان دپاسه كور شي
خان هغه ساعت له خدايه مرور كړې
د خواني عمر دې تېر كړ په غفلت كې
په پيرى كې به څه زېرمې د محشر كړې
په پيرى كې د خواني چارې نه شي
ته په ورځ د عاشورې به څه اختر كړې
لكه بېخ د زړې ونې چينجى و خوري
په دا تېر عمر به څه شاخ و ثمر كړې
دغه باغ به دې خلاص نشي له خزانه
كه چاپېر ورځنې سد د سكندر كړې
و بد خواه ته څوك نېك نصيحت نه كا
رحمن ستا په غم شريك دى كه باور كړې

ماخذونه

- ۱- قرآنكريم، ثورت، الاسرا. ۸۵ آيت.
- ۲- آلن جيمز، ۱۳. رمز موفقيت.
- ۳- خليل، حنيف، ۲۰۰۵م، رحمن پوهنه (دېرم جلد). پېښور: يونيورستي بک اېجنسي خيبر بازار.
- ۴- بابا، عبدالرحمن، ۱۹۶۳، ديوان. پېښور: پېښور يونيورستي. پښتو اکاډمي.
- ۵- رضا، پروفيسور افضل، رحمن پوهنه. پېښور: محله جنگي. بابو حيدر رود، رحمن ادبي جرگه.
- ۶- عبدالقادر، مولانا، ۱۳۸۶. دېوان (سريزه). پاکستان، لاهور ښار.
- ۷- کارنگي، ديل، آيين زنده گى.
- ۸- مومند، دوست محمد، ۱۳۸۴. رحمن بابا. پېښور: دانش خپرندويه ټولنه.
- ۹- نعيم، نعيم شاه، ۱۹۹۳. رحمن پوهنه. پېښور: محله جنگي. بابو حيدر رود، رحمن ادبي جرگه.
- ۱۰- همدانى، مشفق، ۱۳۸۳. روانشناسى براى همه (۱۲ چاپ) ايران: تهران. انتشارات صنعتى عايشاه. چاپ مروى.

عاشقي، په مينه له سره تېرېدل، په يار پسې ژړا، عالمانو، د دنيا خوښي او غم، د خلکو په غم غمجنېدل، د دنيا بې وفايي، د عشاقو بې وفايي او بې پروايي، قسمت او نصيب، د معشوقې ښايست؛ حسن، خاموشي، پند، نصيحت، زهد، عرفان، تصوف، د عاشقانو همت، توکل، عاشقي، ساقی، شوخ چشمان... .

په لنډه توگه د رحمان بابا د غزل ژبه عام ژبه عام طور سره دېره صفا، ساده، روانه او سپېڅلې ده، چې دده جذبات ترې ښکاري او دغو جذباتو پاکيزه کسي دده د طبيعت او روان صفايي راپه گوټو کوي.

د خدای ښلي دوست محمد کامل په وينا: ((د رحمان بابا کلام له عجيبه کيفيته ډک دى، که هر څو د يار د حسن ننداره کسوي، کلام يې ترې مينه ناکه، بهره مومسي او دا د ده د طبيعت زيبايي ده. دده د کلام خوږوالی دده لپاره دى، چې کلام يې له عاشقانه درده ډک دى.

مرته به ستا د عشق شي ورڅرگنده

ملایک به واړه وايي، چې بشر وى...))

د حسن اختتام لپاره به د حضرت عبدالرحمن بابا د خروار خروار اعجاز آمېزه، سحرگر او ښايسته گلاب کلام نه موى مرغلرې راواخلو، چې د نوموړي د نيت او اروايي حالت بيان کوي:

چې مدام د بل وعيب و ته نظر كړې
خدای له خپله عيبه ولې ناخبر كړې
كه يوه جودانه عيب وينې په بل كې
هغه يو جودانه عيب به يې لوى غر كړې
كه دې خپله گناه لويه لكه غر وي
په حيله حيله به غر د مچ وزر كړې
كه څوك تله د انصاف په لاس كې دركړي
خپل ټټو او د بل آس به برابر كړې
تو لعنت دې په دا هسې منصفى شه
چې له حقه و باطل و ته گذر كړې
خدای و تاته ملايكو مقام دركړو
ته دا خپل صورت په خپله گاو و خر كړې
په نعمت يې شکرانه كولى نشي

تاریخچه روز مادر

روز مادر، سال یکبار در اکثر کشورهای جهان تجلیل میشود. اما این روز مثل روز جهانی زن نیست که در همه جهان در یک روز (8 مارچ) تجلیل شود، اکثر کشورها این روز را در روزهای مختلف ماه می تجلیل میکنند. کشورهای که روز مادر را در دوم ماه می جشن میگیرند، عبارت اند از:

امریکا، کانادا، استرالیا، نیوزیلاند، جاپان، مالیزیا، فلپین، سنگاپور، بنگلادیش، چین، هانگ کانگ، تایوان، دنمارک، بلجیم، اتریش، سوئیس، جرمنی، فنلند، هالند، جمهوری چک، سلواکیا، کروشیا، ایتالیا، ترکیه، یونان، برازیل، انگولا، چیلی، کولمبیا، کیوبا، ایکوادور، هاندوراس، جامایکا، مالتا، پیرو، اروپا، بهاماس، باریادوس، برمودا، برونای، افریقای جنوبی، یوروگوا، ونزوئلا و زیمبابوی.

کشورهای هنگری، لیتوانیا، پرتگال و اسپانیا در اولین یکشنبه ماه می، فرانسه، جمهوری دومینیکن،

از بیماری‌ها تلاش کنند. آنا جارویس در ایجاد فضای دوستی بین طرفین جنگ داخلی امریکا تا پایان جنگ فعال بود. تلاش می‌کرد

با تحکیم دوستی بین مادران، دوستی بین سربازان دو طرف، آشتی ملی را تقویت کند.

● جولیا وارد هنو (Julia Ward Howe 1819 تا 1910)، شاعر و مبارز صلحدوست، زنی که از جنگ‌های داخلی امریکا و جنگ آلمان و فرانسه شدیداً متأثر شد و به ادامه کار و مبارزه آنا جارویس در سال 1872 روز خاصی را برای مادران و برای صلح بیند نهاد. در بخشی از «بیانیه او که به مناسبت روز مادر ایراد کرد، آمده است:

پس بپای خیزید... زنان این روز!

بپاییزید، همه زنانی که قلب دارید!

غسل تعمید شما با آب باشد یا با اشک!

جولیا وارد هنو، به این ترتیب، سنت روز بزرگداشت مادر را

هایتی و سویدن در آخرین یکشنبه ماه می، کوریای جنوبی و البانیا به تاریخ دهم ماه می (روز والدین)، کشور های هند، پاکستان، سنگاپور، عمان، قطر، مکزیکو، گواتیمالا و السلوادور به تاریخ دهم ماه می، پولند به تاریخ 26 ماه می، بولیویا به تاریخ 27 ماه می، نیکاراگوا به تاریخ 30 ماه می جشن روز مادر را برپا میکنند.

روز مادر در کشور های البانیا، بلغاریا، رومانیا، بلاروسیه، اوکراین، بوسنیا و هرزه گوینا، صربستان، مونتینگرو، سلوانیا، مكدونیا و ویتنام به تاریخ هشتم مارچ که روز جهانی زن نیز میباشد، تجلیل میگردد. روز مادر در کشور های عربی مثل بحرین، مصر، لبنان، سوریه، فلسطین، کویت، سعودی و یمن به تاریخ 21 مارچ که روز اول بهار است، و در گرجستان به تاریخ 3 مارچ، در اسرائیل به تاریخ 30 جنوری و در ارمنستان به تاریخ 7 اپریل، در تایلند به تاریخ 12 آگست (روز تولد ملکه سریکیت کیتیا کارا) و در کاستاریکا به تاریخ 15 آگست و در ارجنتاین به تاریخ دومین یا سومین یکشنبه ماه اکتوبر و در روسیه در آخرین یکشنبه ماه نوامبر و در پانامه به تاریخ 8 دسمبر و در اندونیزیا به تاریخ 22 دسمبر و در ایران 6 جولای (روز تولد فاطمه زهرا) روز مادر تجلیل می‌گردد.

روز مادر در کشورهای آیرلند و بریتانیا در چهارمین یکشنبه ماه روزه عیسویان به نام (یکشنبه مادر) و در افغانستان به تاریخ 14 جون (24 جوزا) طی محافل باشکوه تجلیل می‌شود.

در میان بنیانگذاران روز مادر از سه زن می‌توان نام برد:

آنا جارویس (مادر)، آنا جارویس (دختر) و جولیا وارد هنو،

● آنا جارویس (1832 تا 1905) مصروف امور منزل بود. او در امور اجتماعی بخصوص گسترش خدمات صحتی به منظور نجات کودکان از مرگ و میر، یک زن، بسیار فعال بود.

آنا جارویس 11 فرزند به دنیا آورد که 4 تن آنها زنده ماندند. وی برای پیشرفت وضعیت اجتماعی زنان و کودکان فعالیت‌های خویش را آغاز کرد. او در سال 1858 م. "روز کار مادر" را بنیان گذاشت و زنان را بسیج کرد تا با افزایش آگاهی خویش در مورد صحت، و با کار جمعی برای نجات زنده‌گی کودکان جامعه و محافظت آنها

۱۹۱۴ م، به دستور رئیس جمهور وقت امریکا، وودرو ویلسون، روز مادر به عنوان یک روز ملی به رسمیت شناخته شد.

بعد از رسمی شدن روز مادر، تبلیغات تاجران برای فروش کالاها به عنوان هدیه به مادر در این روز چنان شدت یافت که آنها جارویس مخالفت خود را با کالایی کردن این روز اعلان کرد.

روز مادر در امریکا روزیست که شرکت‌های مخابرات، بالاترین میزان تلفون و رستوران‌ها و گل فروشی‌ها بیشترین فروش را دارند. بسیاری از فروشندگان تبلیغات وسیعی را برای فروش کالاهای خود به مناسبت این روز انجام می‌دهند و روز مادر را به روز پر رونق فروش کالاها مبدل می‌کنند.

روز مادر ریشه در همگرایی مادران در تلاش آنان برای حفظ صلح و نجات جان فرزندان شان دارد و هنوز سازمان‌های زنان در امریکا تلاش دارند تا فعالیت‌های اجتماعی در این روز در زمینه‌های بزرگداشت صلح و مخالفت با جنگ و بهبود وضعیت کودکان و مادران سامان داده شود.

سازمان‌هایی که برای بهبود وضعیت زنان مبارزه می‌کنند، شعارهای مبارزاتی خود را در راستای لغو تبعیض علیه مادران هماهنگ می‌سازند و تلاش می‌کنند تا زنان را بسیج سازند تا پرسش‌هایی همچون آموزش کودکان، بهداشت کودکان و مادران، ساعات کار مناسب و دستمزد برابر برای زنان را در سطح اجتماعی برجسته ساخته و دولت را به سیاست‌گذاری مناسب در راه حل این مشکلات وادار سازند.

سازمان‌های زنان امریکا که برای صلح فعالیت می‌کنند، به مناسبت این روز، سنت مخالفت با جنگ و پیشبرد امر صلح را ادامه دهد. آنها از جمله در سال ۲۰۰۶ م، در زمان جنگ امریکا با عراق و در زمانی که خطر آغاز جنگ دیگری با ایران احساس می‌شود، تظاهرات ۲۴ ساعته را در مقابل کاخ سفید در مقابله با سیاست‌های ماجراجویانه دولت امریکا در روز مادر سازمان داد.

برگرفته از وبسایت وزارت امور زنان افغانستان

آغاز کرد. بزرگداشت مادر با بزرگداشت صلح آغاز شد و اغلب در ایسن روز مادرانی که فرزندان خود را در جنگ‌های داخلی از دست داده بودند، گرد هم می‌آمدند. تا آن زمان هنوز روز در امریکا رسمی نشده بود.

* در روز ۹ می سال ۱۹۰۵ م، آنا جارویس در گذشت و دختر او که نیز نامش آنا بود، بر آن شد که کار جولیا وارد هنو را ادامه دهد و خاطره سنت مبارزه مادرش را جاودانه سازد. آنا جارویس (۱۸۶۴ تا ۱۹۴۸) با نوشتن نامه به قانونگذاران کشور تلاش خود را برای رسمی کردن روز مادر آغاز کرد. وی برای اولین بار در ۱۰ ماه می ۱۹۰۸ م. در شهری که مادرش در روزهای یکشنبه در مکتب کلیسا تدریس کرده بود، روز مادر را جشن گرفت. به تدریج مردم شهرهای دیگر امریکا نیز روز مادر را جشن گرفتند، تا جایی که در سال ۱۹۱۲ چهل و پنج ایالت امریکا روز مادر را رسماً تجلیل کردند، در سال

50% اضافی
تماس در تمام بسته های ماهانه

فقط
180
افغانی

1500 دقیقه
تماس

فعال سازی: #1*9*233*

1000 دقیقه	500 دقیقه
اصلی	افغانی

دقایق اضافی برای 7 روز از افغان بیسیم به افغان بیسیم قابل استفاده می باشد. | وسیع ترین پوشش با شفاف ترین صدا. | ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

HD VOICE

www.afghan-wireless.com

152
24 HRS

4.75G+

زندگی سریعتر
زندگی بهتر

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

سریعتر

بزرگتر

بهتر

32 جی بی 1500 افغانی

از بسته 32 جی بی 1 جی بی آن بشکل روزانه استفاده میگردد و 2 جی بی فیسبوک برای 7 روز قابل استفاده میباشد.

فعال سازی: #477*32*1 را دایل نمائید

در صورت استفاده بیشتر از یک جی بی، مصرف اینترنت از بسته هاییکه قبلاً فعال گردیده باشد وضع میگردد و باهم 8 افغانی فی ام بی از بیلانس اصلی تان در صورتیکه کدام بسته اینترنتی از قبل فعال شده نداشته باشید وضع میگردد.
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

4G LTE

HD VOICE

@myawcc

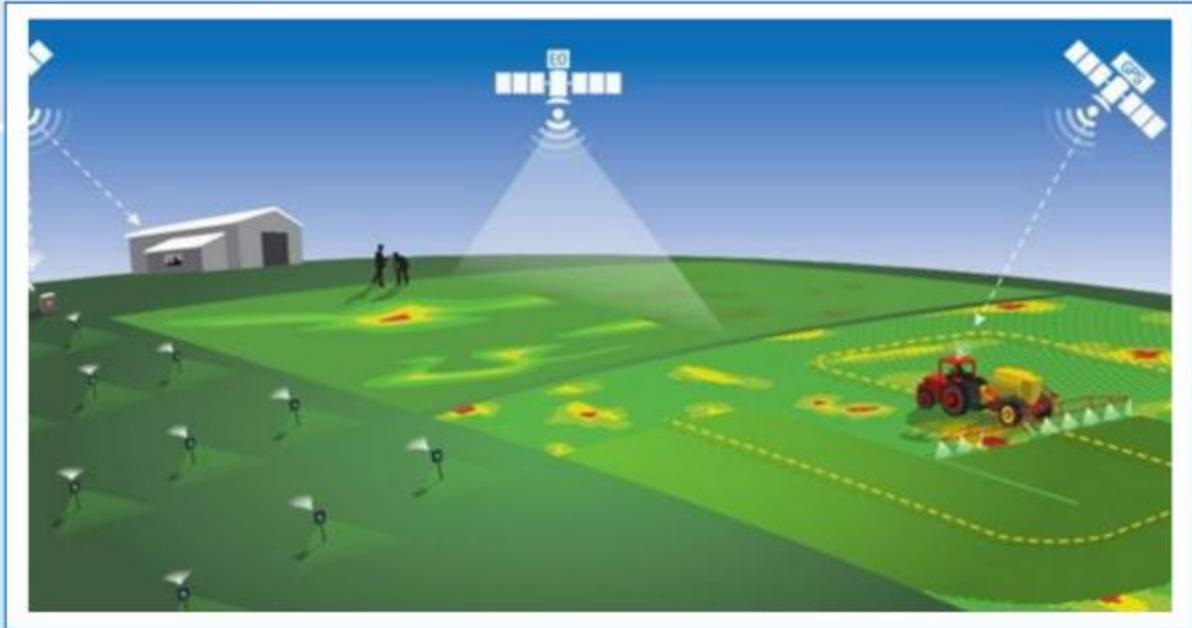
www.afghan-wireless.com

152

(24 HRS)

فضايي څېړنيز مرکز ته د افغانستان اړتيا

کې راغلي چې ځينې کلونه دې سپوږمکۍ يوازی خپل لگښت پوره کړی او نور عايد يې نه دی کړی.

افغانستان د Afghansat 1 تر څنګ د هند د جنوبي آسيا په سپوږمکۍ کې هم دوه ترانسپونډره لري، چې هند د دالي په توګه ورکړي دي. هند غوښتل چې دا سپوږمکۍ د سارک (SAARC) غړو هېوادو ته د دالي په توګه ورکړي او بيا ورته د سارک سپوږمکۍ نوم ورکړي، خو پاکستان چې د سارک هېوادونو څخه يو دی سپوږمکۍ کې له ګډون څخه ځان وويست، نو ځکه يې نوم د جنوبي آسيا سپوږمکۍ شو.

اوس مهال د افغانستان د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت د Afghansat 2 په نوم سپوږمکۍ خبر ورکوي، چې د Afghansat 1 ځای ناستې بلل کېږي او هوکړه يې ۲۰۱۷ کال کې له چين سره شوې ده. Afghansat 2 به تر ۲۰۲۰ زيږديز کال پورې فضا ته ولېږدول شي.

څرنګه مو چې يادونه وکړه، مونږ له ۲۰۱۴ کال څخه Afghansat 1 درلود، د ځينو تخنيکي ستونزو سره يې د کار ترانسپونډرونه درلودل خو پوره ګټه مو ترې پورته نشوای کړی. ځکه يو روښانه، تخنيکي او عملي پلان مو ورته نه درلود. يوازينی لامل يې

احمد حامد پتمل، د کابل پوهنتون استاد

افغانستان ۲۰۱۴ کال کې ايوتل سټ کمپنۍ سره د ترون په اساس د خپلې لومړنۍ سپوږمکۍ څښتن شو، چې د افغان سټ يو (Afghansat 1) په نوم يادېږي. دغه سپوږمکۍ د ايوتل سټ (Eutelsat) په وسيله، چې يوه اروپايي کمپنۍ ده، په ۲۰۰۸ زيږديز کال کې فضا ته توغول شوې ده. د توغولو وخت کې يې ۳۲ ترانسپونډرونه (د مخابراتي اړيکو لېږدوونکي او اخستونکي) درلودل، خو کله چې خپل مدار ته لېږدول کېده تر ډېره له عادي حالته وتلې وه چې برېښنايي سېسټم يې هم ترې اغېزمن شوی او ډېر ترانسپونډرونه يې شنه شوي دي. د افغانستان د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت د معلوماتو په اساس يې اوس ۸ ترانسپونډرونه فعال دي. دا سپوږمکۍ د ۲۰۲۱ زيږديز کال تر فبرورۍ پورې کار کولی شي.

افغانستان هر کال ددې سپوږمکۍ په بدل کې ۴ ميليونه ډالره ايوتل سټ کمپنۍ ته ورکوي. د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت چارواکو ددې سپوږمکۍ تر ترون وروسته ويلې و، چې دا سپوږمکۍ به د کال ۱۵ ميليونه ډالره عايد هېواد ته راوړي، خو خبرپاڼو

د یوې فضايي څېړنيزې ادارې نشتون و.

ټول هغه هېوادونه چې فضايي سپوږمکۍ لري، تر څنګ يې فضايي څېړنيز مرکزونه لري، چې هم بېلابېلو برخو کې خدمتونه وړاندې کوي او هم د هېواد لپاره د عوایدو لويه سرچينه بلل کېږي. دېرو هېوادونو خپل وسله وال ځواکونه د پېرونی فضا په کړنو او د بېلابېلو سپوږمکيو کارولو کې په فعال ډول سره دخپل کړي دي.

دا دی د Afghansat 1 عمر هم پای ته نږدې شوی او د مخابراتو وزارت د پلان په اساس به دويمه سپوږمکۍ په ۲۰۲۰ کال کې فضا ته لېږدول کېږي او تر هغه وخته هم يوازې مياشتې پاتې دي. په داسې حال کې چې تر اوسه هم فضايي څېړنو لپاره يوه وره اداره نه لرو ترڅو دې برخه کې د څېړنې وړتيا ولري. فضايي څېړنيز مرکز کولی شي دېرې برخې تر پوښښ لاندې ونيسي ځينې برخې يې دلته يادې شوي:

د کرنې څېړنيزه برخه - د افغانستان دېرې وګسري په کرنې او مالدارۍ بوخت دي او د هېواد لوړه سلنه ناخالص عايد مو هم د کرنې محصولات دي. د کرنيزو محصولاتو د کيفيت ښه والی او وده، موسمي بدلونونه، د خاورې غير عادي حالتونه او د اوبو د کموالي ستونزې يا د وچو سيمو بېلول له سپوږمکۍ څارل کېدی شي.

د اوبو د سرچينو څېړنيزه برخه - دلته د اوبو د سرچينو او د طبيعي آفتونو لکه وچکالی، سېلاب او د سیندونو د تخریب څارنه له سپوږمکۍ څخه کېږي.

په همدې ډول سره د ځنګلونو څارنه، د ځمکو جيولوجيکي

سرچينو څارنه، پرليکه زده کسړې او روغتيايي خدمتونه د يادولو وړ دي. له سپوږمکۍ څخه د بېلابېلو استفادو لپاره انځورونه اخېستل، د کارتوګرافي نقشو جوړونه، د هوا حالتونو څېړنه او د هغې په وسيله د طبيعي خطرونو لکه ګردباد او طوفان څارل ټول له هغو مواردو شمېرل کېږي، چې د هېواد د آبادۍ او پرمختګ لپاره لار هواروي. دغو يادو شوو برخو کې څېړنيزې پروژې که ياده اداره يې په خپلواکه توګه يا يې له پوهنتونو سره په ګډه پرمخ وړي، ددې ادارې د بډاينې لپاره دېر اغېزناک تمامېدی شي.

دېرو هېوادونو د سپوږمکۍ په وسيله مرکزي پوهنتونونه د لرې پرتو سيمو پوهنتونو سره نښلولي دي، ترڅو په يوه وخت کې د لرې پرتو سيمو پوهنتونونه له هغه درس څخه چې مرکزي پوهنتونو کې ورکول کېږي، برخمن شي. ښوونځی يا نورې علمي او تخنیکي ادارې هم په همدې ډول ترې ګټه پورته کولی شي.

افغانستان بايد ددې تر څنګ د نورو سپوږمکيو لپاره هم پلان ولري؛ ځکه سپوږمکۍ بېلابېل ډولونه او وړتياوې لري، چې هره يوه يې ځانګړې استفادې پورې تړلې ده.

دا بايد وويل شي چې د سپوږمکيو وړتياوو څخه د پوره استفادې لپاره يو دوه ورځې کار، يوه ناسته يا يو دوه ليکنې هيڅکله هم بسنه نه کوي. دلته بايد يوه ځانګړې او خپلواکه اداره وي چې مسووليت يې يوازې فضايي برخو کې څېړنې وي. په دې ډول به له سپوږمکيو پوره ګټه پورته شي، عايدات به يې دېر شي او هم به د هېواد په پرمختګ کې اغېزناک رول ولوبوي.

وسعت آلودگی پلاستیکی اعماق اقیانوسها فراتر از تصور است

از دانسته‌های پیشین پژوهشگران است.

میکروپلاستیک‌ها در اعماق اقیانوس

آنیلا چوی، نویسنده‌ی ارشد این پژوهش و تیم او برای بررسی میزان گستردگی میکروپلاستیک‌ها در بخش‌های عمیق اقیانوس‌ها، دستگاه‌های زیرآبی کنترل‌شده از راه دور را به اعماق مختلف خلیج مونتری در کالیفرنیا فرستادند. آن‌ها در نمونه‌برداری از عمیق‌ترین بخش‌های اقیانوس، حتی در عمق ۹۷۵ متری زیر امواج، میکروپلاستیک پیدا کردند. بزرگ‌ترین انباشت این آلودگی در حفاصل اعماق حدود ۲۰۰ تا ۶۰۰ متری و با تراکم ۱۲ تا ۱۵ ذره در هر مترمکعب قرار داشت که به‌طور میانگین اگر بیشتر از «زباله‌دان بزرگ اقیانوس آرام» نباشد، کمتر از آن نیست.

این نوار آبی که بین هاوایی و کالیفرنیا قرار دارد، بیش از ۱،۸ تریلیون قطعه‌ی پلاستیک و میکروپلاستیکی شناور دارد که معادل ۲۵۰ تکه زباله به‌ازای هر نفر روی کره‌ی زمین است. چوی و همکارانش می‌گویند اکثر میکروپلاستیک‌هایی که در خلیج مونتری پیدا کرده‌اند، از نوع پلاستیک‌هایی نظیر پلی‌اتیلن ترفتالات است که اغلب برای تهیه‌ی بسته‌بندی‌های یک‌بار مصرف به‌کار می‌رود.

صدیقه شجاعی

میزان گستردگی میکروپلاستیک‌ها در بخش‌های عمیق اقیانوس‌ها به‌همان اندازه‌ی سطح آب‌ها است؛ موضوعی که انسان‌ها از آن بی‌خبر هستند.

هر سال به‌طور میانگین ۸،۸ میلیون تن پلاستیک وارد اقیانوس‌ها می‌شود که بیشترین آلودگی می‌تواند ۱۴ میلیون تن، یعنی معادل وزن دو میلیون فیل باشد. تجزیه‌ی اکثر پلاستیک‌ها، صدها سال طول می‌کشد و حتی پس از آن به قطعات کوچکی به‌نام میکروپلاستیک تبدیل می‌شوند که احتمالاً هیچ‌گاه از بین نخواهند رفت.

باتوجه به این‌که اکثر پژوهش‌ها، سطح آب را بررسی کرده‌اند، اطلاعات زیادی از مسیر حرکت و تراکم این میکروپلاستیک‌ها در اعماق اقیانوس وجود ندارد. بااین‌حال، پژوهش جدیدی در مجله‌ی Scientific Reports منتشر شده است که نشان می‌دهد تجمع میکروپلاستیک‌های اعماق اقیانوس (در حفاصل اعماق حدود ۲۰۰ تا ۶۰۰ متری) به‌همان اندازه‌ی سطح آب اقیانوس‌ها است. طبق این پژوهش، تراکم پلاستیک‌های ریز و حجم ورود آن‌ها به آب‌ها، رسوب‌ها و گروه‌های حیوانی اعماق دریاها بسیار گسترده‌تر

عمیق‌ترین بخش اقیانوس آرام (در عمق حدود ۱۱ هزار کیلومتری) پلاستیک پیدا کنند.

معضل میکروپلاستیک‌ها فقط به زنده‌گی دریایی محدود نمی‌شود. طبق اعلام مؤسسه‌ی اسمیتسونین، آن‌ها به غذا و نوشیدنی‌های ما راه یافته‌اند و حتی در مدفوع ما نیز وجود دارند. بخش زیادی از ماهی‌ها و حلزون صدف‌دار این میکروپلاستیک‌ها را می‌خورند و باینکه دانشمندان هنوز از عواقب حتمی آن بر سلامت انسان مطلع نیستند، اما طبق پژوهشی که در سال ۲۰۱۳ انجام شد، حیوانات دریایی با خوردن پلاستیک احتمالاً مواد کیمیایی خطرناکی را ذخیره کنند که می‌تواند به تومورها و مشکلات کبدی منتهی شود. در ادامه همین مواد کیمیایی ممکن است به زنجیره‌ی غذایی راه پیدا کنند.

ایسن واقعیت که میزان میکروپلاستیک‌های اعماق اقیانوس به همان اندازه‌ی سطح آن است، نشان می‌دهد که اطلاعات ما درباره‌ی وسعت دقیق معضل پلاستیک‌ها بسیار کم است. بروس رایبسون، از نویسندگان پژوهش می‌گوید:

طبق نتایج به‌دست‌آمده، باید پژوهش‌های مشابهی در اعماق آب‌های سایر نقاط دنیا انجام دهیم تا به‌این ترتیب، بتوانیم وسعت این مشکل را مشخص کنیم.

یافتن پاسخ این سؤال از آن جهت حائز اهمیت است که شاید میزان پلاستیک اقیانوس‌ها طی دهه‌ی آینده، سه برابر شود و متعاقباً حیوانات دریایی بیشتری نظیر نهنگ‌ها گرفتار و کشته شده و میلیون‌ها تکه زباله به جوامع جزایری سرازیر شوند.

درواقع، بیشتر بطری‌های آب و سودا از پلی‌اتیلن ترفتالات تهیه می‌شوند.

آن‌ها معتقدند این میکروپلاستیک‌ها که اغلب روی سطح آب شناور هستند، با وارد شدن به شکم حیوانات دریایی نظیر کرمینگان‌ها و خرچنگ‌های قرمز، به اعماق اقیانوس‌ها راه پیدا می‌کنند. این دو جانور، ذرات پلانکتون که اندازه‌ای مشابه میکروپلاستیک دارند را می‌خورند. کرمینگان‌ها، پالیده‌خوار هستند؛ بدان معنا که باکمک فیلترهای چسبنده‌ای از جنس مخاط، غذای شناور در اعماق اقیانوس را می‌گیرند و پس از جذب مواد ضروری، این فیلترها را دور می‌اندازند که در بستر دریا ته‌نشین می‌شود.

نویسنده‌گان این پژوهش، پلاستیک پلی‌اتیلن ترفتالات را در روده و مخاط دور ریخته‌شده‌ی هر دو جانور پیدا کردند. پس این احتمال وجود دارد که میکروپلاستیک‌ها در این فیلترها گیر می‌افتند و با آن‌ها دور ریخته شده و در اعماق آب ته‌نشین می‌شوند.

عدم اطلاع دانشمندان از وسعت آلوده‌گی پلاستیکی

پژوهش قبلی نیز به‌طور مشابه مقادیر نگران‌کننده‌ای از پلاستیک را در مناطق دورازانتظار پیدا کرد. پژوهش دیگری در سال ۲۰۱۵ برآورد کرده بود که بین ۱۵ تا ۵۱ تریلیون قطعه میکروپلاستیک در اقیانوس‌های دنیا وجود دارد که وزن آن‌ها به ۲۶۱ هزار تن می‌رسد. اوایل همین امسال بود که دانشمندان بیش از ۴۱۴ میلیون قطعه زباله در جزایر تقریباً غیرمسکونی اقیانوس هند یافتند. دانشمندان همچنین در ماه فوریه توانستند در شکم حیوانات کوچکی در تاریک‌ترین و

۱۰ جزیره مشهوری که جایی روی نقشه های جهانی ندارند

کراکر امریکایی پول هنگفتی به دست بیاورد. نکته خنده دار ماجرا این جاست سرزمین کراکر وجود خارجی نداشته ولی گروه دیگری از سوی موزیم علوم طبیعی امریکا بسیج شده تا سرزمین کراکر را روی نقشه مجدد پیدا کنند. این مأموریت ۴ سال به طول انجامید تا بالاخره همگی به این نتیجه رسیدند رابرت پری سر همه را کلاه گذاشته است!

اما در این یادداشت قرار است نگاهی داشته باشیم بر ۱۰ جزیره افسانه‌ای و احتمالاً خیالی مشهور جهان که هیچ مختصاتی روی نقشه جهان به نام آنها ثبت نشده است.

۱۰- جزیره شیاطین (Isle of Demons)

نام جزیره شیاطین در اوایل قرن هفدهم میلادی بر سر زبان‌ها افتاد. دریانوردان اعتقاد داشتند در نزدیکی خلیج نیوفندلند امریکا با دو جزیره بزرگ در کنار هم روبه‌رو شدند. اما قصه ژان فرانکو رابروال ماجراجو در سال ۱۵۴۲ به جزیره شیاطین ماهیت قوی‌تری بخشید. رابروال از سوی پادشاه فرانسه دستور گرفت تا مأموریتی اکتشافی را در خلیج اقیانوس اطلس شمالی آغاز کند. رابروال برادرزاده‌اش مارگارت را نیز به همراه خود در این سفر آورد اما مارگارت با یکی از افسران رابروال رابطه نامشروع پیدا کرده و رابروال با پی بردن

تا به امروز جزیره‌ها به عنوان یک موقعیت اسرارآمیز دست مایه ساخت سریال‌ها و فیلم‌های سینمایی زیادی شده‌اند. کماکان این‌که سازندگان در سریال مشهور و به یادماندنی Lost توانستند از یک جزیره خیالی و مرموز به نحو احسن استفاده کنند. اما جالب است بدانید جزیره‌های خیالی تنها منحصر به دنیای فیلم و سریال نیست و در افسانه‌های محلی هر قوم می‌توان رد پای از جزیره‌های من‌درآوردی را پیدا کرد.

همچنین در تاریخ نیز ثابت شده جزیره‌های خیالی تنها به علت پخش افسانه‌های محلی شکل نمی‌گیرد و برخی از اکتشاف‌گران به اشتباه یک مکان را جزیره اعلام کردند. گزارش‌های زیادی در طول تاریخ به ثبت رسیده که ماجراجویان، آیس‌برگ‌ها را جزیره می‌دانستند. جالب است بدانید اکتشاف برخی از جزیره‌های خیالی در قرون وسطی از روی سهل‌انگاری نبوده و اکتشاف‌گران با غرض‌ورزی و به صورت عمدی این رویه را در پیش می‌گرفتند. علت این موضوع تنها در دریافت پول و سرمایه بوده تا اکتشاف‌گر یک جزیره جدید و بکر در نقشه پیدا کند و به اسم حامی این سفر تحقیقاتی اش بزند. به عنوان مثال رابرت پری، سرزمین کراکر (Crocker Land) را از خود ابداع کرد که در نزدیکی شمالگان قرار دارد. تنها به این دلیل که از جورج

که برای سکونت، مکانی ایده‌آل به شمار می‌رفت. به همین خاطر کشتی‌های خودشان را آتش زدند تا هیچوقت به زادبوم خود برنگردند. بر اساس افسانه‌های محلی عده زیادی آنتیلیا را پیدا کردند اما هیچ کدام زنده از آنجا خارج نشدند. برخی از افسانه‌ها نیز وجود دارد دریاوردان می‌توانند جزیره را از دوردست ببینند اما همینکه به جزیره نزدیک می‌شوند، آن محل غیب می‌شود.

۸- آتلانتیس (Atlantis)

کلمه آتلانتیس ظاهراً اولین بار توسط افلاطون به زبان آورده شد. او اعتقاد داشت یک جزیره بسیار بزرگ در اقیانوس اطلس وجود دارد. عده‌ای بر این باورند جزیره آتلانتیس که امروزه در زیر آب‌ها قرار دارد، محلی بسیار آرام با حکومتی قدرتمند بود. تا این که یک زمین لرزه بزرگ از طرف خدایان یونان نازل شد تا مردم بابت جنگ‌های فراوان بر ضد آن مجازات شوند.

مؤرخین زیادی بر این باورند آتلانتیس تنها زابیده ذهن افلاطون بود اما همچنان تلاش‌های بسیار زیادی برای کشف این جزیره احتمالاً خیالی در طول تاریخ انجام شد. برخی از باستان‌شناسان اعتقاد دارند جزیره مینوان سانتورینی در شمال کرت همان آتلانتیس است. زیرا مرکز این جزیره به علت فرسایش‌های ناشی از آتش‌فشان و زلزله در ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح فرو ریخت.

۷- آایا (Aeaea)

آایا در افسانه‌های یونان به خانه معلق سرس (Circe) اطلاق می‌شود. سرس، الهه جادو در یونان به شمار می‌رود و بر طبق این افسانه‌ها، این الهه اوقات زیادی را در جزیره‌اش سپری می‌کند و این جزیره از طرف پدرش، خورشید به او هدیه داده شده تا دریاوردان فانی

به این موضوع تصمیم گرفت با رها کردن این دو نفر در یک جزیره متروکه و ناشناس، نام آبا و اجداد خودش را همچنان پاک نگه دارد. بر اساس آنچه که در تاریخ ثبت شده مارگارت در آن جزیره بچه‌ای را به دنیا می‌آورد که کمی بعد می‌میرد. اندکی بعد ندیمه و افسری را که دوستش داشته نیز به دلایلی نامعلوم در آن جزیره تلف می‌شوند. اما مارگارت چندین سال در آن جزیره دوام آورده و در نهایت به کمک صیادان محلی از آن جزیره فرار کرده و به فرانسه برمی‌گردد. مارگارت در بازگشت به فرانسه از ماجراجویی‌های عجیبش می‌گوید و جزیره شیاطین را مکانی مشابه به جهنم توصیف می‌کند که حیوانات و هیولاهای ترسناکی درون خود جای داده که صداهای عجیبی مدام از جزیره شنیده می‌شد.

افرادی زیادی برای کشف مختصات این مکان راهی سفر شدند اما این جزیره پیدا نشد. برخی از جغرافیادان‌ها اعتقاد دارند مارگارت در جزیره فیجت در نزدیکی جزیره بل در بخش شمالی نیوفندلند به دام افتاده بود. ظاهراً نوعی مرغ دریایی در این جزیره وجود دارد که در هنگام زاد و ولد گریه‌ای عجیب سر می‌دهد که صدای ترسناکی دارد و به همین خاطر مارگارت و دیگران آن صداها را به شیاطین نسبت می‌دادند.

۹- آنتیلیا (Antillia)

نام آنتیلیا یا جزیره هفت شهر اولین بار در قرن پانزدهم میلادی شنیده شد که به ظاهر این جزیره در غرب اسپانیا و کشور پرتغال واقع شده است. قصه‌های این جزیره به یک افسانه عبری برمی‌گردد که در قرن هشتم، هفت شوالیه باستانی و فدایی‌هایشان از فاتحان مسلمان به سمت غرب فرار کردند. آنها در این سفر جزیره‌ای را کشف کردند

وعده‌ها» این سفر را آغاز کرده بود. در حقیقت ماجراجویی‌های برندن مقدس باعث شد کریستوف کلمب و سایرین برای انجام سفرهای اکتشافی دست به کار شوند. برندن در وصف جزیره‌ای که پیدا کرده بود، به گل و میوه‌های بسیار خوش‌مزه اشاره داشته که در جنگل‌های بسیار زیبا قرار داشت.

۲- آوالون (Avalon)

آوالون اولین بار از زبان جافری مانموث در قرن دوازدهم میلادی شنیده شد. آوالون مکانی است که شمشیر افسانه‌های شاه آرتور در آنجا ساخته شد و همان مکانی است که شاه آرتور را پس از آسیب در جنگ به آنجا فرستادند تا سلامتی‌اش را بازیابد. طبق افسانه‌ها جزیره آوالون متعلق به خواهر ناتنی آرتور یعنی مورگان لئی جادوگر بود. در قرن دوازدهم راهبان صومعه گلاستون‌بری ادعا کردند استخوان‌های شاه آرتور را پیدا کردند. البته سایر مؤرخین در ادامه باور دارند این کشف تنها یک ترفند برای افزایش بودجه جهت تعمیر صومعه بود و استخوان‌های شاه آرتور آن چیزی نبود که راهبان ادعا می‌کردند.

۲- جزیره شعله (Island of Flame)

در افسانه‌های مصر باستان، جزیره شعله که به جزیره آرامش نیز مشهور است، زادگاه خدایان مصری و بخشی از امپراطوری اوسیریس است. بر طبق افسانه‌ها این جزیره از آب‌های باستانی پدیدار شده و در شرق دنیا و خارج از این دنیای مادی وجود دارد. علت نام‌گذاری این جزیره ظاهراً در ارتباط با طلوع خورشید است؛ زیرا این جزیره طبق افسانه‌ها، مکانی برای نور ابدی قلمداد می‌شود.

۱- تال (Thule)

تال از دید اهالی روم و یونان شمالی‌ترین نقطه و حد این دنیا است. واژه تال برای اولین بار در پروژه نیمه کاره پیتیا، اکتشافگر یونانی پیدا شد که در قرن چهارم پیش از تولد مسیح می‌زیسته. مورخ یونانی دیگری به نام پولی‌بیوس می‌گوید پیتیا بسیاری از مردم را به اشتباه انداخته که وی توانسته کل انگلستان را با پای پیاده بچرخد. در حقیقت جزیره تال وجود خارجی ندارد. چرا که در حال حاضر در شمال اروپا دیگر نه دریایی وجود دارد و نه خشکی خاصی که آن را در بر بگیرد.

مؤرخین بر اساس توصیف‌های پیتیا از تال حدس می‌زنند منظور او شاید یکی از محل‌های اورکنیز، شتلندز، ایسلند یا حتی ناروی باشد. اما جالب‌تر اینجاست نازی‌ها اعتقاد دارند تال هر چه در گذشته بوده و قرار داشته احتمالاً زادگاه باستانی نژاد آریایی‌ها محسوب می‌شد.

منبع: mentalfloss

را به سمت خودش جلب و آنها را اغوا کند. سرس در نهایت دریانوردان بخت برگشته را به خوک تبدیل می‌کند.

برخی از مؤرخین، جزیره آیایا را همان کیپ کرسیوم پنینسولا در خلیج غربی ایتالیا می‌دانند. زیرا مرداب‌های مختلفی در اطرافش وجود دارد که محلی‌ها در افسانه‌های آیایا نیز به این نکته اشارات زیادی داشتند.

۶- های-براسیل (Hy-Brasil)

های براسیل به معنای جزیره متبارک است. این جزیره در لاتین نام‌های متنوع دیگری دارد که مشهورترین‌شان همان های براسیل است. این جزیره افسانه‌ای و مرموز جزو داستان‌های فولکلور مردم ایرلند به شمار می‌رود اما گویا هیچ منشا خارجی ندارد. انسان‌ها با ورود به این جزیره عمر جاویدان و ابدی پیدا می‌کردند. بر طبق این افسانه بریسال (Breasal)، خداوندگار دنیا هر هفت سال به این جزیره وارد می‌شود و این قدرت را دارد تا جزیره را برای عموم موجودات زنده نمایان کند. بر اساس افسانه‌ها براسیل در نقطه‌ای که خورشید افق را لمس می‌کند در حال زنده‌گانی است. مؤرخین بر این باورند این مکان افسانه‌ای همان جزیره بافین است که تنها با پایین آمدن سطح آب دریاها قابل رویت است. در آخرین دوره عصر یخبندان آب اقیانوس‌ها پایین‌تر از حال حاضر بوده و ظاهراً جزیره بافین به صورت کامل قابل رویت بود. فرضیه دیگری نیز وجود دارد که این جزیره صرفاً یک توهم بینایی است که به واسطه انعکاس تابش هوای گرم و سرد در دور دست شکل می‌گیرد.

۵- بارالکو (Baralku)

طبق افسانه‌های تمدن یولنگو در استرالیا بارالکو یا برالگو، جزیره مرده‌گان معرفی می‌شود. در مرکز این جزیره، خداوندگاری به نام بارنومبیر زنده‌گی می‌کند که با حرکت سیاره زحل در هر صبح، به آسمان برمی‌گردد. همچنین جزیره بارالکو مکانی است که سه فرد افسانه‌ای باعث پیدایش و خلق جزیره استرالیا شدند. این خانواده اسرارآمیز و افسانه‌ای تحت عنوان جانگاووال (Djanggalawul) شناخته می‌شوند. بر طبق افسانه‌ها بارالکو در شرق سرزمین آرنم در استرالیای شمالی قرار دارد. افسانه‌های محلی بر این باور هستند روح آنها پس از مرگ به این جزیره برمی‌گردد.

۴- جزیره برندن مقدس (Saint Brendan's Isle)

گفته می‌شود این جزیره توسط یک راهب ایرلندی به نام برندن مقدس و ۵۱۲ نفر از پیروانش کشف شد. این جزیره در اقیانوس اطلس شمالی در نزدیکی غرب آفریقای شمالی واقع شده است. برندن پس از انتشار کشف خود در قرن نهم به شدت مشهور و آوازه ماجراجویی‌هایش در دنیا پیچیده شد. او به نیت پیدا کردن «سرزمین

۱۰ مسجد زیبای جهان

مسجد الحرام، مکه، عربستان سعودی

مسجد الحرام بعد از ماجرای تغییر قبله در صدر اسلام قبله‌گاه مسلمانان شد. این مسجد در شهر مکه کشور عربستان سعودی قرار دارد. بنابر آموزه‌های اسلام هر انسان و موجود زنده‌ای که وارد آن شود ایمن است و نباید به او آسیب رسانده شود. دلیل نام‌گذاری کعبه به بیت‌الحرام این است که خداوند ورود مشرکان را به این مکان مقدس حرام و ممنوع فرموده است. بیت‌الله الحرام در شهر مکه قرار دارد و در تاریخ، مورد احترام همگان بوده است. بنابر آیاتی از قرآن و روایات سنت پیامبر صلی‌الله علیه و سلم، خانه کعبه نخستین و مقدس‌ترین بنا و اولین مسجدی است که بر روی زمین ساخته شده است.

مسجد عیدگاه کابل، افغانستان

مسجد عیدگاه کابل از بزرگترین و قدیمی‌ترین مساجد شهر کابل است و سبک معماری این مسجد گویای قدمت آن است. مسجد عیدگاه میان باغ علیمردان و چمن حضوری در شهر کابل افغانستان قرار دارد. این مسجد در سال ۱۳۱۱ هـ ق بنا نهاده شده و کار تعمیر آن در سال ۱۳۱۵ هـ ق پایان یافت. در دیوار مسجد کتیبه سنگی وجود دارد که در آن تمام خصوصیات این مسجد درج است. در این مسجد غیر از ادای نماز اجتماعات و جرگه‌های رسمی نیز برگزار می‌شد، مثلاً جنگ با بریتانیا جهت استرداد استقلال افغانستان از منبر سنگی همین مسجد اعلان شد؛ و دیگر جرگه‌های قومی و فیصله‌های

عمومی در همین مسجد صورت می‌گرفت.

شرق باغ علیمردان و شمال غرب چمن حضوری این مسجد در چمن حضوری مقابل جوی مستان طرف جنوب پل محمود خان ساحه وسیع را اشغال نموده عمارت مسجد به صورت طولانی شمالاً و جنوباً به داخل هفتاد و شش گنبد خورد و یک گنبد بزرگ و یک رشته رواق‌ها و کمان‌ها ساخته شده و دارای منارها و محراب‌های منقش و یک محراب بزرگ مرکزی و دو محراب خورد پایینی بوده و ده مناره خورد و بزرگ دارد. صرف سر گنبد بزرگ و سطحی آهن‌پوش بوده، بقیه تمام گنبد‌های مذکور کاهگل است و پیشروی مسجد به طول آن صفا به فرش سنگ مرمر سفید دارا است. مسجد مذکور تقریباً یک متر بلندتر از صحن حیاط ساخته شده و قبلاً صحن مسجد مذکور با دیوار خشتی محدود شده بود. به سمت شرق سه دروازه درآمد بزرگ با کمان‌های گچ‌بری شده و تزیین شده که دارای اصالت تاریخی است وجود داشت. متأسفانه بعد از کودتای ثور ۱۳۵۷ از بین رفت و گل و بته و درخت آن کشیده شد و صحن حیاط قیر و کانکریت گردید.

این مسجد در حملات اخیر تروریستی، در منطقه پل محمود خان تخریب شده و به دستور رئیس جمهور محمد اشرف غنی دوباره احیای گردید و به تاریخ ۲۰ ثور سال ۱۳۹۸ رسماً افتتاح شد.

مسجد الصالح صنعاء، یمن

این مسجد در ضلع جنوبی صنعاء پایتخت یمن قرار دارد و

13757009

مسجد بزرگ جنه، مالی

مسجد جامع در شهر جنه مالی، در غرب آفریقا با ۱۰۰ متر طول و ۴۰ متر عرض بزرگترین بنای خشتی جهان لقب گرفته است. معماری این مسجد و دیگر بناهای خشتی شهر را هنرمندان و صنعت کارانی متبحر از نسل‌های مختلف بر عهده داشتند و آنها را به نحوی می‌ساختند که در مقابل آب باران نفوذ ناپذیر باشند.

مسجد نگارا کوآلالامپور

مسجد نگارا یا مسجد ملی کوآلالامپور از معروف ترین جاذبه های گردشگری کوآلالامپور است. این مسجد دارای گنبدی به شکل ستاره است که در نوع خود بی نظیر است. سقف این مسجد به صورت ستاره‌ای ۱۸ پر به نشانه تعداد ایالت های مالزی ساخته شد.

مسجد جمیرا، دویی

این مسجد با یک گنبد به ارتفاع ۱۶ متر، و دو مناره مرتفع بطول تقریبی ۴۰ متر، و منبری بسیار مجلل، نمونه‌ای از معماری نوین اسلامی است. در نماسازی این مسجد از سنگ‌های ممتاز به رنگ کرمی مایل به صورتی استفاده شده‌است. تصویر این مسجد به عنوان یکی از نمادهای شهر بر روی اسکناس‌های ۵۰۰ درهمی چاپ شده‌است.

مسجد قل شریف، روسیه

مسجد قل شریف، بزرگترین مسجد روسیه، در شهر قازان تاتارستان قرار دارد. مسجد قل شریف یکی از مساجد اصلی و بزرگ قرون وسطی در قازان بوده که در سده ۱۶ میلادی ساخته شد. این مسجد با کتابخانه غنی خود باعث ظرافت، زیبایی و تزئین پایتخت خان‌های قازان و مرکز آموزش مذهبی، گسترش علوم در قسمت مرکزی روسیه در سده ۱۶ میلادی بود.

این مسجد به افتخار آخرین امام جماعت خود «سید قل شریف» یکی از رجال سرشناس مذهبی، عالم، شاعر و سیاست‌مدار و از فرماندهان دفاعی شهر قازان تغییر نام داد.

منبع: www.alamto.com/ten-most-beautiful-mosque

بزرگترین بنای معماری اسلامی یمن معاصر به شمار می‌آید. این بنای عظیم که از لحاظ معماری و مهندسی منحصر به فرد است مسجد جامع الصالح نام دارد که از بزرگترین بناهای اسلامی در کشورهای عربی اسلامی به شمار می‌آید.

این مسجد به دستور رئیس جمهور سابق یمن علی عبدالله صالح در طول هشت سال با هزینه بالغ بر یکصد میلیون دالر ساخته شده است. مساحت مسجد ۲۲۴ هزار و ۸۲۱ متر مربع است و گنجایش جمعیت ۴۵ هزار نمازگزار را دارد. مسجد جامع صالح صناعه دارای ۶ مناره است که ارتفاع چهار مناره آن ۱۰۰ متر و ارتفاع دو مناره دیگر ۸۰ متر است و از بلندترین مناره‌ها در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شود. مسجد دارای ۲۳ گنبد با اندازه‌های متفاوت است که در زوایای مختلف آن قرار دارد.

مسجد الرحمن حلب، سوریه

مسجد الرحمن در حلب سوریه با گنبد رنگین بزرگ و ۶ مناره زیباترین مسجد این کشور جنگ زده محسوب می‌شود.

مسجد ملی ابوجا، نایجریا

مسجد ملی ابوجا با گنبد طلایی که از پوشش آلومینیومی و طلا کاری در برخی قسمتها بویژه در گنبد مرکزی است در سال ۱۹۸۴ بنا شده است. این مسجد زیباترین مسجد آفریقا نیز محسوب می‌شود. این مجموعه شامل محل برگزاری نماز و کتابخانه و سالن کنفرانس و فضای آموزشی است.

مسجد جامع سلطان قابوس، عمان

مسجد جامع سلطان قابوس یکی از مسجدهای اصلی و مهم سلطنت عمان است. فرش مسجد جامع سلطان قابوس در شهر مسقط به سفارش سلطان قابوس اثر هنرمندان ایرانی است. طرح این فرش که در حدود ۵ هزار متر مربع مساحت دارد و از اتصال ۴۸ قطعه کوچک و بزرگ به یکدیگر تشکیل شده، از نقشه گنبد مسجد شیخ لطف الله اصفهان و ترکیب طرح افشان شاه عباسی و سایر نگاره‌های تزیینی ایرانی و اسلامی الهام گرفته است.

دریچه تصاویر

نمای از چهار قلعه وزیرآباد، شهرک آریا و شهرک خواجه رواش - کابل

بند قرغه - کابل

انجمن
پرسیه
۴.۷۵
نرخ اعتبارات
در ۱۳۹۸

4G

WiFi

HD
VOICE

AWCC-PRESS

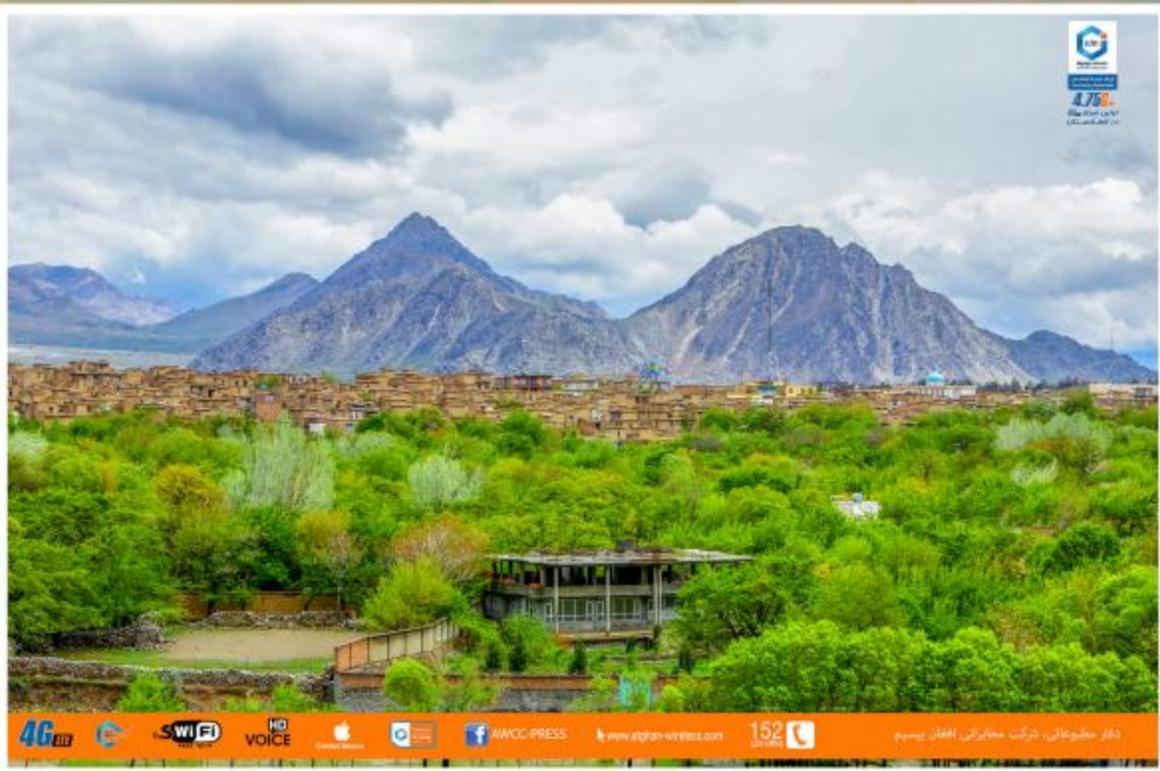
www.alghan-wireless.com

152

دفتر مطبوعاتی، شرکت مخابراتی افغان بیسیم

قلعه اختیارالدین - هرات

انجمن
پرسیه
۴.۷۵
نرخ اعتبارات
در ۱۳۹۸

4G

WiFi

HD
VOICE

AWCC-PRESS

www.alghan-wireless.com

152

دفتر مطبوعاتی، شرکت مخابراتی افغان بیسیم

کاپسا - کوهستان

4.75G+

اولین شبکه 4G_m در افغانستان

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

حالا از سرعت

4.75G+

لذت ببرید

HD
VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152
Dial Tone

سرریعتر

بزرگتر

بهتر

افغان بیلسیٹ
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

اجی بی

بسته انترنتی هفته وار

125 افغانی
مدت اعتبار 7 روز

فعال سازی: #1*23*477*

غیر فعال سازی: #2*23*477*

4G LTE

WiFi

HD VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152 (24 HRS)

Concessionaire

AWCC

Founder

Amin Ramin

Chief Editor

Naqibullah Falak
naqibullah.falak@afghan-wireless.com

Board of Editors

Wali Mohammad Sultani
Abdul Rahim Danish
Mohammad Nasir Nasiri
Hebatullah Naqid

Pashto Editor

Abdul Haq Samoon
abdulhaq.samoon@afghan-wireless.com

Graphic Design

Esmatullah Ahray

Type in Computer

Kaleemullah Niazi

Reporter

Abdul Azim Shebli

Photographer

Ramin Akbari

Add

Khwaja Mula, Darul Aman Road,
Hajari Najari Bus station. Kabul - Afghanistan.

Website

<https://publication.afghan-wireless.com>

Contact No

+93 (0) 703 181818
magazine@afghan-wireless.com

Annotation

- Afghan Wireless monthly magazine office most welcomes articles from writers, social workers and essayists.
- Afghan Wireless monthly magazine office holds the rights to accept, reject, change or modify any article without informing its writer.
- Afghan Wireless monthly magazine office accepts your sound suggestions, comments and feedbacks.
- Except editorial and reports, for all other articles, their writers are responsible.

Afghan Wireless Monthly

Cultural, Social, Economic and Scientific

Tenth year * 113rd & 114th Edition
June & July 2019

Table of contents

Fully Funded Bayat Foundation Scholarship at AUAF	2
5 Tech Advances That Can Deepen Customer Engagement	4
How to Identify Font in Any Image	7
How To Make Sure No One Is Spying On Your Computer	8
NASA Is Opening The International Space Station To Tourists	10
A Moral Story: The Tricky Fox	11

Fully Funded Bayat Foundation Scholarship at AUAU

Foundation will provide full scholarships to students studying Information Technology and Computer Science

Kabul, Afghanistan—April 29, 2019—the Bayat foundation, Afghanistan's largest, private, non-profit health, education and social development organization, demonstrated its strong and enduring commitment to increasing educational opportunities for Afghan youth, by launching the Bayat scholars program at the American university of Afghanistan (AUAU).

Around 178 candidates participated in an open competition where 15 candidates with the highest scores will be selected at the end of the process.

Atifa Hassani; the Program Manager of the Foundation said the program provides an

opportunity for intelligent students who are suffering from economic problems to attain a bachelor degree at the AUAU.

"There were a lot of applicants but 178 candidates found their way to the final exam," said Mohammad Ismail, Deputy of the Bayat Foundation.

"We are very excited about the Bayat scholars program because it is given an opportunity to candidates from all over Afghanistan to become leaders in Information Technology," said Dr. Maria del Mar de Fez Laso, the Chair and Professor of the Science, Technology, and Mathematics Division of the AUAU.

She added that an Information Technology professional will have options to get a job as

he or she graduates.

The Foundation launched “The Bayat Scholars Program” at the AUAF late on April.

The mission of the Program is to build a new generation of highly skilled and exceptional Afghan IT professionals, who will lead Afghanistan’s technological innovation and entrepreneurship in the years ahead.

The mission of the Bayat Scholars Program is to build a new generation of highly skilled and exceptional Afghan IT professionals, who will lead Afghanistan’s technological innovation and entrepreneurship in the years ahead.

Each year, the Bayat Scholars Program will award fifteen scholarships, to qualified candidates who have successfully completed the application process, enabling prospective undergraduates to attain a Bachelors of Information Communication Technology degree, or a Bachelor of Computer Science degree from the American University of Afghanistan.

Candidates for the Bayat Scholars Program must be Afghan citizens, who have earned their high school diploma. Program candidates should also have a strong academic record, possess a working knowledge of the English language and commit themselves to utilizing their education to develop a better future for Afghanistan.

Scholarship covers tuition fees, English placement test book & supplies, housing (those who are out of the region), meals and travel cost.

“The Bayat Institute of Technology at The American University of Afghanistan is a powerful example of the partnership between The Bayat Foundation and AUAF—a partnership that is providing AUAF’s students

with an academically rigorous and valuable scientific and technical education,” said Dr. Ehsanollah Bayat, the Co-Founder and Chairman of The Bayat Foundation.

“The Bayat Scholars Program highlights the Bayat Foundation’s commitment to work with our nation’s young people, so that we can forge an Afghanistan which provides educational opportunities to everyone,” said Mrs. Fatema Bayat, the Co-Founder of the Bayat Foundation. “Working together, the Bayat Foundation, the American University of Afghanistan and its exceptional student community will create an Afghan based technology sector that has the potential to expand private-sector economic growth and create jobs for every Afghan, in every region of our country.”

About the Bayat Foundation:

Since 2005, the US-based Bayat Foundation, a 501 c(3) charitable organization, has promoted the well-being of the Afghan people. Founded and directed by Ehsanollah Bayat and Fatema Bayat, the Foundation has contributed to more than 500 projects dedicated to improving the quality of life for the youth, women, poor, and elderly of Afghanistan; including construction of 13 maternity hospitals that have now treated over 2,000,000 mothers and babies.

Projects have included the construction of new facilities and sustainable infrastructure in needy regions, and the promotion of health, education, economic, and cultural programs. In addition to his charitable initiatives, Ehsanollah Bayat founded Afghan Wireless (AWCC) in 2002, which was the first GSM wireless and Internet Service Provider in Afghanistan, and later established Ariana Radio and Television Network (ATN), which includes Ariana Radio (FM 93.5).

By [Amit Bhaiya|techworlds](#)

Customers are crucial to a successful business. They can be one-off customers or repeat buyers. Ideally, a business wants a mix of both. Problems arise when marketing tactics fail to attract either type, which is why customer engagement is so critical in today's hypercompetitive e-commerce environment.

1. Augmented Reality and Virtual Reality Technology

Augmented reality (AR) and virtual reality (VR) are rising stars in e-commerce. The two technologies encourage deeper customer engagement by transforming in-store/in-person shopping activities into rewarding digital experiences.

For example, virtual try-on tools allow online customers to see how they look "wearing" a product rather than relying on mere photography. Customers can take a selfie, select the product they want to try, and the application "applies" it to their face or body.

Many virtual try-on tools also allow users to share on social media for feedback from friends and family. While fashion and beauty brands are rushing to integrate virtual try-on tools into their UX, AR and VR also have plenty to offer in other industries.

2. Conversational Commerce

Conversational commerce technology interacts with customers using clear, natural language. It replicates the one-on-one feel of a dedicated salesperson, and helps customers

5 Tech Advances That Can Deepen Customer Engagement

make the right purchase through personalized recommendations and support.

Brands can deliver outstanding service to customers through conversational commerce applications like chatbots, messaging apps, voice assistance, and other natural language interactions. Social media is conversational commerce, too.

As an example, chatbots are a form of artificial intelligence (more about AI soon) that connect with visitors based on event triggers and direct questions. The technology can function via messaging apps like Facebook Messenger, so that users can communicate the way they want to.

When a visitor lands on a website, the chatbot will connect and offer help. The user can ask for recommendations, answers and troubleshoot issues without having to browse through the website. After a purchase, the chatbot also can provide shipping updates, assist with returns, and collect customer

surveys. Because a chatbot is not limited to the number of customers it can assist, the technology can provide excellent service at scale.

3. Artificial Intelligence

Sales-focused AI provides real-time personalization of a customer's shopping experience. It can help businesses deliver more engaging UX by treating customers as individuals rather than parts of a general segment or demographic. Ever since Amazon's intelligent product recommendations, this feature has become a staple across the e-commerce industry.

AI helps businesses understand customers and market more effectively by gathering, sorting and analyzing behavioral data (e.g. user actions on a website or app, what they are interested in/searching for, etc.). Through intelligent algorithms, websites and apps can dynamically populate the user interface with targeted content to encourage greater

interaction.

Simply put AI helps businesses better understand customers and satisfy expectations. AI can also contribute to better UX by streamlining back-end functions, such as inventory management, instant customer service, and automated CRM (customer relationship management) systems.

4. The Internet of Things

In the Internet of Things (IoT), customer engagement is no longer restricted to a screen or store. This means that upsell opportunities are not restricted, either. Through the IoT, brands can maintain positive engagement, provide added convenience, and capitalize on new sales opportunities at any time and almost anywhere.

The IoT is the interconnection of technology that is embedded in everyday objects (think cars, kitchen appliances, suitcases, etc.) and enables the objects to send and receive data.

IoT items for disposable products also can allow for convenient, subscription-based sales related to product components. For example, the latest coffee makers have been updated to function in the IoT, meaning that the product

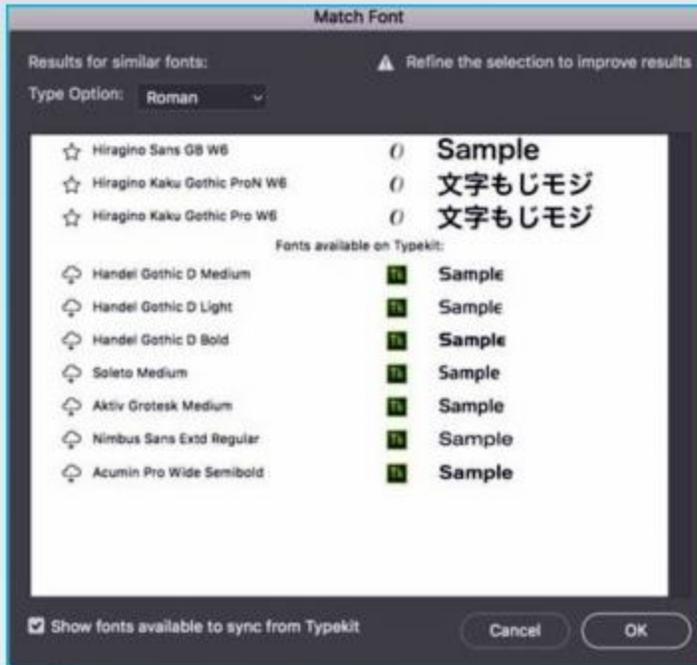
not only makes coffee, but also alerts users when supplies are low -- and can even reorder supplies automatically.

5. API-Based E-Commerce

Running through and behind the aforementioned technologies are APIs, or application programming interfaces. These interfaces connect software, hardware, business platforms, third parties and customers to enable the seamless sharing of data. Due to API-based e-commerce, customers have complete freedom to continue their shopping journey whenever and wherever they want to.

For example, a customer might make a purchase online, consult with customer service via social media, and then exchange the product in-store -- all without hassle, because an API has shared the customer's information across all channels.

Thanks to APIs, businesses can engage intelligently with customers anywhere: from brick-and-mortar stores, online websites and social media, to digital apps and smart devices, wearables, vehicles, and much more. This saves customers hassle, and results in a more engaging shopping experience.

There are several times when you will find a random image somewhere that has some text on it, but not be sure which font was used on the photo. Identifying fonts on an image is an incredibly useful trick that everyone should know. This has a lot of uses such as allowing you to find and download a font that you absolutely love, which was used in a picture. Alternatively, you may have found a meme online and want to make one of your own with a similar font. From designers to memers, everyone will find it useful to identify fonts on images. Luckily it's not that hard to do this.

How to identify fonts in an image

Follow these steps to identify fonts on any image.

1. Download the photo or copy the URL where the photo is hosted.
2. Go to the Font Squirrel website.
3. Click Upload image if you have the photo on your computer. If not, click an image URL and paste the URL.
4. Now crop the image to highlight the

How to Identify Font in Any Image

text on the image. Essentially just drag the blue borders so that the box covers just the text on the image.

5. Now click Matcherate It.

6. You will see a bunch of options below the image. You can select the correct font and either download or purchase it from the websites mentioned there. Select Font Squirrel below the image to see only free fonts.

How to identify fonts in an image using Photoshop

Adobe Photoshop has a neat tool that lets you identify fonts in an image. Follow these steps.

1. Download the image where you've seen the font you want to identify.
2. Open Adobe Photoshop on your computer and open the image using the app.
3. Use the Rectangular marquee tool (you can access this by pressing M) and draw a rectangle around the font you want to identify.
4. Now from the toolbar select Type > Match Font.
5. You can now either pick from the fonts already installed on your computer or download matching ones from the Web.

SOURCE: www.gadgets.ndtv.com

How To Make Sure No One Is Spying On Your Computer

By [David Nield](#)

A program that spies on your computer activity is one of the most dangerous forms of malware. It won't present you with a ransomware request or announce it's deleting your files. Instead, it hides silently on your system, watching and recording all your computer activity.

Spyware can do everything from hijacking your webcam feed to recording your keyboard inputs. The culprits ultimately aim to collect enough of your personal data to steal your identity, take over your accounts, or expose your digital life in other ways. To minimize the odds of an unwanted program taking root on your machine, follow our guide to staying

spyware-free.

Secure your system

To start with, you need to establish solid protection for your computer. Most antivirus programs for both Windows and macOS will protect against keyloggers, webcam

hackers, and other types of spyware, especially if you vigilantly keep this software up to date.

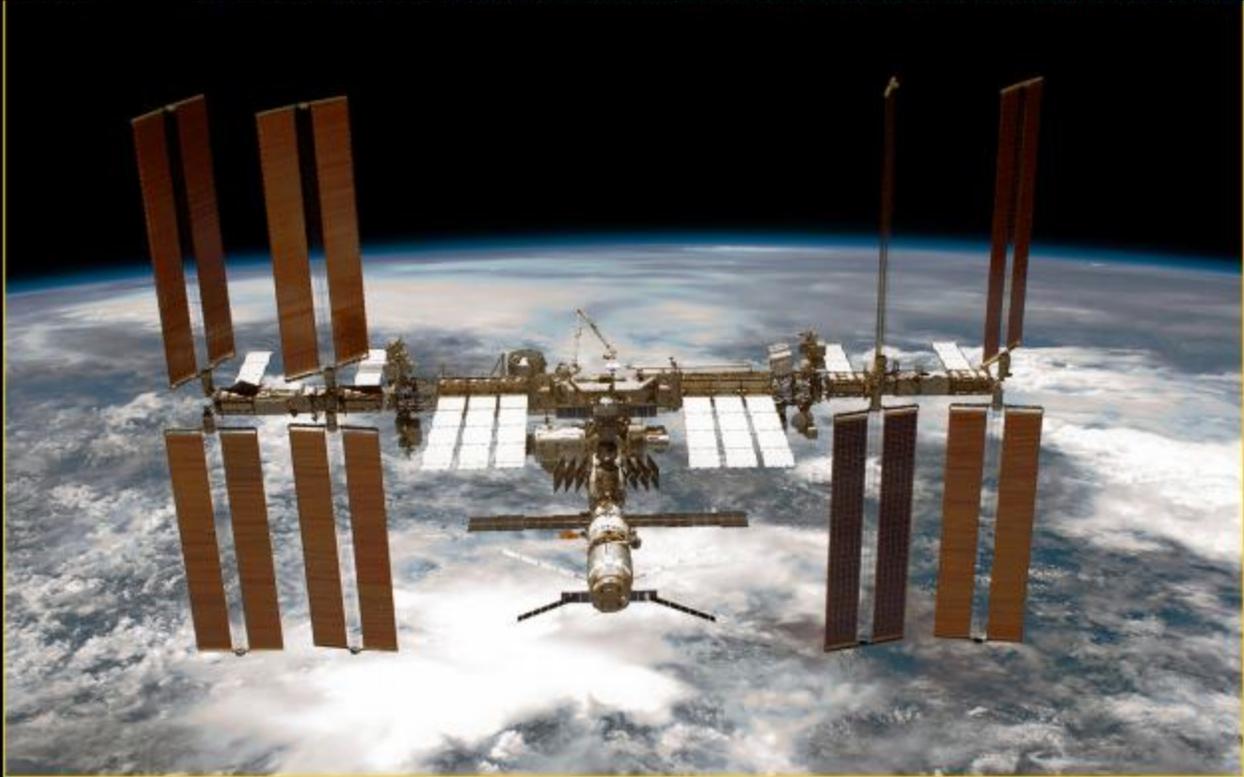
How do you choose? You won't find a "one size fits all" security solution for everyone. For most home computers, free software should provide adequate level of protection, but paying for an upgraded version of the program will increase your chances of staying safe.

Avoid infection

Even with a strong antivirus program in place, you don't want to give spyware a chance to hitch a ride on your computer. If you want to keep prying eyes off your system, then you need to monitor all the potential ways malicious code can worm its way into your machine.

Sadly, some spyware enters through the household, when people attempt to pry into the computer behavior of their friends and family members. While we're sure everyone in your home is perfectly trustworthy...a shared computer should still have separate user

NASA Is Opening The International Space Station To Tourists

NASA just announced that it will officially allow regular citizens - not just certified astronauts - on board the International Space Station, as well as commercial and marketing activities.

Tickets to the ISS won't come cheap. NASA will be charging private companies about US\$35,000 a night for use of the station's facilities, according to The New York Times.

And that's not including what the companies will charge individuals for transportation to and from the Space Station.

"US industry innovation and ingenuity can accelerate a thriving commercial economy in low-Earth orbit," NASA writes in a statement.

Research and testing will continue aboard the ISS to help NASA with its plans to land American astronauts on the surface of the Moon by 2024.

Humans have been conducting important work on the ISS for 18 years now, and that's not going to stop any time soon.

NASA will allow commercial and even marketing activities, but the companies will have to prove that they actually need the unique microgravity environment "to enable manufacturing, production or development of a commercial application."

Las Vegas-based company Bigelow Aerospace is already planning to use SpaceX's rockets to deliver up to four tourists at a time to the ISS.

They won't be the first private individuals visiting the ISS. Seven citizens have visited the space station, as The Times reports, in trips organized by Russia.

SOURCE: www.sciencealert.com

A Moral Story:

The Tricky Fox

A greedy fox stealthily entered a garden to eat the grapes. But its tail was cut down by a trap when it tried to escape from the trap.

It worried because all other foxes would mock at its lost tail. Hence it planned a trick.

When all foxes ridiculed it and said, "I have cut down the tail myself because it is a great hindrance. Now I am free and happy without my tail. So you too cut down your tails. It will be very convenient to all of you."

An old wise fox laughed at the tricky fox and said, "I will also join you after losing my tail when I try to steal the grapes. It looks very nice to be with a tail and I am proud of it."

Now all other foxes understood the trick of the fox and mocked at it. The ashamed fox ran away into the forest.

MORAL : Don't believe selfish person's words.

SOURCE: www.english-for-students.com/The-Tricky-Fox.html

- ◆ مصاحبه با محترم دوكتور مصطفى «مستور»؛ وزير اقتصاد
- ◆ موزيم ملی افغانستان؛ آينه‌ای از فراز و فرود يك تاريخ
- ◆ اجزای جالب سيم کارت را بشناسيد
- ◆ فضايي خير نيز مرکز ته د افغانستان اړتيا
- ◆ ټکنالوژي د انسانانو چارې څومره اسانه کړې دي؟
- ◆ مصاحبه با فريبا مرتضوي؛ شاعر

ماهنامه افغان بیسیم، سال دهم * شماره ۱۱۳ و ۱۱۴ * جوزا و سرطان ۱۳۹۸

افغان بیسیم؛ ارتباط دهنده افغانستان

از همه بهتر!

50% اضافی اینترنت و تماس

در تمام بسته های ماهانه

نام بسته	قیمت	اینترنت	مجموع اینترنت	فعال سازی
ماهانه	250 افغانی	1 جی بی + 0.5 جی بی	1.5 جی بی	*477*4*1#
ماهانه	400 افغانی	3 جی بی + 1.5 جی بی	4.5 جی بی	*477*5*1#
ماهانه	600 افغانی	5 جی بی + 2.5 جی بی	7.5 جی بی	*477*6*1#
ماهانه	800 افغانی	6.25 جی بی + 3.125 جی بی	9.375 جی بی	*477*8*1#
ماهانه	1100 افغانی	10 جی بی + 5 جی بی	15 جی بی	*477*10*1#
ماهانه	1800 افغانی	14 جی بی + 7 جی بی	21 جی بی	*477*16*1#

نام بسته	قیمت	دقایق*	مجموع دقایق	فعال سازی
ماهانه	180 افغانی	1000 دقیقه + 500 دقیقه	1500 دقیقه	*233*9*1#
ماهانه	300 افغانی	1500 دقیقه + 750 دقیقه	2250 دقیقه	*233*4*1#
ماهانه	499 افغانی	5100 دقیقه + 2550 دقیقه	7650 دقیقه	*233*2*1#

بسته های هفته وار اینترنت و تماس

1.5 جی بی

فقط 125 افغانی

فعال سازی: *477*125*1#
برای تمام زون ها بدون هرات

400 دقیقه

تماس از افغان بیسیم به افغان بیسیم

فقط 80 افغانی

فعال سازی: *233*8*1#
غیر فعال سازی: *233*8*2#

سریعترین اینترنت 4.75G+

وسیع ترین پوشش با شفافترین صدا

اینترنت و تماس اضافی برای 7 روز قابل اعتبار میباشد. | ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

با فامیل افغان بیسیم یکجا شوید

سریعترین اینترنت 4.75G+ | وسیع ترین پوشش | شفافترین صدا

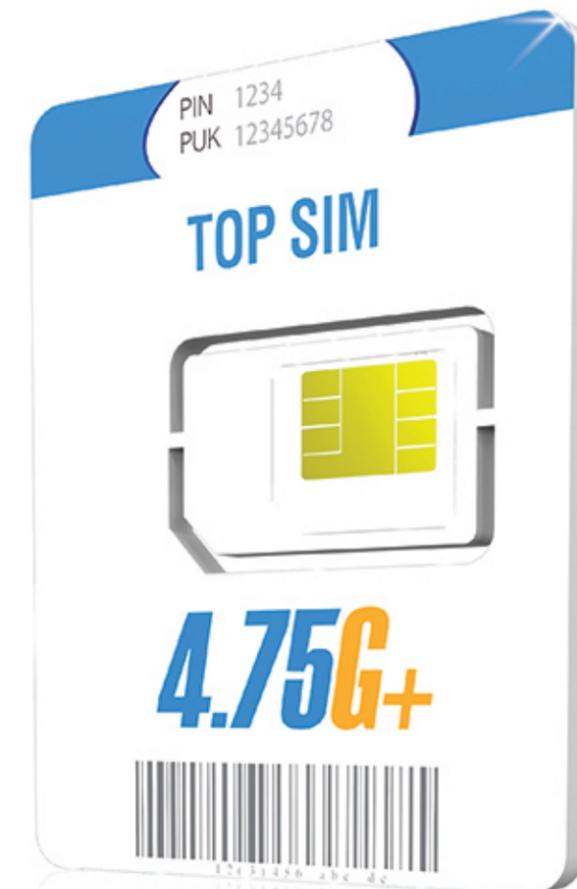

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

امتیازات جدید سیمکارت تاپ*

100 ام بی | 30 پیام کتبی | 30 دقیقه

*این امتیازات برای 30 روز قابل اعتبار میباشد. | دقایق و پیام های کتبی از افغان بیسیم به افغان بیسیم. | ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

ماهنامه افغان بیسیم

در گستره فرهنگ، اجتماع، اقتصاد و معلومات
سال دهم ❖ شماره ۱۱۳ و ۱۱۴ ❖ جوزا و سرطان ۱۳۹۸

فهرست مطالب

- ۲ چشم انداز
- ۳ مصاحبه با محترم دوکتور مصطفی «مستور» وزیر...
- ۷ موزیم ملی افغانستان؛ آینه‌ای از فراز و فرود یک تاریخ

تکنالوژی معلوماتی

- ۱۴ بات‌های بد مسئول یک پنجم ترافیک اینترنت هستند
- ۱۷ احتمال حضور تاکسی‌های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ ...
- ۱۸ اجزای جالب سیم کارت را بشناسید
- ۲۰ با این روش مصرف اینترنت در انستاگرام را کاهش دهید
- ۲۱ تکنالوژی د انسانانو چارې غومره اسانه کړې دي؟
- ۲۴ ایفون ساخت کجاست؟!
- ۲۷ بهترین اپلیکیشن‌های کمره برای اندروید
- ۲۸ مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به ...
- ۲۹ محاسبات ابری (Cloud Computing)

اقتصادی

- ۳۳ نگاهی دیگر به نقش کمک‌های خارجی
- ۳۵ معرفی مختصر نظام‌های اقتصادی
- ۳۸ معادن طلا در افغانستان
- ۴۱ راه‌های برای مبارزه با فساد اقتصادی
- ۴۳ درباره‌ی SEO بیشتر بدانید

فرهنگی

- ۴۷ گلشن شعر
- ۴۹ مصاحبه با فریا مرتضوی؛ شاعر
- ۵۲ تطبیق عدالت اجتماعی با استفاده از وسایل ارتباطی...
- ۵۶ دباختر خزانه زموږ د هېواد بې سارې فرهنگي شتمني
- ۵۸ شهرنشینی و اخلاق آن
- ۶۱ اهمیت جامعه‌شناسی و مطالعه آن
- ۶۳ د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروايي حالت ته کتنه
- ۶۶ تاریخچه روز مادر

معلومات عمومی

- ۷۱ معلومات عمومی

صاحب امتیاز
شرکت مخابراتی افغان بیسیم

مؤسس
امین رامین

مدیر مسئول
تقیب الله فلک

naqibullah.falak@afghan-wireless.com

هیأت تحریر
ولی محمد سلطانی
عبدالرحیم دانش
محمد ناصر ناصری
هبت الله ناقد

ویراستار پیش‌تو
عبدالحق سمون
abdulhaq.samoon@afghan-wireless.com

طراح و گرافیست
عصمت‌الله احراری

تایپ و کمپیوتر
کلیم الله نیازی

گزارشگر
عبدالعظیم شبلی

عکاس
رامین اکبری

آدرس
شرکت مخابراتی افغان بیسیم، خواجه ملا، سرک دارالامان،
حجاری نجاری سابقه، کابل - افغانستان.

وب سایت
<https://publication.afghan-wireless.com>

تماس با ما
۰۰۹۳ ۷۰۳ ۱۸ ۱۸ ۱۸
magazine@afghan-wireless.com

یادآوری

- دفتر مجله افغان بیسیم، از آثار نویسندگان، فرهنگیان و قلم بدستان استقبال می‌کند.
- دفتر مجله افغان بیسیم، در قبول کردن، رد کردن، تغییر و اصلاح مطالب، بدون هرگونه اطلاع به نویسنده آن، دست باز دارد.
- دفتر مجله افغان بیسیم، پذیرای پیشنهادات، نظریات و انتقادات سالم خوانندگان خود می‌باشد.
- بجز چشم انداز و گزارشات، مسؤلیت سایر نوشته‌ها بدوش نویسندگان آن می‌باشد.

شرکت مخابراتی افغان بیسیم، یک شرکت پیشتاز در زمینه عرضه خدمات مخابراتی در کشور به شمار می رود و اولین شرکتی است، که افغانستان عزیز را به جهان وصل ساخت و روند مدیریت سنتی را به سیستم مدرن مدیریتی تبدیل نمود. افغان بیسیم در چهره های پیشرفت و ترقی را در عرصه های مختلف برای شهروندان عزیز کشور فراهم نمود. این افغان بیسیم بود، که با شعار شرکت خود افغان ها توانست، نویدهای تازه را برای امید فردای بهتر این جغرافیا به ارمغان آورد و در چهره های پیشرفت را جهت امیال مردم کشور به بهترین شیوه آن میسر سازد.

شرکت مخابراتی افغان بیسیم تنها در عرصه خدمات مخابراتی خود را برای شهروندان کشور بسنده نمی داند؛ زیرا باور بر این است، که جامعه مترقی و درخور منقبت از شالوده های فرهنگ عالی برخوردار است، بنا بر این شرکت مخابراتی افغان بیسیم خود را متعهد بر پویاسازی ارزش های اجتماعی می داند و از این نگرگاه، ماهنامه وزینی را در خدمت خواننده گان محترم قرار می دهد.

در این نوبت چاپ دوست داران ماهنامه شرکت مخابراتی افغان بیسیم، مطالب بروز و مفید را که در زمینه های متنوع تهیه و ترتیب گردیده است، مورد مطالعه قرار خواهند داد، که بایسته می دانیم درباره مطالب مشمول اشارات داشته باشیم.

در آغازین مصاحبه صورت گرفته با محترم؛ دکتر مصطفی "مستور"؛ وزیر اقتصاد کشور که برای آشنا شدن با فعالیت ها و زمینه های شخصیتی وی به تمام خواننده گان ماهنامه خیلی مهم و با ارزش تلقی می شود. گزارش تحقیقی انجام شده تحت عنوان "موزیم ملی افغانستان؛ آینه ای از فسراز و فرود یک تاریخ"، که به تمام خواننده گان محترم می تواند، مرجع معلومات مفید و برازنده به شمار آید و از طرفی منبع خوبی برای محققین تاریخی کشور باشد.

در بخش مطالب مخابراتی موضوعات چون؛ بات های بد مسؤل یک پنجم ترافیک انترنت هستند، احتمال حضور تاکسی های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ پاریس، شناسایی اجزای مهم سیم کارت، چگونه مصرف خود را در استفاده از انستاگرام کاهش دهیم؟، محاسبات ابری و مطالب با ارزش دیگری در عرصه مخابرات از نویسنده گان و سایت های معتبری دنیا تهیه و ترتیب صورت گرفته است.

به همین ترتیب در بخش مطالب اقتصادی نوشته های از نویسنده گان محترم کشور و موضوعات متعددی نظیر؛ نگاهی دیگر به نقش کمک های خارجی در افغانستان، معرفی مختصر نظام های اقتصادی، معادن طلا در افغانستان، راه های برای مبارزه با فساد اقتصادی و دیگر مطالب، که در بخش اقتصادی مؤثرترین مطالب روز پنداشته می شود، به رشته مصحف درآمده است.

همچنان در قسمت نوشته های فرهنگی ضمن داشتن اشعار زیبا از شاعران ادب فارسی و پشتو، مصاحبه داشتیم با شاعران جوان و مؤفق محترمه فریبا مرتضوی، تطبیق عدالت اجتماعی با استفاده از وسایل ارتباط جمعی در افغانستان، دباختر خزانه زومونو د هېواد بې سسارې فرهنگي شتمني، شهرنشینی و اخلاق آن، د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروپايي حالت ته کتنه، تاریخچه روز مادر که از جمله مطالب بسا ارزشمند است، شما می توانید مورد مطالعه خود قرار دهید. در آخر به تمام میل و کمال اظهار می نمایم که تمام انتقادات و پیشنهادات خواننده گان محترم را به دیده قدر نگریسته و در بهبود فعالیت های خود ارزشمند می پندارم.

مصاحبه با محترم

دوکتور مصطفی «مستور»: وزیر اقتصاد

محترم مصطفی «مستور» در سال ۱۳۴۷ هجری خورشیدی در ده افغانان ولایت کابل متولد شده و دروس خویش را در لیسه های شیرشاه سوری و عمرشهاد به پیش برده و در سال ۱۳۶۶ از لیسه حریبی به درجه عالی فارغ گردیده است. سپس شامل انستیتوت طب معالجوی کابل شده، در سال ۱۳۷۱ سند فراغت حاصل نموده است. ایشان در سال ۱۳۸۲ از پوهنتون پریستون کشور پاکستان به اخذ درجه ماستری در رشته‌ی اداره و مدیریت توفیق یافته است. برعلاوه اسناد قابل اعتبار زیادی در بخش های توسعه ای سیستم صحی، اداره امور مالی عامه، ارتباطات عامه، اصلاحات اداری در کشورهای بعد از منازعه و تحلیل اقتصادی پروژه ها از مراجع معتبری مانند: بانک جهانی، صندوق وجهی بین المللی، یونیسف و کمیسیون اروپا به دست آورده است.

با در نظر داشت سهم خاص ایشان در انجام موفقانه امور مالی، اقتصادی و انکشافی کشور بود که حکومت او را به وزارت اقتصاد گماشت و به اساس حکم شماره ۱۵۷۳ مؤرخ ۱۳۹۶/۵/۱۵ مقام عالی ریاست جمهوری، به این پست معرفی گردید و اکنون به صفت سرپرست در این اداره کار می نماید.

به تاریخ ۱۳ قوس سال ۱۳۹۶ دوکتور مصطفی مستور با گرفتن ۱۵۵ رأی مثبت به صفت وزیر اقتصاد مورد تائید ولسی جرگه قرار گرفت.

۱. با تشکر از شما جناب وزیر صاحب، به عنوان نخستین سوال؛ به نظر شما اقتصاد افغانستان در حال حاضر در کدام وضعیت قرار دارد؟

سوال بسیار کلی را مطرح کردید. رشد اقتصادی یک رشد مثبت، اما اندک و پایین است با در نظر داشت نیازمندی های افغانستان به خصوص مسأله ای رشد نفوس افغانستان کافی و بسنده نیست، ولی به هر صورت با وجود تمام مشکلات همین مثبت بودن خودش یک دست آورد محسوب می گردد. جنگ 40 ساله، مسأله ثبات سیاسی، صلح و انتخابات مسایل اند که در هر جای دیگر دنیا اثرات بزرگی را بالای اقتصاد، سرمایه گذاری و رشد سکتور خصوصی دارد، در افغانستان این مسایل بدون شک که تأثیر داشته، ولی در مجموع گفته می توانیم، حکومت افغانستان کسانی را در سکتور اقتصادی به کار گماشته، که در کنار دانش و تجربه، توجه هم داشته اند.

بدون تردید اقتصاد افغانستان هنوز به رشد آنچنانی که مردم را به رفاه اقتصادی برساند نرسیده است، ما هم پیوسته در تلاش هستیم که در این

خصوص کارهای مثمر نتیجه بخش را انجام بدهیم.

۳. افغانستان از نگاه تجارت بین الملل در کدام سطح قرار داشته و در این زمینه چه نیازمندی های دارد و همچنان شما برای رفع نیازهای موجود چه امکاناتی در اختیار دارید؟

خوب اگر تجارت داخلی، تجارت منطقه ای و تجارت فرا منطقه ای را بحث کنیم؛ تجارت داخلی ما در یک حالت ایده آل نیست؛ زیرا هنوز تمام مایحتاج ما از بیرون می آید و نتوانستیم مواد مورد نیاز خویش را در کشور تهیه نماییم. معاملات تجاری و بازرگانی ما با کشورهای منطقه است، با کشورهای فرامنطقه رابطه ای تجارتي نداریم. تجارت ما طوری است که میزان صادرات ما بسیار اندک، اما واردات ما بسیار زیاد است؛ زیرا ما هنوز یک ملت استهلاکی هستیم نه تولیدی.

۴. به نظر شما تفاوت بین Trade و Business در چیست؟

در زبان فارسی مسأله تجارت در تمام انواع

6. کارکرد وزارت شما در خصوص فقرزدایی شامل چه چیزها است؟

وظیفه وزارت اقتصاد تنظیم کردن برنامه های اقتصادی کلان به سطح ملی و بین المللی است. در کنار این هماهنگی میان پالیسی های اقتصادی که توسط نهاد های مختلف پیش برده می شود، نیز مسئولیت این وزارت است، مثلاً پالیسی مالی را وزارت مالیه به عهده دارد، پالیسی پولی را بانک مرکزی به عهده دارد و پالیسی تجارتي را وزارت تجارت عهده دار است. بناءً هر زمانی که عدم موازنه اتفاق می افتد یا اقتصاد به نحوی صدمه می بیند و یا بر عکس بهتر اقتصاد به رشد می رسد، در چنین حالت باید نهاد مستقل جدا از این وجود داشته باشد، تا بتواند پالیسی را طوری طرح کند، که موازنه بر هم نخورد. در مقررۀ وظایف وزارت اقتصاد که در جریده رسمی نیز درج است، یک بحث کلان این است که ما چه کار های انجام بدهیم، که در فقر زدایی مؤثر تمام شده و ما را به رفاه اقتصادی برساند.

ما در کنار این که با چالش ها مواجه هستیم، فرصت های نیز در اختیار ما قرار دارد؛ به گونه ای مثال یکی از چالش های اقتصادی فراراه ما بالا بودن نرخ مواد مورد نیاز در بازار است و علت آن این است، که مواد مورد نیاز در داخل کشور تولید نگردیده، بلکه از بیرون می آید و قیمت تمام می شود. فرصت های که می توان از آن برای مهار نمودن چالش ها استفاده کنیم رشد تولیدات داخلی است، که نسبت به اجناس خارجی به مراتب ارزان تر تمام می شود.

7. آیا نظام اقتصاد بازار مناسب شرایط و اوضاع افغانستان است و به کشور برای رسیدن به ترقی کمک می کند؟

اقتصاد بازار آزاد در قانون اساسی کشور تسجیل شده است و حدود صلاحیت های حکومت نیز معلوم است، در پرتوی آن حکومت کارهای را انجام می دهد و کارهای را ترک می کند.

9. چه موانع بزرگی در حال حاضر در برابر رشد اقتصادی افغانستان وجود دارد؟ جنگ (مشکل بزرگ)

معاملات انتفاعی به کار می رود؛ Trade به خرید و فروش کالاها و خدمات می پردازد که به وسیله یک مبادله، مانند پول، تسهیل می شود..

از سوی دیگر، Business به فعالیت های اطلاق می گردد که به منظور به دست آوردن سود (مفاد) انجام می شود. به همین ترتیب، شامل عملیات تجاری مانند تولید و فروش کالاها یا ارائه خدمات، فعالیت های سرمایه گذاری مانند خرید و فروش دارایی های بلند مدت و فعالیت های تأمین مالی مانند صدور سهام و اوراق قرضه، خرید سهام شرکت و پرداخت از سود سهام بنا بر این، تجارت جزء فعالیت تجاری است.

یک کسب و کار نیز می تواند به عنوان یک سازمان تعریف شود، که در آن کالاها و خدمات برای یک دیگر یا برای پول مبادله می شود.

5. افغانستان از نگاه ظرفیت ها و امکانات با کدام کشور جهان که بعد از جنگ در بازسازی موفق بوده شباهت دارد؟

چون هر کشور خصوصیات خود را دارد و کشور های پس از جنگ هر کدام از خود ویژه گی هایی دارند شاید نتوانیم افغانستان را با هیچ کشور مقایسه کنیم مانند: کشورهای سریلانکا، عراق و کلمبیا همه شان نظر به موقعیت جغرافیایی و شرایط شان، متفاوت استند؛ سریلانکا یک کشور محاط به خشکۀ نیست، اما عراق محاط به خشکۀ و دارای منابع طبیعی است این کشور را در موقعیت بهتر قرار داده است، چون به آسانی می تواند صادر کند کلمبیا یک کشور که با شرایط متفاوت یعنی کشور سر سبز دارای جنگلات است و این جنگلات یکی از منابع عایداتی این کشور به شمار می آید؛ چون شرایط اقتصادی یک سان وجود ندارد، بنا بر آن مقایسه کرده نمی توانیم.

مدت چهل سال است که در کشور ما جنگ است و جنگ پدیده هزینه بردار است؛ بدون تردید یک مقدار آمد و عواید داخلی ما و یک سلسله کمک های را که از سوی کشورهای بیرونی دریافت می کنیم صرف و هزینه ای جنگ می شود.

۱۱. به عنوان آخرین سوال نقش شرکت های مخابراتی را در رشد اقتصادی کشور و به خصوص افغان بیسیم را که اولین گام را در عرصه مخابرات داشته است، چگونه ارزیابی می نماید؟

سکتور مخابراتی سکتور موفق بوده است چون سکتور مخابراتی یک انقلاب است و خدمات بیشتری نموده است چون اولین خدمات موبایل از شرکت افغان بیسیم بود و ویژه گی کلان می توانیم بگویم: اول این که یک سرمایه گذاری افغانی است، با وجود این که از سرمایه گذاری های مخابراتی دیگر استقبال می نمایم، اما افغانی بودنش به دل ما نزدیک است و دوم زمینه های شغلی مستقیم و غیر مستقیم را ایجاد نموده است.

۱۲. می توانید از حال و احوال شخصی تان به خوانندگان مجله افغان بیسیم معلومات را ارایه نمایید؟

یک بار ازدوج کرده ام و یک ربع از ازدواج ام سپری شده و ثمره ازدواج ام ۵ فرزند که دو تن شان متعلم می باشد. سه تن شان فارغ از مکتب که یکی از آنها در امریکا و دو تن شان در ترکیه تحصیل می کنند.

چنانچه گزارش یک مؤسسه ای استرالیایی افغانستان را در رده ای ناامن ترین کشور های جهان خوانده است.

- بی ثباتی های سیاسی
- در سایر کشورها هر ۳ یا ۵ سال بعد انتخابات با معیاد دقیق آن انجام و نتایج آن اعلان می شود.
- بلند بودن آمار نفوس و کم بودن درآمدهای اقتصادی یک نفر مایحتاج سایر افراد خانواده را برآورده کند
- در حالی که چنین نباید باشد. در سایر کشور اگر اعضای خانواده ۳ نفر باشد حداقل دو نفر آن باید کار کند.
- عدم فعال بودن افراد جامعه که خود شان واجد شرایط کار اند.

۱۰. در هژده سال گذشته حکومت و دولت افغانستان چه کارهایی می توانستند برای رشد اقتصاد انجام بدهند، که انجام داده نشده است؟

- شاید موارد زیادی باشد که به طور خلاص می توان انگشت شماری آن را نام گرفت:
- مهار کردن آمار نفوس و تنظیم آن.
  - نا مشخص بودن فرصت ها و مزیت های رقابتی.
  - عدم توجه به تولیدات داخلی.
  - ارجحیت دادن به تولیدات خارجی نسبت به تولیدات داخلی.

موزیم ملی افغانستان؛ آینه‌ای از فراز و فرود یک تاریخ

گزارش از: عبدالعظیم شبلی

محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان ضمن خوش آمد گویی مهمانان، گفت که روز جهانی موزیم در زمانی جشن گرفته می‌شود که موزیم‌های جهان توسعه و پیشرفت

بیشتری کرده‌اند، چون موزیم نه تنها نقش مهم و ارزشمند در حراست آثار دارد، بلکه نقش بسیار مهمی در تأمین صلح دارا می‌باشد.

۱۸ می برابر با ۲۹ ثور روز جهانی موزیم است، همه ساله از این روز در کشورهای مختلف جهان تجلیل به عمل می‌آید. افغانستان نیز از کشورهایی است که موزیم ملی آن - تا قبل از جنگ های داخلی از گنجینه‌های مهم منطقه به شمار می‌رفت. بدین مناسبت در روز جهانی موزیم، موزیم ملی افغانستان نمایشگاه عکاسی آثار تاریخی را برگزار کرد.

محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان گفت، که در این نمایشگاه ۳۰ تصویر آثار باستانی از دوره‌های مختلف تاریخی و فرهنگی به نمایش گذاشته شده است.

در این مراسم بانو حسینه صافی؛ سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ، محمد رسول باوری؛ معین فرهنگی وزارت اطلاعات و فرهنگ، محمد فهیم رحیمی؛ رئیس موزیم ملی افغانستان، استادان دانشگاه کابل، نماینده یونسکو، معاون اول وزارت امور داخله، رئیس مطبوعه صکوک، محققان اکادمی علوم و تعدادی از فرهنگیان حضور داشتند.

تاریخچه موزیم ملی پردازم.

پیشینه

سابقه‌ای فعالیت‌های باستان‌شناسی در افغانستان به سال ۱۸۳۳ میلادی بر می‌گردد. زمانی که افسران کمپنی هند شرقی بریتانیا، ارتش هند و مأموران سرحدی افغان و سیاحانی چون چارلز میسون (Charles Masson) گنجینه‌های باستانی افغانستان را بازرنگری می‌کردند و مجموعه‌های کوچک و گران‌بها را گردآوری می‌کردند.

موزیم ملی افغانستان برای نخستین بار در سال ۱۹۱۹ م. مطابق ۱۲۹۷ هـ.ش با مجموعه‌ای از آثار اتنوگرافی نظیر البسه‌های دست دوزی شده، زیورات، اسلحه باب، پرچم‌های جهادی و نسخه‌های قلمی که از سال‌های ۱۹۰۱-۱۹۱۹ م. جمع آوری گردیده بود، در عمارت باغ بالا که خود یکی از آبداه‌های تاریخی کشور بوده است، گشایش یافت.

در سال‌های اولیه تأسیس این موزیم که در آن دوران "عجایب خانه" نام داشت، فقط بعضی از آثار تاریخی مثل قرآن‌های خطی، صنایع دستی، آثار برجای مانده از جنگ‌های دوران استقلال و بعضی کتاب‌های کمیاب در آن نگهداری می‌شد.

در ۲۵ عقرب سال ۱۳۰۳ خورشیدی، موزیم ملی افغانستان از باغ بالا به "قصر کوتی باغچه ارگ سلطنتی کابل" منتقل شد و به شکل رسمی توسط امان‌الله خان افتتاح گردید.

در مراسم افتتاح این موزیم، محمود طرزی که در آن دوران وزیر خارجه افغانستان بود و فیض محمد وزیر معارف وقت، در مورد ارزش و حراست از آثار تاریخی سخنرانی کردند.

بعضی از شخصیت‌های مهمی که در افتتاح موزیم ملی افغانستان حضور داشتند، که آثار عتیقه و کم‌یاب خود را به این موزیم اهدا کردند.

در اولین قانون اساسی افغانستان که در زمان امان‌الله خان به تصویب رسید، یک ماده مفصل به حفاریات و حفظ آثار تاریخی و ایجاد محلی برای نگهداری آثار تاریخی این کشور اختصاص داده شد.

در اوایل موزیم ملی در چوکات مدیریت بلدیة شهر کابل فعالیت می‌نمود؛ به موجب این قانون، شعبه "حفاریات و موزیم" زیر نظر وزارت معارف (آموزش و پرورش) باید فعالیت می‌کرد. از مهم‌ترین کارهای این شعبه، کشف و حراست از آثار تاریخی

حسینه صافی؛ سرپرست وزارت اطلاعات و فرهنگ، در سخنانش ضمن تبریکی روز جهانی موزیم افزود، که در هجدهم

می‌سال ۱۹۷۷ میلادی براساس قطعنامه دوازدهمین مجمع عمومی کمیته بین‌المللی موزیم‌ها، این روز به عنوان "روز جهانی موزیم" نامیده شد. از اهداف مهم این مجمع، گسترش موزیم‌ها در سراسر جهان، همکاری همه‌جانبه موزیم‌ها در جهت رسیدن به اهداف فرهنگی، جلوگیری از نابودی فرهنگ بومی و ایجاد مانع در برابر فرهنگ‌های بیگانه است. شایان ذکر است که هدف از ایجاد مکانی به نام موزیم، نگهداری آثار گذشته‌گان و انتقال آن‌ها به نسل‌های آینده است.

وی افزود که در افغانستان یک موزیم ملی وجود دارد، که این موزیم باید با تمام موزیم‌های ولایات هماهنگ شود و این موزیم‌ها باید در تأمین صلح نقش داشته باشند.

او در نهایت از وزارت امور داخله، وزارت دفاع و بخش فرهنگی وزارت امور خارجه تشکری نمود، که در تسلیمی آثار ضبط شده‌ای قاچاقی؛ همکاری می‌نمایند. وی اضافه کرد که از سال ۲۰۰۵ به این سو ۱۵ هزار اثر هنری جمع آوری شده است. همچنین از مطبوعه صکوک جهت تسلیمی ماشین ضرب سکه و مدال از زمان امیر عبدالرحمن تشکری کرد.

پتیشیا؛ رئیس یونسکو گفت: "من امروز بسیار خوشحال هستم، که در این مراسم حضور دارم و از همه افغان‌ها تقاضا می‌کنم که در محافظت آثار کمک کنند. وی علاوه نمود که موزیم نقش بسا مهمی را در روند صلح، در کشور بازی می‌کند.

در این مراسم، ۵ قلم اثر که در سال ۱۳۹۷ توسط ریاست جرایم وزارت امور داخله از نزد قاچاق‌بران ضبط گردیده بود. توسط معاون اول وزارت امور داخله به موزیم ملی افغانستان تسلیم داده شد. در اینجا لازم می‌دانم، که به طور مفصل، به

کار آمدن نادرشاه، باقی مانده آثار تاریخی در سال ۱۹۳۱ میلادی به جایگاه فعلی، در یک ساختمان در منطقه دارالامان شهر کابل جابه جا شد و آثار آن به دوره‌ها تقسیم و برای سکه‌ها، مجسمه‌ها، سنگ نوشته‌ها اتاق‌های جداگانه آماده و به نام «موزیم کابل» مسمی گردید.

حسینیه غک؛ عضو رهنمای موزیم ملی افغانستان در مورد تخریب موزیم در زمان جنگ‌های تحمیلی و تنظیمی می گوید: «با اصابت راکت به منزل فوقانی موزیم باعث حریق شدن و از بین رفتن این منزل موزیم با همه لوازم و وسایلیش و قسمتی از آثار گردید.»

به گفته بانو حسینیه در دوران مجاهدین و طالبان تقریباً تمام آثار موزیم ملی یا به یغما رفت و یا شکستنده شده. طالبان بر علاوه انفجار بت های بامیان، آثار موزیم ملی را نیز تخریب کردند.

مسئولین موزیم ملی می گویند: «پیش از آغاز جنگ های داخلی توسط مجاهدین صد هزار اثر تاریخی در موزیم ملی موجود بود، ولی در اثر این جنگ‌ها 70 درصد این آثار چور و چپاول شد.»

و انتقال آنها به موزیم ملی بود.

از آنجاکه که دولت افغانستان امکانات و نیروی انسانی لازم را برای کشف آثار باستانی در اختیار نداشت، قراردادی را به این منظور با دولت فرانسه به امضا رساند.

به موجب این قرارداد، که یک هیئت فرانسوی به سرپرستی «موسیو فوشه» به افغانستان سفر کند و در کنار کاوشگران افغانی به کشف و شناسایی آثار تاریخی بپردازد.

این قرار داد به فرانسوی‌ها حق می داد، که از دو اثر کشف شده مشابه یکی از آنها را به فرانسه انتقال دهند.

احمدعلی کهزاد؛ مؤرخ شهیر و باستان شناس افغان یکی از کسانی بود که در کنار کاوشگران خارجی به جستجوی آثار تاریخی می پرداخت که کشف بسیاری از آثار تاریخی افغانستان به اثر تلاش‌های او بوده است.

غار ت و تاراج پس از سقوط شاه امان الله

با بروز شورش‌های سال ۱۹۲۹ م. که منجر به سقوط حکومت امان‌الله شاه شد، موزیم ملی هم مورد غارت قرار گرفت و تعدادی از مجسمه‌های تاریخی آن نابود شد. با روی

به این ترتیب، موزیم ملی افغانستان در بین سال‌های ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۴ بیشترین صدمه را دیده است. اما پیش از درگیری‌ها و جنگ‌های میان گروهی در کابل، شماری از آثار تاریخی به ارگ ریاست جمهوری انتقال داده شده و در آنجا مخفی شده بود تا از دست برد در امان بماند.

حفاری فنی آغاز شد و آثار مختلف به موزیم کابل جمع‌آوری گردید و هم در بعضی از ولایات موزیم‌های منقول و غیر منقول ایجاد شد، مانند: موزیم منقول و موزیم غیر منقول تپه‌سردار ولایت غزنی، موزیم قندهار، موزیم هرات، موزیم میمنه، موزیم بلخ، موزیم غیر منقول بامیان، موزیم غیر منقول هده ننگرهار و بعضی از موزیم‌های خرد و کوچک دیگر.

در زمان حکومت داوودخان و با کشف آثار تاریخی که هر روزه از دل خاک بیرون می‌آمد و به موزیم ملی در کابل منتقل می‌شد، این موزیم به یکی از موزیم‌های غنی منطقه تبدیل شد. از ویژگی‌های مهم موزیم ملی افغانستان این بود که تمام آثار به نمایش گذاشته شده در آن از داخل خود این کشور کشف شده بود.

آثار موزیم

میراث فرهنگی غنی و یافته‌های باستان‌شناسی ضرورت تقسیم‌بندی به ۱۳ دوره و جستار مختلف را ایجاب می‌کرد. در طی دهه‌های اخیر به این گنجینه‌های صدمه‌های فراوانی رسیده و بسیاری از آثار باستانی می‌بایست بازگردانده می‌شدند و شمار زیادی نیز ناپدید شده بودند، خوشبختانه موزیم ملی هنوز نمونه‌هایی از غنای اولیه گنجینه‌ها را در اختیار دارد، تا

به عضویت در یونسکو

در دوره حکومت ظاهرشاه، افغانستان در ۴ می ۱۹۴۸ م. به عضویت سازمان علمی، آموزشی و فرهنگی ملل متحد - یونسکو پذیرفته شد و در سال ۱۹۵۷ موزیم با یونسکو قرارداد نموده و به معیارهای جهانی تنظیم گردید و همچنان بعضی آثار تاریخی موزیم به شکل جهانی ثبت گردید.

با توجه به اینکه سرزمین افغانستان از نظر تاریخی مهم و دست نخورده باقی مانده بود، توجه کاوشگران کشورهای مختلف به سوی این کشور جلب شد. در این دوران، بعضی از آثار تاریخی موزیم ملی در فهرست آثار تاریخی یونسکو به ثبت رسید و کاوشگرانی از فرانسه، ایتالیا، آلمان و شوروی سابق، برای کشف آثار تاریخی افغانستان به این کشور سفر کردند. در سال ۱۹۷۴ موزیم رشد بیشتری نمود و توجه خاص به آن معطوف شد. بعد از ایجاد موزیم در مناطق مختلف کشور،

موزیم ملی را تشکیل می‌دادند.

آثار تاریخی از دوران صدر اسلام نیز بخش دیگری از موزیم را شکل می‌داد، که از مهم‌ترین این آثار می‌توان به قرآن کوفی به خط عثمان بن عفان خلیفه سوم اسلام، آیاتی از قرآن به خط امام حسن و نیز به قرآن خط کوفی که در سال ۱۳۳۴ از "شهر غلغله" کشف شده بود اشاره کرد.

آثار خطی شاعران بزرگ زبان فارسی دری نیز در موزیم کابل نگهداری می‌شد؛ هفت اورنگ عبدالرحمن جامی، هفت پیکر نظامی گنجوی، هشت بهشت و لیلی و مجنون امیر خسرو دهلوی، که همه این آثار در سال ۸۹۹ هجری کتابت و تذهیب شده بودند بخشی از آثار ادبی موزیم را شکل می‌دادند.

بوستان سعدی به خط میرعماد خطاط معروف عصر تیموری، دیوان میرزا عبدالقادر یسدل که از طرف امیر بخارا به پادشاه افغانستان، امیر حبیب‌الله اهدا شده بود، دیوان حافظ به خط میر محمد محسن که برای سلطان حسن باقرا نوشته شده بود و چند اثر مهم دیگر نیز از جمله آثار بخش ادبی و هنری موزیم بود.

از مهم‌ترین آثار هنری دیگر موزیم ملی افغانستان نیز می‌توان به آثار مینیاتوری از استاد کمال الدین بهزاد اشاره کرد. با توجه به کثرت آثار کشف شده، علاوه بر کابل در

بتواند آن‌ها را به نمایش بگذارد. گنجینه‌های باستان‌شناسی موزیم به دوره‌ها و جستارهای زیر تقسیم‌بندی شده‌اند:

۱. دوران پیشا تاریخ
۲. عصر بُرُنز (مِفرَغ)
۳. عصر آهن
۴. دورهٔ هخامنشیان
۵. دورهٔ باختری
۶. دورهٔ مانوریا (آشوکا)
۷. دورهٔ هندویونانیان
۸. دورهٔ کوشانیان بزرگ
۹. دوره‌های کوشانی ساسانیان و یفتالیان
۱۰. دورهٔ کابل شاهان
۱۱. دورهٔ اسلامی
۱۲. نورستان
۱۳. قوم‌شناسی و فرهنگ‌شناسی (Ethnographic)

برجسته کاری‌های مرمرین بودایی، عاج‌های هندی، آثار سنگی متعلق به ماقبل تاریخ، برنزهای رومی، مسکوکات دوره‌های مختلف، مجسمه‌های قبل از میلاد، بخشی از آثار

نجیب‌الله وضع افغانستان را برآشفته می‌بیند، آثار موزیم را به سه قسمت تقسیم نمود قسمت را که سنگین‌وزن و انتقال آن باعث تخریب می‌شد به دارالامان گذاشتن قسمت که مهمتر بود به وزارت اطلاعات و فرهنگ انتقال دادند و گنجینه باختر را که حدود ۲۰۶۱۸ پارچه می‌شد در یک گاو صندوق که هفت کلید داشت در زیر زمینی د افغانستان بانک جابجا ساخت دو گاو طلائی را که از طلا تپه بدست آمده بود غرض محافظت به "بنی سوان" نماینده سازمان ملل در افغانستان تسلیم نمود. پس از حکومت دوکتور نجیب‌الله محافظین بانک و طالبان تلاش نمودند تا گاو صندوق را باز نمایند ولی نتوانستند. بدین ترتیب تا زمان سقوط داکتر نجیب‌الله، هیچ‌گونه آسیب جدی به موزیم کابل نرسید و تمام آثار موزیم دست ناخورده باقی مانده بود.

بین سال‌های ۱۹۹۲-۱۹۹۴ میلادی به اثر جنگ‌های تنظیمی موزیم ملی ویران و تاراج گردید.

در سال ۱۹۹۵م. آثاری که در خرابه‌های موزیم باقی مانده بود فهرست بندی و ثبت گردیدند.

در سال ۱۹۹۶م. یک هفته قبل از رسیدن طالبان اضافه از ۳۵۰۰ اثر به هتل کابل منتقل گردید.

در سال ۱۹۹۷م. موزیم ملی بسته شد و آثار انبار شده

شهرهای هرات، میمنه، غزنی، بلخ و قندهار نیز چند موزیم بوجود آمد که موزیم هرات با بیش از ۴۰۰۰ اثر تاریخی بیشترین آثار را در خود جای داده بود.

انتقال دوباره

با وقوع کودتای ۷ ثور ۱۳۵۷ خورشیدی وزارت دفاع افغانستان از کنار ارگ به دارالامان منتقل گردید، غرض جلوگیری از آسیب به اساس مشوره مشاورین، موزیم ملی افغانستان از کاخ دارالامان در خانه نعیم خان در نزدیکی ارگ ریاست جمهوری افغانستان انتقال یافت که در زمان انتقال بعضی از آثار تخریب گردید. در سال ۱۳۵۸ دولت افغانستان از دولت شوروی تقاضا نمود تا کاوش‌های خود را در آی خانم و طلا تپه ادامه دهند. گروه باستان‌شناسان روسی به رهبری "ویکتور سیریانیدی" با باستان‌شناسان افغانی به حفريات خود آغاز نمودند. گروه مذکور در ۷ جدی سال ۱۳۵۸ به دریافت بزرگترین گنجینه باختر نایل شدند. گنجینه باختر که در تاریخ یک افسانه بود در طلا تپه کشف گردید.

در زمان حکومت داکتر نجیب‌الله سال ۱۹۸۷ موزیم ملی دوباره به دارالامان کابل منتقل شد، اما در سال ۱۹۹۱ که دکتور

شد و موزیم کابل با هزینه ۳۵۰ هزار دالر که از سوی برخی کشورها پرداخت شده بود در مدت یک سال دوباره بازسازی شد.

تلاش برای بازگرداندن آثار غارت شده که بیشتر آنها به پاکستان قاچاق شده و از آنجا به کشورهای اروپایی رسیده بود، از مهم ترین برنامه هایی بود که وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان روی دست گرفت.

برخی از مطبوعات افغانستان ادعا کرده بودند که نصرالله بابر؛ وزیر داخله وقت پاکستان و بینظیر بوتو نخست وزیر آن کشور، شماری از آثار غارت شده را در اختیار دارند.

سید مخدوم رهین؛ وزیر اطلاعات و فرهنگ سابق افغانستان، با ارسال نامه ای به نصرالله بابر، رسماً از وی خواست تا آثار غارت شده را به جانب افغانستان بازگرداند. تعدادی زیادی از آثار نیز از راه پاکستان به کشورهای اروپایی منتقل شده و در حراجی های گوناگون خرید و فروش شده بود.

در سال های اخیر با حمایت یونسکو و با تلاش وزارت اطلاعات و فرهنگ افغانستان، تعداد زیادی از آثار غارت شده این کشور، از کشورهای اروپایی بازگردانده شده است و هنوز هم بسیاری از این آثار در موزیم های کشورهای اروپایی نگهداری می شود.

با وجود همه این تلاش ها، موزیم ملی افغانستان در کابل، با اهمیت و ابهت گذشته خود رونقی که پیش از جنگ داشت، فاصله بسیاری دارد.

تقریباً اکثر مجسمه هایی از دوران بودایی ها در این موزیم به جا مانده بود، شکستانده شده اند و اکنون برخی از آن ها بازسازی شده اند. در معرفی نامه بسیاری از این آثار نوشته شده که این آثار پس از بازسازی چنین شکلی را به خود گرفته اند.

مسوولان موزیم ملی می گویند: "پیش از جنگ ها یا پیش از آغاز انقلاب هفت ثور حدود یک صد هزار آثار تاریخی افغانستان در این جا نگهداری می شدند. اما در حال حاضر تنها درصدی «بسیار ناچیزی» از آن آثار در این موزیم نگهداری می شود."

دروازه موزیم ملی بر روی هر بیننده ای باز است و برای ورود به آن تنها پرداخت ۲۰ افغانی کافی است.

هوتل کابل به وزارت اطلاعات و فرهنگ انتقال داده شد. بین سال های ۱۹۹۸-۲۰۰۰ م. پروسه ثبت آثار موزیم کابل ادامه یافت.

در آغاز سال ۲۰۰۱ م. مجسمه های بودا و همچنان آثار انبار شده در وزارت اطلاعات و کلتور و در موزیم ملی توسط طالبان تخریب شدند.

در ۲۹ اگست سال ۲۰۰۳ م. گاو صندوق در موجودیت حامد کرزی، اشرف غنی و دیپلماتهای خارجی توسط دولت آلمان باز شد و حامد کرزی آن را در نمایشگاه های جهان به نمایش گذاشت.

تخریب و غارت

با ورود نیروهای مجاهدین به شهر کابل و با گسترش یافتن دامنه جنگ در داخل پایتخت، از ساختمان موزیم ملی نیز به عنوان سنگر نبرد استفاده شد. در این دوره، بیش از هفتاد درصد آثار ارزشمند این گنجینه نابود شد و یا مورد غارت قرار گرفت.

پس از سقوط حکومت مجاهدین و آمدن طالبان به کابل، بیشتر آثار باقی مانده این موزیم، به خصوص مجسمه هایی که تا آن زمان هنوز در موزیم باقی مانده بود، توسط طالبان که هر نوع مجسمه ای را کفر آمیز می دانستند از بین برده شد.

حتی گفته می شود که وزیر اطلاعات و فرهنگ طالبان با دست خود بعضی از مجسمه های موزیم را از بین برده است.

نجات بعضی از آثار

عمرا خان مسعودی از مسوولان موزیم کابل تنها کسی بود، که با تلاش شخصی خود در دوران جنگ های داخلی و زمان طالبان بیش از بیست هزار اثر موزیم را به مکان های امن منتقل کرد تا از بین نرود.

وی در سال ۱۳۸۴ خورشیدی جایزه جهانی "شاهزاده کلاوس" هالنند را به خاطر نجات آثار موزیم افغانستان دریافت کرد. وی نهمین دریافت کننده جایزه شاهزاده کلاوس در جهان است.

بازسازی

با روی کار آمدن دولت تحت حمایت جامعه جهانی در افغانستان، تلاش برای احیای مجدد موزیم های افغانستان آغاز

بات‌های بد مسئول یک پنجم ترافیک اینترنت هستند

بات‌های مخرب با گسترش روزافزون، فضای بسیاری از اینترنت را از آن خود کرده‌اند و ممکن است روی حریم شخصی کاربران تأثیرگذار باشند.

فضای اینترنت بسیار گسترده است و بدون شک یک پنجم از این فضا، مقدار بسیار عظیمی از ترافیک را شامل می‌شود. جالب است بدانید دقیقاً همین مقدار ترافیک را بات‌های مخرب استفاده می‌کنند. ترافیک خودکار ایجاد شده ای بات‌ها یکی از روش‌های اصلی حمله به وب سایت‌ها و اپلیکیشن‌های موبایل و رابط‌های برنامه نویسی کاربردی (API) به شمار می‌رود. همچنین، ضررهای اقتصادی از بزرگ‌ترین مشکلات مربوط به حمله‌های مذکور شناخته می‌شوند و صنعت بانکداری به‌عنوان یکی از اهداف بالقوه با تهدید مواجه می‌شود.

طبق گزارش مؤسسه ای Distil Research Lab که با عنوان بات‌های بد منتشر شده، صدها میلیارد درخواست بات‌های مخرب در شبکه ای جهانی یافته‌اند. چنین بات‌هایی می‌توانند فعالیت‌های خراب کارانه ای مانند کنترل وب کم‌ها و استخراج رقابتی داده‌ها را انجام دهند. همچنین، در این گزارش اشاره شده ۲۰.۴ درصد از فضای اینترنت را بات‌های گفته شده را اشغال کرده‌اند و ۷۳.۶ درصد از آن‌ها با نام ربات

کرد. بات‌های مخرب شرکت‌های هواپیمایی را نیز فراموش نکرده‌اند و ۲۵.۹ درصد از خطوط حمل و نقل هوایی نیز با حمله‌ای آن‌ها مواجه شده‌اند.

صنعت‌های بازی و قمار هم ظرفیت بسیار فراوانی برای جذب فعالیت‌های مخرب به سوی خود را دارند. ۲۵.۹ درصد از چنین سرویس‌هایی را ترافیک خودکار زیر فشار قرار داده‌اند که بیش از یک چهارم از ترافیک بات‌های مخرب را شامل می‌شود. جالب است بدانید تنها به ۱۸ درصد از دامنه‌های مربوط به فروشگاه‌ها و تجارت آنلاین حمله شده که بسیار کمتر از سطح مورد انتظار است. فعالیت‌های خراب کارانه‌ای تجارت آنلاین بیشتر شامل کلاه برداری با کارت‌های اعتباری و سوءاستفاده از کارت‌های هدیه و کنترل حساب‌های کاربری سایر افراد می‌شود.

هکرها چگونه بات‌های مخرب را استفاده می‌کنند؟

از بات‌های بد بیشتر هکرها و کلاه بردارها و شخص یا شرکتی استفاده می‌کنند که قصد رقابت ناسالم را دارند. سپس، از چنین ربات‌هایی برای جمع‌آوری اطلاعات از وب، دزدی، کلاه برداری از طریق تراکش‌ها، اسپم کردن و حمله‌های DDoS

های پیشرفته‌ای مقاوم شناخته می‌شوند. البته طبق گزارش، ترافیک بات‌های مخرب در سال‌های اخیر به لطف فناوری‌های پیچیده‌ای رمزنگاری کاهش یافته است.

ضربه‌ای سنگین بات‌ها به صنایع مختلف

سرویس‌های مالی به عنوان یکی از اهداف بالقوه برای فعالیت‌های خراب کارانه‌ای بات‌ها شناخته می‌شوند و ۴۲ درصد از مؤسسه‌های مالی چنین حمله‌هایی تجربه کرده‌اند. مؤسسه‌ای امنیتی Akamai در سال ۲۰۱۸، از یک میلیارد درخواست جعلی در سرویس‌های وابسته به مؤسسه‌های مالی خبر داد. همچنین، ترافیک‌های خودکار به بخش‌های دیگری مانند تکت فروشی با ۳۹ درصد و سازمان‌های دولتی با ۳۰ درصد و صنعت آموزش با ۳۸ درصد نیز حمله کرده‌اند. البته در این میان، دومین‌های (Domain) دولتی با کمترین حمله روبه‌رو شده‌اند؛ زیرا منفعت مالی کمتری در پی دارند یا در موارد بسیاری، هیچ سودی عاید حمله‌کننده‌گان نمی‌کنند و بیشتر برای اهداف غیرمالی به آن‌ها حمله می‌شود. برای مثال، با پدید آمدن رأی‌گیری‌های دیجیتال، ممکن است از چنین بات‌هایی برای ایجاد تداخل در فرایند ثبت نام رأی‌دهنده‌گان و ساخت حساب‌های کاربری استفاده

جدی باشند.

اگر بخواهیم از دیدگاه جغرافیایی به پدیده‌ای بات‌های مخرب نگاه کنیم، ایالات متحده ای آمریکا جایگاه نخست را از آن خود می‌کند. این کشور منشأ حدود ۵۳.۴ درصد از ترافیک بات‌ها است و بزرگ‌ترین هدف جهانی محسوب می‌شود. در مقابل، روسیه و اوکراین با ۴۸ درصد از کل درخواست‌ها برای مسدودسازی آی پی مواجه شده‌اند.

در آخر باید اشاره کرد بات‌ها ابزاری برای فعالیت‌های خراب کارانه به شمار می‌روند که می‌توانند اطلاعات و داده‌های لازم برای حمله‌های گسترده‌تر را فراهم کنند. هر افشای اطلاعات جدید موجب می‌شود داده‌ی خام بیشتری در اختیار بات‌های مخرب قرار بگیرد که نتیجه‌ی آن، افزایش حجم ترافیک استفاده‌شده‌ی آن‌ها است. موارد امنیتی می‌توانند حضور شما در فضای آنلاین را در مقابل تبهکاران سایبری حفظ کنند؟ اگر احساس خطر می‌کنید، بهتر است حتماً نقص‌های سیستم‌های تحت‌مدیریت خود را بررسی کنید. منبع: وبسایت زومت.

استفاده می‌شود. با این حال در برخی بخش‌ها، مانند شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی و بلیت‌فروشی‌ها، کنترل بیشتری روی ماهیت فعالیت‌ها وجود دارد و عملکرد بات‌ها تا حد زیادی محدود شده است؛ اما هر شخص یا شرکت، چه دولتی و چه خصوصی، می‌تواند هدفی برای این‌گونه حملات باشد.

ربات‌های پیشرفته‌ای می‌توانند میان حساب‌های کاربری مختلف جابه‌جا شوند و آی پی‌های متغیر جدید برای خود انتخاب کنند. حتی قادر هستند که وارد پراکسی‌های ناشناس شوند و فعالیت‌های انسانی را شبیه‌سازی کنند و به تغییر هویت خود ادامه دهند. در ۵ سال اخیر، حدود ۱۴.۷ میلیون نقص و افشای اطلاعات رخ داده است. داده‌های افشاشده‌ی این حمله‌ها برای اهداف خراب‌کارانه استفاده می‌شوند. برای مثال، کسب وکارهای دارای صفحه ورود کاربر، ناگهان حجم عظیمی از ترافیک را تجربه می‌کنند و به دلیل تعداد بسیار زیاد درخواست‌ها، دچار نقص می‌شوند. ربات‌های پیشرفته‌ای می‌توانند عمل می‌کنند؛ اما می‌توانند مسبب حمله‌های بسیار

تقریباً می توان مطمئن بود که حمل و نقل افرادی که برای المپیک 2024 پاریس به این شهر سفر می کنند تبدیل به کابوس خواهد شد، اما ممکن است تکنولوژی راه حلی برای این موضوع داشته باشد.

ایرباس، فرودگاه های پاریس و سازمان حمل و نقل پاریس در حال بررسی امکان استفاده از تاکسی های پرنده خودرانی هستند که مسافران را از فرودگاه شارل دوگل به داخل شهر منتقل می کنند. از آنجایی که این جابجایی با تاکسی معمولی یا اتوبوس حدوداً یک ساعت زمان نیاز دارد، مسافران می توانند با استفاده از تاکسی های پرنده از زمانشان برای اموری مانند پیدا کردن محل اقامت یا لذت بردن از المپیک استفاده کنند.

علاوه بر این برای سوار

شدن به یکی از این تاکسی های پرنده هم لازم نیست زیاد منتظر بمانید، زیرا هر شش دقیقه حرکت خواهند کرد. اقدامات مورد نیاز برای فراهم کردن زیرساخت های این پروژه نیز از همین حالا در جریان هستند. شرکت فرودگاه های پاریس باید تا انتهای سال 2019 محلی را برای احداث پایانه این تاکسی ها در شهر پاریس انتخاب کند؛ و پس از آن هم کار ساخت باید ظرف 18 ماه به پایان برسد. یکی از مدیران شرکت فرودگاه های پاریس اعلام کرده پس از ساخته شدن ایستگاه، مسیر رفت و آمد تاکسی ها توسط راهی که فعلاً توسط هلیکوپترها استفاده می شود آزمایش خواهد شد.

هنوز کارهای زیادی باید انجام شوند تا موفقیت این پروژه تضمین شود. تاکسی ها هم باید به اندازه کافی امن باشند و هم به مقدار کافی شارژ نگه دارند. علاوه بر این ساز و کار این تاکسی های پرنده باید با مقررات و زیرساخت های پاریس همخوانی داشته باشد. اما اگر همه چیز طبق برنامه پیش برود ممکن است قبل از رسیدن به داخل شهر نیاز نداشته باشید سوار وسایل نقلیه زمینی شوید. علاوه بر این چنین پروژه ای می تواند به عنوان سرمشقی برای شهرهای دیگری که به دنبال راهکارهای مشابه برای حمل و نقلشان می گردند عمل کند.

احتمال حضور تاکسی های پرنده در المپیک ۲۰۲۴ پاریس

منبع: Engadget

اجزای جالب سیم کارت را بشناسید

۵۳،۹۸ میلی متر به ضخامت ۰،۷۶ میلی متر) پس از آن سیم کارت مینی وارد بازار شد (2FF) که بخش کوچکتری از همان سیم کارت بود. (با ضخامت قبلی و ۲۵ میلی متر در ۱۵ میلی متر) نسخه بعدی سیم کارت که با نام سیم کارت میکرو (3FF) وارد شد باز هم طول و عرض کمتری نسبت به قبل داشت. (۱۵ میلی متر در ۱۲ میلی متر) با کوچکتر شدن سایز سیم کارت، سازگاری آنها با نسخ قبلی همچنان رعایت شد، به همین علت با دستگاههای برش خاص و یا قاب مخصوص می توان سه نوع ابتدایی سیم کارتها را به یکدیگر تبدیل کرد بدون آنکه مدار سیم کارت صدمه ای ببیند.

سرانجام نیز در سال ۲۰۱۲ نانو سیم کارت (4FF) تولید شد. این سیم کارت باز هم کوچکتر شد. البته برعکس تکامل نمونه های قبلی علاوه بر کاهش طول و عرض، ضخامتش نیز کاهش یافت. (۱۲ میلی متر در ۸،۸ میلی متر با ضخامت ۰،۷ میلی متر) در سیم کارت نانو ضخامت پردازشگر به همراه بدنه ضخامتی معادل ۰،۷ دارد که حدوداً ۱۵ درصد نسبت به نسخ قبلی کاهش ضخامت داشته است. سیم کارت های نانو با سازگاری کامل با نسخه های قبلی ساخته شده است بنابراین می توان آنها را با آداپتور مخصوص در دستگاههای قبلی نیز قرار داد و استفاده کرد.

سیستم عامل ها

سیستم عامل های سیم کارت به طور معمول بر دو نوع هستند:

شاید برای شما هم پیش آمده باشد که با Punch کردن سیم کارت خود دچار مشکل شده اید. اما سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که سیم کارت چه نقشی را در گوشی ایفا می کند.

اولین نکته جالبی که در همین ابتدا باید به شما بگویم این است که سیم کارت سیستم عامل، EEPROM، پردازنده، ROM، RAM و دیگر اجزای مختص به خود را دارد که شاید بیشتر شما این موضوع را نمی دانستید و در واقع آن را دست کم می گرفتید. دخالت طیف گسترده ای از برنامه های کاربردی سخت افزار و نرم افزار باعث شده است تا این قطعه کوچک سرویس را برای دستگاه شما به ارمغان بیاورد.

تکنولوژی ساخت سیم کارت ها از ۲۵ سال پیش یعنی در سال ۱۹۹۱ که اولین سیم کارت عرضه شد، با وجود طرح هایی همانند Hyper-V مایکروسافت برای مجازی سازی سیم کارت ها، کماکان در حال پیشرفت هستند. سیم کارت در طی سالها علاوه بر پیشرفت، سایز خود را نیز تغییر داده است، سیم کارت سایز کامل، سیم کارت مینی، میکروسیم و نانوسیم که با دستگاههای مختلف کار می کنند. همزمان با کاهش سایز دستگاهها تولید کنندگان نیز سعی کردند در اندازه سیم کارتها تغییراتی بدهند.

اولین سایز سیم کارت به صورت سایز کامل بود (1FF): این سایز تقریباً اندازه کارتهای اعتباری بانکی بود. (۸۵،۶۰ میلی متر در

بخشی از مس روی سیم کارت است. به روایتی دیگر باید ۰،۹ میلیمتر از طول و ۲،۳ میلیمتر از عرض بخش مسی بریده شود که مقدار قابل توجهی است و همچنین ۰،۰۶ میلیمتر از ضخامت سیم کارت کم شود.

کانکتور سیم کارت از ۶ پایه تشکیل شده که ارتباط مودم GSM را با سیم کارت برقرار می سازد و از این نظر یک سیم کارت را تا جایی که این ارتباط از بین نرود می توان کوچک کرد اما یک مسأله دیگر نیز مطرح می باشد و آن حفظ سلامت چیپ داخل سیم کارت و سیم های نازک ارتباط میان چیپ و لایه مسی روی سیم کارت می باشد.

طبق تصویر بالا برای تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم نیاز به برش نیمی از قسمت hotmelt می باشد که البته این عمل اختلالی در کارکرد سیم کارت بوجود نمی آورد. در انجام این فرآیند (تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم) نیز باید دقت نمود تا به چیپ و اتصالات داخلی فشار بیش از حد وارد نشود، زیرا محل های برش سیم کارت بسیار نزدیک به چیپ داخل سیم کارت می باشند و سیم هایی که ارتباط چیپ را با پوشش مسی روی سیمکارت برقرار می کنند تا حدی ریز و آسیب پذیر هستند که برای مشاهده آن ها نیاز به زره بین وجود دارد.

برگرفته از صفحه انترنیتی بروز رسانی

سیستم عامل های محلی و کارت های جاوا. سیم کارت های محلی نرم افزارهای اختصاصی ارائه دهنده سرویس را در خود دارند همانطوری که کارت های جاوا بر پایه استاندارد هایی هستند، کارت های جاوا نوع خاصی از زیر مجموعه زبان برنامه نویسی جاوا هستند که برای اجرا بر روی دستگاه های کوچک هدف گذاری شده اند

ICCID

هر سیم کارت به طور بین المللی با ICC-ID (شماره کارت مدارای بین المللی) شناخته می شود. ICCID در درون سیم کارت ذخیره می شود و همچنین بر روی بدنه ای سیم کارت در طی فرایندی به نام شخصی سازی چاپ یا حک می شوند.

تغذیه

سه نوع ولتاژ کار برای سیم کارت ها وجود دارد: ۵ ولت، ۳ ولت و ۱،۸ ولت. سیم کارت های قبل از سال ۱۹۹۸ اکثر ۵ ولت بودند. سیم کارت های بعدی با ۵ ولت و ۳ ولت سازگارند. سیم کارت های مدرن همگی هر سه ولتاژ کار را پشتیبانی می کنند. اما سوالی که در اینجا مطرح می شود این است که چرا بعضی از سیم کارت ها در هنگام کوچک شدن می سوزند؟

برای این موضوع می توان دلایل مختلفی در نظر گرفت اما در هر صورت عمر مفید سیم کارت با نحوه استفاده، نگهداری و حتی میزان مصرف از آن بسی ارتباط نیست. به گفته ای برخی کارشناسان افزایش میزان روشن یا خاموش کردن تیلیفون، مقدار و تعداد مکالمات و حتی تعداد پیامک های ارسالی و دریافتی، همه در کاهش عمر سیمکارت اثر دارند.

به همین اساس سیم کارت هایی که در فضای مرطوب، شرجی، شهرهای نزدیک دریا، در مجاورت حرارت بالا و... استفاده می شود، امکان دارد زودتر خراب شده و یا در فاصله زمانی کوتاه تری بسوزند. هر ساله حدود هفت تا ده درصد سیم کارت ها به دلایل متفاوت و مختلف می سوزند و می توان گفت که حدود نود و پنج درصد سیم کارت ها به دلایل مختلف و به غیر از اشکالات فنی دچار سوختن شده اند و کمتر از ۵ درصد از سیم کارت ها به دلیل مسائل شبکه ای و نقائص فنی سوختند ..

از مقایسه ی دو سائز نانو سیم استاندارد و بخش مسی یک سیم کارت (بخش مسی میکرو و مینی سیم) به این نتیجه خواهید رسید که تبدیل مینی و میکرو سیم به نانو سیم به معنای بریده شدن

با این روش مصرف اینترنت در انستاگرام را کاهش دهید

نحوه فعال‌سازی Data Saver در انستاگرام

برنامه انستاگرام را باز کنید، با مراجعه به بخش Settings از منوی آن گزینه Account را انتخاب کرده و سپس در این بخش

نیز گزینه Mobile data use که در برخی از گوشی‌های موبایل به نام Cellular data use است را انتخاب کنید. در این بخش سه گزینه «هرگز»، «فقط با وای فای» و «وای فای + اینترنت موبایل» را مشاهده می‌کنید که می‌توانید بر حسب نیازتان یکی از آنها را برای هر بخش انتخاب نمایید. گفتنی است چنین قابلیت‌هایی برای کشورهای کاربرانی فراهم شده است که با کندی اینترنت مواجه‌اند و در روزهای آتی تمامی کاربران جهان می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

مصرف اینترنت در انستاگرام یکی از دغدغه‌های بزرگ کاربران این شبکه اجتماعی محبوب است. به همین دلیل انستاگرام در به‌روزرسانی جدید خود قابلیت‌هایی را برای کاهش مصرف اینترنت در نظر گرفته است که در ادامه با جزئیات آن آشنا می‌شویم.

انستاگرام به عنوان یکی از محبوب‌ترین شبکه‌های اجتماعی شناخته می‌شود که بسیاری از کاربران به صورت روزانه تصاویر و ویدیوهای خود را در آن به اشتراک می‌گذارند. توسعه‌دهندگان این اپلیکیشن در آخرین به‌روزرسانی آن قابلیت‌های متعددی را ارائه کرده‌اند که می‌توان از مهم‌ترین آن‌ها به استیکرهای جدید، شرایط خرید در استوری‌ها و به‌روزرسانی رابطه کاربری کم‌رنگ اشاره کرد. اما در کنار این قابلیت‌ها طراحان گزینه‌ای را برای کاهش مصرف اینترنت در انستاگرام در نظر گرفته‌اند که بسیار کارآمد خواهد بود.

قابلیت کاهش مصرف اینترنت در انستاگرام

اگر در انستاگرام قابلیت Data Saver را فعال کنید، ویدیوهایی که در این شبکه اجتماعی به اشتراک گذاشته می‌شوند به صورت خودکار برایتان بارگذاری نخواهند شد. همچنین در این حالت تصاویر انستاگرامی نیز با حداقل رزولوشن نمایش داده می‌شوند. چنین قابلیت‌هایی باعث می‌شود کاربران بر روی محتوایی که تصمیم دارند آن را ببینند کنترل بیشتری داشته باشند و هم بتوانند میزان مصرف اینترنت در انستاگرام را کاهش دهند. گفتنی است در این حالت سرعت بارگذاری تصاویر نیز بیشتر از قبل خواهد بود؛ زیرا این اپلیکیشن سایر محتوای جدید را دانلود نمی‌کند.

شاه محمود صابر

تکنالوژی د انسانانو چارې خومره اسانه کړې دي؟

له نېکه مرغه اوس مهال مونږ د تکنالوژۍ په اوج کې ژوند کوو او د پخوا وختونو پر خلاف ورځ په ورځ په دې برخه کې د نوو او تازه نوښتونو شاهدان یو.

له کمپیوټر او تیلیفون رانیولې تر مصنوعي سپوږمکۍ و مخابراتي وسیلو او نورو تکنالوژیکي وسایلو، ټولو په خپل نوبت زمونږ چارې تر پخوا ډېرې اسانه کړې دي. د کمپیوټر له اختراع وروسته په دې برخه کې ورځ په ورځ زمونږ د اړتیا سره سم نوې زیاتونې رامنځته کېږي.

د همدې زیاتونو له ډلې یوه هم د کمپیوټرې او گرځنده تیلیفونو کالیزې (جنټرۍ) دي، چې کابو نیمه پېړۍ په خورا دقیقه توګه جوړې شوې دي او د اوسنی زمانې هر کاروونکي ترې مستفید کېدای شي.

د ورځنۍ و برنامه، غونډو او کاري ناستو له تنظیم سره د کالیزو د منظمو برنامه پر بنسټ عادت کول، د وخت مخنیوی کوي او همداشان د زیات تمرکز سره هم مرسته کوي. د کالیزو سره خان عادتول پر ورځنۍ و چارو د پام وړ اغېز پرېباسي. د کالیزې د سم مدیریت پرته نه شو کولای، چې په سمه توګه په خپل کار تمرکز وکړو او یا هم ښه کېدو وړاندې کړي.

دا چې د کالیزو د مدیریت په اړه ښه پوه شئ، نو لاندې اته ټکو ته پام وکړئ:

۱. راغونډول او خلاصه کول

کله چې د کالیزې بحث مطرح کېږي، نو د سسرې فکر ته لومړیتوبونه ودرېږي، په دې برخه کې ځینو خلکو کاغذي یادداشتونو د کړنلارو سره عادت کړی وي، ځینو بیا د ډېوالي کالیزو سره عادت کړی وي او ځینو نور بیا نشي کولی، چې د آنلاین کالیزو اپلیکېشنونو څخه پرته خپلې ورځنۍ چارې پر مخ بوځي.

له همدې کبله که غواړئ منظم او ګټور فعالیت ولرئ، نو له کالیزو په منظمه توګه ګټه پورته کړئ. د کالیزو څخه ګټه اخیستنه معمولاً ښه چاره ده، خو ځینې کالیزې د زیاتو غوره توبونو (Options) د لرلو له کبله د سسرې ذهن مغشوشوي. د مثال په توګه: تاسو په کالیزه کې د ناستې یوه برنامه تنظیم کړې ده، خو په ورته حال کې په اتومات ډول بله خپلسرې چاره هم تنظیمېږي، چې په دې حالت کې مغشوشتیا رامنځته کوي.

د کالیزو د مسلکي مدیریت لپاره خپلې برنامه یوازې د کالیزو پر بنسټ ترسره کړئ. په پایله کې به هر څه په خپل ځای سم وي. د مثال په توګه: یوازې او یوازې د Google Calendar ، Wunderlist او Moleskine څخه ګټه پورته کړئ.

ناستو څخه پرېهېز وکړئ. په دې حالت کې به دویمې ناستې ته د رسېدو لپاره ډېر کم فرصت ولرئ؛ دا ځکه چې ځینې غونډې د خپل معمول وخت څخه زیات دوام کوي او ښايي څو دقیقې مو په چمتووالي کې تېرې شي او یا هم د لارې بندېدو له کبله په وخت ونه رسېږي. د لارې بندېدل په تېره بیا کابل کې د نړۍ د نورو ښارونو په پرتله زیاتې ستونزې راولارې کړې دي.

زما ډېری ملګري کیسه کوي، چې د لارې بندېدو له کبله یې ډېرې مهمې دندې او یا هم کاري انټرویوګانې له لاسه ورکړې دي.

له همدې کبله د غونډو او رسمي ناستو لپاره لږ تر لږه ۱۵ دقیقې او یا هم که لږې ځای ته ځان رسوئ، نو ۳۰ دقیقې اضافي وخت ورکړئ. په دې کار سره به مو په اړونده کار تمرکز هم زیات شوی وي او د ناوخته رسېدنې له تشویش او ستړس څخه به هم په امن کې یئ.

۵. د ګډوډۍ و مخنیوی

ګډوډۍ ددې سبب کېږي، چې د کالیزې د مدیریت کنټرول له لاسه ورکړئ. په کالیزه کې ګډوډۍ په لاندې ټکو کې لنډولې شو:

- تکراري غونډې،

- له مشخصې موخې او ناستې پرته لیدنې

۳. د ورته (مشابه) کارونو ډلبندي

ښايي تاسو هم د هغو کسانو له ډلې یئ، چې تراوسه پورې به مو ګڼ شمېر کارونه یوازې له دې کبله په نیمايي کې پرېښې وي، چې یو له بل سره ورته وو. د همدې چارې د مخنیوي لپاره لازمه ده، چې هم مهاله د څو دندو له سرته رسولو ډډه وکړئ او په یو وخت یوازې یوه دنده سمباله کړئ. دلته لاندې ټکي په پام کې ولرئ:

- د ورته دندو ډلبندي د وخت ضایع کېدو او ستړس مخنیوی کوي.

- د ورځې په جریان کې ورته غونډې وخت بندي کړئ، چې د کار په بهیر کې له ستونزو خلاص شئ.

- د وخت محدودیت او استراحت وخت مو هم تنظیم کړئ. په دې کار سره به د ستړس او پرېشاني پرته، د استراحت او تمرکز لپاره لازيات وخت ولرئ.

۴. پرله پسې غونډې لږې کړئ

د غونډو په تنظیمولو کې د پرله پسې

۲. د ورځنۍ و برنامه تنظیمول

د نړۍ مشهور متشبث، پانګوونکی، پرلیکه بازار موندنې لارښود او په نړۍ واله کچه دویم ستر تاثیر اچوونکی شخص؛ John Rampton وایي: له ویده کېدو وړاندې هره شپه د ورځنۍ و کارونو لپاره ښه مفکوره لري. په دې مانا چې د شپې مهال د ورځنۍ و کارونو په اړه یوه ځاکه برابرو او د ورځې له خوا د هغې ځاګې پلي کول، خورا اغېزناکه چاره ده. نوموړی د خپلو ورځنۍ و چارو د تنظیم لپاره له پرلیکه (Online) کالیزو څخه ګټه اخلي.

- له برنامه سره په تکر کې غیر متناسبي او پرله پسې پېښې
- په دقیقه یي دندو د کالیزو دکول
- د نارینو فعالیتونو وخت ټاکنه؛ لکه د سهار پلي تګ

- نورو ته د خپلو چارو سپارل

ساتلو زړه ښه نه کړي. له "نه" ویلو موخه داده، چې د خپلې کالیزې د مدیریت لپاره مهارتونه پوښې او وپېژنئ او د خلکو له بېکارو څخه خلاصی ومومئ.

خو دقیقه وخت پیدا کړئ او د کالیزې مهالو پېښو ته مو پکې منظم کړئ. په داسې شرایطو کې به د کالیزې تنظیمول ډېر ساده او اسان وي.

7. اوونیز تکرار

دا اصل د ډېوېډ الڼ د مشهور کتاب "Getting Things Done" څخه اخېستل شوی، چې د هغې په تعریف کې راځي:

د عملي چارو د لیدلوري له پلوه کارونه له درې برخو تشکیل شوي دي: روتوالی، د حال زمانې څخه کتنه او نوښت. روتوالی د ټولو اطلاعاتو پروسه تضمینوي. په حال کې هم د ژوند تضمین کوي او هغه داسې چې خپلې ټولې چارې د کالیزې سره سمې تنظیم بندي کړو.

د پورته دوه برخو په عملي کولو سره په اتومات ډول په کارونو کې نوښت راځي. له همدې کبله د کالیزې له ډکولو وړاندې تکراري ناستې او اوونیزې تکرارونې په لاندې توګه ترسره کړئ:

- په تېرو څلنده نظر: د تېرې اونۍ کالیزې ته پام وکړئ. ښايي ځینې کارونه، لکه د اړین برېښنالیک لېږل مو له قلم څخه پاتې وي.

- پر راتلونکو طرح څلنده نظر: په دې پړاو کې راتلونکې ناستې او غونډې تاسو ته د تکرار په توګه درنښودل کېږي، چې لاینه چمتووالی ورته ونیسئ.

- په مثبت ذهنیت سره د اونۍ پیل: د اونۍ د پیل ورځو کې د کالیزې په بیا ځلي لیدو سره، د نوو کارونو د ترسراوي لپاره اړین ذهني چمتووالی لاسته راوړئ.

6. "نه" ویل زده کړئ!

که هر وخت د خلکو غوښتنو ته "هو" ووايئ، نو کالیزه به مو له داسې دندو او پېښو څخه ډکه وي، چې تاسو پورې هیڅ تړاو نه لري. دا چاره مو په حقیقت کې مجبوروي، چې خپل اصلي کارونه شاته وغورځوئ او پردیو چارو په تحميلي توګه اوکه ورکړئ. له همدې کبله د اونۍ په پای کې ددې پرځای چې د اضافي وخت څخه په کتنې پیاده تګ او یا نوره د خوښې وړ ساتېږي وکړئ، اړین چې د خلکو بېکارونه په غاړه واخلي. په یاد ولرئ، "نه" ویل په دې مانا نه دي، چې د خلکو هره غوښتنه رد کړئ. که دا کار وکړئ، نو په ټولنه کې به مو ټولنیزه اړیکه سخت زیان وويني او خلک به بیا تاسو سره د راکړې ورکړې او یا هم اړیکې

آیفون ساخت کجاست؟!

در دنیا هر کسی صاحب گوشی های آیفون نیست - شانس خوب این است که اغلب افراد فامیل و دستان و آشنایان شما از گوشی های اندرویدی استفاده می کنند. در اصطلاح گوشی های آیفون نمادین هستند. برخی از افراد به این دلیل که گوشی های آیفون برند هستند، اقدام به خرید آن ها می نمایند، از طرفی دیگر از لحاظ ظاهری طراحی خاص و به عنوان مثال صدای زنگ مخصوص به خود را دارد.

کمپنی اپل اغلب با افتخار از تاریخ خود در کالیفرنیا یاد می کند. محدوده ی نام ها از نسخه های مختلف macOS آغاز شده و تا پیام قابل مشاهده در پشت جعبه ی آیفون شما قابل مشاهده است که نوشته شده: "Designed by Apple in California" اما در اصل آیفون ساخت کجاست؟!

پاسخ کوتاه: آیفون ساخت چین می باشد

شما ممکن است فکر کنید که پاسخ سوال شما در روی جعبه ی گوشی تان مطرح شده است و درست می باشد. اما در زیر این نوشته، متنی دیگر نیز وجود دارد که می گوید "Assembled in China"، پس این مطلب چیست؟

ممکن است که کمپنی Foxconn آیفون شما را تولید کرده باشد، اما به احتمال زیاد آیفون شما در چین تولید شده است. با این حال، یک مسأله ی ساده ای نیست. Foxconn نه تنها کارخانه هایی در سراسر جهان را در کشورهایی مانند تایلند، کوریای جنوبی، مالزی، سنگاپور، فیلیپین و جمهوری چک دارد ولی تنها شرکتی نیست که تولید آیفون را در اختیار دارد.

کمپنی Pegatron نیز گوشی های را تولید می کند و برای مدت زمان زیادی است که در این زمینه فعالیت دارد. طبق گفته های AppleInsider، این شرکت 30 درصد از مدلهای آیفون 6 را تولید کرده است.

پاسخ بلند: بستگی دارد

یک عبارت کلیدی بر روی جعبه های آیفون وجود دارد: مونتساژ. در حالی که Foxconn و

متکی می باشد که این موضوع نیز بستگی به مدل گوشی شما دارد. کمپنی جاپانی سونی، بسیاری از کمره های اصلی اپل را تولید کرده است. OmniVision، که در ایالات متحده مستقر می باشد، کمره های FaceTime را تولید نموده است اما بخش اعظمی از این کار را کمپنی TSMC انجام می دهد. کوالکام نیز کمره های اپل را عرضه نموده است.

LCD

بر اساس میزان تقاضای گوشی های آیفون، اپل برای تامین LCD های خود به حداقل دو شرکت احتیاج دارد. یکی کمپنی LG است که در کوریای جنوبی مستقر می باشد، اما در لهستان و چین نیز کارخانه هایی دارد.

دیگر سازنده ال سی دی های اپل کمپنی شارپ می باشد. این

Pegatron گوشی های آیفون را اسمبل می کنند و قطعات آن ها را به یکدیگر متصل می کنند. سوال اینجاست که قطعات از کجا می آیند؟ هیچ جایی وجود ندارد که تمامی قطعات کمپنی اپل را تولید کند. بسته به نوع قطعه و کارایی آن، حتی ممکن است کوپرتینویی ها از تولید کنندگان مختلف قطعه نیز استفاده نمایند. این موضوع به ویژه برای بخش های کلیدی آیفون صحت دارد.

محصولات اپل از کجا می آیند؟

کمپنی اپل منابع خود را از تولید کنندگان سراسر جهان تأمین می کند. در سال 2017 میلادی Macworld بسیاری از این تولید کنندگان را ردیابی کرد. ما در ادامه ی مقاله تک تک قطعات آیفون را برای شما لیست نکرده ایم ولی تعداد بسیاری از قطعات کلیدی را برای شما اعلام نموده ایم.

برند تجاری در جاپان مستقر می باشد اما در 13 کشور دیگر نیز کارخانه هایی دارد.

کنترل کننده صفحه لمسی (ناچ)

کنترلر صفحه نمایش لمسی رفتار شما را با گوشی تان تعامل می کند. Broadcom این سخت افزار را صرفاً برای اپل عرضه می نماید. دفتر مرکزی این شرکت در ایالات متحده می باشد، اما در چندین کشور دیگر نیز کارخانه هایی دارد. این کشورها عبارتند از هند، چین، تایوان، سنگاپور و کوریای جنوبی، و همچنین کشورهای غربی مانند اسرائیل، یونان، بلژیک، فرانسه، هلند و انگلستان.

Touch ID

این روزها تقریباً بسیاری از دستگاه های کمپنی اپل بر روی Face ID تکیه دارند، اما بسیاری از افراد نیز هنوز از آیفون های Touch ID استفاده می کنند. این سخت افزار تقریباً توسط کمپنی TSMC عرضه

پردازنده ها

در قلب هر گوشی آیفون یک پردازنده سری A قرار دارد که بخش اعظمی از قابلیت های کلیدی این دستگاه ها را برای کاربران به ارمغان می آورد. کمپنی اپل به دو کمپنی برای تولید پردازنده کمک می کنند. کمپنی سامسونگ، که در کوریای جنوبی مستقر می باشد، یکی از این شرکت هاست. همچنین کمپنی TSMC، که در تایوان مستقر است، پردازنده های سری A را تولید می کند. این شرکت همچنین در چین، سنگاپور و ایالات متحده نیز قرار دارد.

برای تراشه های صوتی، اپل به کمپنی Cirrus Logic متکی می باشد. این شرکت در ایالات متحده مستقر بوده اما شرکت هایی در چین، کوریای جنوبی، تایوان، جاپان، سنگاپور و انگلستان نیز دارد.

کمره (دوبین)

کمپنی اپل به چندین شرکت مختلف برای تولید کمره های خود

A-series اپل در کوریای جنوبی، تولید حافظه‌ی ذخیره‌سازی را نیز بر عهده دارد.

دیگری، توزیع‌کننده حافظه‌های فلش توشیبا است. این شرکت در جاپان مستقر است اما دارای کارخانه‌های تولیدی در بیش از 50 کشور جهان می‌باشد.

باتری

در حالی که باتری‌ها قابلیت‌های عرضه‌ندارند ولی اصلی‌ترین بخش دستگاه‌های دیجیتال را تشکیل می‌دهند و در اصل شما بدون بهره‌مندی از باتری، هیچ دستگاه دیجیتالی نیز نخواهید داشت. باتری نیز قسمت دیگری است که توسط کمپنی سامسونگ عرضه می‌شود، اما این شرکت تنها عرضه‌کننده‌ی باتری اپل نیست. Sunwoda Electronic، واقع در چین نیز باتری‌های آیفون را تولید می‌کند.

اپل در سال‌های اخیر با مشکلاتی در استفاده از باتری‌های خود مواجه شده است و همچنین به همین دلیل زمان تولید گوشی‌های آیفون کمی به عقب افتاده است تا در تولید باتری آیفون‌ها دقت زیادی صورت گیرد. آیا شما نیز در خصوص طول عمر باتری خود نگران هستید؟

شتاب سنسج، قطب نما

و ژيروسکوپ

شتاب سنسج چندین عامل را تعیین می‌کند، از جمله اینکه آیا راننده‌گی می‌کنید یا خیر. کمپنی Bosch Sensortech این بخش را تولید می‌کند. بوش مرکز خود را در آلمان اداره می‌نماید. این شرکت همچنین دارای شرکت‌هایی در ایالات متحده، چین، جاپان، کوریای جنوبی و تایوان می‌باشد.

کمپنی AKM Semiconductor نیز تولید قطب نما را بر عهده دارد که کمک‌شایانی به ناوبری گوشی‌های هوشمند می‌کند. این شرکت در کشور جاپان مستقر می‌باشد اما در فرانسه، انگلستان، چین، کوریای جنوبی، تایوان و ایالات متحده نیز شعباتی را دارا می‌باشد.

کمپنی STMicroelectronics نیز عرضه‌کننده ژيروسکوپ می‌باشد. این شرکت در سوئیس واقع شده است و دفاتری در بیش از 30 کشور دارد.

منبع: www.zoomtech.org/iphone-made-in

شده است، که به نظر می‌رسد چندین قطعه را تنها برای این کمپنی عرضه می‌نماید. کمپنی Xintec یکی دیگر از شرکت‌هایی است که سخت‌افزار Touch ID را تولید می‌کند. این شرکت در تایوان مستقر است.

گلس

شما ممکن است با اصطلاح Gorilla Glass که آیفون در کنار بسیاری از تلفن‌های محبوب آندروید استفاده می‌کند، آشنا باشید. کمپنی Corning در ایالات متحده تولیدکننده Gorilla Glass می‌باشد. این شرکت نیز با چندین مکان از جمله استرالیا، بلژیک، برزیل، چین، کوریای جنوبی، مالزی، مکزیک، فیلیپین، روسیه، سنگاپور، آفریقای جنوبی، ترکیه، امارات متحده عربی و سایر کشورها فعالیت می‌نماید.

شبکه‌های Wi-Fi و شبکه سلولی

کمپنی اپل برای تهیه‌ی تراشه سلولی پایه، از کمپنی Qualcomm استفاده می‌کند. پایگاه اصلی این شرکت در ایالات متحده می‌باشد. بر اساس گفته‌های این کمپنی، تولیدات خود را به بسیاری از نقاط مختلف در سراسر جهان صادر می‌کند.

کمپنی Murata تراشه Wi-Fi را تأمین می‌کند. موراتا یک شرکت دیگر است که در ایالات متحده با کارخانه‌های مختلف در سایر کشورها کار می‌کند. این کشورها شامل جاپان، کوریای جنوبی، تایلند، مالزی، فیلیپین، ویتنام، تایوان، هند، مکزیک، برزیل، کانادا و چندین کشور اروپایی می‌باشد.

حافظه ذخیره‌سازی

حافظه ذخیره‌سازی نیز یکی دیگر از بخش‌های مهم گوشی‌های آیفون می‌باشد. در این بخش نیز کمپنی اپل متکی به دو کمپنی دیگر می‌باشد. یکی سامسونگ است که علاوه بر تولید پردازنده‌های

بهترین اپلیکیشن‌های کمره برای اندروید

با افکت های زنده ، حالت
عکاسی پشت سر هم، تنظیم
کیفیت تصاویر، پشتیبانی از
فایل های ویدیویی ۴K می
باشد. اگر برنامه ای ساده
می خواهید می توانید با این
اپلیکیشن تجربه خوبی داشته
باشید.

Camera MX

این برنامه یکی از قدیمی
ترین اپلیکیشن های کمره
است که هنوز هم جایگاه
خودش را حفظ کرده است.
این برنامه شامل مشخصاتی
چون: حالت Live Shot،
پشتیبانی از تصویر برداری

۱۶:۹ در فلم برداری و بسیاری ابزارهای ویرایش فلم و عکس که به
شما اجازه می دهد چیزهایی مثل روشنایی، کنتراست، saturation،
چرخش و خیلی موارد دیگر را در عکس ها تنظیم کنید. این اپلیکیشن
کنترل دستی برای عکاسان حرفه ای ندارد اما برای مبتدی ها که به
دنبال گرفتن عکس های خوب هستند کافی است.

FX

این کمره یکی دیگر از اپلیکیشن هایی است که مدت هاست
به بازار آمده است. در نسخه های جدید با تنظیمات و مشخصات
جدیدی که به این برنامه اضافه شده قدرت آن را بیشتر از پیش کرده
است. از جمله مشخصاتی که به این اپلیکیشن اضافه شده است:
کنترل و تنظیم دستی کمره، کیفیت HDR، تایم لپس، پانوراما،
تصاویر زنده و بسیار افکت های دیگر که عکسی بی نظیر در نتیجه
می دهد.

منبع: وبسایت "بدانیم"

امروزه کمره های گوشی های
هوشمند اهمیت بیشتری
نسبت به گذشته دارند.
کمپنی ها سعی می کنند کمره
های قابل اعتماد تری داشته
باشند که بتوانند در نور کم
عکس های باکیفیت بگیرد و
خصوصیاتی را داشته باشد که
مردم به دنبالش هستند. بیشتر
مردم گوشی ها را بر اساس
کیفیت کمره اش خریداری
می کنند. البته اپلیکیشن های
زیادی وجود دارد که می تواند
کیفیت عکس های گوشی را
تا حدودی بهتر کند.

BestMe Selfie Camera

این کمره یک اپلیکیشن رایگان برای کسانی که عاشق
سلفی هستند. این اپلیکیشن شامل ۱۲۵ فیلتر، استیکر، اموجی،
افکت و خیلی چیزهای دیگر است. این اپلیکیشن به خصوص برای
کسانی که عکس های خودشان را در رسانه ها به اشتراک می گذارند
بسیار پر کاربرد است.

Camera FV-5

این کمره یکی از اپلیکیشن هایی که در مدت زمان کوتاه شهرت
بالایی پیدا کرد و به دلیل تنظیمات و خصوصیات دستی اش معروف
است. از جمله: تنظیمات تغییر نور، سرعت شاتر، اندازه گیری نور،
فوکوس و وایت بالانس. این اپلیکیشن فایل های JPEG، PNG،
RAW، هیستوگرام RGB را پشتیبانی می کند و برنامه ای مؤثر و
بسیار قوی است.

Camera JB+

این اپلیکیشن شامل حالت های کمره، ویدیو و پانوراما همراه

مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه می‌کند

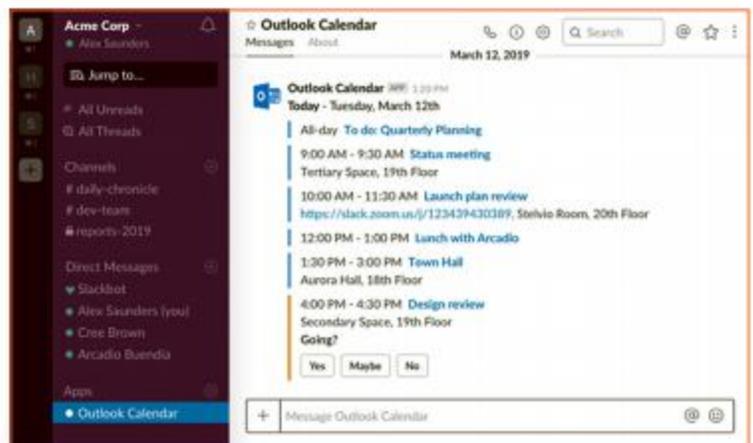
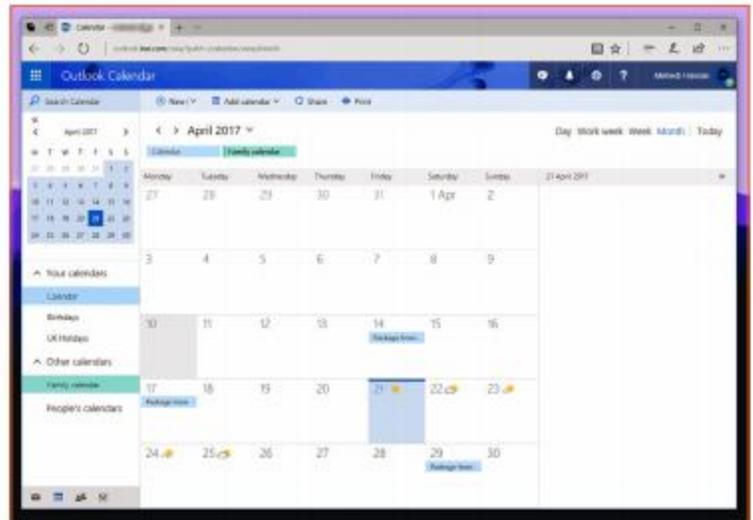
هیچ چیز ناامید کننده تر از نیاز به داشتن دو، سه و یا حتی چهار برنامه فقط برای اطمینان اینکه به جلسه تان به موقع می‌رسید یا پروازتان را از دست ندهید، وجود ندارد. از آنجا که ما به شدت به گوشی های هوشمندمان برای برای برنامه های خود تکیه می کنیم، نیاز به چیزی داریم که این کارها را تا جایی که می شود برایمان ساده تر کند. بنا به همین نیاز، مایکروسافت ویژه‌گی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه می کند تا ما راحت تر بتوانیم برنامه های خود را پیگیری کنیم.

ویژگی جدید مایکروسافت مربوط به تقویم Outlook برای اندروید چگونه عمل می کند؟

یکی از برنامه هایی که در تلاش است تا همه چیزهایی که نیاز دارید را یکجا جمع کند، Microsoft Outlook است. چه ایمیل باشد، چه تقویم یا حتی مخاطبین شما، این برنامه دسترسی بسیار راحت و آسان به آن ها را فراهم می کند. و با آخرین بروز رسانی، Outlook تبدیل به یک برنامه ضروری برای کسانی که مدت ها پیش فرصتی به آن داده بودند، شد.

به غیر از به روز رسانی هفتگی معمولی که شامل بهبود عملکرد و رفع اشکال بهینه سازی برنامه می شود، به روز رسانی این هفته یک گزینه جدید را فراهم می کند که به کاربران Outlook اجازه می دهد چندین تقویم را همگام سازی کنند. ویژگی جدید Outlook این امکان را برای کاربران فراهم می کند تا با اضافه کردن تقویم هایی که قبلا با گوشی های هوشمندشان همگام سازی شده اند، به تمام رویدادهای خود در یک مکان دسترسی پیدا کنند. مایکروسافت ویژگی جدید مربوط به تقویم را به Outlook برای اندروید اضافه کرده و هم اکنون میتوان آن را از فروشگاه گوگل پلی دریافت کرد.

منبع: زومت تک

محاسبات ابری (Cloud Computing)

به ایستادن یا انتظار کشیدن برای اینکه دیگران کاری برای شما انجام دهند نیز نبود. در حال حاضر این یک مثال ساده در سطح مصرف کننده است، اما من در مورد اینکه محاسبات ابر واقعاً چیست فکر می‌کنم. و این که آیا دیگران آن را درک می‌کنند یا خیر، اکثر افراد احتمالاً از بیت‌ها و قطعه‌های ابر در زنده‌گی روزمره خود استفاده می‌کنند.

آن‌ها شاهد این واقعیت هستند که خدمات ابری بدون توجه به جایی که هستید (دسترسی گسترده به شبکه) در دسترس است. مهم نیست که آیا در خانه هستید یا در محل کار و یا در تعطیلات کنار ساحل، خدمات ابری همواره قابل استفاده هستند.

اما ابر بیش از برنامه‌های دانلود شده و جریان موسیقی است. محاسبات ابری فرصتی عظیم برای کسب و کارها را فراهم می‌کند و بسیاری از افراد به‌عنوان مصرف‌کننده IT به این موضوع اشاره می‌کنند. محاسبات ابری یا Cloud Computing، یعنی ارائه سرویس‌های پردازشی (از اپلیکیشن‌ها گرفته تا ذخیره‌سازی و قدرت پردازشی)، که بر بستر اینترنت و معمولاً با پرداخت هزینه انجام می‌شود. محاسبات ابری در واقع

با اصول اولیه شروع می‌کنیم، در سطح فنی، محاسبات ابری سحر و جادو نیست، اما از منظر کاربر، گاهی اوقات می‌تواند سحر و جادو به نظر برسد. اگر با این دیدگاه پیش برویم می‌توان ابر را به‌عنوان یک چراغ جادو در نظر بگیریم. هنگامی که به غول چراغ جادو آرزویان را بازگو می‌کنید، تنها به این فکر می‌کنید که آرزویان برآورده می‌شود یا نه

و هیچگاه به فرایندی که در پشت صحنه اتفاق می‌افتد اهمیت نمی‌دهید.

در بسیاری از موارد، این همانند محاسبات ابری است. مثلاً می‌خواهیم یک بازی Draw Something با دوست خود در گوشی هوشمند انجام دهیم. شما به فروشگاه app می‌روید، برنامه را دانلود می‌کنید، وارد سیستم شوید، دوست خود را پیدا کنید و کمتر از پنج دقیقه بعد، از بازی لذت می‌برید. این توانایی درخواست خدمات، زمانی که به آن‌ها نیاز دارید در شرایط محاسبات ابری به‌عنوان سرویس ارائه می‌شود. شما نیازی به رفتن به یک فروشگاه فیزیکی نداشتید.

نیازی به تماس با کسی برای قرار دادن سفارش نبود و نیازی

ارائه سرویس‌های محاسباتی برای سرورها، ذخیره‌سازی، دیتابیس‌ها، شبکه، نرم‌افزار، آنالیزها و غیره است.

ارائه سرویس به کاربر در محاسبات ابری، بر اساس تقاضا است و کاربر بدون آن که به تجهیزات خاصی برای پردازش نیاز داشته باشد و یا حتی از محل انجام این پردازش آگاه باشد، به سرویس مورد نظر خود می‌رسد. این سرویس را می‌توان به شبکه برق‌رسانی تشبیه کرد که مشترک، بدون نیاز به داشتن اطلاع از نحوه تولید برق و مکان دقیق تولید آن، تنها با اتصال از طریق یک درگاه، برق موردنیاز خود را تأمین می‌کند.

این بدین معنی است که دسترسی به منابع IT، در زمان تقاضا و بر اساس میزان تقاضای کاربر به گونه‌ای انعطاف‌پذیر و مقیاس‌پذیر از راه اینترنت به کاربر تحویل داده می‌شود. همان‌طور که کاربر تنها هزینه برق یا آب مصرفی خود را می‌پردازد، در صورت استفاده از محاسبات ابری نیز کاربر تنها هزینه خدمات محاسباتی مورد استفاده خود (اگر هزینه از کاربر دریافت شود) را پرداخت خواهد کرد.

در محاسبات ابری، محاسبات و پردازش‌ها با سرورهایی که با یکدیگر شبکه هستند، انجام می‌شود و ذخیره‌سازی داده‌ها به صورت متمرکز و دسترسی به سرویس‌ها و منابع، به صورت آنلاین و از طریق اینترنت است؛ در عمل به جای اینکه شما اطلاعات را بر روی هارد دیسک خود نگه دارید و یا برنامه‌های کاربردی موردنیازتان را به طور مستمر به‌روزرسانی کنید، از سرویسی بر روی

اینترنت برای برآوردن نیازهای خود استفاده می‌کنید. برای دسترسی به منابع پردازشی که در حجم زیادی فراهم است، از مجازی‌سازی استفاده می‌شود، که با تجمع منابع و ایجاد یک سیستم یکپارچه انجام می‌شود. مشتری این سرویس‌های ابری، بر اساس مقدار و مدت استفاده از منابع، هزینه پرداخت می‌کند. با این تکنولوژی، هزینه پردازش‌ها، میزبانی اپلیکیشن‌ها، ذخیره‌سازی داده‌ها و ارائه سرویس به طور قابل توجهی کاهش یافته است. محاسبات ابری یا (cloud computing) مدلی برای داشتن دسترسی آسان، بنا به درخواست شبکه به منابع اینترنت (مانند: شبکه‌ها، فضای ذخیره‌سازی، سرورها) که بتوانند با حداقل کار یا بدون نیاز به دخالت server به سرعت فراهم شود.

به عبارت دیگر منظور از محاسبات ابری استفاده از منابع محاسباتی (سخت افزار و نرم افزار) است که مجموعه‌ای از سرورها از طریق یک شبکه می‌باشد در این روش، بجای اینکه کاربر نرم افزارهای کاربردی موردنیاز خود را بر روی کامپیوتر شخصی نصب کند، از طریق هر کامپیوتر متصل به شبکه خدمات موردنیاز خود را بصورت وب سرویس دریافت می‌کند. نرم افزارهای کاربردی بر روی سرورهای پر سرعت شبکه نصب می‌شوند و کاربر می‌تواند به تمامی این نرم افزارها از طریق شبکه دسترسی پیدا کند.

منبع: www.cloudcomputing.tosinso.com/fa/articles

بهترین بسته انترنتی هفته وار با سرعت 4.75G+

1.5 جی بی

فقط
125 افغانی

فعال سازی: #1*125*477*

فقط برای 7 روز قابل اعتبار میباشد.
برای تمام زون ها بدون هرات
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

4G LTE

WiFi

HD VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152

(24 HRS)

اتصالات بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

بسته هفته وار اندیوالی

وسیع ترین پوشش با شفاف ترین صدا

فقط 80 افغانی

فعال سازی: #1*8*233*

غیر فعال سازی: #2*8*233*

400[☎]
دقیقه

تماس از افغان بیسیم به افغان بیسیم

ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

نگاهی دیگر به نقش کمک‌های خارجی

سیدمحمد فیروزی

همیشگی، از دست دادن بازار و صنایع محلی، رخوت و تبلی و به تازگی رفتن منابع محیطی چیزی دیگر را در پی نخواهد داشت، هرچند نظریات جدید این مکتب اندکی تعدیل شده ولی شواهد و مطالعات شان همچنان نشان دهنده وابستگی جوامع توسعه نیافته از ارتباط با کشورهای توسعه یافته است.

به نظر میرسد اکثریت مردم افغانستان از حضور و کمک های مالی جامعه جهانی و مخصوصاً کشورهای توسعه یافته ی غربی خشنود و راضی باشند. آمریکا و کشورهای هم پیمان، از مصرف میلیاردها دلار در بخش های مختلف افغانستان خبر داده اند. مقامات و رسانه های غربی همواره حضور و کمک های کشورهای

شواهد و مطالعات مکتب وابستگی

مکتب وابستگی در اوائل دهه 1960 در واکنش یا مواجهه با سه جریان یا وضعیت پدید آمد البته که ریشه های آنرا میتوان شروع از قرن شانزدهم، هفدهم، هژدهم و مخصوصاً در قرن 19 و در اندیشه های مارکسیسم یافت. اول؛ شکست برنامه کمیسیون اقتصادی سازمان ملل در آمریکایی لاتین که با نسخه توسعه ی کشورهای توسعه یافته اجرا میشد. دوم؛ شکست و افول مکتب نوسازی که بیشتر با رویکرد آمریکایی و اروپا ممداری همراه بود و تبعات چون تخریب گسترده محیط زیست، گسترش فاصله طبقاتی، استثمار ملل عقب مانده و جنگ های جهانی را در پی داشت. سوم؛ ظهور مارکسیست های انقلابی در چین، کیوبا و آمریکای لاتین (شیرزادی، 1386: 41-42).

1- پل باران و پل سنزی - مطالعه رابطه امپریالیسم و عقب ماندگی

پل باران و پل سنزی نشان میدهند که هند در قرن 18 یک کشور

غربی را عامل نجات، توسعه و استمرار نظام سیاسی تلقی میکنند و این بمباران تبلیغات، سودمندی ارتباط با جوامع غربی را به یک امر بدیهی تبدیل کرده است. این مقاله نگاهی متفاوت به ارتباط افغانستان به حیث یک کشور عقب مانده، با کشورهای توسعه یافته دارد. بدون شک حضور و کمک های جامعه جهانی در بخش های مختلف سازنده و مفید بوده است، ولی این حضور و کمک های مالی تبعات و پیامدهای منفی را نیز به جا گذاشته و میگذارد، که کمتر به آن پرداخته شده است. از دیدگاه جامعه شناسی توسعه حداقل دو نگاهی متضاد پیرامون ارتباط کشورهای جهان سوم با کشورهای توسعه یافته وجود دارد، دیدگاه مثبت آن (مکتب نوسازی) نسخه ی توسعه ای، کشورهای توسعه یافته را به کشورهای جهان سوم پیشنهاد میکند، اما دیدگاه منفی (مکتب وابستگی) کاهش و قطع هرگونه ارتباط را با کشورهای توسعه یافته، برای جوامع توسعه نیافته توصیه میکنند. درین دیدگاه هر نوع کمک مالی، آموزشی، فنی، نظامی و اطلاعاتی کشورهای توسعه یافته به جوامع عقب مانده، بر محور منافع کشورهای توسعه یافته چرخیده و نتیجه ی جز اتکا و وابستگی

با بهروری یا سود های بلند، نبود ظرفیت های تخنیکي، بشري و ساختاری و... سبب افزایش قروض، ورشکستگی، وابستگی شدید ترمالی گردیده است و در نهایت کشورها و بانک های قرض دهنده تمام اختیارات و منابع مالی کشورهای مقروض را در دست گرفته و در عرصه های دیگر نیز سلطه پهن میکنند. بناء از نظر آنان هرنوع رابطه و مخصوصا گرفتن وام ها سبب اصلی عقب ماندگی کشورهای جهان سوم گردیده است. (همان، ۱۱۸-۱۲۵)

3- لندسبرگ والگوی تشویق صادرات در شرق آسیا

از نظر آقای لندسبرگ الگوی تشویق صادرات بخشی از سلطه امپریالیسم بوده که تنها توسعه صنعتی وابسته را به ارمان آورده است.

آثار زیانبار الگوی تشویق صادرات را چنین بر شمرده است:

- 1- تولیدات صنعتی سازگار با جامعه مرفه داخلی و نیز بر اساس نیاز و خواست کشورهای توسعه یافته صورت میگیرد و هیچ تطابق با نیازها و خواسته های مردم عام و توده ها ندارد.
- 2- محدود و منحصر ماندن دانش تکنالوژیکی به شرکت ها و پیمانکاران خارجی.

3- عدم کنترل و انقیاد کامل شرکت های داخلی بر کلیه روند های تولید و توزیع لذا وابستگی ادامه پیدا میکند

4 - به اثر رقابت ها آهسته- آهسته از مرغوبیت و کیفیت کالاهای صادراتی کاسته میشود (همان، ۱۲۵-۱۲۹).

4- آندره گوندر فرانک و زنجیره روابط استثماری مرکز و پیرامون؛

به عقیده فرانک توسعه نیافتگی نه پدیده ذاتی است و نه حالت سنتی و نیز کشورهای توسعه یافته کنونی هرگز توسعه یافته نبوده اند. بناء به اثر روابط نابرابر تجاری و مشروط ساختن بیش از حد قمر توسط مرکز، کشورهای قمر یا پیرامونی نمی توانند به توسعه مستقل و رضایت بخش برسند. (الوانی، کیا کججوری ورودگرتزاد، ۱۳۸۹: ۶۸)

5- پربیش وانتقاد از تقسیم کار جهانی؛

او کشورها را به مرکز (متشکل از کشورهای پیش رفته) و پیرامون (متشکل از کشورهای توسعه نیافته) تقسیم بندی میکند. او بر تقسیم کار جهانی شدیداً انتقاد کرده و راه حل را در تشویق توسعه صنعتی کشورهای پیرامون و اصلاح نظام تقسیم کار بین المللی میدانند (نراقی، ۱۳۸۰: ۵۰).

بقیه در شماره بعدی...

بزرگ صنعتی و تجاری بود تا حد که صادرات آن به غرب میرسید اما به یکبارگی و آن هم به دلیل استعمار انگلیس به یک کشور عقب مانده تبدیل شد و نیز خاطر نشان میکنند که توسعه بریتانیا به قیمت عقب ماندگی - عقب گذاشتگی هند میسر شده است و این فرض شان بر سرنوشت و تجربه همه کشورهای دیگر همانند هند تعمیم پیدا میکند. این رابطه ی نامطلوب پیامدهای ذیل را داشته است.

الف- در عرصه اقتصادی - انگلیسی ها با شیوه های فریبکارانه شان سرمایه و شرکت های محلی و بومی هند را ضعیف و نابود کردند، مازاد تولیدی را به بریتانیا انتقال میدادند، مواد خام و منابع قیمتی و کمیاب را استخراج کرده به خارج میبردند، روابط تجاری هند را انحصاری نمودند، تکنالوژی و فن آوری را به خودشان منحصر کردند، تعرفه کالاها را به میل خودشان تغییر میدادند.

ب- در عرصه سیاسی - از نظر باران؛ بریتانیایی ها به تبع تسلط و انحصار اقتصادی در عرصه سیاسی نیز مداخلات و نفوذ ایجاد میکردند. چون ایجاد و حمایت از یک دولت استعماری به نفع شان و وسیله دوام و گسترش بهره کشی و سلطه شانرا بالای هند تضمین و تأمین می کرد.

ج- در عرصه فرهنگی و اجتماعی - با تسلط و نفوذ قابل ملاحظه انگلیسی ها بر ابعاد اقتصادی و سیاسی جامعه هند، بدون شک جنبه های نرم افزاری جامعه (اجتماع و فرهنگ) نیز از سلطه و حاکمیت شان دور نماند زیرا آنها در بعد اجتماعی یک شکاف عمیق میان دلالان و نخبه گان تحت الحمایه شان و توده های فقیر ایجاد کرده بودند و در حقیقت انگیزه ی مبارزه با استعمار وجود نداشت پراگندگی و تفرقه اجتماعی و وسیله مهم دوام و گسترش استعمار در بعد اجتماعی بود و از سوی دیگر دولت تحت الحمایه هرنوع اعتراض را به شدت سرکوب میکرد. همچنان با انحصاری ساختن فن آوری و دانش تکنالوژیکی؛ نظام آموزشی هند را نیز در اختیار گرفته بودند و در تلاش بودند تا هر آنچه خود میخواهند در خور دانش آموزان هندی بدهند. (سو ۱۱۴-۱۱۷: ۱۳۹۷)

2- نویسنده گان Monthly Review بررسی بحران های بدهی و مالی امریکایی لاتین

محققین Monthly Review که تله های بدهی و عقب مانده گی کشورهای امریکای لاتین از جمله برازیل، مکزیکو، آرژانتین، وینزویلا، شیلی، کلمبیا و... را مطالعه نموده اند به این نتیجه رسیده اند که بدهی ها و کمک های بانک های امریکایی و بانک های جهانی نه تنها مشکلات کشورهای مزبور را حل توانسته بلکه چالش ها و مسائل آنها را تشدید نیز کرده است. بدهی های

اقتصادی نظام‌های معرفی مختصر

عبدالقاهر مدبر

نظریه عمومی نظام‌ها توسط برتالانفی (Ludwig Von Bertalanffy: 1901-1972)، زیست‌شناس آلمانی، مفهوم خاص خود را یافت و بعدها با کاربرد این نظریه در رشته‌های گوناگون علوم، واژه‌هایی مانند نظام اقتصادی، نظام ارتباطات و نظام اطلاعات متداول شد. رایج‌ترین و برجسته‌ترین نظام‌های اقتصادی از میان نظام‌های گوناگون اقتصادی که امروز وجود دارد، نظام سرمایه‌داری (Capitalism) و نظام سوسیالیسم (Socialism) یا جامعه‌باوری هستند. همه‌ای معاملات و روش‌های اقتصادی که امروزه در جهان انجام می‌شود، تحت قوانین و شرایط این دو نظام قرار دارند.

سرمایه‌داری یا (Capitalism) نظام اقتصادی عبارت از مالکیت خصوصی وسایل و ابزار تولید و قبول آزادی‌های فردی در فعالیت اقتصادی است. از لحاظ

قبل از این که به تعریف نظام اقتصادی پردازیم بهتر است بدانیم که نظام عبارت از مجموعه عناصری است که میان آنها روابط وجود داشته باشد و دارای یک هدف باشد. نظام اقتصادی را می‌توان مجموعه منظم عناصری گفت که به منظور ارزشیابی و انتخاب در زمینه تولید، توزیع و مصرف برای کسب بیشتری موفقیت، فعالیت می‌کند یا به عبارت دیگر؛ نظام اقتصادی، مجموعه‌ای هماهنگ از نهادهای اجتماعی و حقوقی است که در بطن آن برخی وسایل سازمان یافته به پیروی از برخی انگیزه‌های برتر به خاطر برقراری توازن اقتصادی استفاده می‌شود. هدف‌های بزرگ نظام اقتصادی می‌تواند عدالت اقتصادی، آزادی، رفاه عمومی، رشد و توسعه اقتصادی و اموری از این قبیل باشد. کلمه نظام به مفهوم خاص آن سابقه طولانی ندارد. این کلمه در سال‌های ۱۹۵۰-۱۹۵۶، با مطرح شدن

شکل ناب آن بسیار نزدیک است. در این مرحله فعالیت‌های اقتصادی توسط تعدادی زیادی بنگاه‌های کوچک سرمایه داری که در تملک افراد یا خانواده‌ها بود و مستقیماً توسط آنها اداره می‌شد انجام می‌گرفت. قواعد فعالیت‌های اقتصادی توسط بازارهایی تنظیم می‌شد که زیر تسلط روابط متقابل میان عرضه کالا و خدمات و تقاضای مصرف‌کنندگان قرار داشت. بازار کار دستمزدها را تعیین می‌کرد و کارگران را طبق همان نیروهای عرضه و تقاضا، به کارفرمایان مختلف تخصیص می‌داد.

سوسیالیسم (Socialism) یا جامعه‌باوری، سوسیالیسم از کلمه فرانسوی «سوسیال» به معنای اجتماعی گرفته شده است. فرهنگ آکسفورد در تعریف این کلمه می‌نویسد: «نظریه یا سیاستی که هدف خود را مالکیت یا نظارت کل اجتماع بر ابزار تولید (سرمایه، زمین، دارایی و غیره) در جهت تأمین منافع همگانی قرار می‌دهد و یا از این مالکیت و نظارت حمایت می‌کند». به طور خلاصه سوسیالیسم در صدد اجتماعی کردن ابزار تولید است اهمیت و ویژه‌گی اساسی این مکتب عمدتاً اقتصادی در جنبه سلبی و انتقادی آن نهفته است سوسیالیسم اصولاً در مقابل تعالیم فردگرایانه لیبرالیسم اقتصادی و سرمایه‌داری قرار می‌گیرد و بر خلاف این مکاتب که بر فرد و منفعت فردی اهتمام دارند این اندیشه (بر جمع‌گرایی) و

دقیق ویژگی‌های آن می‌تواند نارسا باشد. شکل ناب این نظام اقتصادی را می‌توان چنین خلاص کرد: مالکیت و کنترل خصوصی وسایل تولید اقتصادی، یعنی سرمایه؛ انجام فعالیت‌های اقتصادی برای حاصل نمودن سود؛ بازاری که این فعالیت‌ها را تنظیم کند؛ تصاحب منافع توسط صاحبان سرمایه (مشروط بر پرداخت مالیات به دولت)؛ عرضه کار از سوی کارگران به عنوان آزاد اجتماعی. از نظر تاریخی توسعه سرمایه‌داری و تسلط آن بر زندگی اقتصادی همزمان با رشد صنعتی انجام پذیرفت، لیکن برخی از جنبه‌های آن را می‌توان در بخش تجاری اقتصاد پیش سرمایه‌داری قرون وسطی نیز یافت. سرمایه‌داری در جوامع صنعتی اشکال گوناگونی به خود گرفت که همگی موانع تعریف بالاست.

سرمایه‌داری آغازین در بریتانیا و ایالات متحده قرن نوزدهم، به عنوان الگوی کلاسیک تلقی می‌شود که به

تاریخی سرمایه‌داری مراحل مختلفی را طی و به‌خصوص در قرن 19 تکامل یافته است. از دیدگاه بسیاری از متفکران، اصل اساسی این نظام اقتصادی مسلط، یعنی رقابت شدید جهانی برای کسب سود در بازار آزاد و عدم توجه به ارزش‌های اخلاقی و انسانی در این راه، منطقی را پدید آورده که مبتنی بر حرص و آز، نابرابری و بی‌عدالتی و فساد است و با ایجاد تضادها و شکاف‌های عظیم اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی در جوامع انسانی و جهان، اکثریت مردم جهان را به سرنوشتی غم‌انگیز و هولناک محکوم کرده و خود این مکتب نیز در سراسیمه‌ی سقوط قرار دارد. (فرهنگ علوم سیاسی، علی آقا بخشی، نشر مرکز، ص 81)

تعریف سرمایه‌داری بدون شمردن

سود همگانی تأکید دارد هر چند امروزه از جاذبه رویایی سوسیالیسم به عنوان یک مکتب مستقل کاسته شده است اما هنوز هم به ویژه از حیث تئوریک و در جنبه نقدی و از جهت تأثیراتی که بر روند مدرنیته غربی داشته است دارای اهمیت و قابل مطالعه است، مهمترین عنصر مشترک نظریه‌های سوسیالیستی تکیه بر برتری جامعه و سود همگانی بر فرد و سود فردی است.

از جهت تاریخی، سوسیالیسم طغیانی است بر ضد فردباوری و لیبرالیسم اقتصادی عصر جدید. سوسیالیسم نقی این نظریه است که پیگیری نفع فردی - چنان که هواداران سرمایه داری ادعا می‌کنند - خود به خود به نفع اجتماعی می‌انجامد، بلکه عقیده این مکتب، دخالت اکثریت و دولت، در مقام نماینده اکثریت، می‌تواند نفع عمومی را از دستبرد افراد در امان دارد. بعضی ریشه‌های سوسیالیسم را تا نخستین نظریه‌های اخلاقی و دینی مشوق برابری و همکاری اجتماعی و یا آرمانشهر افلاطون، به گذشته می‌برند اما سوسیالیسم جدید، در واقع فرآورده مستقیم انقلاب صنعتی است. سوسیالیسم یک ایدئولوژی شورنده علیه پیامدهای شوم انقلاب صنعتی برای اکثریت جامعه به ویژه پرولتاریست (پرولتاریا ■ کارگر)، مهم‌ترین مؤلفه مشترک تمام نظریه‌های سوسیالیستی، اهتمام آنها بر ترجیح جامعه بر فرد و فراتر نهادن سود همگانی بر سود فردی است.

از این روله تیز انتقاد سوسیالیست‌ها به سوی «مالکیت خصوصی» به عنوان اساسی‌ترین مؤلفه سرمایه‌داری بوده است. از این رو مالکیت خصوصی ابزار تولید را سرچشمه تمامی مفاسد و بیدادگری‌های و نابرابری‌های زیان خیز اقتصادی و اجتماعی می‌دانند. به همین خاطر این تفکر در مقابل «آزادی» بر اصل «برابری» تأکید می‌کند.

سوسیالیسم معاصر در مقابل بعضی شالوده‌های اساسی مدرنیسم مثل فردگرایی و اقتصاد صنعتی و سرمایه‌سالار پدیده آمده است، این مکتب با فردیت انسان و آزادی‌های اقتصادی لیبرالی و سرمایه‌سالارانه موافق نیست و فرد را به مثابه عضوی از پیکره جامعه و نه در برابر آن می‌نگرد پس سوسیالیسم و جامعه‌باوری در واقع شورشی است بر ضد فردگرایی و جلوه‌های اقتصادی آن یعنی لیبرالیسم اقتصادی و کاپیتالیسم. یکی از اصول و عناصر سوسیالیسم تفکرات فراملیتی (Internationality) و گونه‌ای از تمایلات انسان‌گرایانه (Humanity)

بوده است. بیشترین انتقاد مخالفان سوسیالیسم متوجه کاهش منزلت فرد و فرو نشاندن انگیزه‌های شخصی برای شکوفایی اقتصادی و زمینه‌سازی برای تمرکز گرایی و گاه استبداد و سرمایه‌داری دولتی است، در نهایت سوسیالیسم هم نتوانست به اهداف خود دست یابد معمولاً از سرگذشت سوسیالیسم در اروپای شرقی و شوروی به عنوان شاهدهی بر این بن‌بست‌ها یاد می‌شود از همین روست که سوسیالیسم در اروپای غربی همت خود را مصروف آشتی دادن و آمیختن دموکراسی و آزادی‌های فردی با مسئولیت اجتماعی کرده است. (عبدالرسول بیات و جمعی از نویسندگان، فرهنگ واژه‌ها، ص 347 تا 353، داریوش آشوری، دانشنامه سیاسی، تهران، 1373 ص 204 و 205).

معادن طلا در افغانستان

- ۳.۳ معدن طلای نورابه
- ۳.۴ معدن طلای زرکشان
- ۳.۵ معدن طلای پاشانی
- ۳.۶ معدن طلای قره دغن
- ۳.۷ معدن طلا پریان
- ۴ جستارهای وابسته
- ۵ منابع

معادن طلا در افغانستان از قدیم الایام مورد استخراج طلا گران قرار گرفته است. استخراج طلا توسط زرشونی با پوست گاو در بدخشان و استخراج طلا کانی در غزنی از قرن‌ها قبل وجود داشته است. طلای ریگی که در کشور تاجکستان، ازبکستان، تخار و بدخشان وجود دارد همه از معادن بزرگ طلا بدخشان سرچشمه گرفته است. ذرات طلا این معادن در طول میلیون‌ها سال توسط دریای کوچک به آمو انتقال یافته ذریعه دریای آمو به سمت‌های مختلف انتقال داده می‌شده است.

اکتشافات

پس از سال ۲۰۰۲ کمپنی‌های اکتشافی فضای امریکایی آغاز به کشف معادن دست ناخورده افغانستان دست زدند. سازمان ناسا تا کنون ۳۳۰ معادن دست ناخورده را تشخیص نموده است که بعضی از آنها قبلاً غیر دقیق محاسبه گردیده بود.

بر اساس معلومات وزارت معادن و پترولیم، معادن موجود طلا در افغانستان عبارت اند از: معادن طلای ویکادور و راغ در

محتویات

- ۱ اکتشافات
- ۲ استخراج سنتی
- ۳ معادن کنونی
- ۳.۱ معدن طلای ویکادور
- ۳.۲ معدن سمی طلا

طلای نورابه در ولسوالی چاه آب ولایت تخار موقعیت دارد. ذخیره معدن طلای این کان، از ۱۲ تا ۲۴ تن تخمین شده است. معدن طلای سمی؛ با داشتن ۱۷۰۰ متر عرض و ۸۰۰۰ متر طول، در هر متر مکعب ۱۰۰ ملی گرام طلا دارد. قرارداد این معدن، در بدل ۲۰ درصد حق الامتیاز، برای مدت دو سال به یک شرکت افغانی بنام کمپنی وست لند تریدنگ داده شده است که سالانه ۱۷۰۰ کیلو استخراج می نماید. بخش دیگر معدن طلای سمی؛ به نام طرف راست نامیده می شود، با داشتن ۴۹۰ متر عرض و ۵۰۲۰ متر طول، در هر متر مکعب به شکل تخمینی ۴۹۳ ملی گرام طلا دارد. همچنان بخش سوم یا مرکزی معدن طلای سمی، ۵۰۰ متر عرض و حدود ۴۸۰۰ متر طول دارد که ذخیره طلای آن، در هر متر مکعب ۲۲۸ ملی گرام می باشد.

معدن طلای نورابه

این معدن طلا نیز در منطقه نورابه در ده کیلومتری ولسوالی چاه آب ولایت تخار موقعیت دارد. ذخیره مجموعی طلای معدن نورابه، ۲۶۰ تن تخمین شده که دارای ۸۵۰ کیلو طلای خالص می باشد. معدن طلای نورابه، در سال ۱۳۶۶ خورشیدی، توسط روس ها کشف شده و قرارداد استخراج آن، در سال ۱۳۸۶ خورشیدی، با یک شرکت آمریکایی امضا گردید که استخراج آن، فعلاً نیز جریان دارد. در معدن نورابه وسمتی چندین نقطه استخراجی وجود دارد که به اساس سروی انجام شده در زمان روسها در دهه ۱۹۷۰ میلادی،

بدخشان، معدن طلای چاه آب، نورابه سمی، حصار و معدن طلای انجیر در ولایت تخار، معدن طلای زرکشان در ولایت غزنی، معدن طلای حصارک در ولایت لوگر، معدن طلای کندلان در ولایت زابل، و معدن طلای قره دغن که در ولایت بغلان موقعیت دارد. علاوه براین طور فیصدی در معادن مس لوگر هرات و جست و سرب قندهار بغلان وجود دارد. مقدار طلا در معادن کشف شده در مجموع بیش از ۳ پی پی ام (ذره در میلیون) می باشند. در مجموع ۱۰٪ از معادن این کشور کشف گردیده است؛ که از جمله معادن طلا نیز می باشد.

استخراج سمی

مردم محلی ساحه دریای کوچک بدخشان از سالیان دور با وسایل ساده از قبیل پوست گاو و غربال از آمودریا، طلا را از طریق زرشوی به دست می آورند. گفته می شود مردم با زحمت روزی یک تا دو گرام طلا به دست می آورند.

معادن کنونی

معدن طلای راغ بدخشان

طلای سمی تخار

معدن طلای زرکشان در مقر غزنی ۷۵۰۰ کیلو

معدن طلای کهنه سنگ زابل

معادن طلا خاکریز قندهار

معدن جست ولایت هرات که

دارای ذخایر زیادی از طلا است.

معدن طلای ویکادور

این معدن در ۵۰ کیلومتری شمال شهر فیض آباد در ولسوالی راغ ولایت بدخشان موقعیت دارد که موجودیت طلائی با کیفیت بلند، در آن ثابت شده است. این معدن ۲ متر عرض و ۳۵۰ متر طول دارد؛ اما در مورد ذخیره آن تا کنون کدام سروی صورت نگرفته است.

معدن سمی طلا

این معدن؛ در جوار معدن

دیگر آن، اطراف نام دارد که بازهم به دو دسته یعنی چپ و راست تقسیم شده است. طرف چپ آن ۱۶۰ متر عرض و ۱/۸ کیلومتر طول دارد که هر متر مکعب آن، دارای ۲۵۸ ملی گرام طلا می باشد. طرف راست این معدن، با داشتن ۲۸۰ متر عرض و ۱/۴۸ کیلومتر طول، دارای ۳۷۵ ملی گرام طلا در هر متر مکعب می باشد.

معدن طلای قره دغن

معدن قره دغن طلا در ۸۰ کیلومتری جنوب غرب ولایت بغلان در ولسوالی دوشی موقعیت دارد که از سال ۱۳۷۱ خورشیدی تا ۱۳۷۴ از سوی وزارت معادن و پترولیم کشف شده و تا کنون، از کندن کاری های شخصی، مصنون مانده است. قرارداد اکتشافی معدن طلای قره دغن، در ماه جدی سال ۱۳۸۹ خورشیدی به هزینه ۵۰ میلیون دالر، برای مدت سه سال از سوی دولت به یک شرکت خصوصی داده شد؛ تا اندازه ذخایر موجود طلا در این معدن را تشخیص نماید. معدن جست ولایت هرات که دارای ذخایر زیادی از طلا است.

معدن طلا پریان

به اساس سروی تیم ریاست سروی و جیولوجی وزارت معادن که در سال ۱۳۹۲ خورشیدی صورت گرفت، معدن طلا در ولسوالی پریان این ولایت کشف گردید و قرار است در سال جاری، روی معادن متذکره حفاری های عمیق جهت تثبیت کمیت و کیفیت آن، از سوی وزارت معادن صورت گیرد.

قرار اعلامیه مورخ ۲۳ سرطان سال ۱۳۸۴ وزارت معادن افغانستان، ذخایر هرات خیلی غنی از طلا بوده که می توان گفت در هر تن سنگ حدود ۱۰۰ گرام بدست خواهد آمد. به مقدار کمی طلا در ترکیب معدن مس عینک نیز وجود دارد.

منبع: ویکی پدیا

هر کدام از این نقاط دارای ذخایر مشخص خود بودند که در نقطه بنام «حصار» ذخیره به مقدار ۴۳۷ کیلو گرام نیز تثبیت گردید. این معدن، از نوع معادن طلای آبرفتی یا پاشان بوده که منشأ اصلی آن از معادن طلای بدخشان و تاجکستان می باشد. فعلاً کمپنی وست لند تریدنگ سالانه ۱۷۰۰ کیلو در سال استخراج می نماید.

معدن طلای زرکشان

این معدن، با داشتن مساحت تخمینی ۴۸۴ کیلومتر مربع، در ۲۲۵ کیلومتری جنوب غرب کابل در ولایت غزنی موقعیت دارد. بر اساس تحقیقات سال ۱۳۳۹ و ۱۳۵۱ خورشیدی که توسط متخصصین روسی، جرمنی و آمریکایی در این کان صورت گرفت، تصریح شد که ذخیره طلای این معدن ۷۵۰۰ کیلوگرام تشخیص شده است.

معدن طلای پاشانی

این معدن، در ولایت تخار موقعیت دارد که ۸ متر عرض و ۱۷۰۰ متر طول دارد. این معدن، به سه بخش تقسیم شده است که طرف، راست، مرکزی و چپ نامیده می شود. طرف راست این معدن که دارای ۵۰۰ متر عرض و ۵/۲ کیلومتر طول می باشد، در هر متر مکعب ۴۹۳ ملی گرام طلا دارد. بخش دیگر طلای پاشانی که بخش مرکزی است، با داشتن عرض ۴۵۰ متر و طول ۴/۸ کیلومتر، دارای ۳۷۵ ملی گرام در هر متر مکعب می باشد. همچنان بخش

- ریشه کن کردن فساد به توسعه اجتماعی و اقتصادی کمک می کند. زمانی که فرار مالیاتی فاسد از میان برداشته می شود، شرکت های کوچک و بزرگ راحت تر در کسب و کار باقی می مانند.

- ایجاد بخش سلامت خوب و مفید یکی از مهمترین خدماتی است که به شهروندان ارائه می شود؛ زیرا زندگی ها را نجات می دهد.

- سازمان های غیر دولتی و جامعه مدنی می توانند با فساد مبارزه کنند.

- برابری و عدالت برای همه، برای ثبات و رشد کشور ضروری است. همچنین کمک می کند تا به طور مؤثر با جرم و جنایت مبارزه شود.

- با مشارکت دادن جوانان در بحث درباره این که چه رفتاری اخلاقی است، فساد چیست و راه های مبارزه با آن چیست

راه های برای مبارزه با فساد اقتصادی

از این که منابع مالی آموزشی به شیوه ای منصفانه و شفاف اداره می شود، از با ارزشمند ترین دارایی کشور - یعنی فرزندان آن پشتیبانی می کنند.

- امتناع از مشارکت در فعالیت هایی که قانونی و شفاف نیستند سرمایه گذاری داخلی و خارجی را افزایش می دهد. سرمایه گذاران بیشتر مایل به سرمایه گذاری در کشورهایی هستند که می بینند منابع مالی در جیب مقامات فاسد قرار نمی گیرد.

اگر مردم اجازه ندهند که فساد وارد زندگی شان شود، به افراد فاسد فرصت انجام اعمال غیرقانونی را نخواهند داد. حتی اگر مشکل فساد اقتصادی به قدری در بخش های دولتی و خصوصی یک کشور ریشه دوانده باشد که مردم فکر کنند فساد تنها شیوه زندگی است، باز هم باید بدانیم اگر تک تک افراد آن جامعه به جرم نه بگویند جلوی آن را خواهند گرفت.

در این جا چند توصیه سازمان ملل متحد برای مبارزه با فساد ارائه می شود.

- دولت هایی که با موفقیت به فساد حمله می کنند، به نظر شهروندان شان خیلی مشروع تر اند و ثبات و اعتماد ایجاد می کنند.

- لازم است محیطی ایجاد شود که در آن حاکمیت قانون غلبه دارد.

- وقتی شهروندان و شرکت ها اطمینان داشته باشند نهادهای حقوقی به اختلافات به نحوی عادلانه و صادقانه رسیده گی می کنند، می توان به طور مؤثری تأثیرسیر جرایم سازمان یافته، قاچاق مواد مخدر، قاچاق انسان و تروریسم را محدود کرد.

- رفاه آینده به کیفیت و عملکرد سیستم آموزشی بستگی دارد. اطمینان

• (NGO) سازمان های غیردولتی و رسانه ها می توانند کمک کنند پروژه های آموزشی شفاف شود و منابع مالی به جایی که مد نظر است فرستاده شود.

• باید فعالیت های بخش خصوصی از سوی رسانه ها پوشش داده شود.

• بخشی از ارزش یک شرکت، اعتبار آن در نگاه مصرف کنندگان است. انتشار روش های فاسدی که این شرکت ها به کار می گیرند و کارهای خوبی که انجام می دهند، ابزار قدرتمندی برای انجام تجارت در زیر سایه حاکمیت قانون و شیوه های خوب بین المللی است.

• نحوه خبر پراکنسی صحیح آموزش داده شود و از اتحادیه های مستقل روزنامه نگاران حمایت شود.

• یک رسانه قوی، آزاد و حرفه ای شاخص رشد و توسعه است. باید از فعالیت های روزنامه نگاری حرفه ای و پیوستن روزنامه نگاران به اتحادیه های مستقل روزنامه نگاران حمایت کرد.

بقیه در شماره بعدی

و تشویق جوانان به تقاضای حق خود برای تحصیل می توان با فساد مبارزه کرد.

• فساد می تواند محافظ شرکت های بدنام در رقابت باشد، بنابراین شرکت های ناکارآمد را قادر می کند به حیاتشان ادامه دهند و بازار از شکل طبیعی خارج می شود.

• باید آگاهی عمومی، آگاهی رسانه ها و دولت ها درباره هزینه های فساد در سیستم مراقبت های بهداشتی افزایش یابد.

• نظارت از نزدیک رسانه ها و عموم مردم بر فعالیت های دولت روش ثابت شده ای برای نگهداشتن دولت ها در مسیر درست است.

• آموزش و پرورش با همکاری با سازمان های غیر دولتی فعال در این زمینه می تواند عموم را آگاه کند.

• اطمینان از اینکه نسل های آینده به گونه ای پرورش یابند که انتظار داشته باشند در کشورشان فساد وجود نداشته باشد یکی از بهترین ابزار برای اطمینان از آینده ای روشن است.

• اگر به سازمان ها، بخش خصوصی، سازمان های دولتی و مردم گفته شود یک میدان سازی برابر برای همه وجود دارد، رقابت در یک کشور بهبود می یابد.

• وقتی محیط کسب و کار باز و شفاف باشد، کسب و کارهای ملی و بین المللی بیشتر احتمال دارد که سرمایه گذاری کنند.

• باید از قوانین رقابت عادلانه پیروی

درباره SEO بیشتر بدانید

رتبه بندی موتورهای جستجوگر برای وب سایت شما است. سنو یک راه عالی برای افزایش کیفیت وب سایت شما است. سنو می تواند به عنوان یک چارچوب کامل در نظر گرفته شود؛ زیرا کل فرایند سنو دارای تعدادی از قوانین (یا دستورالعمل ها)، تعدادی از مراحل سنو و مجموعه ای از کنترل ها است.

سنو چیست؟

برای مبتدیان ممکن است تعاریف بالا پیچیده باشد. به عبارت ساده تر، بهینه سازی موتور جستجو یک راه برای بهبود وب سایت شما است تا به موقعیت های بالا در نتایج جستجو گوگل، یاهو، بینگ یا سایر موتورهای جستجو نزدیک تر شود. هنگامی که شما در گوگل جستجو انجام می دهید، نتایجی که نشان داده می شوند، بر اساس الگوریتم پیچیده گوگل است.

این الگوریتم (که هم چنین به عنوان الگوریتم رتبه بندی موتور جستجو شناخته می شود)، قبل از اینکه تصمیم بگیرد که کدام

تجربه وب سایت نگران

SEO مخفف (Search Engine Optimization) به معنای "بهینه سازی موتورهای جستجو" است. این فرآیند گرفتن ترافیک از نتایج جستجوی آزاد، ارگانیک، سرمقاله یا طبیعی در موتورهای جستجو است. تمام موتورهای جست و جو اصلی مانند Google، Bing، و یاهو نتایج جستجوی اولیه را در بر می گیرند، در حالی که صفحات وب و سایر محتوا مانند فیلم ها و یا لیست های محلی بر اساس موتور جستجوگر بیشتر مربوط به کاربران می باشند.

در حقیقت سنو یا بهینه سازی موتور جستجو به منظور افزایش کمیت و کیفیت ترافیک وب سایت شما از طریق نتایج موتور جستجو انجام می شود. کیفیت ترافیک وب سایت شما می تواند همه بازدید کنندگان در جهان را جذب کند. رتبه بندی نتایج جستجو توسط الگوریتم گوگل تعیین می شود.

بهینه سازی موتور جستجو یا سنو به طور خلاصه، مجموعه ای از قوانین برای بهینه سازی وب سایت شما برای موتورهای جستجو و

باشد. محتوای خوب هنوز مهم ترین عامل موفقیت در سئو است. به عبارت دیگر، اگر شما سایتی را با محتوای بسیار کم جستجو کنید، شانس موفقیت شما در دراز مدت به حداقل خواهد رسید.

آموزش سئو

از طریق دوره های آموزش سئو کار بهترین نتایج را بدست آورید. این که شما یک وبلاگ نویس، توسعه دهنده، بازاریاب آنلاین یا صاحب یک کسب و کار بزرگ یا کوچک هستید مهم نیست. ما برای تمام کسب و کارها راه حلی را برای افزایش رتبه وب سایت ارائه می دهیم.

نتیجه گیری

سئو به منظور بهینه سازی وب سایت مورد استفاده قرار می گیرد تا بتوانند آنها را در رتبه بندی گوگل یا موتور جستجوی دیگر جزء نتایج جستجو قرار دهند. در Yoast، ما معتقدیم که سئو یکپارچه بهترین راه برای رتبه بندی وب سایت شماست، زیرا شما را بر روی هر جنبه ای از سایت خود متمرکز می کند. از کلاه سیاه استفاده نکنید زیرا در نهایت نتایج منفی را برای رتبه بندی وب سایت شما خواهد داشت. برای حفظ رتبه بندی در Google، باید سئو وب سایت خود را توسعه دهید. اگر وب سایت شما در بازار و کسب و کار مربوطه بهترین باشد، گوگل آن را در نتایج عالی جستجو رتبه بندی می کند.

صفحه وب در وهله اول، مکان دوم و غیره نمایش داده شود، تعدادی از عوامل را در نظر می گیرد.

جستجو برای وب سایت شما. سئو موفقیت آمیز شامل استراتژی های صفحه ای است که از کلمات کلیدی مبتنی بر متن استفاده می کنند و استراتژی های خارج از صفحه که لینک های ورودی از سایر وب سایت ها را دریافت می کنند.

تفاوت بین سئو و بازاریابی اینترنتی چیست؟

در بازار رقابتی امروز، بازاریابی جستجوگرها مهم تر از همیشه است. هر روز میلیون ها کاربر در موتورهای جستجو به دنبال پاسخ به سوالات خود هستند. اگر شما صاحب یک وب سایت، وبلاگ یا فروشگاه آنلاین می باشید، سئو می تواند به کسب و کار شما کمک کند تا به اهداف خود برسید. سئو شامل جنبه های فنی مانند معماری سایت، عناصری مانند تولید محتوا و تجربه کاربر است.

این سوال توسط یک سئو کار حرفه ای مطابق زیر پاسخ داده می شود: ممکن است برای شما این سوال پیش بیاید که "آیا سئو همانند بازاریابی اینترنتی است؟" ساده ترین پاسخی که می توانم بگویم این است که جستجوگرها یکی از ابزارهای موجود در بازاریابی اینترنتی هستند.

این بازاریابی اینترنتی می تواند بخشی از کمپین بازاریابی اینترنتی شما باشد که معمولاً شامل مواردی مانند ارتقاء رسانه های اجتماعی، استراتژی محتوا و غیره می

چرا سئو اهمیت دارد؟

استراتژی بازاریابی جستجوگرها یک برنامه جامع است برای به دست آوردن بازدید کنندگان بیشتر از طریق موتورهای

استراتژی سئو چیست؟

استراتژی بازاریابی جستجوگرها یک برنامه جامع است برای به دست آوردن بازدید کنندگان بیشتر از طریق موتورهای

تماس - صحتی

 248

مجموعه دقایق تماس	فیس	بسته
20 دقیقه	1 افغانی	روزانه
80 دقیقه	7 افغانی	هفته وار
200 دقیقه	20 افغانی	ماهوار

سهولت ها

- صحبت با داکتر
- کمک های اولیه/آمادگی های عاجل
- امراض و ویروس های موسمی
- واکسیناسیون
- معرفی شفاخانه ها
- معرفی داکتران
- موضوعات حفظ الصحوی و صحتی
- مشوره های اساسی و تجویز نسخه

غیر فعال سازی: به شماره 248 تماس گرفته و دکمه 0 را فشار دهید و یا به شماره 152 به تماس شوید.
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

از تماس شما به **احمد** تشکر می‌نماییم
لطفاً منتظر باشید تا تماس شما جواب داده شود

نام خود را منحه‌یت صدای زنگ خویش ثبت نمایید

تمدید به شکل اتومات	مدت اعتبار	هزینه	بسته
بلی	7 روز	10 افغانی	هفته وار

#606* را دایل نمایید

ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

افغان بی‌سیم
AFGHAN WIRELESS

HD
VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

کشتی

استاد هبت الله ناقد

دوبیتی‌ها

دلم افسرده تو تنگ است برگرد
چمن بی رونق و رنگ است برگرد
برای رویش روز و شقایق
دلم با باغ هم‌رنگ است برگرد
*****

بیا در خلوت شبهای تارم
بیا در لحظه‌های انتظارم
بیا که سیل اشکم غرق کرده
بیا بنویس بر سنگ مزارم
*****

بیا که خلوت شب خانه ای توست
طلوع فجر هم سامانه ای توست
بیا که لحظه مرگ است بینیم
نفس بر لب دلم افسانه ای توست
تویی لیلی شهر خوب رویان
تویی یوسف وش راغ نکویان
تویی شهکار لطف و مهر و عفت
تویی طناز ورم‌غاز ختایان
*****

اسیر چشم جادویت دل من
زدی آتش به این آب و گل من
چنان با ظلم بر من حمله کردی
نشانی هم نماند از منزل من

نورالدین محمد عبدالرحمن جامی هروی

مثنوی

دید مجنون را یکی صحرا نورد
در میان بادیه بنشسته فرد
ساخته بر ریگ زانگستان قلم
می زند نقشی به کلک خود رقم
گفتش ای مفتون شیدا چیست این؟
می نویسی نامه سوی کیست این؟
چند خواهی در سوادش رنج برد؟
تیغ صرصر خواهدش حالی سُرد
کی به لوح ریگ باقی ماندش؟
تاکسی دیگر پس از تو خواندش؟
گفت شرح حسن لیلی می دهم
خاطر خود را تسلی می دهم
می نویسم نامش اول وازقفا
می نگارم نامه ای عشق وفا
نیست جز نامی از او دردست من
زان بلندی یافت قدریست من
چون که کوتاه است دست ازکام او
عشق بازی می کنم با نام او

احسان الله درمل

چې هره ساه کې مې د تاندو نغمو شور ښکاري
لکه سپرلی د زړه په دښته مې څوک خور ښکاري

که قتلوي مو ستا قاتل نظر په هره شېبه
مونږ ته بيا هم گرانه طبيب ښکاري ټکور ښکاري

چې مې شرنگېرې تورې تورې زولنې په پښو کې
د چا د تورو زلفو تورو سترگو تور ښکاري

ستا په مسکيو انگو کې نن د مهر خوله
ښکليه دا څنگه د گلونو منځ کې اور ښکاري

ماته چې هم پکې اختيار د يو قدم نشته دی
په زخمي زړه کې مې د کوم کبرجن کور ښکاري

هغه درمل چې بې له خدايه چاته نه ټيټېدو
اوس بې دنگ سر په هره لاره کې نسکور ښکاري

ممتاز اورکزی

شپه، ورځ راپسې پورې د کور ور دی نه راووځم
انسان يم له انسانه مې خطر دی نه راووځم

چې هېڅ بې هېڅه چاته راوتمه نن سبا
هغه هم هېڅ بې هېڅه مرور دی نه راووځم

څه ما واخلي ډېر ژر ستا د ليدو ظالمه تنده
څه ستا د بې رځيو ظالم لمر دی نه راووځم

که نه مې راوباسې د جابرو په خلاف
مثال مې لکه ټيکي کې خنجر دی نه راووځم

ممتاز يمه خښ د محروميو په لحد کې
د چا د اداگانو که محشر دی نه راووځم

مصاحبه با فریبا مرتضوی؛ شاعر

- از خودتان بگویید، از روند زندگی، از سیر و سلوک شعری و علایق و سلیقه‌های ادبی‌تان؟
فریبا مرتضوی هستم. ۱۹ سال دارم. فرزند سوم خانواده و تک‌دختر هستم. پدرم، دانشجو هست و بعد از گذشت ۲۷ سال، به تازگی شروع به ادامه تحصیل کرده است.

سال گذشته از لیسه پردیس کابل فارغ شدم و اکنون مشغول تحصیل در یکی از دانشگاه‌های شهر کابل هستم. از ۴ سال بدین سو مشغول فعالیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای هستم و فعلاً به‌عنوان مدیرمسئول خیرگزاری فرهنگ و مسئول اجرایی اپلیکیشن "کابل من" در موسسه فرهنگی-هنری «نمارسانه» در کابل، فعالیت می‌نمایم.

شعر و ادبیات، یکی از علایق‌ام می‌باشد که می‌خواهم به‌عنوان یکی از کارهای جدی، آن را دنبال کنم. همیشه اشعار شاعران مختلف را می‌خوانم و گاهی خط‌خطی‌هایی نیز می‌کنم.

- اولین جرقه‌های شعری در شما چگونه به وجود آمد؟

تسا جایی که یادم می‌آید از کودکی پرتحرک بودم و در دوران مکتب نیز برنامه‌های مختلف را اجرا می‌کردم. برای نخستین بار، وقتی سیزده سال داشتم، در یکی از جلسات حلقه ادبی پردیس شرکت کردم و در آن جلسه، مثنوی را دکلمه کردم که نوع خوانش و دکلمه‌ام مورد تشویق دوستان شاعر قرار گرفت و برای خودم نیز جالب بود که حداقل می‌توانستم خوب شعر بخوانم. از آن‌جا علاقه گرفتم تا به صورت منظم در این جلسات ادبی که شاعران، شعرهای هم‌دیگر را نقد می‌کردند، شرکت می‌کردم و بعد از گذشت زمانی من هم به نوشتن دل‌نوشته‌ها و بعضی خط‌خطی‌هایی که نمی‌شد به آن شعر

من گرچه بیش تر از
این که شعر بنویسم، شعر
می خوانم، با این هم وقتی
بخواهم چیزی بنویسم،
توجه بیش تر را به تخیل
و عاطفه و آن چیزی که
از دلم می جوشد، متمرکز
می نمایم.

گفت، شروع کردم.

- برای بیان یک شعر، چه حالاتی باید رخ
دهد تا اشعار به ذهن جاری شود؟

زندگی سراسر شعر است. شادی و شوق و محبت و
غم و اندوه و دل تنگی همه حالات و مضامینی هستند که
موجب نزول و پیدایش یک شعر می تواند باشد. اگر شادی
و اندوه نباشد، شعری وجود نخواهد داشت. به نظرم شاعر
و در کل نویسنده، باید موقع نوشتن در فضای ذهنی آرام تر
و دور از اطرافیان، قرار بگیرند تا بتوانند خالق اثر زیباتری
باشند.

- در بین شعرای گذشته و معاصر کشور ما،
کدامین آن ها بهترین الگو در سرایش شعر برای
شما بوده و یا می باشد؟

در کل از شاعران فارسی زبان، مولانای بلخ و حافظ
شیرازی را بیش تر دوست دارم و آثارشان را با شوق و علاقه
فراوان می خوانم.

- برای چی شعر می سرایید؟

برای دست یافتن به آرامش روان و بروز آن چه در دلم
می جوشد.

- شما در جستجوی چه چیزی هستید در
شعر؟

در شعر به دنبال پیدایش زیبایی ها و آرامش درونی
هستم. فکر می کنم شعر می تواند روان آدمی را آرامش
بخشد.

- به نظر شما شعر باید پیام خاصی (هستی
پیام در شعر) داشته باشد؟

فکر می کنم جامعه امروزی بیش تر از هر چیز دیگری،
نیاز به هم دلی و مهر و محبت دارد و شعر می تواند این پیام
را به خواننده و مخاطب خودش، ارائه کند.

- شما در سرایش شعر به چه چیزی
بیش تر توجه دارید: به اندیشه، تخیل، عاطفه،
تصویرپردازی، شکل، پیام، زبان، ترکیبات تازه،
واژه ها و یا چیزهای دیگر؟

همه این مواردی که شما بیان کردید، عوامل و عناصر
مهمی هست که کلامی را به شعر مبدل می کند، از جمله
تخیل و عاطفه.

- اگر بخواهید به عنوان شاعر تعریفی از شعر ارائه دهید؛ به نظر شما شعر یعنی چی؟
می‌گویند: «چیزی که از دل برآید؛ به دل می‌نشیند.» به نظر من شعر یعنی همین چیزی که از یک دل می‌جوشد و به دل/دل‌های دیگری، راه پیدا می‌کند.

- شما به غیر از برنامه‌های فرهنگی‌تان شغل دیگری هم دارید؟

هر کسی عشق و علاقه‌ای دارد، من هم از زمانی که خودم را شناختم، محبت فراوان به فعالیت فرهنگی داشته‌ام که از دوران مکتب، از صنف نهم/دهم رو آوردم به کار و فعالیت فرهنگی.

فعالاً هم مسئولیت خبرگزاری فرهنگ را دارم که محور اصلی فعالیت این خبرگزاری، فرهنگ و هنر است و هیچ رابطه‌ای با سیاست و موضوعات خارج از فرهنگ، ندارد.

- تعدادی از سروده‌ها بر دل سرآینده‌ی آن جایگاهی خاصی دارد؛ اگر ممکن باشد همان سروده‌های‌تان را به عنوان نمونه‌ی از اشعارتان در این جا بنویسید؟

اگر چه مسیر طولانی در پیش است تا بتوانم به خودم شاعر بگویم، با آن‌هم خط‌خطی‌های گه‌گاهی را این جا می‌آورم، شعر اول، شعر جدید و بسیار دوست‌داشتنی برای من است که کاری مشترک از بنده و مشوق و راهنمای همیشگی‌ام آقای «مهدی شمس» است:

شعر مشترکی از مهدی شمس و

فریبا مرتضوی:

دوست دارم که عسل جانِ غزل‌خوان بشوم
یا غزل‌خوانی رندانِ سحر دان بشوم

دوست دارم که پریشان کنم این زلف سیاه
باعث تیره‌گی روشن جانان بشوم

وای اگر چهره‌گشایی کنم و وای اگر
خنده بر لب نفسی راهی میدان بشوم

به لطیفی و رهایی و فریابی من
که اگر زمزمه‌ی نازک باران بشوم

همه بی چتر بیابند به استقبالم
غرق در شوقِ فراوانِ فراوانِ بشوم...

دخترم: آیه و آینه‌ی حسن و شادی
از بهشت آمده‌ام تا گل و ریحان بشوم

حیف و صد حیف که در جسم و دلتنگ
ترین

کاش می‌شد که رها باشم و خندان بشوم

کاش می‌شد که در این عصر بهاری
لطیف

در خیابان صفا با تو خرامان بشوم

فریبا مرتضوی:

بابا سلام دختر تو دلشکسته است
عمری در انتظار نگاهت نشسته است

بابا بیا که بغض به قلبم فشرده است
شور و نشاط زندگیم بی تو مرده است

بابا کجاست شانه‌ی تو؟ تکیه‌گاه من

بابای من ستاره‌ی شام سیاه من

بابا چرا تو رنگ خزانی گرفته‌ای؟
در قامت نشان کمانی گرفته‌ای

بابا بدون تو یخ می‌زند مرا
در خانه ام شبانه ملخ می‌زند مرا

بابا بخند، خنده مگر قیمتی شده است؟
اندوه سرنوشت من لعنتی شده است

این شعر را دلم به نگاه تو گفته است
در چشمهات هیبت دنیا نهفته است

فریبا مرتضوی:

لبخند کسی شبیه لبخند تو نیست
در کُل جهان نیز همانند تو نیست
در وصف تو شعرهای بسیار را
گفتند، ولی هیچ خوشایند تو نیست

- فعالیت‌های فرهنگی شرکت
مخابراتی افغان بیسیم را در کشور
چگونه ارزیابی می‌کنید؟

قابل ستایش و تقدیر است که افغان بیسیم، در کنار فعالیت‌های مخابراتی، به کار فرهنگی نیز اهمیت و جایگاه قائل است و در هر ماه‌نامه به انتشار اشعار و معرفی شاعران می‌پردازد. خوب خواهد بود اگر این شرکت، در کنار این فعالیت‌ها، بخشی را برای داستان‌نویسان و انتشار داستان‌های نویسنده‌گان افغان در نظر بگیرند.

تطبيق عدالت اجتماعى با استفاده از وسايل ارتباط جمعى در افغانستان

عبدالصير مصباح
استاد دانشگاه

رسانه‌ها و کارکردهای آن در جامعه‌ی امروز

در تعريف لغوی رسانه چنین آمده است: وسیله‌ای که اخبار و اطلاعات را به مردم می‌رساند؛ مانند رادیو، تلویزیون، روزنامه، مجله و شبکه‌های کمپیوتری، سی‌دی‌ها، ویدئو و... می‌باشند. و در دانشنامه علوم اجتماعی رسانه (رسانه جمعی)، بدین گونه تعريف شده است: رسانه‌های گروهی یک نهاد اجتماعی را تشکیل می‌دهند که به تولید و توزیع دانش در حیطه‌ای فراتر از کلمات می‌پردازد و دارای مشخصه‌های برجسته و بارزی چون استفاده نسبی از فن‌آوری پیشرفته در تولید و پخش پیام‌ها هستند» (رحیمی، ۱۳۹۳: ۹۳).

به‌صورت کلی، رسانه‌ها دارای وظایف گوناگون و کارکردهای متفاوتی در جوامع هستند. بعضی متفکران «نظارت بر محیط»، «آموزش یا انتقال فرهنگ»، «سرگرم‌سازی و ایجاد اوقات فراغت»، «راهنمایی و رهبری»، «ایجاد همبستگی» و... را از کارکردهای مثبت رسانه‌ها می‌دانند. در کنار، برخی از متفکران عرصه ارتباطات، از تأثیرات قوی، محدود و مشروط رسانه‌ها نیز طی

اشاره

عدالت، فضای مصنوعی است که شهروندان به گونه‌ای برابر در آن، دارای حقوق یکسان در کنار هم زندگی می‌کنند. این بستر، از مولفه‌های ضروری، جهت زنده‌گی صلح آمیز و عاری از خشونت به حساب می‌رود. مردم جهان از سال‌ها به این سو، برای تحکیم این مهم، مبارزه کرده و قربانی داده‌اند و امروز نیز، دارند قربانی می‌دهند. اما شهروندان افغان، به این عنصر نیاز بیشتر و اساسی‌تر دارند. برای این که بتوان به عدالت اجتماعی پایدار در این کشور دست یافت، باید زمینه‌های تطبیق و تحکیم آن را فراهم کرد. و برای این کار، به‌ابزار و عوامل مؤثری ضرورت داریم. در کنار عوامل مؤثر دیگر، یکی از ابزارهای که در عرصه‌ای تأمین صلح و ثبات در کشور به مردم کمک می‌کند، رسانه‌ها است. دانشمندان علوم ارتباطات، رسانه‌ها را ابزاری برای جامعه‌سازی، راهنمایی، رهبری و آموزش جامعه می‌دانند. با این ابزار می‌توان ایده خلق کرد، آن را پرورش و به دیگران انتقال داد.

در زمینه نقش رسانه‌ها در دگرگونی ارزش‌های فردی و اجتماعی جوامع می‌توان به یکی از پارادایم‌های مسلط در حوزه ارتباطات و توسعه در دهه‌های 60 تا 70 میلادی اشاره کرد که به رسانه‌ها به‌عنوان موتور دگرگونی و تغییر ارزش‌های جوامع سنتی و ورود به جامعه مدرن تأکید می‌شود. براساس این نظریه، رسانه به انتشار یا اشاعه نظام ارزشی کمک می‌کند که خواهان نوآوری، تحرک، موفقیت و مصرف است. دانیل لرنر جامعه‌شناس امریکایی و از پیروان این رویکرد به نقش رسانه‌ها در تغییر ارزش‌های سنتی در جوامع جایگزینی شدن ارزش‌های مدرن اشاره کرده است. وی در کتاب «گذر از جامعه سنتی؛ نوسازی خاور میانه» معتقد است که

سالیان دراز سخن گفته اند. هارولد لاسول، از جمله کسانی است که پیام رسانه‌ای را، همچون گلوله‌ای توصیف کرده است که بر مغز مخاطبان شلیک می‌شود. اما در مقابل، بعضی از منتقدان مکتب فرانکفورت، رسانه‌ها را نه ابزاری برای پویایی جوامع، بلکه وسایل و صنایع فرهنگ می‌دانند.

به هر روی، در شرایط کنونی، مردم افغانستان، ارتباطی نزدیکی با رسانه‌ها ندارند. همین اکنون صدها رسانه چاپی، دیداری و شنیداری به‌شمول رسانه‌های دیجیتال در این کشور فعال اند. شاید بخش از زنده‌گی شهروندان را، تعقیب برنامه‌ها و مطالب تلویزیونی، رادیویی، مطبوعاتی و یا شبکه‌های اجتماعی-رسانه‌ای تشکیل دهد.

هرچند در این میان، به دلیل کم‌سوادی و یا بیسوادی اکثر جامعه، مخاطبان مطبوعات نسبت به دیگر رسانه‌ها، کمتر و خاص‌تر اند. رسانه‌ها، نقش مثبت و ارزنده‌ای در روند تأمین عدالت اجتماعی در افغانستان دارند. کارگزاران وسایل ارتباط همگانی، با برنامه ریزی دقیق و مورد نیاز مخاطبان، با توجه به شرایط اجتماعی کشور می‌توانند، برنامه‌های ثمربخشی، جهت تقویت پایه‌های عدالت اجتماعی، ایجاد و نشر کنند.

باسواد سازی جامعه:

مسئولین و شهروندان، زمانی به عدالت اجتماعی اهمیت می‌دهند که ارزش واقعی آن را درک کنند. برای رسیدن به عمق عدالت، باید تعریف، جایگاه و نقش آن را در زنده‌گی اجتماعی و فردی دانست. از راه‌های آسان این موضوع، کاربرد این مسأله با ابعاد

گونگون آن، در رسانه‌ها است. امروزه کارکردهای سه گانه وسایل ارتباط جمعی (خبری، آموزشی، تبلیغ و سرگرمی) نزد آگاهان و متفکران ارتباطات، شناخته شده است. توجه به نقش‌های آموزشی و آگاهی‌دهی رسانه‌ها، می‌تواند زمینه‌ساز نهادینه‌سازی فرهنگ و سواد در جامعه شود. حقیقت این است که «جوامعی که نتوانند مسایل و مشکلات خود را بشناسند و در صدد یافتن راه حل برای آن برآیند، نمی‌توانند به حیات خود ادامه دهند و در نتیجه فناپذیر هستند. پیش از آن که بتوانیم با مسایل و مشکلات مبارزه کنیم، باید در درجه اول از آنها آگاه باشیم و آنها را بشناسیم» (بدیعی، 205).

به نقل از دنیس مک‌کوایل، نظریه پرداز ارتباطات و رسانه‌ها،

رسانه می‌تواند به فروپاشی سنت‌گرایی - که معضلی برای نوسازی محسوب می‌شود- کمک می‌کند. این کار به بالا رفتن انتظارات و توقعات، باز شدن افق‌ها، توانا شدن مردم به تخیل ورزیدن و خواهان جایگزینی شرایط زنده‌گی بهتر برای خود و خانواده عملی می‌شود» (کاظم زاده، و کوهی، 1389: 191 و مک‌کوایل، 1382: 144).

هرچند این دیدگاه مورد تأیید و رد بسیاری از متفکران عرصه ارتباطات جهان سوم قرار گرفته است، اما به‌عنوان یک تر نشان می‌دهد که مطبوعات نقش تأثیرگذار جهت توسعه‌بخشی جوامع دارد و روزنامه‌نگاران می‌توانند با به کارگیری مولفه‌های مربوط به عدالت اجتماعی در رسانه‌ها، مخاطبان را با این پدیده آشنا بسازند.

مطبوعات در این عرصه، در کنار حکومت می‌تواند فعالیت‌های فوق العاده‌ای انجام دهد. «اصطلاح عدالت انتقالی در دهه‌ای پایانی قرن بیستم ظهور کرد. این مفهوم با اوضاع جوامعی که شاهد جنایات هولناک ضد بشری بوده‌اند، و در تلاش گذار به جامعه با ثبات و دارای صلح پایدار و مبتنی بر عدالت و استقرار نظام دموکراسی‌اند، پیوند خورده است. هدف عدالت انتقالی برخورد با بی‌عدالتی‌ها و جنایت‌های گسترده ضد بشری و جستجوی راه‌های گذار از بحران‌های ناشی از آن است. تطبیق عدالت انتقالی پیش شرط اساسی رسیدن به صلح پایدار، نظام دموکراتیک، حاکمیت قانون و تأمین عدالت و حقوق بشر در کشورهایی است که شاهد جنایات گسترده علیه بشریت بوده‌اند» (گروه تحقیقی عدالت انتقالی شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر افغانستان، ۱۳۹۰: ۲۵).

از سویی، در بسیاری از کشورها، به خصوص افغانستان، حکومت در عرصه‌ی پیگیری جنایت‌کاران، در برخی موارد کوتاهی و یا بی‌توجهی می‌کند. این عدم توجه به شکست پایه‌های عدالت در کشور می‌انجامد. از این رو، خبرنگاران و رسانه‌ها به عنوان ناظران قدرت نماینده‌های مردم، مسئولیت دارند تا چنین افراد را علنی کنند. این کار توسط نشر گزارش‌های تحقیقی و اجتماعی صورت می‌گیرد.

انتقال پیام آسیب دیده‌ها به مسئولین

نمایندگی از مردم آسیب‌دیده و رساندن حرف دل آنان به مسئولین، خود نوعی عدالت خواهی است. روزنامه‌نگاران می‌

این آشناسازی، نوع اهمیت‌دهی را به بار می‌آورد. وقتی موضوعی از لحاظ اجتماعی و آگاهانه برای شهروندان اهمیت پیدا کرد، بدون شک برای ایجاد و تحکیم آن تلاش می‌کنند. شاید یکی از دلایل عدم توجه به عدالت اجتماعی در این کشور، عدم شناخت دقیق این مسأله از سوی شهروندان و ناقضان ارزش‌های حقوق بشری است.

حمایت از پروسه‌های عدالت‌خواهی

افغانستان کشور جنگ زده، پر جنجال و دارای ناقضان حقوق بشر زیادی است. در این جغرافیا، جنایت‌های جنگی وافر صورت گرفته و حقوق بی‌شماری نقض شده است. هستند انسان‌های که برای دادخواهی از حقوق مظلومان، عدالت‌خواهی می‌کنند. در کنار سایر نهادهای مدافع حقوق انسانی، رسانه‌ها از مهم‌ترین کارگزاران حمایت از چنین برنامه‌ها هستند. حمایت از این پروسه‌ها، از وظایف اصحاب رسانه‌ها به شمار می‌رود. خبرنگاران با پوشش جدی و فراگیر چنین برنامه‌ها می‌توانند در روند تأمین عدالت کمک کنند. نشر و پخش راه‌پیمایی‌ها، نشست‌های خبری و حرکت‌های عدالت‌خواهانه، گام موثر جهت تأمین روند عدالت در اجتماع است.

افشای ناقضان حقوق بشر و حمایت از پروسه عدالت

انتقالی

شناسایی و افشای جنایتکاران جنگی و معرفی آنان به جامعه، از شاخص‌های مهم تطبیق عدالت و عدالت انتقالی به‌شمار می‌رود.

و یسا نادیده گرفت. بنابراین، استفاده‌ی مؤثر و کارشناسی‌شده از وسایل ارتباطی جهت تحقق آرمان‌های انسانی و توسعه‌ی بشری در همه‌جای دنیا، به‌خصوص افغانستان اهمیت زیادی دارد. دولتمردان، نویسندگان و نهادهای صنفی می‌توانند با مطالعه‌ی دقیق وضعیت امروز افغانستان، از رسانه‌ها به‌عنوان نیروی تأثیرگذار جهت تحقق ارزش‌های مدنی کمک گیرند. یکی از این زمینه‌ها، تحقق عدالت اجتماعی از طریق تطبیق عدالت انتقالی، حمایت از پروسه‌های عدالت‌خواهی و باسوادسازی جامعه به‌وسیله رسانه‌ها است.

پی‌نوشت‌ها

- بدیعی، نعیم، جایگاه، رسالت و مسئولیت اجتماعی روزنامه‌نگار از دیدگاه خوانندگان، فصل‌نامه علوم اجتماعی، رحیمی، محمد عیسی، (1393)، تکثر رسانه‌ها و تأثیر آن بر فرهنگ آینده‌ی افغانستان، پژوهش‌های منطقه‌ای، شماره 4
- کاظم زاده، موسی و کمال کوهی، (1389)، نقش وسایل نوین ارتباط جمعی در توسعه فرهنگی، موانع و راهکارها، نامه پژوهش فرهنگی، سال دوازدهم، شماره دوازدهم، زمستان
- گروه تحقیقی عدالت انتقالی شبکه جامعه مدنی و حقوق بشر افغانستان، (1390)، دستنامه آموزشی عدالت انتقالی، کابل: مطبوعه مولانا

توانند طی گزارش‌های رسانه‌ای، مقاله‌های مطبوعاتی و یا دیگر ژانرهای ژورنالیستی، از حقوق مردم دفاع و چالش‌های اجتماعی را مطرح کنند، بدون شک، از بزرگترین مشکل اجتماعی، عدم رسیدگی به پرونده‌های قتل، تجاوز و بسی بندوباری‌های اجتماعی است. خبرنگاران با باز کردن این پرونده‌ها، از یک طرف مسئولین را متوجه می‌کنند و از جهتی، در صف عدالتخواهان نیز قرار می‌گیرند. بنابراین، برای این که پایه‌های لرزان عدالت اجتماعی در افغانستان را مستحکم کنیم، در کنار سایر گروه‌ها و نهادهای فعال، به خبرنگاران زنده، عدالت‌پرور و متخصص نیاز داریم. روزنامه‌نگاران می‌توانند با نشر گزارش‌های مربوط به قتل‌های ناموسی، نابرابری‌های اجتماعی و امثال آن، به آگاهی جامعه بیفزایند، روند عدالت‌طلبی را در روان اجتماعی ایجاد کنند و از جهتی، با نشر چنین گزارش‌ها، چهره‌های جنایت‌کار و ناقضان حقوق انسانی را شناسایی و به مسئولین و شهروندان معرفی کنند.

نتیجه‌گیری

در دنیای دیجیتال امروز که به‌سوی اطلاعاتی شدن روان است، وسایل ارتباط جمعی به‌مفهوم قدیم و جدید آن نقش به‌سزای در جامعه دارند. این وسایل امکان دارد روزنامه‌های پرتیراژ، نشریه‌های علمی، رادیو-تلویزیون‌ها و یا هم شبکه‌های اجتماعی باشند. مهم این است که ابزارهای مذکور را نمی‌توان حذف کرد

د باختر خزانه زموږ د هېواد بې سارې فرهنگي شتمني

سرمحقق پوهاند رازقي نړيوال

ددې هېوادونو د سوداگرانو له خوا زيات شمېر گران بيه سوغاتونه راوړل کېدل، چې د امپراتورۍ مانۍ پرې بنسکې کړای شوې وه. په دې ډله کې يو شمېر گران بيه طلايي، نقره ايز او عاج اثار او مجسمي هم شاملې وې.

3- د فلول حوزه: د فلول تپه چې د بغلان ښار د جنوب د خوست او فرنگ د نک لارې په تنگه دره کې پرته ده، له مېلاده دوه پېړۍ او دوه سوه کاله د منځه له دې سيمې گران بيه اثار چې د سرو زرو او سپينو زرو اثار و، په ۱۹۶۶م کال کې د سيمې د بزرگانو له خوا کشف شول او د سيمه ايز هنرمندانو له خوا په هنر ظريفانه سبک تزئينکاري شوي وو.

4- د طلا تپې (آلتين تپې) گران بيه اثار

طلا تپه چې د جوزجان ولايت د شبرغان د تفحصاتو په سيمه کې پرته ده، د پخواني شوروي اتحاد د لرغون پېژندونکي ويکتور سريانيدي په مشرۍ د افغانستان د لرغون پېژندونکي ډلې له خوا د (۱۹۷۸م - ۱۹۷۹م) کال په ژمي کې د پلتنو په ترڅ کې (۲۱۴۱۸) قلمه د سرو زرو، سپينو زرو او د عاجو اثار چې په شپږو قبرونو کې خای پر خای شوي وو، کشف شول.

دې شپږ واړو قبرونه د کوشانيانو د تېر شهزادکيو او د شتمنو کوچيانو کورنيو پورې تړاو درلود. دا اثار په دې لرگينو برونو کې چې سر پتي وو، د زمانې په تېرېدو سره بيا هم زيانمن شوي نه وو او

د باختر خزانه چې لرغونتيا يې تر مېلاده دمخه دوهمې پېړۍ زياتې زمانې ته رسېږي، زموږ د باختر او آريانا د لرغوني تمدنونو د هنري شهکارونو بې سارې بېلگه او د هغه مهال پياوړو صنعت گرانو او ورېښمنو گوتو خورا گران بيه محصول دی، چې په اوس مهال کې يې شهرت له يوې ورځې نه بلې ته په زيات شمېر هېوادونو کې خپرېږي. دا خزانه چې د هېواد د يو شمېر لرغونو سيمو څخه تر لاسه شوې او په عمومي توگه د (۲۲۶۰۷) قلمه توکي لري، د نړۍ مهمو موزيمونو ته د لېږدونو د امکاناتو د مساعدت په وجه له (۲۳۱) قلمونو توکو څخه عبارت ده او د باختر له دې څلورو لرغونو سيمو څخه تر لاسه شوې ده:

1- اې خانم (ماه خانم) په باختر کې له يوناني ښار څخه:

دا ښار تر مېلاده (۲۳۷) کاله وړاندې د مقدوني سکندر د يو قوماندان له خوا د امروود ته نږدې د هېواد د شمال شبرغان سيمه کې جوړ شوی دی او د ملت بابا اعليحضرت محمد ظاهرشاه په زمانه کې (۱۹۶۴ز. کال) د ښکار پر مهال ترې يو يوناني اثر راووت چې د يو ورزشکار له مجسمې څخه عبارت ؤ او د هلنستيک (يوناني هنر) په طرز کيندل شوی و.

2- د کاپيسا - بگرام حوزه: له کومه خايه چې کاپيسا - بگرام

د کوشانيانو، په تېره بيا د ستر کنشکا د امپراتورۍ پلازمېنه وه او دده پرتمين دربار ته څه د رومي، يوناني، هندي او چينايي واکمنانو او

د سپينو زرو د نيم کروي پاولو، د سرو زرو له خنځيرونو، په مرغلرو د طلايي کوچنيو ونو له يو مهال سره، چې حيوان پرې حک شوی ؤ، د وزر لرونکو ښامارانو د کمربند د گل پر مخ په ډولفين د يو سپاره سري، د سرو زور له يو تاج او په همدې ترتيب په زرگونو رومي او يوناني له طلايي اثارو څخه عبارت وو. په واقعيت او په مجموع کې همدا اثار د باختر د خزاني تشکيلوونکې گڼل کېږي او د هيلينستيک د مکتب په اغېزمنتيا کې د باختر د نفيسانه صنعت استازيتوب کوي. که په توليزه توگه ووايو، نو د باختر خزانه د افغانستان له لرغونو سيمو لکه بگرام، هډې، فندقستان د فولول تپې، آی خانم او سرخ کوتل څخه ترلاسه شوي اثار دي، چې شمېر يې (22607) اثارو او له دې جملې څخه يې (20587) قلمه د طلا تپې پورې اړه لري.

د نړۍ په يو شمېر هېوادونو کې د باختر خزاني ننداره: د باختر خزانه د امریکا، اسيا، اروپا او استراليا د يو شمېر هېوادونو په معتبرو موزيمونو کې د مينه والو د نندارې په خاطر د پروسې د پيل په درشل کې د افغانستان اسلامي جمهوريت د هغه وخت ولسمشر ښاغلی حامد کرزي وويل: «نه ښايي چې دېرش کلنه جگړه د افغانانو هويت وشمېرل شي» دا په دې معنا چې د افغانانو د پېړيو پېړيو راپاتې فرهنگي شتمني د افغانانو د ملي هويت رښتيني پېژندونکي دي او د نړۍ په يو شمېر هېوادونو کې د باختر د خزاني دغه گران بيو او بې جوړې اثارو ننداره دې ادعا ته تحقيق ورکونکی گڼل کېږي.

تر اوسه پورې (ددې ليکنې تر وخته پورې) د باختر خزانه په دې هېوادونو کې نندارې ته وړاندې شوې ده:

۱- د امریکا متحده ايالات

۲- المان

۳- هالنډ

۴- فرانسه

۵- ايټاليه

۶- چک جمهوريت

۷- جاپان

۸- کاناډا

۹- استراليا

۱۰- برېتانيه

۱۱- قزاقستان

۱۲- جنوبي کوریه

۱۳- چين

او په داسې نورو هېوادونو کې په زرگونو نندارچيانو د باختر خزاني ننداره کړې، چې په دې بهير کې يې افغانستان ته په ميليونونه ډالره کټه رسولې او د افغان د فرهنگي ميراثونو د ارزښت له پلوه يې افغانستان په نړيواله کچه معرفي کړی دی.

شهرنشینی و اخلاق آن

هبت الله ناقد

می‌شود، که زنده‌گی و سکونت دایمی اش در شهر بوده باشد، به روستا و بیرون از شهر به ندرت یا به صورت کوتاه مدت سفر نماید؛ پس کسانی که در شهر زنده‌گی دایمی ندارند، شهرنشین نیستند و کسانی که فعالیت‌های حیاتی و تعاملات اجتماعی شان در قالب تهذیب و چهارچوب اخلاق صورت نگیرد؛ شهرنشین به شمار نمی‌آیند.

اخلاق شهرنشینی

برای شهرنشینی و امرار حیات در شهر که فضای آن با زیست روستایی تفاوت فاحش دارد، دانستن یک سری امور و مسایل لازم است؛ زیرا شهر محل تلاقی افکار متفاوت و تراکم بیش از حد نفوس است و مکان تجمع گروه‌ها، احزاب، انجمن‌ها و نهادها، مذاهب و در مجموع محل زیست کلکتیف‌های به شدت متفاوت است.

شهر محل رشد و بلوغ جامعه‌ای مدنی و کثرت‌گرا است، شهر بستر شکل‌گیری افکار باز، اندیشه‌های متنوع، باورهای گوناگون و آیدئولوژی‌های ناهمگون است، پیروان آیدئولوژی‌ها و مذاهب موجود هر یک خود را برحق می‌دانند و هر کدام به زعم خودشان برای اثبات حقانیت خویش دلایل موجه و معقول دارند.

پیش از پرداختن به اصل موضوع بی‌جا نخواهد بود، که مفهوم واژه‌ای شهرنشینی را باز نمایم؛ چون شناخت ذاتیات اشیا ما را در خصوص دانستن عوارض و اوصاف آن کمک می‌نماید؛ یا به تعبیر دیگر دانستن اوضاع و احوال اشیا بدون فهم تعریف آن‌ها دشوار است.

این اصطلاح در زبان‌های گوناگون با تعبیرات متفاوت چهره‌نمایی می‌کند، واکاوی‌های انجام شده توسط کاوشگران نشان داده است که به زبان انگلیسی (Urbanization)، به زبان عربی (تحضر)، به زبان پشتو (نبارم‌پشپدنه) و به زبان فارسی شهرنشینی گفته شده است، در ادبیات اجتماعی و جامعه‌شناسی فارسی شهرنشینی را مدنیت نیز می‌گویند، که بدون تردید از همان ریشه مدنیه گرفته شده است که در زبان عربی شهر را مدینه می‌گویند، پس مدنیت زنده‌گی در شهر یا شهرنشینی را گویند.

شهرنشینی از لحاظ اصطلاحی زیست و سکونت دایمی در شهر است طوری که همه فعالیت‌های حیاتی و اجتماعی افراد، توأم با تهذیب و در چهارچوب اخلاق، در شهر صورت گیرد، به روستا و بیرون از شهر به ندرت و به گونه کوتاه مدت سفر نمایند.

طوری که در تعریف بالا می‌بینید شهرنشین به کسی گفته

به اطرافیانش جز خیر و سعادت چیزی دیگری نمی رسد و پیوسته عنصر خدمت گزار و مفید می باشد.

➤ **دانستن عرف حاکم بر روابط اجتماعی؛** دومین مشخصه ای که شهرنشین باید بر مبنای آن خود را عیار سازد، دانستن عرف حاکم بر روابط اجتماعی است؛ زیرا رعایت اعراف و عادات مرسوم در میان مردم که شکل قانون الزام آور را به خود گرفته است امر محتوم است، هر گونه شطارت و افسار گسیخته گی در مسیر برهم زدن و یا نقض عرف پیامدهای زیان بار را در پی خواهد داشت، که جبران آن دشوار نه، بلکه شبه محال است، به دلیل این که عرف به صورت تدریجی در بحبوحه ای گذر زمان های متمادی در تعاملات میان مردم پا می گیرد، در این مسیر چنان رنگ و لعاب تقدس می پذیرد، که انگار برای قداست آن از جانب خداوند (جل جلاله)

در شهر آمار نفوس انسانی به شدت بالا است، تراکم جمعیت در یک مکان سبب آلوده گی و ناپاکی محیط زیست، بی نظمی اجتماعی، ناهنجاری ها و انارشیزم می گردد، بنا بر آن لازم است که گروه های شهر نشین یک سلسله قواعد، اصول، پرنسپ ها و اخلاقیات را رعایت کنند، تا در زنده گی شهری نه خود به مشکل مواجه شوند و نه برای دیگران مشکل ساز باشند، اینک در زیر به این موارد اشاره می نمایم:

➤ **داشتن علم و ادب؛** نخستین وصفی است که انسان متمدن و شهر نشین باید با آن آراسته باشد صفت علم و ادب است؛ زیرا علم تحلیه ای است که جوهر ذاتی انسانیت در شعاع وجودی آن از اقبال بهتر برخوردار می گردد. در متون ادبی و اخلاقی کلاسیک علم و دانش را به نور و جهل و نادانی را به ظلمت و تاریکی تشبیه کرده اند،

و حی آمده باشد.

در نتیجه می گفت شهرنشین مؤفق کسی است، که از عرف نهادینه شده در میان لایه های اجتماعی آگاه بوده و به آن ارج و حرمت بگذارد، در غیر آن نه تنها به جرم نقض عرف بلکه به جرم تقدس زدایی ممکن است برایش آسیب جدی برسد تا سرحد مرگ و از دست دادن جاننش مورد تهدید قرار گیرد. آگاهی شهر نشین از عرف های موجود و مورد تعامل در میان مردم امر لازمی بوده؛ حتی اگر مخالف اندیشه و عقیده اش هم باشد، باید به منظور سلامت زیستن خودش و حفظ آرامش اجتماعی به آن احترام بگذارد.

➤ **داشتن سعه ای صد یا سینه ای فراخ برای پذیرش دیگران؛** صفتی دیگری که باید شهر نشین به آن موصوف باشد این است، که ظرفیت لازم را برای تحمل افکار و خواسته های دیگران

در روشنی علم است که فرزندان آدم به بسیاری از مواصف علیای انسانی دست میابند، همه دست آوردهای مادی و معنوی بشریت در پرتوی علم و دانش به وجود آمده است، هرگاه شهروند یا شهرنشین این صفت را در کانون شخصیت خویش داشته باشد، شهرنشین خوب و عنصر مفید است.

در کنار علم داشتن ادب امر محتوم است؛ زیرا علم روشنی و ادب زیبایی نهفته در شعاع آن است علم عروس فضل و بلاغت است و ادب تاجی مرصعی است که نگین های تابناکش بر زیبایی های ذاتی آن می افزاید، علم درختی تناور و بلندی باغ آرزوی های انسانی است و ادب ثمر شیرین آن است.

با داشتن ادب شهرنشین نه تنها سبب آزار و اذیت دیگران نمی گردد، بلکه مهره ای خیر و نافع اجتماعی گردیده و از ژمن وجودش

زودترین فرصت فضای شهر به گند کشانده می شود و زنده‌گی در آن دشوار می‌گردد.

➤ **سه‌م گیری در حفظ پاک‌ی نظافت؛** یکی دیگر از صفات انسان متمدن یا شهر نشین این است که در حفظ نظافت شهر، خویش را مسئول دانسته و به منظور ادای این مسئولیت پیوسته تلاش نماید؛ چون تراکم جمعیت در شهر به مراتب بیشتر از اطراف است، در روستاها و دهکده‌ها هر کسی زباله‌ها و خاک روبه‌ها را در هر جای که دلش خواست می‌انبارد، اما اگر در شهر زباله‌ها بی‌جا انداخته شود، پس از چند روز تمام نقاط شهر به زباله دانی تبدیل

داشته باشد، طوری که عرض کردیم شهر مکانی است که افشار و طیف‌های گوناگون با داشتن طرز تفکرهای متفاوت در آن زنده‌گی دارند؛ گهگاهی تفاوت افکار تا سرحد مخالفت‌ها بالا می‌گیرد، مسئولیت و وجیهه ای شهر نشین خوب این است که برای هضم و برداشت افکار متنوع در جامعه به شدت کثرت گرای شهری سینه‌ای فراخ و اخلاق متناسب به اوضاع داشته باشد.

هرگاه در شهرنشین ظرفیت بایستی برای تحمل افکار، ایده‌ها و باورهای متفاوت افشار گوناگونی که در شهر زیست دارند وجود نداشته باشد، سبب بروز مخالفت‌های فزینی شده و در نتیجه

گردیده، بوی بدی ناشی از آن همه را بیمار می‌سازد. در نتیجه می‌توان گفت، شهر نشین باید روش‌ها و شیوه‌های شهر نشینی را یاد داشته باشد، دانستن تفاوت‌های زنده‌گی شهری و روستایی، رعایت عرف، عادات، رسوم، ثقافت و فرهنگ به خصوص شهری را وجیهه و مسئولیت خود دانسته و برای تطبیق آن کارهای عملی را با دقت لازم انجام بدهد.

هرگاه شهرنشینان موارد بالا را ندانند و به برای به کرسی نشاندن آن اقدام عملی در خورپسند و منطقی را انجام ندهند از زنده‌گی در شهر نه تنها خیری به آنان نمی‌رسد، بلکه زنده‌گی آن‌ها به وبال و مصیبت تبدیل گردیده و شر برخاسته از آن دامن‌گیر همه قشار اجتماعی می‌شود.

بی‌نظمی و حتی جنگ‌های گروهی را ایجاد می‌نماید؛ پس باید شهرنشین فرهنگ تحمل و همدیگر پذیری را یاد گرفته و به آن عمل نماید.

➤ **فهم نزاکت‌ها و ظرافت‌های اجتماعی مختص به شهر؛** شهرنشینی یک سری نزاکت‌ها و ظرافت‌های مختص به خود را دارد که فهم آن به افراد و گروه‌های که در شهر به سر می‌برند امر لازم و ضروری است؛ زیرا فضای زنده‌گی شهری با زنده‌گی روستای به کلی متفاوت است؛ به گونه‌ای مثال کسی در روستا در روز روشن در فضای باز قضای حاجت (ادرار و غایط) می‌کند، این کار عیب پنداشته نمی‌شود، اما انجام چنین عملی در شهر به شدت ناپسند است؛ چون آمار نفوس در شهر به شدت بیشتر از روستا است، به

اهمیت جامعه شناسی و مطالعه آن

نصرت الله عثمانی

شناسی قرار دارد.

جا دارد که جامعه شناسی را چنین تعریف کرد، می توان گفت که جامعه شناسی مجموعه ای از دانش است که بر اثر جستجوها و مطالعات مبتنی بر روش علمی در ترکیب، سازمان و روابط اجتماعی موجود در جوامع انسانی حاصل می گردد.

پس مطالعه جامعه شناسی به دلایل متعددی اهمیت دارد. مطالعه جامعه شناسی است که می توانیم نگاه تازه ای به محیط اجتماعی بیفکنیم و جایگاه خود را در جامعه مشخص کنیم و نیز گروه های را که با آنها کمتر در ارتباط بوده یا هرگز با آنها تماس نداشته ایم، دوباره بررسی کنیم. با استفاده از ابزارهای که جامعه شناسی در اختیار ما قرار می دهد، میتوانیم محیط های دیگر و فرهنگ های را که قبلا اطلاع کمی از آنها داشته ایم بشناسیم.

جامعه شناسی ممکن است توانایی ما را در فهم منشأ نظرها و گرایشهایی ما بکلی متفاوت است افزایش می دهد و در نهایت، می توانیم با آن به فهم نیروهای اجتماعی مؤثر بر رفتار ما و اطرافیان ما نایل آیم. یکی از اهداف مهم جامعه شناسی پیش بینی و کنترل رفتارهاست. همچنین مطالعه جامعه شناسی به ما کمک می کند که با کاهش پیش داورها و احکام قالبی رفتار خود را با انعطاف بیشتری

می دانیم که یکی از رشته های که در قرن بیستم در نیمه دوم آن در اکثر کشورهای دنیا مورد توجه خاص قرار گرفته جامعه شناسی است. جامعه شناسی، به شیوه، روش، محتوای کنونی بطور کلی از آگوست کنت فرانسوی آغاز شد، لیکن تار و پود موجودیت جامعه شناسی همیشه و در همه جا- یعنی در هر جایکه جامعه انسانی موجودیت داشته است در کلیه جوانب مادی و غیر مادی جامعه و نیز آحاد سازنده آن حضور داشته است. از روزیکه بشر در پیرامون موجودیت و روابط اجتماعی خویش به اندیشه و رفتار پرداخت، آگاهانه یا نا آگاهانه با مواد اولیه آنچه که جامعه شناس کنون مطالعه می کند سروکار داشته است. وظیفه خود دانستم مطلبی را تحت عنوان اهمیت مطالعه جامعه شناسی به تحریر در آورم.

جامعه شناسی به عنوان رشته ای علوم اجتماعی قلمرو بسیار گسترده دارد امور و مسایل مانند فقر، تبعیض قومی و گروهی، زندگی خانوادگی ساخت سیاست، احزاب و گروه های سیاسی، حیات مذهبی، انواع انحرافات اجتماعی، ساخت اقتصادی، دگرگونی اجتماعی، انقلاب، سازمان و ساخت آموزش، رشد فنی، افزایش سریع جمعیت، از خود بیگانگی، شهر نشینی، روستا نشینی و بسیاری از زمینه های دیگر یا در حیطه مستقیم افق بررسی جامعه

یکی از مسائل مهمی که بعد از تعیین موضوع و قلمرو در هر رشته مطرح می‌شود این است که بینیم هدف آن علم چیست؟ اگر بخواهیم هدف‌های جامعه‌شناسی را در زمان حاضر به دست آوریم مجبور به گفتن این مطلبیم که این رشته در گذر زمان و در هر دوره‌ای از پیشرفت و از نظر هر شخص هدف‌های خاصی داشته است. نظر اصلی و هدف نهانی کار اغلب دانشمندان را قبل از پیدایش جامعه‌شناسی علمی که در باره‌ی علوم اجتماعی بحث کرده‌اند می‌توان به این صورت طبقه‌بندی کرد: بهبود امور اجتماعی؛ خیر و صلاح عمومی؛ وصف نوعی جامعه‌ی ایده‌آل؛ تنظیم دستورالعملی که به نتایج عملی منتهی شود. باید توجه داشته باشیم که هدف آن‌ها:

1- درک روابط میان پدیده‌ها، 2- شناسایی پیوستگی متقابل عوامل اجتماعی، 3- شناخت شیوه‌ی زندگی در اجتماعات، 4- شناخت ماهیت موجود در امور نبوده است. هر قدر به زمان حال نزدیکتر می‌شویم مشاهده می‌کنیم که کم کم مقدمات پیدانی چنین هدف‌هایی آشکار می‌شود. در حال حاضر هدف جامعه‌شناسی مستقیماً آرانه‌ی دستورالعمل برای زندگی بهتر و رفاه بیشتر نیست. همچنین کار جامعه‌شناسی صدور احکام ارزشی و حکم کردن درباره‌ی خوبی یا بدی امور و مسائل نیست و برای جامعه‌شناس خوب و بد یا زشت و زیبا وجود ندارد. «با این مقدمات روشن است که هدف جامعه‌شناسی به عنوان یک علم بررسی و شناخت علمی پدیده‌ها و بیان روابط و مناسبات موجود در پدیده‌ها است و هدف مستقیم جامعه‌شناسی شناخت و توصیف علمی است.» امروزه جامعه‌شناسی بیش از پیش مورد استفاده و استناد کارشناسانی است که در زمینه‌ی برنامه‌ریزی‌های توسعه‌ی اقتصادی و اجتماعی فعالیت می‌کنند. علت این که بسیاری از برنامه‌های اقتصادی پیشرفت لازم را در عمل پیدا نمی‌کند و یا نتیجه‌ی مطلوب از آن به دست نمی‌آید، این است که در تدوین آن‌ها فقط معیارهای اقتصادی مورد توجه بوده و سهم اساسی محیط اجتماعی به حساب نیامده است. جامعه‌شناسی برای برخی رشته‌ها و علوم دیگر، نوعی علم کمکی یا روشن کننده است. از نتایج مطالعات جامعه‌شناسان در علوم مانند روانشناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، تاریخ و جغرافیای انسانی استفاده می‌شود. از نمونه‌های مطالعات جامعه‌شناسی این موارد را می‌توان نام برد: دگرگونی نظام اقتصادی؛ تحول طبقات اجتماعی و تحرک اجتماعی؛ تحول احتیاجات وابسته به تحول نظام ارزش‌ها؛ ارتباط دگرگونی شهرهای بزرگ با تغییر ساخت‌های اجتماعی؛ تحول خانواده و تغییرات ساختمان‌های مسکونی. ادامه دارد

با موقعیتهای جدید تطبیق دهیم سر انجام، مطالعه جامعه‌شناسی انسان را آمده می‌سازد تا شیوه‌های تازه‌ای را برای مشاهده چهره متغیر واقعیت اجتماعی و واکنش مناسب نسبت به آن جستجو کند. مثلاً: دولت برای آنانی که به صورت مؤثری امکان خدماتی مناسب را برای مردم فراهم کند، باید بتواند پیش بینی کند که در سالهای آینده چه اوضاعی حاکم خواهد بود و چه نیازهایی باید بر آورده شود. با استفاده از دستاورد های جامعه‌شناسان، برنامه ریزان باید بتوانند نیازهای آینده کشور را به مکاتب، خدمات صحی، نهادهای عدلی و قضایی و مراکز برای بازنشنگان و غیره پیش بینی کند و این تنها چند نمونه کوچک است.

جامعه‌شناسی مجموعه‌ای از دانش‌هاست که بر اثر جستجوها و مطالعات مبتنی بر روش علمی در ترکیب، سازمان و روابط اجتماعی موجود در جوامع انسانی حاصل می‌گردد. جامعه‌شناسی درصدد جستجو و تجزیه و تحلیل امور و مسائل مهم زندگی اجتماعی است؛ مسائلی مانند رشد و انتقال فرد از کودکی به بزرگسالی، شبکه‌ی روابط اجتماعی، منازعات و اختلافات و درگیری‌های سیاسی و جنگ‌ها، عوامل نابرابری‌های اجتماعی، مشکلات گروه‌ها و قشرهای خاص جامعه، ساخت قدرت سیاسی، نفوذ وسایل ارتباط جمعی در زندگی، آلودگی محیط زیست، انواع انحرافات اجتماعی، تکنولوژی بر روابط اجتماعی و... اموری که همه دارای ابعاد اجتماعی هستند.

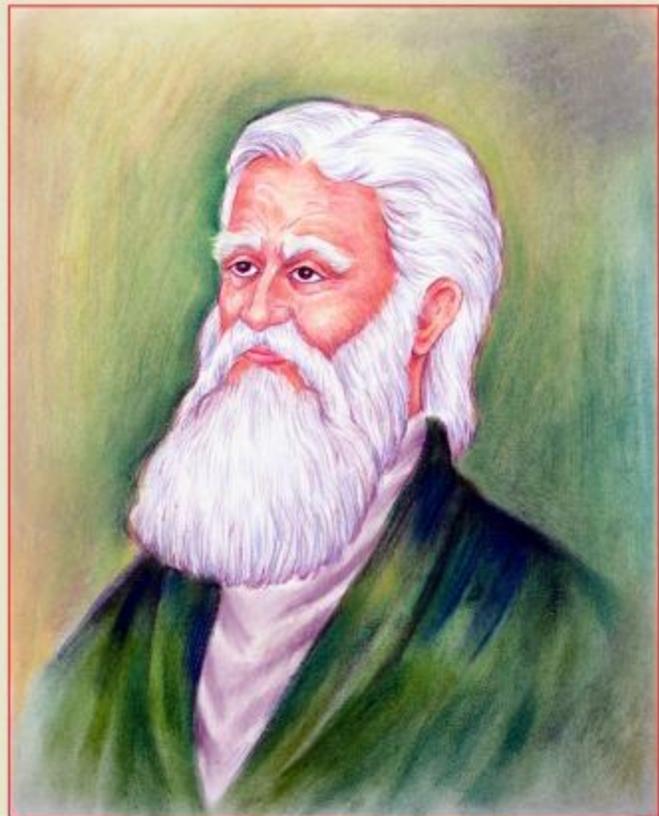
که همه دارای ابعادی جمعی‌اند. جامعه‌شناسی، زندگی اجتماعی بشر را به طور کلی و عمومی و با توجه خاص به نهادها و روابط اجتماعی مطالعه می‌کند و در کار خود به مقایسه، تجزیه و تحلیل و طبقه بندی این پدیده‌ها می‌پردازد.

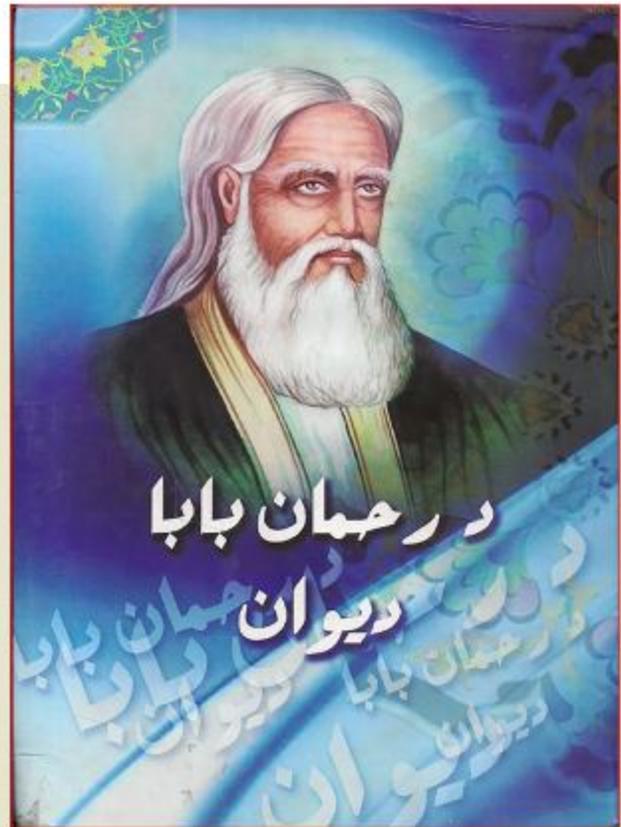
د عبدالرحمن بابا په شعر کې اروايي حالت ته کتنه

پوهاند احمد شاه زغم وروستی برخه

د رحمن بابا د روان شخصیت دېر خله مور د نوموړي په نظریو (شعر) کې مومو؛ نوموړی د یو مؤمن په توګه خدای یادوي او د الله تعالی اصلي هويت په یو دېر لوړ هنري او ادبي انداز کې داسې خلوي:

کوره هسې کردګار دی رب زما
چې صاحب د کل اختیار دی رب زما
همکې بزرګواران چې څوک یې وایي
تر همه وو بزرګسوار دی رب زما
نه یې هیڅ حاجت په چا پورې موقوف دی
نه د هیچا منت بار دی رب زما
له نېستی یې د هستی صورت پیدا کړو
هسې رنگ پروردګار دی رب زما
هم صنایع دی د جمله وو مصنوعاتو
هم سماع د هر گفتار دی رب زما
چې یې هیچېرې نه مثل، نه مثال شته
د هغو عطر و عطار دی رب زما
شریک نه لري په خپله پادشاهی کې
یې شریکه شهریار دی رب زما
حاجت نه لري د هیچا و یاری ته
له هغو سره چې یسار دی رب زما
څه حاجت دی، چې وبل خواته یې غواړم
په خپل کورکې همکناردی رب زما
هیڅ تغیر او تبدیل نه لري رحمانه
تل تر تله برقرار دی رب زما

برخه کې ليکي: ((رحمن د هر چا د زړه خبرې په خپلو خوږو الفاظو کې کوي. دده اواز د هر چا غوږ ته ورسې، ښځې او نر هر څوک يې ساخته دده د ساده الفاظو سره غورځنګ خوري، دده توري د هر چا زړه ته پرېوځي)).

نتيجه

لنډه دا چې د عبدالرحمن بابا کلام دومره خوږ، پر درده، پر رنگه، له واقعيتونو سره مل، ټول سوز سوز، درد، درد او عالمگير دی، چې د هر لوستونکي او اورېدونکي د زړه ملهم دی. عالمان هم ددې قايل دي او زاهدان هم، مستانه هم په دې نشه کېږي او ملنگان هم په دې هو حق چېغې پورته کوي او د قلندرانو خو د چاخبره د غاړې تعویز هم دی. غرض دا چې دېوانه او فرزانه دواړه رحمن ته رجوع کوي.

د يادولو وړ ده، چې رحمن بابا يو فطري فنکار شاعر و او هر ډول مطالب يې په کلام کې شته، چې دا ټول د نوموړي اروايي حالت ښوونه کوي.

چېمز آن په خپل کتاب (رمز موفقيت) کې وايي: د هر چا فطرت د هغه د روان او تفکر ترجمان دی، دغه ترجماني د نوموړي انسان په اعمالو يا اميالو کې ځان ښکاره کوي او د عملي ژوند برخه يې گرځي.

رحمن بابا دنيا په لغته وهلې، دنيا يې سعادت هم گنلې، خو قناعت يې ورسره ضروري گنلې دی، ضدیت بد گني. دنيا په مشروط ډول ښه بولي؛ لکه:

ښه ده، ښه ده دا دنيا
چې توبنه ده د عقبا
مذمت د دنيا مه کره
واوره پند کا دا وينا
د دنيا په بازار کېږي
د هغه جهان سودا
په دنيا کې ډېر حکمت دی
ورشه وپوښته حکما

رحمن بابا جفا غنډي، وفاداري، مېړنتوب، ښه يار،

رحمان بابا د خدای (ج) له پيغمبر (ص) سره مينه کوي او اصلي هويت يې د کلام په څپو کې د رب جليل د يو رښتيني استازي په توگه څرگندوي: که صورت د محمد نه وای پيدا پيدا کېږي به خدای نه وای دا دنيا کل جهان د محمد په روی پيداشو محمد دی د تمام جهان آبا نبوت په محمد باندې تمام شو نشته پس له محمده انبيا که رنا ده پيروي د محمد ده گڼه نشته په جهان بله رنا محمد د بېچاره و چاره گر دی محمد دی هر دردمن لسره دوا زه رحمان د محمد د در خاکروب يم که مې نه کا خدای له دې دره جدا

مولانا عبدالقادر د رحمن بابا د کلام د اغېزمنتوب په

چې زحمت درباندي درشي شور و شر كړې
كه دې يو ويسته د خان دپاسه كور شي
خان هغه ساعت له خدایه مرور كړې
د خوانی عمر دې تېر كړ په غفلت كې
په پيری كې به څه زېرمې د محشر كړې
په پيری كې د خوانی چارې نه شي
ته په ورځ د عاشوری به څه اختر كړې
لكه ببخ د زړې ونې چينجی و خوري
په دا تېر عمر به څه شاخ و ثمر كړې
دغه باغ به دې خلاص نشي له خزانه
كه چاپېر ورخني سد د سكندر كړې
و بد خواه ته څوك نېك نصيحت نه كا
رحمن ستا په غم شريك دی كه باور كړې

ماخذونه

- ۱- قرآنكريم، ثورت، الاسرا. ۸۵ آيت.
- ۲- آلن جيمز، ۱۳. رمز موفقيت.
- ۳- خليل، حنيف، ۲۰۰۵م، رحمن پوهنه (دېرم جلد). پېښور: يونيورستي بک اېجنسي خيبر بازار.
- ۴- بابا، عبدالرحمن، ۱۹۶۳، ديوان. پېښور: پېښور يونيورستي. پښتو اکاډمي.
- ۵- رضا، پروفيسور افضل، رحمن پوهنه. پېښور: محله جنگي. بابو حيدر رود، رحمن ادبي جرگه.
- ۶- عبدالقادر، مولانا، ۱۳۸۶. دېوان (سريزه). پاکستان، لاهور ښار.
- ۷- کارنگي، ديل، آيين زنده گي.
- ۸- مومند، دوست محمد، ۱۳۸۴. رحمن بابا. پېښور: دانش خپرندويه ټولنه.
- ۹- نعيم، نعيم شاه، ۱۹۹۳. رحمن پوهنه. پېښور: محله جنگي. بابو حيدر رود، رحمن ادبي جرگه.
- ۱۰- همدانی، مشفق، ۱۳۸۳. روانشناسی برای همه (۱۲ چاپ) ايران: تهران. انتشارات صنعتی عليشاه. چاپ مروی.

عاشقي، په مينه له سره تېرېدل، په يار پسې ژړا، عالمانو، د دنيا خوښي او غم، د خلکو په غم غمجنېدل، د دنيا بې وفايي، د عشاقو بې وفايي او بې پروايي، قسمت او نصيب، د معشوقې ښايست؛ حسن، خاموشي، پند، نصيحت، زهد، عرفان، تصوف، د عاشقانو همت، توکل، عاشقي، ساقی، شوخ چشمان... .

په لنډه توگه د رحمان بابا د غزل ژبه عام ژبه عام طور سره ډېره صفا، ساده، روانه او سپيڅلې ده، چې دده جذبات ترې ښکاري او دغو جذباتو پاکيزه کسي دده د طبيعت او روان صفایي راپه گوټو کوي.

د خدای ښلي دوست محمد کامل په وينا: ((د رحمان بابا کلام له عجيبه کيفيته ډک دی، که هر څو د يار د حسن ننداره کسوي، کلام يې ترې مينه ناکه، بهره مومسي او دا د ده د طبيعت زيبایسي ده. دده د کلام خوږوالی دده لپاره دی، چې کلام يې له عاشقانه درده ډک دی.

مرته به ستا د عشق شي ورڅرگنده

ملایک به واړه وايي، چې بشر وی...))

د حسن اختتام لپاره به د حضرت عبدالرحمن بابا د خروار خروار اعجاز آمېزه، سحرگر او ښايسته گلاب کلام نه موی مرغلي راواخلو، چې د نوموړي د نيت او اروايي حالت بيان کوي:

چې مدام د بل وعيب و ته نظر كړې
خدای له خپله عيبه ولې ناخبر كړې
كه يوه جودانه عيب وينې په بل كې
هغه يو جودانه عيب به يې لوی غر كړې
كه دې خپله گناه لويه لكه غر وي
په حيله حيله به غر د مچ وزر كړې
كه څوك تله د انصاف په لاس كې دركړي
خپل ټټو او د بل آس به برابر كړې
تو لعنت دې په دا هسې منصفی شه
چې له حقه و باطل و ته گذر كړې
خدای و تاته ملايکو مقام دركړو
ته دا خپل صورت په خپله گاو و خر كړې
په نعمت يې شکرانه كولی نشي

تاریخچه روز مادر

روز مادر، سال یکبار در اکثر کشورهای جهان تجلیل میشود. اما این روز مثل روز جهانی زن نیست که در همه جهان در یک روز (8 مارچ) تجلیل شود، اکثر کشورها این روز را در روزهای مختلف ماه می تجلیل میکنند. کشورهای که روز مادر را در دوم ماه می جشن میگیرند، عبارت اند از:

امریکا، کانادا، استرالیا، نیوزیلاند، جاپان، مالیزیا، فلپین، سنگاپور، بنگلادیش، چین، هانگ کانگ، تایوان، دنمارک، بلجیم، اتریش، سوئیس، جرمنی، فنلند، هالند، جمهوری چک، سلواکیا، کروشیا، ایتالیا، ترکیه، یونان، برازیل، انگولا، چیلی، کولمبیا، کیوبا، ایکوادور، هاندوراس، جامایکا، مالتا، پیرو، اروپا، بهاماس، باریادوس، برمودا، برونای، افریقای جنوبی، یوروگوا، ونزوئلا و زیمبابوی.

کشورهای هنگری، لیتوانیا، پرتغال و اسپانیا در اولین یکشنبه ماه می، فرانسه، جمهوری دومینیکن،

از بیماری‌ها تلاش کنند. آنا جارویس در ایجاد فضای دوستی بین طرفین جنگ داخلی امریکا تا پایان جنگ فعال بود. تلاش می‌کرد

با تحکیم دوستی بین مادران، دوستی بین سربازان دو طرف، آشتی ملی را تقویت کند.

● جولیا وارد هنو (Julia Ward Howe 1819 تا 1910)، شاعر و مبارز صلحدوست، زنی که از جنگ‌های داخلی امریکا و جنگ آلمان و فرانسه شدیداً متأثر شد و به ادامه کار و مبارزه آنا جارویس در سال 1872 روز خاصی را برای مادران و برای صلح بیند نهاد. در بخشی از «بیانیه او که به مناسبت روز مادر ایراد کرد، آمده است:

پس بپای خیزید... زنان این روز!

بپاییزید، همه زنانی که قلب دارید!

غسل تعمید شما با آب باشد یا با اشک!

جولیا وارد هنو، به این ترتیب، سنت روز بزرگداشت مادر را

هایتی و سویدن در آخرین یکشنبه ماه می، کوریای جنوبی و البانیا به تاریخ دهم ماه می (روز والدین)، کشور های هند، پاکستان، سنگاپور، عمان، قطر، مکزیکو، گواتیمالا و السلوادور به تاریخ دهم ماه می، پولند به تاریخ 26 ماه می، بولیویا به تاریخ 27 ماه می، نیکاراگوا به تاریخ 30 ماه می جشن روز مادر را برپا میکنند.

روز مادر در کشور های البانیا، بلغاریا، رومانیا، بلاروسیه، اوکراین، بوسنیا و هرزه گوینا، صربستان، مونتینگرو، سلوانیا، مكدونیا و ویتنام به تاریخ هشتم مارچ که روز جهانی زن نیز میباشد، تجلیل میگردد. روز مادر در کشور های عربی مثل بحرین، مصر، لبنان، سوریه، فلسطین، کویت، سعودی و یمن به تاریخ 21 مارچ که روز اول بهار است، و در گرجستان به تاریخ 3 مارچ، در اسرائیل به تاریخ 30 جنوری و در ارمنستان به تاریخ 7 اپریل، در تایلند به تاریخ 12 آگست (روز تولد ملکه سریکیت کیتیا کارا) و در کاستاریکا به تاریخ 15 آگست و در ارجنتاین به تاریخ دومین یا سومین یکشنبه ماه اکتوبر و در روسیه در آخرین یکشنبه ماه نوامبر و در پانامه به تاریخ 8 دسمبر و در اندونیزیا به تاریخ 22 دسمبر و در ایران 6 جولای (روز تولد فاطمه زهرا) روز مادر تجلیل می‌گردد.

روز مادر در کشورهای آیرلند و بریتانیا در چهارمین یکشنبه ماه روزه عیسویان به نام (یکشنبه مادر) و در افغانستان به تاریخ 14 جون (24 جوزا) طی محافل باشکوه تجلیل می‌شود.

در میان بنیانگذاران روز مادر از سه زن می‌توان نام برد:

آنا جارویس (مادر)، آنا جارویس (دختر) و جولیا وارد هنو،

● آنا جارویس (Anna Jarvis 1832 تا 1905) مصروف امور منزل بود. او در امور اجتماعی بخصوص گسترش خدمات صحتی به منظور نجات کودکان از مرگ و میر، یک زن، بسیار فعال بود.

آنا جارویس 11 فرزند به دنیا آورد که 4 تن آنها زنده ماندند. وی برای پیشرفت وضعیت اجتماعی زنان و کودکان فعالیت‌های خویش را آغاز کرد. او در سال 1858 م. "روز کار مادر" را بنیان گذاشت و زنان را بسیج کرد تا با افزایش آگاهی خویش در مورد صحت، و با کار جمعی برای نجات زنده‌گی کودکان جامعه و محافظت آنها

۱۹۱۴ م، به دستور رئیس جمهور وقت امریکا، وودرو ویلسون، روز مادر به عنوان یک روز ملی به رسمیت شناخته شد.

بعد از رسمی شدن روز مادر، تبلیغات تاجران برای فروش کالاها به عنوان هدیه به مادر در این روز چنان شدت یافت که آنها جارویس مخالفت خود را با کالایی کردن این روز اعلان کرد.

روز مادر در امریکا روزیست که شرکت‌های مخابرات، بالاترین میزان تیلیفون و رستوران‌ها و گل فروشی‌ها بیشترین فروش را دارند. بسیاری از فروشندگان تبلیغات وسیعی را برای فروش کالاهای خود به مناسبت این روز انجام می‌دهند و روز مادر را به روز پر رونق فروش کالاها مبدل می‌کنند.

روز مادر ریشه در همگرایی مادران در تلاش آنان برای حفظ صلح و نجات جان فرزندان شان دارد و هنوز سازمان‌های زنان در امریکا تلاش دارند تا فعالیت‌های اجتماعی در این روز در زمینه‌های بزرگداشت صلح و مخالفت با جنگ و بهبود وضعیت کودکان و مادران سامان داده شود.

سازمان‌هایی که برای بهبود وضعیت زنان مبارزه می‌کنند، شعارهای مبارزاتی خود را در راستای لغو تبعیض علیه مادران هماهنگ می‌سازند و تلاش می‌کنند تا زنان را بسیج سازند تا پرسش‌هایی همچون آموزش کودکان، بهداشت کودکان و مادران، ساعات کار مناسب و دستمزد برابر برای زنان را در سطح اجتماعی برجسته ساخته و دولت را به سیاست‌گذاری مناسب در راه حل این مشکلات وادار سازند.

سازمان‌های زنان امریکا که برای صلح فعالیت می‌کنند، به مناسبت این روز، سنت مخالفت با جنگ و پیشبرد امر صلح را ادامه دهد. آنها از جمله در سال ۲۰۰۶ م، در زمان جنگ امریکا با عراق و در زمانی که خطر آغاز جنگ دیگری با ایران احساس می‌شود، تظاهرات ۲۴ ساعته را در مقابل کاخ سفید در مقابله با سیاست‌های ماجراجویانه دولت امریکا در روز مادر سازمان داد.

برگرفته از وبسایت وزارت امور زنان افغانستان

آغاز کرد. بزرگداشت مادر با بزرگداشت صلح آغاز شد و اغلب در ایسن روز مادرانی که فرزندان خود را در جنگ‌های داخلی از دست داده بودند، گرد هم می‌آمدند. تا آن زمان هنوز روز در امریکا رسمی نشده بود.

* در روز ۹ می سال ۱۹۰۵ م، آنا جارویس در گذشت و دختر او که نیز نامش آنا بود، بر آن شد که کار جولیا وارد هنو را ادامه دهد و خاطره سنت مبارزه مادرش را جاودانه سازد. آنا جارویس (۱۸۶۴ تا ۱۹۴۸) با نوشتن نامه به قانونگذاران کشور تلاش خود را برای رسمی کردن روز مادر آغاز کرد. وی برای اولین بار در ۱۰ ماه می ۱۹۰۸ م. در شهری که مادرش در روزهای یکشنبه در مکتب کلیسا تدریس کرده بود، روز مادر را جشن گرفت. به تدریج مردم شهرهای دیگر امریکا نیز روز مادر را جشن گرفتند، تا جایی که در سال ۱۹۱۲ چهل و پنج ایالت امریکا روز مادر را رسماً تجلیل کردند، در سال

50% اضافی
تماس در تمام بسته های ماهانه

فقط
180
افغانی

1500 دقیقه
تماس

فعال سازی: #1*9*233*

1000 دقیقه	500 دقیقه
اصلی	افغانی

دقایق اضافی برای 7 روز از افغان بیسیم به افغان بیسیم قابل استفاده می باشد. | وسیع ترین پوشش با شفاف ترین صدا. | ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

HD VOICE

www.afghan-wireless.com

152
24 HRS

4.75G+

زندگی سریعتر
زندگی بهتر

افغان بیسیم
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

سریعتر

بزرگتر

بهتر

32 جی بی 1500 افغانی

از بسته 32 جی بی 1 جی بی آن بشکل روزانه استفاده میگردد و 2 جی بی فیسبوک برای 7 روز قابل استفاده میباشد.

فعال سازی: #477*32*1 را دایل نمائید

در صورت استفاده بیشتر از یک جی بی، مصرف اینترنت از بسته هاییکه قبلاً فعال گردیده باشد وضع میگردد و باهم 8 افغانی فی ام بی از بیلانس اصلی تان در صورتیکه کدام بسته اینترنتی از قبل فعال شده نداشته باشید وضع میگردد.
ثبت سیمکارت ضروری می باشد.

4G LTE

HD VOICE

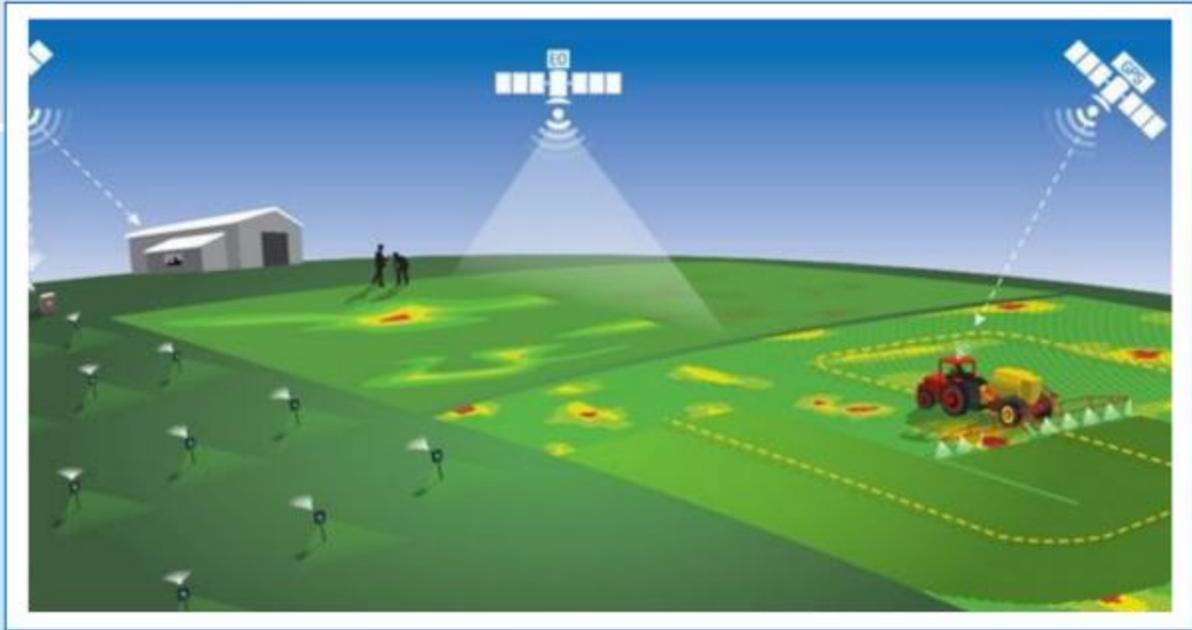
@myawcc

www.afghan-wireless.com

152
(24 HRS)

فضايي څېړنيز مرکز ته د افغانستان اړتيا

کې راغلي چې ځينې کلونه دې سپوږمکۍ يوازی خپل لگښت پوره کړی او نور عايد يې نه دی کړی.

افغانستان د Afghansat 1 تر څنګ د هند د جنوبي آسيا په سپوږمکۍ کې هم دوه ترانسپونډره لري، چې هند د دالي په توګه ورکړي دي. هند غوښتل چې دا سپوږمکۍ د سارک (SAARC) غړو هېوادو ته د دالي په توګه ورکړي او بيا ورته د سارک سپوږمکۍ نوم ورکړي، خو پاکستان چې د سارک هېوادونو څخه يو دی سپوږمکۍ کې له ګډون څخه ځان وويست، نو ځکه يې نوم د جنوبي آسيا سپوږمکۍ شو.

اوس مهال د افغانستان د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت د Afghansat 2 په نوم سپوږمکۍ خبر ورکوي، چې د Afghansat 1 ځای ناستې بلل کېږي او هوکړه يې ۲۰۱۷ کال کې له چين سره شوې ده. Afghansat 2 به تر ۲۰۲۰ زيږديز کال پورې فضا ته ولېږدول شي.

څرنګه مو چې يادونه وکړه، مونږ له ۲۰۱۴ کال څخه Afghansat 1 درلود، د ځينو تخنيکي ستونزو سره يې د کار ترانسپونډرونه درلودل خو پوره ګټه مو ترې پورته نشوای کړی. ځکه يوروشانه، تخنيکي او عملي پلان مو ورته نه درلود. يوازينی لامل يې

احمد حامد پتمل، د کابل پوهنتون استاد

افغانستان ۲۰۱۴ کال کې ايوتل سټ کمپنۍ سره د ترون په اساس د خپلې لومړنۍ سپوږمکۍ څښتن شو، چې د افغان سټ يو (Afghansat 1) په نوم يادېږي. دغه سپوږمکۍ د ايوتل سټ (Eutelsat) په وسيله، چې يوه اروپايي کمپنۍ ده، په ۲۰۰۸ زيږديز کال کې فضا ته توغول شوې ده. د توغولو وخت کې يې ۳۲ ترانسپونډرونه (د مخابراتي اړيکو لېږدوونکي او اخستونکي) درلودل، خو کله چې خپل مدار ته لېږدول کېده تر ډېره له عادي حالته وتلې وه چې برېښنايي سېسټم يې هم ترې اغېزمن شوی او ډېر ترانسپونډرونه يې شنه شوي دي. د افغانستان د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت د معلوماتو په اساس يې اوس ۸ ترانسپونډرونه فعال دي. دا سپوږمکۍ د ۲۰۲۱ زيږديز کال تر فبرورۍ پورې کار کولی شي.

افغانستان هر کال ددې سپوږمکۍ په بدل کې ۴ ميليونه ډالره ايوتل سټ کمپنۍ ته ورکوي. د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت چارواکو ددې سپوږمکۍ تر ترون وروسته ويلې و، چې دا سپوږمکۍ به د کال ۱۵ ميليونه ډالره عايد هېواد ته راوړي، خو خبرپاڼو

د یوې فضايي څېړنیزې ادارې نشتون و.

ټول هغه هېوادونه چې فضايي سپوږمکۍ لري، تر څنګ یې فضايي څېړنیز مرکزونه لري، چې هم بېلابېلو برخو کې خدمتونه وړاندې کوي او هم د هېواد لپاره د عوایدو لویه سرچینه بلل کېږي. ډېرو هېوادونو خپل وسله وال ځواکونه د بیرونی فضا په کړنو او د بېلابېلو سپوږمکیو کارولو کې په فعال ډول سره دخپل کړي دي.

دا دی د Afghansat 1 عمر هم پای ته نږدې شوی او د مخابراتو وزارت د پلان په اساس به دویمه سپوږمکۍ په ۲۰۲۰ کال کې فضا ته لېږدول کېږي او تر هغه وخته هم یوازې میاشتې پاتې دي. په داسې حال کې چې تر اوسه هم فضايي څېړنو لپاره یوه وره اداره نه لرو ترڅو دې برخه کې د څېړنې وړتیا ولري. فضايي څېړنیز مرکز کولی شي ډېرې برخې تر پوښښ لاندې ونیسي ځینې برخې یې دلته یادې شوي:

د کرنې څېړنیزه برخه - د افغانستان ډېری وګړي په کرنې او مالدارۍ بوخت دي او د هېواد لوړه سلنه ناخالص عاید مو هم د کرنې محصولات دي. د کرنیزو محصولاتو د کیفیت ښه والی او وده، موسمي بدلونونه، د خاورې غیر عادي حالتونه او د اوبو د کموالي ستونزې یا د وچو سیمو بېلول له سپوږمکۍ څارل کېدی شي.

د اوبو د سرچینو څېړنیزه برخه - دلته د اوبو د سرچینو او د طبیعي آفتونو لکه وچکالی، سېلاب او د سیندونو د تخریب څارنه له سپوږمکۍ څخه کېږي.

په همدې ډول سره د ځنګلونو څارنه، د ځمکو جیولوجیکي

سرچینو څارنه، پرلیکه زده کړې او روغتیايي خدمتونه د یادولو وړ دي. له سپوږمکۍ څخه د بېلابېلو استفادو لپاره انځورونه اخیستل، د کارتوګرافي نقشو جوړونه، د هوا حالتونو څېړنه او د هغې په وسیله د طبیعي خطرونو لکه گردباد او طوفان څارل ټول له هغو مواردو شمېرل کېږي، چې د هېواد د آبادۍ او پرمختګ لپاره لار هواروي. دغو یادو شویو برخو کې څېړنیزې پروژې که یاده اداره یې په خپلواکه توګه یا یې له پوهنتونو سره په ګډه پرمخ وړي، ددې ادارې د بداینې لپاره ډېر اغېزناک تمامېدی شي.

ډېرو هېوادونو د سپوږمکۍ په وسیله مرکزي پوهنتونونه د لرې پرتو سیمو پوهنتونو سره نښلولي دي، ترڅو په یوه وخت کې د لرې پرتو سیمو پوهنتونونه له هغه درس څخه چې مرکزي پوهنتونو کې ورکول کېږي، برخمن شي. ښوونځی یا نورې علمي او تخنیکي ادارې هم په همدې ډول ترې ګټه پورته کولی شي.

افغانستان باید ددې تر څنګ د نورو سپوږمکیو لپاره هم پلان ولري؛ ځکه سپوږمکۍ بېلابېل ډولونه او وړتیاوې لري، چې هره یوه یې ځانګړې استفادې پورې تړلې ده.

دا باید وویل شي چې د سپوږمکیو وړتیاوو څخه د پوره استفادې لپاره یو دوه ورځې کار، یوه ناسته یا یو دوه لیکنې هیڅکله هم بسنه نه کوي. دلته باید یوه ځانګړې او خپلواکه اداره وي چې مسوولیت یې یوازې فضايي برخو کې څېړنې وي. په دې ډول به له سپوږمکیو پوره ګټه پورته شي، عایدات به یې ډېر شي او هم به د هېواد په پرمختګ کې اغېزناک رول ولوبوي.

وسعت آلودگی پلاستیکی اعماق اقیانوسها فراتر از تصور است

از دانسته‌های پیشین پژوهشگران است.

میکروپلاستیک‌ها در اعماق اقیانوس

آنیلا چوی، نویسنده‌ی ارشد این پژوهش و تیم او برای بررسی میزان گستردگی میکروپلاستیک‌ها در بخش‌های عمیق اقیانوس‌ها، دستگاه‌های زیرآبی کنترل‌شده از راه دور را به اعماق مختلف خلیج مونتری در کالیفرنیا فرستادند. آن‌ها در نمونه‌برداری از عمیق‌ترین بخش‌های اقیانوس، حتی در عمق ۹۷۵ متری زیر امواج، میکروپلاستیک پیدا کردند. بزرگ‌ترین انباشت این آلودگی در حفاصل اعماق حدود ۲۰۰ تا ۶۰۰ متری و با تراکم ۱۲ تا ۱۵ ذره در هر متر مکعب قرار داشت که به‌طور میانگین اگر بیشتر از «زباله‌دان بزرگ اقیانوس آرام» نباشد، کمتر از آن نیست.

این نوار آبی که بین هاوایی و کالیفرنیا قرار دارد، بیش از ۱،۸ تریلیون قطعه‌ی پلاستیک و میکروپلاستیکی شناور دارد که معادل ۲۵۰ تکه زباله به‌ازای هر نفر روی کره‌ی زمین است. چوی و همکارانش می‌گویند اکثر میکروپلاستیک‌هایی که در خلیج مونتری پیدا کرده‌اند، از نوع پلاستیک‌هایی نظیر پلی‌اتیلن ترفتالات است که اغلب برای تهیه‌ی بسته‌بندی‌های یک‌بار مصرف به‌کار می‌رود.

صدیقه شجاعی

میزان گستردگی میکروپلاستیک‌ها در بخش‌های عمیق اقیانوس‌ها به‌همان اندازه‌ی سطح آب‌ها است؛ موضوعی که انسان‌ها از آن بی‌خبر هستند.

هر سال به‌طور میانگین ۸،۸ میلیون تن پلاستیک وارد اقیانوس‌ها می‌شود که بیشترین آلودگی می‌تواند ۱۴ میلیون تن، یعنی معادل وزن دو میلیون فیل باشد. تجزیه‌ی اکثر پلاستیک‌ها، صدها سال طول می‌کشد و حتی پس از آن به قطعات کوچکی به‌نام میکروپلاستیک تبدیل می‌شوند که احتمالاً هیچ‌گاه از بین نخواهند رفت.

باتوجه به این‌که اکثر پژوهش‌ها، سطح آب را بررسی کرده‌اند، اطلاعات زیادی از مسیر حرکت و تراکم این میکروپلاستیک‌ها در اعماق اقیانوس وجود ندارد. بااین‌حال، پژوهش جدیدی در مجله‌ی Scientific Reports منتشر شده است که نشان می‌دهد تجمع میکروپلاستیک‌های اعماق اقیانوس (در حفاصل اعماق حدود ۲۰۰ تا ۶۰۰ متری) به‌همان اندازه‌ی سطح آب اقیانوس‌ها است. طبق این پژوهش، تراکم پلاستیک‌های ریز و حجم ورود آن‌ها به آب‌ها، رسوب‌ها و گروه‌های حیوانی اعماق دریاها بسیار گسترده‌تر

عمیق‌ترین بخش اقیانوس آرام (در عمق حدود ۱۱ هزار کیلومتری) پلاستیک پیدا کنند.

معضل میکروپلاستیک‌ها فقط به زنده‌گی دریایی محدود نمی‌شود. طبق اعلام مؤسسه‌ی اسمیتسونین، آن‌ها به غذا و نوشیدنی‌های ما راه یافته‌اند و حتی در مدفوع ما نیز وجود دارند. بخش زیادی از ماهی‌ها و حلزون صدف‌دار این میکروپلاستیک‌ها را می‌خورند و باینکه دانشمندان هنوز از عواقب حتمی آن بر سلامت انسان مطلع نیستند، اما طبق پژوهشی که در سال ۲۰۱۳ انجام شد، حیوانات دریایی با خوردن پلاستیک احتمالاً مواد کیمیایی خطرناکی را ذخیره کنند که می‌تواند به تومورها و مشکلات کبدی منتهی شود. در ادامه همین مواد کیمیایی ممکن است به زنجیره‌ی غذایی راه پیدا کنند.

ایسن واقعیت که میزان میکروپلاستیک‌های اعماق اقیانوس به همان اندازه‌ی سطح آن است، نشان می‌دهد که اطلاعات ما درباره‌ی وسعت دقیق معضل پلاستیک‌ها بسیار کم است. بروس رایبسون، از نویسندگان پژوهش می‌گوید:

طبق نتایج به‌دست‌آمده، باید پژوهش‌های مشابهی در اعماق آب‌های سایر نقاط دنیا انجام دهیم تا به‌این ترتیب، بتوانیم وسعت این مشکل را مشخص کنیم.

یافتن پاسخ این سؤال از آن جهت حائز اهمیت است که شاید میزان پلاستیک اقیانوس‌ها طی دهه‌ی آینده، سه برابر شود و متعاقباً حیوانات دریایی بیشتری نظیر نهنگ‌ها گرفتار و کشته شده و میلیون‌ها تکه زباله به جوامع جزایری سرازیر شوند.

درواقع، بیشتر بطری‌های آب و سودا از پلی‌اتیلن ترفتالات تهیه می‌شوند.

آن‌ها معتقدند این میکروپلاستیک‌ها که اغلب روی سطح آب شناور هستند، با وارد شدن به شکم حیوانات دریایی نظیر کرمینگان‌ها و خرچنگ‌های قرمز، به اعماق اقیانوس‌ها راه پیدا می‌کنند. این دو جانور، ذرات پلانکتون که اندازه‌ای مشابه میکروپلاستیک دارند را می‌خورند. کرمینگان‌ها، پالیده‌خوار هستند؛ بدان معنا که باکمک فیلترهای چسبنده‌ای از جنس مخاط، غذای شناور در اعماق اقیانوس را می‌گیرند و پس از جذب مواد ضروری، این فیلترها را دور می‌اندازند که در بستر دریا ته‌نشین می‌شود.

نویسنده‌گان این پژوهش، پلاستیک پلی‌اتیلن ترفتالات را در روده و مخاط دور ریخته‌شده‌ی هر دو جانور پیدا کردند. پس این احتمال وجود دارد که میکروپلاستیک‌ها در این فیلترها گیر می‌افتند و با آن‌ها دور ریخته شده و در اعماق آب ته‌نشین می‌شوند.

عدم اطلاع دانشمندان از وسعت آلوده‌گی پلاستیکی

پژوهش قبلی نیز به‌طور مشابه مقادیر نگران‌کننده‌ای از پلاستیک را در مناطق دورازانتظار پیدا کرد. پژوهش دیگری در سال ۲۰۱۵ برآورد کرده بود که بین ۱۵ تا ۵۱ تریلیون قطعه میکروپلاستیک در اقیانوس‌های دنیا وجود دارد که وزن آن‌ها به ۲۶۱ هزار تن می‌رسد. اوایل همین امسال بود که دانشمندان بیش از ۴۱۴ میلیون قطعه زباله در جزایر تقریباً غیرمسکونی اقیانوس هند یافتند. دانشمندان همچنین در ماه فوریه توانستند در شکم حیوانات کوچکی در تاریک‌ترین و

۱۰ جزیره مشهوری که جایی روی نقشه های جهانی ندارند

کراکر امریکایی پول هنگفتی به دست بیاورد. نکته خنده دار ماجرا این جاست سرزمین کراکر وجود خارجی نداشته ولی گروه دیگری از سوی موزیم علوم طبیعی امریکا بسیج شده تا سرزمین کراکر را روی نقشه مجدد پیدا کنند. این مأموریت ۴ سال به طول انجامید تا بالاخره همگی به این نتیجه رسیدند رابرت پری سر همه را کلاه گذاشته است!

اما در این یادداشت قرار است نگاهی داشته باشیم بر ۱۰ جزیره افسانه‌ای و احتمالاً خیالی مشهور جهان که هیچ مختصاتی روی نقشه جهان به نام آنها ثبت نشده است.

۱۰- جزیره شیاطین (Isle of Demons)

نام جزیره شیاطین در اوایل قرن هفدهم میلادی بر سر زبان‌ها افتاد. دریانوردان اعتقاد داشتند در نزدیکی خلیج نیوفندلند امریکا با دو جزیره بزرگ در کنار هم روبه‌رو شدند. اما قصه ژان فرانکو رابروال ماجراجو در سال ۱۵۴۲ به جزیره شیاطین ماهیت قوی‌تری بخشید. رابروال از سوی پادشاه فرانسه دستور گرفت تا مأموریتی اکتشافی را در خلیج اقیانوس اطلس شمالی آغاز کند. رابروال برادرزاده‌اش مارگارت را نیز به همراه خود در این سفر آورد اما مارگارت با یکی از افسران رابروال رابطه نامشروع پیدا کرده و رابروال با پی بردن

تا به امروز جزیره‌ها به عنوان یک موقعیت اسرارآمیز دست مایه ساخت سریال‌ها و فیلم‌های سینمایی زیادی شده‌اند. کماکان این‌که سازندگان در سریال مشهور و به یادماندنی Lost توانستند از یک جزیره خیالی و مرموز به نحو احسن استفاده کنند. اما جالب است بدانید جزیره‌های خیالی تنها منحصر به دنیای فیلم و سریال نیست و در افسانه‌های محلی هر قوم می‌توان رد پای از جزیره‌های من‌درآوردی را پیدا کرد.

همچنین در تاریخ نیز ثابت شده جزیره‌های خیالی تنها به علت پخش افسانه‌های محلی شکل نمی‌گیرد و برخی از اکتشاف‌گران به اشتباه یک مکان را جزیره اعلام کردند. گزارش‌های زیادی در طول تاریخ به ثبت رسیده که ماجراجویان، آیس‌برگ‌ها را جزیره می‌دانستند. جالب است بدانید اکتشاف برخی از جزیره‌های خیالی در قرون وسطی از روی سهل‌انگاری نبوده و اکتشاف‌گران با غرض‌ورزی و به صورت عمدی این رویه را در پیش می‌گرفتند. علت این موضوع تنها در دریافت پول و سرمایه بوده تا اکتشاف‌گر یک جزیره جدید و بکر در نقشه پیدا کند و به اسم حامی این سفر تحقیقاتی اش بزند. به عنوان مثال رابرت پری، سرزمین کراکر (Crocker Land) را از خود ابداع کرد که در نزدیکی شمالگان قرار دارد. تنها به این دلیل که از جورج

که برای سکونت، مکانی ایده‌آل به شمار می‌رفت. به همین خاطر کشتی‌های خودشان را آتش زدند تا هیچوقت به زادبوم خود برنگردند. بر اساس افسانه‌های محلی عده زیادی آنتیلیا را پیدا کردند اما هیچ کدام زنده از آنجا خارج نشدند. برخی از افسانه‌ها نیز وجود دارد دریاوردان می‌توانند جزیره را از دوردست ببینند اما همینکه به جزیره نزدیک می‌شوند، آن محل غیب می‌شود.

۸- آتلانتیس (Atlantis)

کلمه آتلانتیس ظاهراً اولین بار توسط افلاطون به زبان آورده شد. او اعتقاد داشت یک جزیره بسیار بزرگ در اقیانوس اطلس وجود دارد. عده‌ای بر این باورند جزیره آتلانتیس که امروزه در زیر آب‌ها قرار دارد، محلی بسیار آرام با حکومتی قدرتمند بود. تا این که یک زمین لرزه بزرگ از طرف خدایان یونان نازل شد تا مردم بابت جنگ‌های فراوان بر ضد آن مجازات شوند.

مؤرخین زیادی بر این باورند آتلانتیس تنها زابیده ذهن افلاطون بود اما همچنان تلاش‌های بسیار زیادی برای کشف این جزیره احتمالاً خیالی در طول تاریخ انجام شد. برخی از باستان‌شناسان اعتقاد دارند جزیره مینوان سانتورینی در شمال کرت همان آتلانتیس است. زیرا مرکز این جزیره به علت فرسایش‌های ناشی از آتش فشان و زلزله در ۱۵۰۰ سال پیش از میلاد مسیح فرو ریخت.

۷- آایا (Aeaea)

آایا در افسانه‌های یونان به خانه معلق سرس (Circe) اطلاق می‌شود. سرس، الهه جادو در یونان به شمار می‌رود و بر طبق این افسانه‌ها، این الهه اوقات زیادی را در جزیره‌اش سپری می‌کند و این جزیره از طرف پدرش، خورشید به او هدیه داده شده تا دریاوردان فانی

به این موضوع تصمیم گرفت با رها کردن این دو نفر در یک جزیره متروکه و ناشناس، نام آبا و اجداد خودش را همچنان پاک نگه دارد. بر اساس آنچه که در تاریخ ثبت شده مارگارت در آن جزیره بچه‌ای را به دنیا می‌آورد که کمی بعد می‌میرد. اندکی بعد ندیمه و افسری را که دوستش داشته نیز به دلایلی نامعلوم در آن جزیره تلف می‌شوند. اما مارگارت چندین سال در آن جزیره دوام آورده و در نهایت به کمک صیادان محلی از آن جزیره فرار کرده و به فرانسه برمی‌گردد. مارگارت در بازگشت به فرانسه از ماجراجویی‌های عجیبش می‌گوید و جزیره شیاطین را مکانی مشابه به جهنم توصیف می‌کند که حیوانات و هیولاهای ترسناکی درون خود جای داده که صداهای عجیبی مدام از جزیره شنیده می‌شد.

افرادی زیادی برای کشف مختصات این مکان راهی سفر شدند اما این جزیره پیدا نشد. برخی از جغرافیادان‌ها اعتقاد دارند مارگارت در جزیره فیجت در نزدیکی جزیره بل در بخش شمالی نیوفندلند به دام افتاده بود. ظاهراً نوعی مرغ دریایی در این جزیره وجود دارد که در هنگام زاد و ولد گریه‌ای عجیب سر می‌دهد که صدای ترسناکی دارد و به همین خاطر مارگارت و دیگران آن صداها را به شیاطین نسبت می‌دادند.

۹- آنتیلیا (Antillia)

نام آنتیلیا یا جزیره هفت شهر اولین بار در قرن پانزدهم میلادی شنیده شد که به ظاهر این جزیره در غرب اسپانیا و کشور پرتغال واقع شده است. قصه‌های این جزیره به یک افسانه عبری برمی‌گردد که در قرن هشتم، هفت شوالیه باستانی و فدایی‌هایشان از فاتحان مسلمان به سمت غرب فرار کردند. آنها در این سفر جزیره‌ای را کشف کردند

وعده‌ها» این سفر را آغاز کرده بود. در حقیقت ماجراجویی‌های برندن مقدس باعث شد کریستوف کلمب و سایرین برای انجام سفرهای اکتشافی دست به کار شوند. برندن در وصف جزیره‌ای که پیدا کرده بود، به گل و میوه‌های بسیار خوش‌مزه اشاره داشته که در جنگل‌های بسیار زیبا قرار داشت.

۲- آوالون (Avalon)

آوالون اولین بار از زبان جافری مانموث در قرن دوازدهم میلادی شنیده شد. آوالون مکانی است که شمشیر افسانه‌های شاه آرتور در آنجا ساخته شد و همان مکانی است که شاه آرتور را پس از آسیب در جنگ به آنجا فرستادند تا سلامتی‌اش را بازیابد. طبق افسانه‌ها جزیره آوالون متعلق به خواهر ناتنی آرتور یعنی مورگان لینی جادوگر بود. در قرن دوازدهم راهبان صومعه گلاستون‌بری ادعا کردند استخوان‌های شاه آرتور را پیدا کردند. البته سایر مؤرخین در ادامه باور دارند این کشف تنها یک ترفند برای افزایش بودجه جهت تعمیر صومعه بود و استخوان‌های شاه آرتور آن چیزی نبود که راهبان ادعا می‌کردند.

۲- جزیره شعله (Island of Flame)

در افسانه‌های مصر باستان، جزیره شعله که به جزیره آرامش نیز مشهور است، زادگاه خدایان مصری و بخشی از امپراطوری اوسیریس است. بر طبق افسانه‌ها این جزیره از آب‌های باستانی پدیدار شده و در شرق دنیا و خارج از این دنیای مادی وجود دارد. علت نام‌گذاری این جزیره ظاهراً در ارتباط با طلوع خورشید است؛ زیرا این جزیره طبق افسانه‌ها، مکانی برای نور ابدی قلمداد می‌شود.

۱- تال (Thule)

تال از دید اهالی روم و یونان شمالی‌ترین نقطه و حد این دنیا است. واژه تال برای اولین بار در پروژه نیمه کاره پیتیا، اکتشافگر یونانی پیدا شد که در قرن چهارم پیش از تولد مسیح می‌زیسته. مورخ یونانی دیگری به نام پولی‌بیوس می‌گوید پیتیا بسیاری از مردم را به اشتباه انداخته که وی توانسته کل انگلستان را با پای پیاده بچرخد. در حقیقت جزیره تال وجود خارجی ندارد. چرا که در حال حاضر در شمال اروپا دیگر نه دریایی وجود دارد و نه خشکی خاصی که آن را در بر بگیرد.

مؤرخین بر اساس توصیف‌های پیتیا از تال حدس می‌زنند منظور او شاید یکی از محل‌های اورکنیز، شتلندز، ایسلند یا حتی ناروی باشد. اما جالب‌تر اینجاست نازی‌ها اعتقاد دارند تال هر چه در گذشته بوده و قرار داشته احتمالاً زادگاه باستانی نژاد آریایی‌ها محسوب می‌شد.

منبع: mentalfloss

را به سمت خودش جلب و آنها را اغوا کند. سرس در نهایت دریانوردان بخت برگشته را به خوک تبدیل می‌کند.

برخی از مؤرخین، جزیره آیایا را همان کیپ کرسیوم پنینسولا در خلیج غربی ایتالیا می‌دانند. زیرا مرداب‌های مختلفی در اطرافش وجود دارد که محلی‌ها در افسانه‌های آیایا نیز به این نکته اشارات زیادی داشتند.

۶- های-براسیل (Hy-Brasil)

های براسیل به معنای جزیره متبارک است. این جزیره در لاتین نام‌های متنوع دیگری دارد که مشهورترین‌شان همان های براسیل است. این جزیره افسانه‌ای و مرموز جزو داستان‌های فولکلور مردم ایرلند به شمار می‌رود اما گویا هیچ منشا خارجی ندارد. انسان‌ها با ورود به این جزیره عمر جاویدان و ابدی پیدا می‌کردند. بر طبق این افسانه بریسال (Breasal)، خداوندگار دنیا هر هفت سال به این جزیره وارد می‌شود و این قدرت را دارد تا جزیره را برای عموم موجودات زنده نمایان کند. بر اساس افسانه‌ها براسیل در نقطه‌ای که خورشید افق را لمس می‌کند در حال زنده‌گانی است. مؤرخین بر این باورند این مکان افسانه‌ای همان جزیره بافین است که تنها با پایین آمدن سطح آب دریاها قابل رویت است. در آخرین دوره عصر یخبندان آب اقیانوس‌ها پایین‌تر از حال حاضر بوده و ظاهراً جزیره بافین به صورت کامل قابل رویت بود. فرضیه دیگری نیز وجود دارد که این جزیره صرفاً یک توهم بینایی است که به واسطه انعکاس تابش هوای گرم و سرد در دور دست شکل می‌گیرد.

۵- بارالکو (Baralku)

طبق افسانه‌های تمدن یونگو در استرالیا بارالکو یا برالگو، جزیره مرده‌گان معرفی می‌شود. در مرکز این جزیره، خداوندگاری به نام بارنومبیر زنده‌گی می‌کند که با حرکت سیاره زحل در هر صبح، به آسمان برمی‌گردد. همچنین جزیره بارالکو مکانی است که سه فرد افسانه‌ای باعث پیدایش و خلق جزیره استرالیا شدند. این خانواده اسرارآمیز و افسانه‌ای تحت عنوان جانگاووال (Djanggalawul) شناخته می‌شوند. بر طبق افسانه‌ها بارالکو در شرق سرزمین آرنم در استرالیای شمالی قرار دارد. افسانه‌های محلی بر این باور هستند روح آنها پس از مرگ به این جزیره برمی‌گردد.

۴- جزیره برندن مقدس (Saint Brendan's Isle)

گفته می‌شود این جزیره توسط یک راهب ایرلندی به نام برندن مقدس و ۵۱۲ نفر از پیروانش کشف شد. این جزیره در اقیانوس اطلس شمالی در نزدیکی غرب آفریقای شمالی واقع شده است. برندن پس از انتشار کشف خود در قرن نهم به شدت مشهور و آوازه ماجراجویی‌هایش در دنیا پیچیده شد. او به نیت پیدا کردن «سرزمین

۱۰ مسجد زیبای جهان

مسجد الحرام، مکه، عربستان سعودی

مسجد الحرام بعد از ماجرای تغییر قبله در صدر اسلام قبله‌گاه مسلمانان شد. این مسجد در شهر مکه کشور عربستان سعودی قرار دارد. بنابر آموزه‌های اسلام هر انسان و موجود زنده‌ای که وارد آن شود ایمن است و نباید به او آسیب رسانده شود. دلیل نام‌گذاری کعبه به بیت‌الحرام این است که خداوند ورود مشرکان را به این مکان مقدس حرام و ممنوع فرموده است. بیت‌الله الحرام در شهر مکه قرار دارد و در تاریخ، مورد احترام همگان بوده است. بنابر آیاتی از قرآن و روایات سنت پیامبر صلی‌الله علیه و سلم، خانه کعبه نخستین و مقدس‌ترین بنا و اولین مسجدی است که بر روی زمین ساخته شده است.

مسجد عیدگاه کابل، افغانستان

مسجد عیدگاه کابل از بزرگترین و قدیمی‌ترین مساجد شهر کابل است و سبک معماری این مسجد گویای قدمت آن است. مسجد عیدگاه میان باغ علیمردان و چمن حضوری در شهر کابل افغانستان قرار دارد. این مسجد در سال ۱۳۱۱ هـ ق بنا نهاده شده و کار تعمیر آن در سال ۱۳۱۵ هـ ق پایان یافت. در دیوار مسجد کتیبه سنگی وجود دارد که در آن تمام خصوصیات این مسجد درج است. در این مسجد غیر از ادای نماز اجتماعات و جرگه‌های رسمی نیز برگزار می‌شد، مثلاً جنگ با بریتانیا جهت استرداد استقلال افغانستان از منبر سنگی همین مسجد اعلان شد؛ و دیگر جرگه‌های قومی و فیصله‌های

عمومی در همین مسجد صورت می‌گرفت.

شرق باغ علیمردان و شمال غرب چمن حضوری این مسجد در چمن حضوری مقابل جوی مستان طرف جنوب پل محمود خان ساحه وسیع را اشغال نموده عمارت مسجد به صورت طولانی شمالاً و جنوباً به داخل هفتاد و شش گنبد خورد و یک گنبد بزرگ و یک رشته رواق‌ها و کمان‌ها ساخته شده و دارای منارها و محراب‌های منقش و یک محراب بزرگ مرکزی و دو محراب خورد پایینی بوده و ده مناره خورد و بزرگ دارد. صرف سر گنبد بزرگ و سطحی آهن‌پوش بوده، بقیه تمام گنبد‌های مذکور کاهگل است و پیشروی مسجد به طول آن صفا به فرش سنگ مرمر سفید دارا است. مسجد مذکور تقریباً یک متر بلندتر از صحن حیاط ساخته شده و قبلاً صحن مسجد مذکور با دیوار خشتی محدود شده بود. به سمت شرق سه دروازه درآمد بزرگ با کمان‌های گچ‌بری شده و تزیین شده که دارای اصالت تاریخی است وجود داشت. متأسفانه بعد از کودتای ثور ۱۳۵۷ از بین رفت و گل و بته و درخت آن کشیده شد و صحن حیاط قیر و کانکریت گردید.

این مسجد در حملات اخیر تروریستی، در منطقه پل محمود خان تخریب شده و به دستور رئیس جمهور محمد اشرف غنی دوباره احیای گردید و به تاریخ ۲۰ ثور سال ۱۳۹۸ رسماً افتتاح شد.

مسجد الصالح صنعاء، یمن

این مسجد در ضلع جنوبی صنعاء پایتخت یمن قرار دارد و

13757009

مسجد بزرگ جنه، مالی

مسجد جامع در شهر جنه مالی، در غرب آفریقا با ۱۰۰ متر طول و ۴۰ متر عرض بزرگترین بنای خشتی جهان لقب گرفته است. معماری این مسجد و دیگر بناهای خشتی شهر را هنرمندان و صنعت کارانی متبحر از نسل‌های مختلف بر عهده داشتند و آنها را به نحوی می‌ساختند که در مقابل آب باران نفوذ ناپذیر باشند.

مسجد نگارا کوآلالامپور

مسجد نگارا یا مسجد ملی کوآلالامپور از معروف‌ترین جاذبه‌های گردشگری کوآلالامپور است. این مسجد دارای گنبدی به شکل ستاره است که در نوع خود بی‌نظیر است. سقف این مسجد به صورت ستاره‌ای ۱۸ پر به نشانه تعداد ایالت‌های مالزی ساخته شد.

مسجد جمیرا، دویی

این مسجد با یک گنبد به ارتفاع ۱۶ متر، و دو مناره مرتفع بطول تقریبی ۴۰ متر، و منبری بسیار مجلل، نمونه‌ای از معماری نوین اسلامی است. در نماسازی این مسجد از سنگ‌های ممتاز به رنگ کرمی مایل به صورتی استفاده شده است. تصویر این مسجد به عنوان یکی از نمادهای شهر بر روی اسکناس‌های ۵۰۰ درهمی چاپ شده است.

مسجد قل شریف، روسیه

مسجد قل شریف، بزرگترین مسجد روسیه، در شهر قازان تاتارستان قرار دارد. مسجد قل شریف یکی از مساجد اصلی و بزرگ قرون وسطی در قازان بوده که در سده ۱۶ میلادی ساخته شد. این مسجد با کتابخانه غنی خود باعث ظرافت، زیبایی و تزئین پایتخت خان‌های قازان و مرکز آموزش مذهبی، گسترش علوم در قسمت مرکزی روسیه در سده ۱۶ میلادی بود.

این مسجد به افتخار آخرین امام جماعت خود «سید قل شریف» یکی از رجال سرشناس مذهبی، عالم، شاعر و سیاست‌مدار و از فرماندهان دفاعی شهر قازان تغییر نام داد.

منبع: www.alamto.com/ten-most-beautiful-mosque

بزرگترین بنای معماری اسلامی یمن معاصر به شمار می‌آید. این بنای عظیم که از لحاظ معماری و مهندسی منحصر به فرد است مسجد جامع الصالح نام دارد که از بزرگترین بناهای اسلامی در کشورهای عربی اسلامی به شمار می‌آید.

این مسجد به دستور رئیس جمهور سابق یمن علی عبدالله صالح در طول هشت سال با هزینه بالغ بر یکصد میلیون دالر ساخته شده است. مساحت مسجد ۲۲۴ هزار و ۸۲۱ متر مربع است و گنجایش جمعیت ۴۵ هزار نمازگزار را دارد. مسجد جامع صالح صناعه دارای ۶ مناره است که ارتفاع چهار مناره آن ۱۰۰ متر و ارتفاع دو مناره دیگر ۸۰ متر است و از بلندترین مناره‌ها در منطقه خاورمیانه محسوب می‌شود. مسجد دارای ۲۳ گنبد با اندازه‌های متفاوت است که در زوایای مختلف آن قرار دارد.

مسجد الرحمن حلب، سوریه

مسجد الرحمن در حلب سوریه با گنبد رنگین بزرگ و ۶ مناره زیباترین مسجد این کشور جنگ زده محسوب می‌شود.

مسجد ملی ابوجا، نایجریا

مسجد ملی ابوجا با گنبد طلایی که از پوشش آلومینیومی و طلا کاری در برخی قسمت‌ها بویژه در گنبد مرکزی است در سال ۱۹۸۴ بنا شده است. این مسجد زیباترین مسجد آفریقا نیز محسوب می‌شود. این مجموعه شامل محل برگزاری نماز و کتابخانه و سالن کنفرانس و فضای آموزشی است.

مسجد جامع سلطان قابوس، عمان

مسجد جامع سلطان قابوس یکی از مسجدهای اصلی و مهم سلطنت عمان است. فرش مسجد جامع سلطان قابوس در شهر مسقط به سفارش سلطان قابوس اثر هنرمندان ایرانی است. طرح این فرش که در حدود ۵ هزار متر مربع مساحت دارد و از اتصال ۴۸ قطعه کوچک و بزرگ به یکدیگر تشکیل شده، از نقشه گنبد مسجد شیخ لطف الله اصفهان و ترکیب طرح افشان شاه عباسی و سایر نگاره‌های تزیینی ایرانی و اسلامی الهام گرفته است.

دریچه تصاویر

نمای از چهار قلعه وزیرآباد، شهرک آریا و شهرک خواجه رواش - کابل

بند قرغه - کابل

4G LTE

WiFi

HD VOICE

AWCC-PRESS

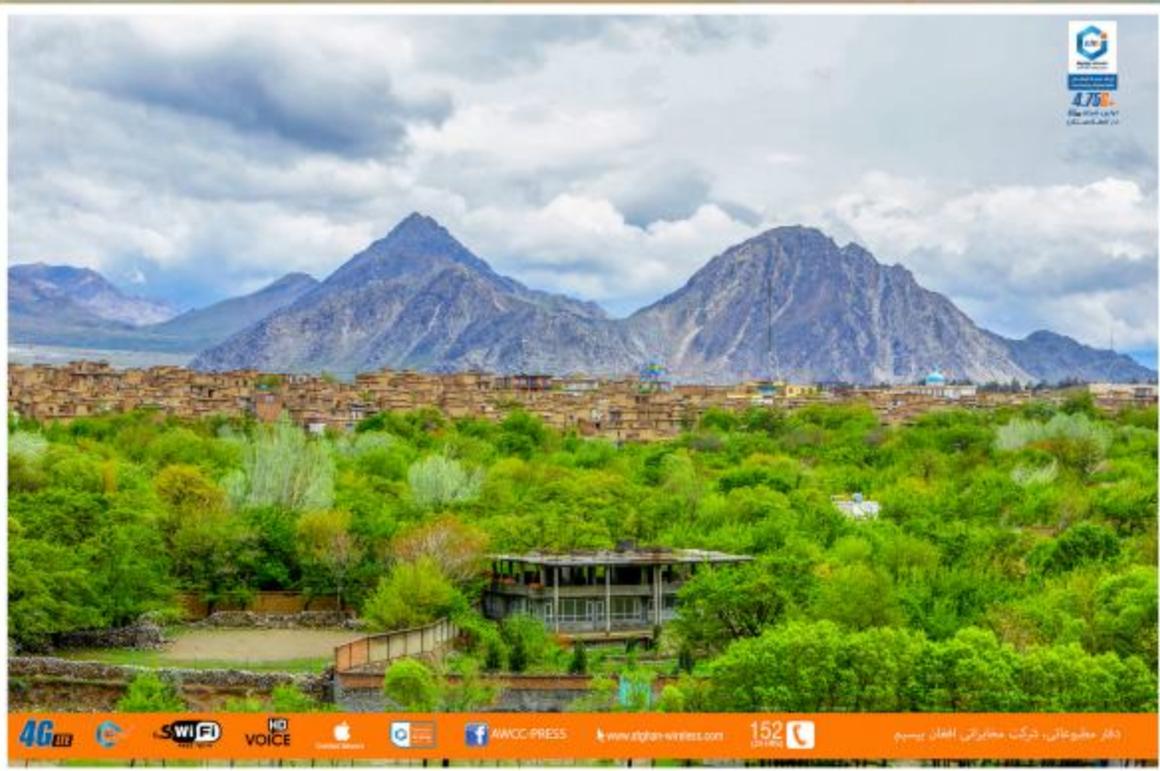
www.alghan-wireless.com

152

دفتر مطبوعاتی، شرکت مخابراتی آلمان بیسیم

قلعه اختیارالدین - هرات

4G LTE

WiFi

HD VOICE

AWCC-PRESS

www.alghan-wireless.com

152

دفتر مطبوعاتی، شرکت مخابراتی آلمان بیسیم

کاپسا - کوهستان

4.75G+

اولین شبکه 4G_m در افغانستان

افغانک بیسلیس
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

حالا از سرعت

4.75G+

لذت ببرید

HD
VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152
Dial Tone

سرریعتر

بزرگتر

بهتر

افغان بیلسیٹ
AFGHAN WIRELESS

ارتباط دهنده افغانستان
Connecting Afghanistan

اجی بی

بسته انترنتی هفته وار

125 افغانی
مدت اعتبار 7 روز

فعال سازی: #1*23*477*

غیر فعال سازی: #2*23*477*

4G LTE

WiFi

HD VOICE

@myawcc

www.afghan-wireless.com

152 (24 HRS)

Concessionaire

AWCC

Founder

Amin Ramin

Chief Editor

Naqibullah Falak

naqibullah.falak@afghan-wireless.com

Board of Editors

Wali Mohammad Sultani

Abdul Rahim Danish

Mohammad Nasir Nasiri

Hebatullah Naqid

Pashto Editor

Abdul Haq Samoon

abdulhaq.samoon@afghan-wireless.com

Graphic Design

Esmatullah Ahray

Type in Computer

Kaleemullah Niazi

Reporter

Abdul Azim Shebli

Photographer

Ramin Akbari

Add

Khwaja Mula, Darul Aman Road,
Hajari Najari Bus station. Kabul - Afghanistan.

Website

<https://publication.afghan-wireless.com>

Contact No

+93 (0) 703 181818

magazine@afghan-wireless.com

Annotation

- Afghan Wireless monthly magazine office most welcomes articles from writers, social workers and essayists.
- Afghan Wireless monthly magazine office holds the rights to accept, reject, change or modify any article without informing its writer.
- Afghan Wireless monthly magazine office accepts your sound suggestions, comments and feedbacks.
- Except editorial and reports, for all other articles, their writers are responsible.

Afghan Wireless Monthly

Cultural, Social, Economic and Scientific

Tenth year * 113rd & 114th Edition
June & July 2019

Table of contents

Fully Funded Bayat Foundation Scholarship at AUAF	2
5 Tech Advances That Can Deepen Customer Engagement	4
How to Identify Font in Any Image	7
How To Make Sure No One Is Spying On Your Computer	8
NASA Is Opening The International Space Station To Tourists	10
A Moral Story: The Tricky Fox	11

Fully Funded Bayat Foundation Scholarship at AUAU

Foundation will provide full scholarships to students studying Information Technology and Computer Science

Kabul, Afghanistan—April 29, 2019—the Bayat foundation, Afghanistan’s largest, private, non-profit health, education and social development organization, demonstrated its strong and enduring commitment to increasing educational opportunities for Afghan youth, by launching the Bayat scholars program at the American university of Afghanistan (AUAU).

Around 178 candidates participated in an open competition where 15 candidates with the highest scores will be selected at the end of the process.

Atifa Hassani; the Program Manager of the Foundation said the program provides an

opportunity for intelligent students who are suffering from economic problems to attain a bachelor degree at the AUAU.

“There were a lot of applicants but 178 candidates found their way to the final exam,” said Mohammad Ismail, Deputy of the Bayat Foundation.

“We are very excited about the Bayat scholars program because it is given an opportunity to candidates from all over Afghanistan to become leaders in Information Technology,” said Dr. Maria del Mar de Fez Laso, the Chair and Professor of the Science, Technology, and Mathematics Division of the AUAU.

She added that an Information Technology professional will have options to get a job as

he or she graduates.

The Foundation launched “The Bayat Scholars Program” at the AUAF late on April.

The mission of the Program is to build a new generation of highly skilled and exceptional Afghan IT professionals, who will lead Afghanistan’s technological innovation and entrepreneurship in the years ahead.

The mission of the Bayat Scholars Program is to build a new generation of highly skilled and exceptional Afghan IT professionals, who will lead Afghanistan’s technological innovation and entrepreneurship in the years ahead.

Each year, the Bayat Scholars Program will award fifteen scholarships, to qualified candidates who have successfully completed the application process, enabling prospective undergraduates to attain a Bachelors of Information Communication Technology degree, or a Bachelor of Computer Science degree from the American University of Afghanistan.

Candidates for the Bayat Scholars Program must be Afghan citizens, who have earned their high school diploma. Program candidates should also have a strong academic record, possess a working knowledge of the English language and commit themselves to utilizing their education to develop a better future for Afghanistan.

Scholarship covers tuition fees, English placement test book & supplies, housing (those who are out of the region), meals and travel cost.

“The Bayat Institute of Technology at The American University of Afghanistan is a powerful example of the partnership between The Bayat Foundation and AUAF—a partnership that is providing AUAF’s students

with an academically rigorous and valuable scientific and technical education,” said Dr. Ehsanollah Bayat, the Co-Founder and Chairman of The Bayat Foundation.

“The Bayat Scholars Program highlights the Bayat Foundation’s commitment to work with our nation’s young people, so that we can forge an Afghanistan which provides educational opportunities to everyone,” said Mrs. Fatema Bayat, the Co-Founder of the Bayat Foundation. “Working together, the Bayat Foundation, the American University of Afghanistan and its exceptional student community will create an Afghan based technology sector that has the potential to expand private-sector economic growth and create jobs for every Afghan, in every region of our country.”

About the Bayat Foundation:

Since 2005, the US-based Bayat Foundation, a 501 c(3) charitable organization, has promoted the well-being of the Afghan people. Founded and directed by Ehsanollah Bayat and Fatema Bayat, the Foundation has contributed to more than 500 projects dedicated to improving the quality of life for the youth, women, poor, and elderly of Afghanistan; including construction of 13 maternity hospitals that have now treated over 2,000,000 mothers and babies.

Projects have included the construction of new facilities and sustainable infrastructure in needy regions, and the promotion of health, education, economic, and cultural programs. In addition to his charitable initiatives, Ehsanollah Bayat founded Afghan Wireless (AWCC) in 2002, which was the first GSM wireless and Internet Service Provider in Afghanistan, and later established Ariana Radio and Television Network (ATN), which includes Ariana Radio (FM 93.5).

By [Amit Bhaiya|techworlds](#)

Customers are crucial to a successful business. They can be one-off customers or repeat buyers. Ideally, a business wants a mix of both. Problems arise when marketing tactics fail to attract either type, which is why customer engagement is so critical in today's hypercompetitive e-commerce environment.

1. Augmented Reality and Virtual Reality Technology

Augmented reality (AR) and virtual reality (VR) are rising stars in e-commerce. The two technologies encourage deeper customer engagement by transforming in-store/in-person shopping activities into rewarding digital experiences.

For example, virtual try-on tools allow online customers to see how they look "wearing" a product rather than relying on mere photography. Customers can take a selfie, select the product they want to try, and the application "applies" it to their face or body.

Many virtual try-on tools also allow users to share on social media for feedback from friends and family. While fashion and beauty brands are rushing to integrate virtual try-on tools into their UX, AR and VR also have plenty to offer in other industries.

2. Conversational Commerce

Conversational commerce technology interacts with customers using clear, natural language. It replicates the one-on-one feel of a dedicated salesperson, and helps customers

5 Tech Advances That Can Deepen Customer Engagement

make the right purchase through personalized recommendations and support.

Brands can deliver outstanding service to customers through conversational commerce applications like chatbots, messaging apps, voice assistance, and other natural language interactions. Social media is conversational commerce, too.

As an example, chatbots are a form of artificial intelligence (more about AI soon) that connect with visitors based on event triggers and direct questions. The technology can function via messaging apps like Facebook Messenger, so that users can communicate the way they want to.

When a visitor lands on a website, the chatbot will connect and offer help. The user can ask for recommendations, answers and troubleshoot issues without having to browse through the website. After a purchase, the chatbot also can provide shipping updates, assist with returns, and collect customer

surveys. Because a chatbot is not limited to the number of customers it can assist, the technology can provide excellent service at scale.

3. Artificial Intelligence

Sales-focused AI provides real-time personalization of a customer's shopping experience. It can help businesses deliver more engaging UX by treating customers as individuals rather than parts of a general segment or demographic. Ever since Amazon's intelligent product recommendations, this feature has become a staple across the e-commerce industry.

AI helps businesses understand customers and market more effectively by gathering, sorting and analyzing behavioral data (e.g. user actions on a website or app, what they are interested in/searching for, etc.). Through intelligent algorithms, websites and apps can dynamically populate the user interface with targeted content to encourage greater

interaction.

Simply put AI helps businesses better understand customers and satisfy expectations. AI can also contribute to better UX by streamlining back-end functions, such as inventory management, instant customer service, and automated CRM (customer relationship management) systems.

4. The Internet of Things

In the Internet of Things (IoT), customer engagement is no longer restricted to a screen or store. This means that upsell opportunities are not restricted, either. Through the IoT, brands can maintain positive engagement, provide added convenience, and capitalize on new sales opportunities at any time and almost anywhere.

The IoT is the interconnection of technology that is embedded in everyday objects (think cars, kitchen appliances, suitcases, etc.) and enables the objects to send and receive data.

IoT items for disposable products also can allow for convenient, subscription-based sales related to product components. For example, the latest coffee makers have been updated to function in the IoT, meaning that the product

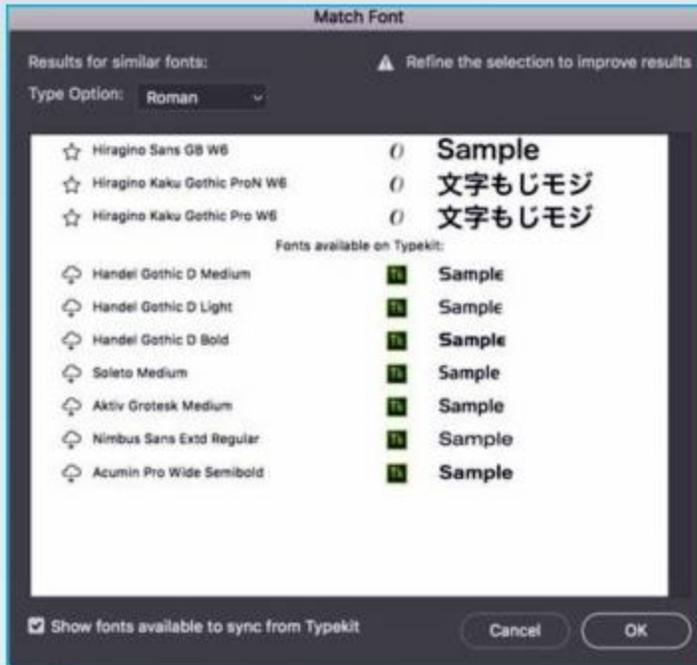
not only makes coffee, but also alerts users when supplies are low -- and can even reorder supplies automatically.

5. API-Based E-Commerce

Running through and behind the aforementioned technologies are APIs, or application programming interfaces. These interfaces connect software, hardware, business platforms, third parties and customers to enable the seamless sharing of data. Due to API-based e-commerce, customers have complete freedom to continue their shopping journey whenever and wherever they want to.

For example, a customer might make a purchase online, consult with customer service via social media, and then exchange the product in-store -- all without hassle, because an API has shared the customer's information across all channels.

Thanks to APIs, businesses can engage intelligently with customers anywhere: from brick-and-mortar stores, online websites and social media, to digital apps and smart devices, wearables, vehicles, and much more. This saves customers hassle, and results in a more engaging shopping experience.

There are several times when you will find a random image somewhere that has some text on it, but not be sure which font was used on the photo. Identifying fonts on an image is an incredibly useful trick that everyone should know. This has a lot of uses such as allowing you to find and download a font that you absolutely love, which was used in a picture. Alternatively, you may have found a meme online and want to make one of your own with a similar font. From designers to memers, everyone will find it useful to identify fonts on images. Luckily it's not that hard to do this.

How to identify fonts in an image

Follow these steps to identify fonts on any image.

1. Download the photo or copy the URL where the photo is hosted.
2. Go to the Font Squirrel website.
3. Click Upload image if you have the photo on your computer. If not, click an image URL and paste the URL.
4. Now crop the image to highlight the

How to Identify Font in Any Image

text on the image. Essentially just drag the blue borders so that the box covers just the text on the image.

5. Now click Matcherate It.

6. You will see a bunch of options below the image. You can select the correct font and either download or purchase it from the websites mentioned there. Select Font Squirrel below the image to see only free fonts.

How to identify fonts in an image using Photoshop

Adobe Photoshop has a neat tool that lets you identify fonts in an image. Follow these steps.

1. Download the image where you've seen the font you want to identify.
2. Open Adobe Photoshop on your computer and open the image using the app.
3. Use the Rectangular marquee tool (you can access this by pressing M) and draw a rectangle around the font you want to identify.
4. Now from the toolbar select Type > Match Font.
5. You can now either pick from the fonts already installed on your computer or download matching ones from the Web.

SOURCE: www.gadgets.ndtv.com

How To Make Sure No One Is Spying On Your Computer

By [David Nield](#)

A program that spies on your computer activity is one of the most dangerous forms of malware. It won't present you with a ransomware request or announce it's deleting your files. Instead, it hides silently on your system, watching and recording all your computer activity.

Spyware can do everything from hijacking your webcam feed to recording your keyboard inputs. The culprits ultimately aim to collect enough of your personal data to steal your identity, take over your accounts, or expose your digital life in other ways. To minimize the odds of an unwanted program taking root on your machine, follow our guide to staying

spyware-free.

Secure your system

To start with, you need to establish solid protection for your computer. Most antivirus programs for both Windows and macOS will protect against keyloggers, webcam

hackers, and other types of spyware, especially if you vigilantly keep this software up to date.

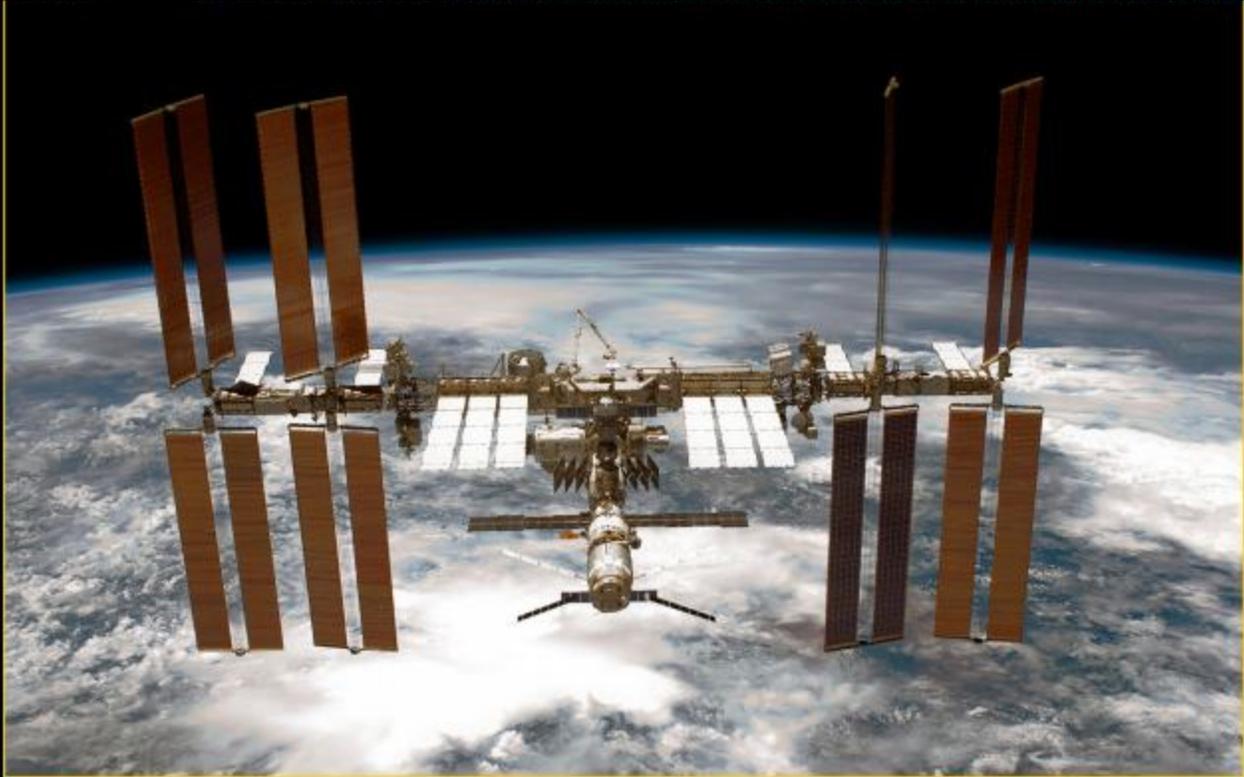
How do you choose? You won't find a "one size fits all" security solution for everyone. For most home computers, free software should provide adequate level of protection, but paying for an upgraded version of the program will increase your chances of staying safe.

Avoid infection

Even with a strong antivirus program in place, you don't want to give spyware a chance to hitch a ride on your computer. If you want to keep prying eyes off your system, then you need to monitor all the potential ways malicious code can worm its way into your machine.

Sadly, some spyware enters through the household, when people attempt to pry into the computer behavior of their friends and family members. While we're sure everyone in your home is perfectly trustworthy...a shared computer should still have separate user

NASA Is Opening The International Space Station To Tourists

NASA just announced that it will officially allow regular citizens - not just certified astronauts - on board the International Space Station, as well as commercial and marketing activities.

Tickets to the ISS won't come cheap. NASA will be charging private companies about US\$35,000 a night for use of the station's facilities, according to The New York Times.

And that's not including what the companies will charge individuals for transportation to and from the Space Station.

"US industry innovation and ingenuity can accelerate a thriving commercial economy in low-Earth orbit," NASA writes in a statement.

Research and testing will continue aboard the ISS to help NASA with its plans to land American astronauts on the surface of the Moon by 2024.

Humans have been conducting important work on the ISS for 18 years now, and that's not going to stop any time soon.

NASA will allow commercial and even marketing activities, but the companies will have to prove that they actually need the unique microgravity environment "to enable manufacturing, production or development of a commercial application."

Las Vegas-based company Bigelow Aerospace is already planning to use SpaceX's rockets to deliver up to four tourists at a time to the ISS.

They won't be the first private individuals visiting the ISS. Seven citizens have visited the space station, as The Times reports, in trips organized by Russia.

SOURCE: www.sciencealert.com

A Moral Story:

The Tricky Fox

A greedy fox stealthily entered a garden to eat the grapes. But its tail was cut down by a trap when it tried to escape from the trap.

It worried because all other foxes would mock at its lost tail. Hence it planned a trick.

When all foxes ridiculed it and said, "I have cut down the tail myself because it is a great hindrance. Now I am free and happy without my tail. So you too cut down your tails. It will be very convenient to all of you."

An old wise fox laughed at the tricky fox and said, "I will also join you after losing my tail when I try to steal the grapes. It looks very nice to be with a tail and I am proud of it."

Now all other foxes understood the trick of the fox and mocked at it. The ashamed fox ran away into the forest.

MORAL : Don't believe selfish person's words.

SOURCE: www.english-for-students.com/The-Tricky-Fox.html